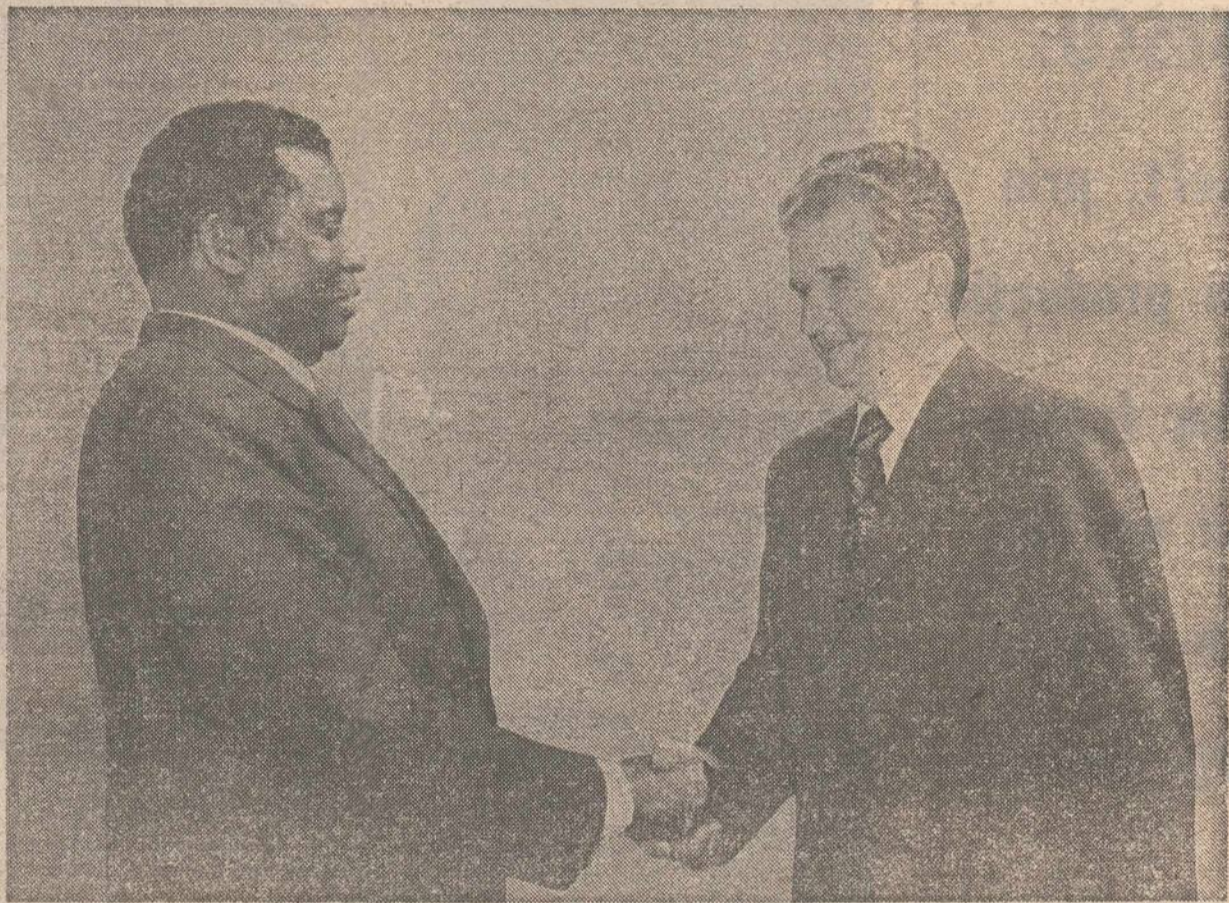

flacăra

anul XXXIII
(1510)
21 VINERI
25 MAI
1984

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

Un rodnic dialog între președintele Nicolae Ceaușescu și general Gnassingbe Eyadema

prilejuit de vizita oficială
în țara noastră
a președintelui
Republicii Togoleze

Pîinea țării — o cauză a tuturor

Pe marginea lucrărilor Consiliului Național al
Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii
și Gospodăririi Apelor

paginile 2, 4

Noi vești din

„Lumea
mușetelului”

pagina 8

„Critica
este iubire...”

Un interviu
cu Lucian Raicu

pagina 23

Încă o cupă
pentru Dinamo!

pagina 29

In acest număr semnează : Tudor Arghezi,
Eugen Simion, Șerban Cioculescu, Geo
Dumitrescu, Octavian Paler, Al. Piru, Florin
Mugur, Gheorghe Tomozei, L. Kalustian,
Gaby Michailescu.

Filă istorică în bilanțul a patru decenii de libertate

TOTUL DESPRE:

O grandioasă construcție românească
a epocii Nicolae Ceaușescu

Construcția Canalului
Dunăre—Marea Neagră
se înscrie în proce-
părilor generale de
folosire a potențialului
de care dispune
România atât în ceea ce
priveste resursele
energetice, cât și în
transportul fluvial.

Desigur, realizarea
acestui important canal
va crea condiții foarte
favorabile de transport
pe mare și pe Dunăre,
atât pentru nevoile
economiei românești,
cât și pentru scurtarea
drumului de la Marea
Neagră spre Europa.
El va avea deci o
importanță economică
mare pentru România,
ca și pentru o serie de
țări din Europa.

NICOLAE CEAUȘESCU

CANALUL
Dunăre—Marea Neagră

paginile 11—22

Pîinea țării — o cauză a tuturor

● Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor ●

NICOLAE CEAUȘESCU:

„Să facem astfel încît, prin rezultatele obținute în producția agricolă, să demonstrăm forța și vitalitatea agriculturii noastre socialiste — ca una din laturile importante ale societății noastre socialiste!”

La sfîrșitul săptămîinii trecute, după cum este cunoscut, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-au desfășurat lucrările plenarei Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor. Plenara a dezbătut probleme de mare actualitate ale agriculturii noastre socialiste în lumina orientărilor și cerințelor puse de conducătorul partidului și statului nostru în fața acestei ramuri de bază a economiei naționale, a tuturor lucrătorilor ogoarelor. În acest scop, pe ordinea de zi s-au aflat: raportul privind desfășurarea campaniei de însămînțare a culturilor de primăvară și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru întreținerea culturilor și efectuarea în cele mai bune condiții a lucrărilor din campania agricolă de vară; raportul privind acțiunile întreprinse de organele și unitățile agricole pentru transpunerea în viață a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, în vederea creșterii efectivelor și a producției animale, asigurării furajelor la toate speciile de animale; raportul privind modul în care acționează organele și unitățile agricole pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin în domeniul exportului; raportul privind realizarea sarcinilor pe anul 1984 prevăzute în Programul unic adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind creșterea producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari.

Participanții la dezbateri au dat o înaltă apreciere contribuției esențiale a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și desfășurarea politicii agrare a partidului și statului, subliniind concepția sa profund științifică, revoluționară privind realizarea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate, sporirea contribuției acestei ramuri de bază a economiei naționale la progresul general al țării, la creșterea nivelului de trai al întregului popor. În numele milioanele de lucrători ai ogoarelor, ei au exprimat sentimentele de nemărginită dragoste, stimă și recunoștință pentru secretarul general al partidului, pentru sprijinul permanent acordat valorificării depline a marilor resurse de care dispune agricultura noastră socialistă, situării întregii activități din acest domeniu pe o treaptă calitativ superioară, corespunzător exigențelor noii revoluții agrare, ridicării bunăstării țărănimii, înfloririi continue a satului românesc. În spiritul

orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din decembrie 1983 și de la Sinaia din ianuarie 1984, în probleme ale agriculturii, vorbitorii au analizat munca depusă pentru asigurarea condițiilor necesare obținerii unor producții agricole cit mai mari. S-au examinat, în acest sens, rezultatele înregistrate în campania de primăvară, precum și lipsurile manifestate în unele sectoare ale agriculturii. Au fost evidențiate, totodată, măsurile întreprinse pentru executarea la timp și de calitate a lucrărilor de întreținere a culturilor, pregătirea și buna desfășurare a campaniei agricole de vară, îndeplinirea integrală a prevederilor programelor speciale privind sporirea producției vegetale și animale, atît în unitățile agricole de stat și cooperatiste, cit și în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori, ale producătorilor particulari, realizarea sarcinilor la export, pentru îndeplinirea tuturor prevederilor de plan pe acest an. Aprobînd rapoartele supuse dezbaterii, participanții la lucrări au adoptat Hotărîrea-apel a Plenarei Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor.

În cuvîntarea rostită la pînenă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a abordat cele mai importante probleme care stau în fața agriculturii în momentul de față. Secretarul general al partidului a arătat că trebuie să facem totul pentru a realiza producția agricolă stabilă. În acest scop, în cuvîntare sînt precizate încă o dată sarcinile concrete care stau în fața oamenilor muncii din agricultură: participarea activă a întregii țărănimii, a tuturor locuitorilor satelor la efectuarea lucrărilor agricole; asigurarea, în perioada care a mai rămas pînă la începerea recoltării, a reparării în cele mai bune condiții a combinelor și a celorlalte mașini agricole; mobilizarea forțelor la recoltare în așa fel încît să se poată strînge orzul în 4—5 zile iar grîul în cel mult 8—10 zile; eliberarea imediată, în cel mult 2—3 zile după terminarea recoltării, a terenurilor de paie, spre a se putea efectua arăturile și lucrările de însămînțări în cultura a doua, pe circa 2 milioane de hectare; luarea tuturor măsurilor pentru efectuarea la timp și de bună calitate și a lucrărilor în legumicultură, în viticultură și în pomicultură; acordarea unei atenții deosebite loturilor semincere, în vederea asigurării semințelor de calitate superioară, precum și pentru depozitarea și păstrarea lor; o bună organizare a muncii în sectorul ve-

getal, o ordine și disciplină desăvîrșite.

La fel de valoroase sînt și orientările date de secretarul general al partidului în domeniul zootehniei. Arătînd că trebuie să asigurăm realizarea efectivelor la toate speciile de animale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că o atenție deosebită trebuie să se acorde în continuare bovinelor, și îndeosebi efectivelor de vaci și juninci, astfel încît să se poată realiza îndeplinirea programului general zootehnic — de a ajunge la 11 milioane de bovine. În același timp, este necesar să se ia toate măsurile în îngrășătorii, în crescătorii, în buna furajare a porcinelor, pentru a se putea realiza cei 15 milioane de porci care sînt prevăzuți la tăiere în 1985. Creșterea efectivelor, precum și sporirea greutateii la tăiere trebuie avute în vedere și în ceea ce privește ovinele. La toate speciile, trebuie luate măsuri pentru realizarea programului de îmbunătățire a raselor, în scopul sporirii și pe această cale a producției de carne, de lapte și de lînă. Tot legat de zootehnie, în cuvîntare sînt cuprinse și alte sarcini importante: asigurarea realizării producțiilor de carne de pasăre, de iepure, precum și de ouă, dezvoltarea creșterii animalelor mici de blană, a gogoșilor de mătase; îmbunătățirea activității sanitar-veterinare; terminarea tuturor lucrărilor de modernizare a grajdurilor și de asigurare a apei necesare în toate unitățile; construcția în toate unitățile zootehnice de instalații de biogaz, precum și de instalații pentru folosirea energiei solare și a vîntului, pentru a asigura întregul necesar de energie în unitatea respectivă, mai ales pe timp de iarnă; acordarea unei atenții deosebite bunei furajări a animalelor, precum și asigurării furajelor necesare pentru toamnă și pentru anul 1985, pînă la noua recoltă.

Referindu-se la export, secretarul general al partidului a arătat că agricultura noastră trebuie să aducă o contribuție mai însemnată la realizarea exportului, a valutei necesare pentru dezvoltarea întregii economii naționale. În acest scop, trebuie făcut tot pentru a realiza în întregime prevederile la export.

Cuvîntarea subliniază din nou importanța unor probleme cum sînt reducerea consumurilor materiale și a cheltuielilor de producție, creșterea productivității muncii, ridicarea eficienței economice a întregii activități în agricultură. Pentru a reduce cheltuielile de producție în această ramură de bază a economiei naționale, se arată în cuvîntare, sînt necesare îmbunătățirea generală a activității de conducere,

de organizare a activității S.M.A.-urilor și a celorlalte activități din agricultură, o creștere puternică a productivității muncii, o reducere a cheltuielilor de muncă, astfel încît în fiecare unitate, în fiecare sector să se obțină o sporire puternică a eficienței și rentabilității economice. Această eficiență și rentabilitate se poate obține evident, numai prin creșterea corespunzătoare a producției, prin realizarea cel puțin a producțiilor stabilite prin plan.

După trecerea în revistă a sarcinilor de bază care stau în fața oamenilor muncii din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Hotărîtoare este acum activitatea organizatorică. Trebuie să asigurăm organizarea bună a muncii în toate sectoarele, perfecționarea tehnologiilor, întărirea ordinii, disciplinei, creșterea răspunderilor tuturor organelor agricole, a tuturor unităților, a fiecărui specialist, a fiecărui om ai muncii, a fiecărui cooperativ și țărănin. Așa cum am menționat, rolul hotărîtor îl au acum oamenii, țărănimia, toți lucrătorii din agricultură. Am convingerea că stă în puterea țărănimii noastre, a tuturor lucrătorilor din agricultură de a demonstra că știu să folosească în bune condiții baza materială existentă și să asigure îndeplinirea Programului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului”.

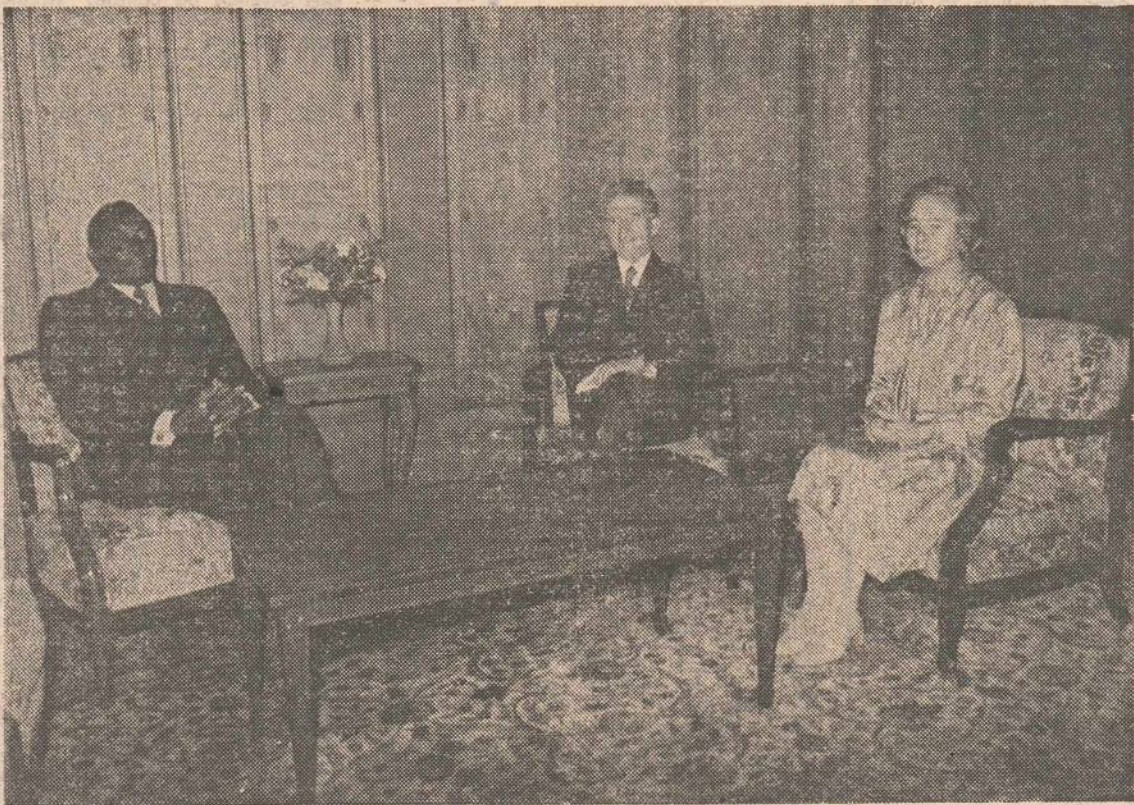
Cei prezenți la plenară, puternic mobilizați de aprecierile și îndemnurile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, au exprimat voința fermă a tuturor oamenilor muncii din agricultură și industria alimentară, din domeniile silviculturii și gospodăririi apelor de a folosi deplin și rațional fondul funciar, de a ridica potențialul productiv al fiecărei suprafețe de teren, de a utiliza cu eficiență maximă baza tehnico-materială, de a realiza în întreaga lor activitate un salt calitativ, care să determine obținerea unor producții agricole bogate în vederea satisfacerii nevoilor economiei naționale și a cerințelor de consum ale populației. Prin glasul celor ce au luat cuvîntul la plenară, lucrătorii ogoarelor și-au exprimat hotărîrea de a întâmpina cea de-a 40-a aniversare a eliberării și cel de-al XIII-lea Congres al partidului cu rezultate cit mai bune în dezvoltarea și modernizarea continuă a agriculturii, în sporirea contribuției acesteia la înflorirea continuă a României socialiste, la ridicarea ei pe noi culmi de progres și civilizație.

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-togoleze

BUCUROȘI
DE OASPEȚI

● Fructuosul dialog la nivel înalt dintre tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și președintele GNASSINGBE EYADEMA ●

În spiritul politicii sale consecvente de dezvoltare a prieteniei, colaborării și solidarității active cu statele Africii, cu toate țările în curs de dezvoltare, strălucit pusă în evidență și prin itinerarele istorice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, pe continentul african, România a stabilit relații diplomatice cu Republica Togoleză, lărgind raporturile de colaborare și cooperare pe diverse planuri. Bazându-se pe caracterul complementar și pe dinamismul economiilor naționale ale celor două țări, conlucrarea româno-togoleză, întemeiată pe stimă și considerație reciprocă, dispune de mari posibilități de adâncire și diversificare, în folosul ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și independenței naționale, al colaborării și securității pe tot globul. De asemenea, între România și Togo există o bună colaborare la O.N.U. și în alte organizații și organisme internaționale, în „Grupul celor 77” și în mișcarea de nealiniere, vizând consolidarea păcii ca o condiție esențială pentru propășirea economică și socială a tuturor statelor, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale. În acest context se înscrie și vizita oficială de prietenie efectuată zilele acestea în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de către general Gnassingbe Eyadema, președintele fondator al Adunării Poporului Togolez, președintele Republicii Togoleze.

În cadrul dialogului la nivel înalt care a avut loc cu prilejul vizitei, cei doi președinți, subliniind că există largi posibilități pentru dezvoltarea colaborării și cooperării dintre România și Togo, atât pe plan bilateral, cât și pe arena internațională, și-au exprimat dorința ca această vizită să contribuie la concretizarea acestor posibilități, la convenirea unei ample conlucrări în diverse domenii, îndeosebi pe plan economic, pe baze reciproc avantajoase, în interesul progresului economico-social al celor două popoare, al întăririi independenței naționale, al cauzei păcii și înțelegerii în lume.

Schimbul de vederi în probleme internaționale a relevat preocuparea României și a Republicii Togoleze în legătură cu agravarea climatului politic mondial, ca rezultat al politicii imperialiste de forță și amenințare cu forța, de menținere și extindere a sferelor de influență, de intensificare a cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, de ascuțire a contradicțiilor dintre țările bogate și cele sărace, de menținere și înrăutățire a unor stări de conflict și război între state. S-a apreciat că în aceste condiții deosebit de complexe, se impune mai mult ca oricând să se acționeze pentru oprirea deteriorării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pace, securitate și colaborare, bazată pe respectarea independenței și suveranității tuturor statelor, a principiilor egalității în drepturi și avantajului reciproc. În legătură cu situația din Africa, s-a reliefat însemnătatea întăririi unității și solidarității popoarelor de pe acest continent pentru consolidarea independenței și dezvoltarea lor economică, pentru intensificarea conlucrării dintre ele, pentru promovarea unei politici de destindere, pace și largă colaborare.

Scotînd în evidență dificultățile grave cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare ca urmare a crizei economice mondiale, a marii poveri a datoriei externe, a adîncirii decalajelor dintre țările bogate și țările sărace, cei doi președinți au subliniat necesitatea de a se acționa pentru întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare, pentru a impune negocierii globale între acestea și țările bogate, în vederea convenirii unor principii noi de relații economice, bazate pe egalitate și echitate, pentru reducerea decalajelor, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-togoleze, vizita în România, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a președintelui Republicii Togoleze, dialogul la nivel înalt care a avut loc cu acest prilej reprezintă o mărturie a voinței celor două țări și popoare de a promova raporturi tot mai strînse, de a-și aduce o contribuție activă la rezolvarea marilor probleme care confruntă omenirea, spre binele popoarelor noastre, al cauzei păcii, înțelegerii și cooperării internaționale.

P. NICOARĂ

În ședința de marți, 22 mai a.c., a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost dezbătute și aprobate documente referitoare la probleme importante ale economiei noastre naționale. Examinînd Raportul privind îndeplinirea consumurilor normale de materii prime, materiale, combustibili, energie electrică și a normativelor de valorificare în trimestrul I 1984, Comitetul Politic Executiv a criticat neajunsurile manifestate și a cerut guvernului, ministerelor și centralelor industriale să ia toate măsurile tehnice și organizatorice ce se impun pentru introducerea unui spirit riguros de răspundere, ordine și disciplină în îndeplinirea sarcinilor stabilite privind reducerea consumurilor materiale și energetice, să întreprindă acțiuni hotărîte de reproiectare constructivă a produselor, de revizuire a tehnologiilor aplicate, în vederea eliminării oricăror consumuri iraționale de materii prime și materiale, a oricăror forme de risipă. În continuare, la ședință a fost analizat și aprobat Raportul privind îndeplinirea planului costurilor de producție în industrie, precum și Raportul privind îndeplinirea planului productivității muncii în industria republicană, construcții-montaj și transporturi în trimestrul I al anului 1984. S-a subliniat că în perioada avută în vedere, și în aceste domenii deosebit de importante ale activității noastre economice, cu toate progresele înregistrate față de perioada corespunzătoare a anului trecut, sînt necesare și de acum înainte măsuri ferme pentru înlăturarea neajun-

surilor care mai persistă și pentru îmbunătățirea radicală a situației.

A fost dezbătut și aprobat, de asemenea, Raportul privind evoluția prețurilor și tarifelor în primul trimestru al acestui an. Cu acest prilej, s-a reliefat faptul că, pe baza aplicării hotărîrii conducerii partidului și statului de a nu mai fi majorate prețurile și de a se lua măsuri ferme privind stabilirea și respectarea cu stric-

mare și control, pentru realizarea sarcinilor de reducere a costurilor de producție, pentru stabilirea și aplicarea corectă a prețurilor în economie, pentru a nu admite nici un fel de majorare a prețurilor. Referitor la situația prețurilor pe piața țărănească, s-a indicat factorilor de resort să exercite și de acum înainte asupra acestor prețuri, stimulînd interesul producătorilor agricoli de a-și desface produ-

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

șele în conformitate cu prevederile mercurialului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat în cadrul ședinței o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în perioada 7-10 mai a.c., în Pakistan, la invitația președintelui Republicii Islamice Pakistan, generalul Muhammad Zia-ul-Haq. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere rezultatelor vizitei conducătorului partidului și statului nostru în această țară, evidențiind faptul că ele reprezintă o contribuție deosebită la dezvoltarea relațiilor româno-pakistaneze, atât pe plan bilateral, cât și în sfera vieții internaționale. A fost exprimată convingerea că înțelegerile convenite cu privire la intensificarea

colaborării și cooperării economice, tehnico-științifice și culturale corespund pe deplin intereselor de progres și dezvoltare independentă ale celor două țări, cauzel înțelegerii și destinderii internaționale.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat, de asemenea, despre vizita de prietenie pe care a făcut-o, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în zilele de 10 și 11 mai a.c., în Republica Arabă Siriană, la invitația secretarului general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, și a doamnei Anisse Al-Assad. Apreciînd rezultatele vizitei, Comitetul Politic Executiv a reliefat că ea se înscrie ca un nou și important moment în dezvoltarea relațiilor româno-siriene, ca un eveniment ce a dat expresie dorinței comune de a extinde și adînci colaborarea dintre partidele și țările noastre în toate domeniile, atât pe plan bilateral, cât și pe arena mondială, în interesul ambelor popoare, al cauzei destinderii, înțelegerii și păcii în Orientul Mijlociu și în întreaga lume. Apreciînd în unanimitate rezultatele vizitelor efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Pakistan și Siria, Comitetul Politic Executiv a cerut forurilor competente să ia toate măsurile pentru transpunerea fermă în viață a înțelegerilor convenite, pentru inițierea și realizarea de noi acțiuni menite să ducă la amplificarea și mai puternică a colaborării și cooperării României cu aceste țări, în interesul reciproc, al cauzei păcii și destinderii în lume.

ION DUMBRAVA

**„Să folosim cu înalt spirit gospodăresc fiecare palmă de pământ,
să creștem cât mai multe animale și păsări”**

● În spiritul Plenarei Consiliului Național al Agriculturii ●

**Liniește, la Frăsinet
se operează!**

Comuna Frăsinet, formată din șase sate (Frăsinet de Sus și Jos, Dănești, Luptători, Tăricești și Curătești), se află în Valea Moșteișei. La aproximativ jumătatea drumului dintre Capitală și municipiul Călărași...

Nu demult, aici am asistat la un eveniment unic în felul său. La inaugurarea unui dispensar veterinar. Până aici totul pare, pe undeva, un fapt care nu se desprinde din firescul lucrurilor de zi cu zi. Dar există totuși ceva care detașează dispensarul din Frăsinet din normalul celorlalte. Și, ca să intrăm în subiect, ar trebui să derulăm cu începutul... Doctorul veterinar Dorel Voinea, de mai bine de nouă ani, de când se află la Frăsinet, își dorește să facă un dispensar veterinar model, un spațiu unde să aibă loc și diferite intervenții chirurgicale. Și ca să nu deranjeze pe nimeni și-a găsit un spațiu pe care, în timp, l-a transformat într-o modernă unitate sanitar-veterinară. Și-a construit, după o idee proprie, o masă de operație cu tot dichisul, cu instalație de iluminat, și a dotat-o cu toate cele necesare. La prima vedere nu există nici un fel de deosebire între acest punct sanitar și un spital uman. Numai că aici urmează să fie tratate prin intervenție chirurgicală toate animalele bolnave din zonă. Pe lângă eleganță și-a găsit și o foarte bună funcționalitate... Și fiindcă este un unicat, nu demult, la dispensarul din Frăsinet a avut loc un schimb de experiență la care au participat specialiștii din tot județul Călărași. Și fiindcă această lecție deschisă, să spunem așa, a fost organizată de către Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, cel care a dirijat toate explicațiile practice a fost directorul adjunct al direcției veterinare, doctorul

Traian Enache... La data și la ora fixată spitalul, să-l numim așa, veterinar din Frăsinet a devenit neincăpător. Zeci de specialiști și-au ocupat locurile în jurul mesei de operație. S-au pregătit doi purcei, de 25-30 de kilograme. Diagnostic: hernie. În majoritatea situațiilor asemenea cazuri sînt sacrificate. La Frăsinet se încearcă și se reușește ca animalele să fie redată vieții și să ajungă la greutatea corespunzătoare. Cum asemenea cazuri sînt destul de frecvente în zootehnie — se deduce de la sine că de importanță este ideea pe care o propune atenției doctorului Dorel Voinea din Frăsinet. Animalele, după cum spuneam, au fost pregătite cu ceva timp înainte pentru intervenția chirurgicală. Și câteva ceasuri bune la spitalul veterinar din Frăsinet a fost liniște. Se auzeau doar zgomotul metalic al instrumentelor medicale și întrebările celor prezenți puse celor care operau: doctorul Traian Enache și doctorul Dorel Voinea. Și, după aceea, încă câteva ceasuri s-a discutat pe marginea acestor lucruri. Și, pe lângă cele văzute, am mai constatat și alte lucruri pe care le-am notat aici. În primul rând, pe lângă intervențiile chirurgicale, la spitalul veterinar din Frăsinet s-au mai experimentat și câteva medicamente românești din seria zero. Este vorba, în primul rând, de medicamente antiseptice sub formă de spray. După câteva zile am aflat că animalele se simt bine și au fost restituite unității agricole de unde au fost luate. Așa că, pe lângă faptul că intervențiile chirurgicale au reușit, din toate punctele de vedere, și noile medicamente românești sînt eficiente. Experiențele practice demonstrează acest lucru. Dacă mai punem în calcul și marea importanță pentru economia națională pe care o reprezintă intervențiile chirurgicale la animale putem să afirmăm că ceea ce s-a petrecut recent la Frăsinet trebuie generalizat cât se poate mai repede. Este, se înțelege, în folosul zootehniei și al nostru, al tuturor, în acest an record al producțiilor agricole...

SORIN POSTOLACHE

**Acel ceva în plus,
numit devotament**

Infipt în tîpsia Bărăganului, hotarul de pământ și piine al comunei Ialomițene Grindu, întins pe spațiu la peste 4700 de hectare, clocotește sub mustul sevelor infierbintate de soarele acestei primăveri, în fine, răbufnite. Clocotește, mai ales, de zorul oamenilor pentru rosturile recoltei, atita vreme răvășite de un anotimp neliniștit. Satul întreg s-a mutat în cîmp, se prășește zi-lumină, chiar și noaptea la lumina farurilor de tractor, se prășește, se îngrășă pământul, se erbicidează..., dar cite nu se fac, muncile bulucindu-se și încrucisindu-se, unele ajungînd din urmă pe altele... Își sacrifică nopțile nu numai mecanizatorul, ci o lume de bărbați și de femei ai satului în apriga bătălie cu timpul. Oamenii răspund cu promptitudine chemării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, de a face totul pentru a avea un an agricol record. Gospodării din Grindu își cunosc bine glia și știu că o zi de soare fierbinte soarbe pînă în adînc mresna pământului, îl sugă ca pe un burete, lăsînd întinderea recoltelor pradă uscăciunii. Raza toridă trebuie să le găsească cit mai capabile să-i reziste. Numai oamenii locului știu cit de greu se obține piinea în acest supranumit grînar al României; nu vine ca o ploaie, dimpotrivă, o singură oră pierdută dintr-un singur ciclu al vîrștelor ei poate să însemne zeci și sute de kilograme de rod în minus la un hectar. Aici timpul și apa sînt gemene.

...Așadar, nu-l găsim pe Anghel Mircea Dan. E în cîmp. Ca în toate cele 28 de campanii non-stop, de cînd conduce cooperativa agricolă din Grindu. Și nici pe inginerul șef Virgil Micu. Firește, e tot în cîmp. Fiecare în alt colț al întinsului hotar. O luăm pe drumul lor. Șansa noastră este să-l întîlnim, primul, pe Anghel Mircea Dan. E într-o zi de tîhnă, căci lucrurile merg bine. De tîhnă în cîmp și pe cîmp, căci în inima sa, care de cităva vreme dă semnele oboseții celor 28 de ani în care a totalizat 30 de zile de concediu, nu prea. Lucrurile merg bine în cîmp, pentru că, zice, de mulți ani în acest c.a.p. s-au statornicit rînduile disciplinei; nu mai trebuie să tragi pe nimeni de mîncă să-și facă datoria. Merg bine și pentru că are în inginerul-șef un specialist de cea mai înaltă pricepere. Și nu numai atît. „Dacă toți inginerii agronomi ar fi de talia acestui om și țara ar fi mai departe în ceea ce privește agricultura”, zice. Și, de la înălțimea experienței sale de țaran, de președinte de c.a.p., de Erou al Muncii Socialiste, de

cețatean al României investit cu numeroase îndatoriri sociale, cu responsabilități în fonduri centrale ale statului, putem să-l credem pe deplin. Anghel Mircea Dan nu face complimente. După cum acesta știe și se preocupă să-și elaboreze strategia culturilor și apoi tacticile fiecărui moment, așa vor fi și roadele. A avea oricît de mulți și de harnici țărani și mecanizatori, cu o gîndire proastă ori indiferentă față de folosirea pământului, tot nu se ajunge prea departe. Știi cit griu dădeau pămînturile grindenilor pînă acum 12 ani, cînd a pus stăpînire pe ele inginerul Virgil Micu? Cam 600-800 kilograme la hectar. În 1983, cînd a obținut 3800 kg, deși cea mai mare din județ, a fost cea mai mică din ultimii 10 ani. (Se știe că anul trecut a fost cel mai vitreg an al grîului, din ultimul deceniu românesc.) Cotele obișnuite în Grindu au ajuns la 6700 kg la hectar. Cum nici iarna, nici primăvara aceasta n-au prea răsfățat agricultura, inginerul Micu, fără a neglija nici una din treburile campaniei la zi, aleargă de la o solă la alta și la pulsul grîului, pentru a-i stabili tratamentul convenit unei stări de sănătate normale. Are metodele sale, nu poate fi luat prin surprindere. Are fișe pe ani, pentru fiecare soi ales și verificat pentru solurile de la Grindu, cu toate comportările acestora, ca un veritabil cercetător. De regulă, soiurile și le alege singur. S-ar putea spune că Centrul de încercare de la Ion Roată își prelungește cîmpurile peste moșia grindenilor, tocmai pentru că inginerul Virgil Micu este prezent mereu acolo, discută și colaborează cu colegii agronomi și-și alege „elitele”, grupele, soiurile și creațiile cele mai noi și mai productive. Știe să riște, dar nu de dragul riscului și nici la întîmplare, nu face aventură agricolă, ci totul e competență, calcul și măsură. Este doar mai receptiv la nou ca alții. A abordat cu curaj, și și-a luat măsurile convenite, ca riscul să nu fie eșec, oferind toate condițiile ca soiurile respective să ajungă la capacitățile lor biologice. Astfel a adoptat în cultură, chiar pe mari suprafețe, grupele noi ca „Fundulea 412, 420, 380”, creații de ultimă oră ale cercetătorilor noștri. Impătimit pentru grîu, ar fi nedrept și ireal să-l socotim însă pe inginerul Virgil Micu agronomul unei singure culturi. Cum ne asigură președintele Anghel Mircea Dan, e, deopotrivă, agronomul porumbului, al sfeclii-de-zahăr, al furajelor, al tuturor culturilor. Dincolo de obligația sa profesională și obligația funcției de inginer-șef este obligația pasiunii de agronom. Ceva mai personală, obligația față de opțiunea sa de viață. Cînd l-am întîlnit, la un alt capăt de hotar al celor 4700 de hectare, îl preocupau furajele. Deci un gînd pentru iarna viitoare. Supraveghea densitatea și starea de vegetație a lucernei semănată anul acesta în dulcele must al zăpezii mieilor.

CICI IORDACHE-ADAM

Patru ani la rînd — 1979, 1980, 1981 și 1982 — întreprinderea de morărit, panificație, și produse făinoase a Teleormanului a cucerit locul I în întrecerea socialistă pe țară și Ordinul Muncii clasa I. Pentru realizările din 1982, colectivului întreprinderii i s-a conferit, prin înalt Decret prezidențial, titlul de Erou al Muncii Socialiste. De aceea cînd, în primăvara asta, ziarele i-au numit pe așii de anul trecut ai competiției naționale a branșei, teleormănenii s-au cam mirat aflîndu-i pe autorii piinii de Alexandria nu pe locul I, nici măcar pe al II-lea sau pe al III-lea, ci pe al IV-lea. S-au mirat fiindcă piinea de Alexandria este, zic ei, la fel de bună, dacă nu chiar mai bună ca în alți ani. Le dăm dreptate, căci am gustat-o și noi. E o piine, spunea cineva, „ca de duminică”, e un fel de piine-prăjitură, care pune pe masa cotidiană a omului locului o culoare și o mireasmă de sârbătoare. (Dacă exagerăm cumva, să fim iertați: nu ne conducem după un criteriu absolut de apreciere, ci după unul relativ, iscat de comparația cu alte întreprinderi producătoare de piine, inclusiv cu unele întreprinderi — „case mari” ale Bucureștilor.)

Ce s-a întîmplat, de ce doar locul al IV-lea pentru piinea de Alexandria? S-a întîmplat, ne spune ing. Ștefan Pleșa, directorul întreprinderii, un fapt, într-un fel, firesc, un fapt în logica vieții, și anume acela că nu morarii și brutarii din Alexandria au devenit peste noapte mai le-neși ori mai neprețuți, ci că alți morari și brutari, din alte părți, și-au luat un avînt mai mare, depășindu-și cu mult, unii chiar covîrșindu-și succesele lor din anii trecuți. Că întreprinderea teleormăneană lucrează mai departe bine, chiar foarte bine, o invecerează limpede cifrele de producție, mari și anul trecut, mari și anul acesta. În întrecerea în cinstea lui 23 August și a Congresului al XIII-lea al partidului valoarea producției-marfă pe primul trimestru al lui 1984 a atins 103,2 la sută, cea a producției fizice 110,5 la sută, productivitatea muncii a fost de 2800 lei pe lucrător (101,1 la sută), sortimentele au ajuns la 140, calitatea lor bate, ca totdeauna, spre pragul cel mai de sus. Sigur că niște tovarăși, niște „foruri” lo-

cale, ba chiar și niște simpli consumatori, din sutele de mii care mîncă piinea, pastele și produsele făinoase și zaharoase preparate la Alexandria, s-au cam necăjit că o întreprindere care de ani și ani duce fala orașului în fruntea țării nu s-a mai cocoțat pe podiumul cel mai înalt al victoriilor. Dar cei străini de șantierul pe care se fabrică victoriile, cei nespecializați în victorii, și încă în cele supreme, nu realizează totdeauna dificultățile care stau în calea unor astfel de performanțe. Ei somează, ei cer, ei pretind victorii, ei protestează cu o vehemență uneori nedreaptă, proprie consumatorului de victorii (cu „v” mare!), cînd cei ce-i obișnuiseră cu

doar să muncească prob, să nu trăiască pe spinarea altora, să nu-și impună prin efracție numele, ci să fie ceea ce sînt, adică fiii propriei munci, al propriilor merite. Cu modestie deci, cu simplitatea rituală cu care frîngi piinea, după ce ai trudit-o, ei adaugă zecimale efortului lor diurn la efortul ce împinge înainte țara.

Despre aceste adevăruri simple, care dau gustul piinii de Alexandria, directorul Ștefan Pleșa a stat de vorbă, în primăvara asta, cu unul din veteranii fabricii, brutarul Gheorghită Carataș. Gheorghită Carataș e om bătrîn, e de mult pensionar, dar, ca unul care a crescut generații de brutari teleormăneni (se

mădi și rumeni decît la temperaturi înalte!), ordine și curățenie de laborator. În fabrica de paste făinoase a întreprinderii s-au dat recent în funcțiune trei noi linii tehnologice. Utilajele acestora sînt fabricate în țară, iar montarea lor s-a făcut cu forțele întreprinderii. Chiar și utilajele vechi, unele de dinaintea naționalizării, unele chiar din anii '20, muncesc bine, cu randamente sporite, sporul fiind rezultatul perfecționării tehnologiilor, al inovațiilor, al inteligenței tehnice în acțiune. Fabrica de făină din Roșiori de Vede, fosta „moară a lui Colțatu”, macină, cu vechile utilaje, 485 000 kg de făină, nu 260 000, ca pe vremea patronului. Alte mori, precum cea din Brînceni, de exemplu, s-au extins, ajungînd printre cele mai mari din țară, și toate și-au perfecționat așa-numitele „diagrame de măcină”, pentru creșterea extracției de făină albă. Peste tot se caută, se inovează, se scotocesc judicioși eforturi și fonduri, se desfășoară planuri sporite, se trimite spre viitor nădejdi sporite. Cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenarele Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor au fost primite de oamenii piinii teleormănene cu interesul datorat acelor adevăruri supreme, vitale pentru munca și existența lor și a țării. Organizațiile de partid și O.D.U.S. duc intense campanii pentru reducerea cheltuielilor de producție, pentru rentabilitate și calitate, iar munca în acord global își vedește cu plînsă eficiența. Că piinea de Teleorman e mai bună ca altele se datorează nu unor rețete miraculoase, căci cei ai locului nu fac nimic în plus peste rețetele „clasice” ale piinii, dar, ni se spune, nici nu fac nimic în minus. Ceea ce ar părea nu un lucru mare, ci unul neînsemnat, un nimic, un fleac. Numai că, așa cum viața arată-o de-atîtea ori, nimicul este nu o dată esențial (vezi explorările cosmice!) la expedițiile colosale. Iar a face piinea cea de toate zilele este o astfel de expediție.

ILIE PURCARU

Gustul piinii și gustul victoriei

asemenea performanțe au (sau par că au) o eclipsă de formă.

Dar dați-mi voie, continuă directorul Pleșa, să repet o vorbă mare: victoriile astea se obțin greu. Cînd le aclamăm, nu ne gîndim totdeauna și la timpul dur care le precede. Cozonacul zilelor festive e trudit în galerele unui efort nerăscumpărat de strălucirea flash-urilor, de coronițele sau coroanele puse pe frunți, de marea de aplauze care îl scaldă pe învingător. Învingătorul adevărat cunoaște, altminteri, bucuria victoriei în sine, aplauzele hrîndindu-l numai pe cabotin. N-au nevoie de aplauze nici C. Stancu, șeful secției de biscuiți, nici C. Rovența, răspunzător de morărit-panificație la fabrica din Tr. Măgurele, vechi și statornic fruntași ai muncii, nici Maria Selea, maistrul de panificație și șefa magazinului de prezentare a produselor întreprinderii, femeie tină, dar văduvă cu trei copii, trei fetițe, care face din noaptea zi, trîndu-și deopotrivă pentru fabrică și pentru casă. Ei și alții ca ei nici nu-și propun cu dipadinsul să cucerească lauri și laude ale muncii, ci

vorbește chiar de „școala lui Carataș”, absolvenții acesteia fiind în respectul tuturor), calcă mereu pragul fabricii, ca să vadă ce-i mai fac ciracii. L-a călcat și în ziua în care ziarele îi anunțau pe frunțile întrecerii pe '83 și, intrînd în biroul directorului, a zîmbit: „Ești necăjit, Ștefan?” Ștefan Pleșa i-a fost și el ucenic. A fost morar și brutar, apoi maistrul, abia după aceea a ajuns inginer și director. Carataș a primit răspunsul la care se aștepta, adică un „nu” rostit fără echi-voc, după care amîndoi au luat-o prin fabrică.

O luăm și noi prin întreprinderea — Erou al Muncii, printre autorii piinii de Teleorman, piine eroică, trudită cu pasiune și iscusință. 70 la sută dintre eroii sînt femei, munca de azi a morarului și brutarului nemaipăstrînd decît prea puțin din efortul fizic de altădată, grație unor mașini și tehnologii moderne, multe din ele opera celor de față. Mașinile cu strălucire de crom și nichel, femei în imaculate halate albe, aer desigur fierbinte (de asta nu se poate scăpa, piinea nu se poate plă-

În viață izbînzile sînt strîns legate de osteneli

flacara 5

REPORTAJE
DESPRE LIBERTATE

G. Călinescu

• Cooperativa Arrubium • Lucrurile făcute cu cap • Papura în jurul lumii •

Între piatră și apă — orașul!

Guralive păsări sînt prigorile astea: măcăie ca rațele. Cînd trec pe deasupra orașului întorc privirile după ele, dar niciodată nu reușesc să le privească mai mult de o secundă sau două: un duh a zvicnit parca din aripi și, iată, nu mai este. Dau roată Măcinului, apoi se duc la Suluk și se odihnesc în ramurile unor arbori bătrîni, singurii rămași în acest peisaj lunar al vechilor Hercinici. După acest zbor matinal orașul se luminează la față. Pomii fructiferi ce străjuiesc de o parte și alta a străzilor aruncă în aer polenuri și parfumuri. În anotimpul acesta, în care dau în floare sute de mii, poate milioane de pomi fructiferi, Măcinul devine un izvor al mierii. Albinele traversează orașul cu saci încărcăți cu polenuri aurifere. Imaginea nu e voit idilică, ci real-tonifiantă, fiindcă la Măcin nu sînt industrii poluante.

Așezarea aceasta apare în memoria timpului prin secolul trei înainte erei noastre, locuită de geto-daci. Celții au numit-o Arrubium. Se pare, după cum afirmă unii istorici, că ar fi existat aici un cult al zeului Jupiter Arrubianus, de la care cetatea și-ar fi luat numele. Pe la începutul secolului al doilea înaintea erei noastre se crede că orașul a aparținut, cu numele de mai sus, uniunii tribale din centrul cîmpiei muntene, uniune condusă de Rhemaxos, apoi celei din Delta Dunării, condusă pînă în anul 27 î.e.n. de Zyros. După instaurarea stăpînirii romane

Dobrogea, încep a se ridica, în zona învecinată Măcinului, fortificații, castru, cum ar fi de pildă castrul de la Carsium (Hîrșova) care păzea vadul Dunării din fața gurii Ialomiței. Alte fortificații sînt cele de la Cius (Gîrlăci), Beroe (Piatra-Frăcăței) și, lîngă Troesmis, Arrubium (Măcin) construit încă de la sfîrșitul secolului întii î.e.n. Alți istorici sînt de părere că Măcinul ar fi descendentul Vicinei și că de aici s-ar fi recrutat primul mitropolit al Țării Românești, în anul 1359, luna mai, pe numele lui Iachint din Vicina. Iată ce se spune într-un document în legătură cu acesta: „La anul 1359, în luna mai, domnitorul muntean Alexandru Basarab a mijlocit pe lîngă patriarhul Callist, de care atîrna mitropolia din Vicina, ca apropiatul, vecinul său, mitropolitul Chir Iachint Crisopol să fie mutat la Curtea de Argeș”. Privitor la localizarea Vicinei la Măcin, profesorul Nicolae Mușeșanu, autorul unei cuprinzătoare monografii a acestui vechi și turburător oraș, susține pe baza unor documente că în decursul veacurilor al 13-lea și al 14-lea a înflorit o mitropolie creștină cu reședința la Arrubium, oraș devenit mai tirziu Vicina, Bitzina sau Vitzina, Mecin, Măcinul de azi. Alte numeroase documente vorbesc despre destinul de excepție al Măcinului, oraș jînduit de imperiile care s-au perindat pe aici, ca punct strategic, teatru al migrațiilor ulterioare, al războaielor ruso-turce, al celui de-al doilea război mondial, cînd Munții Măcinului au fost devastați de păduri, păduri din care fuseseră construite corăbiile bătrînului și înțeleptului Dromichetes, „esențe anume cultivate în munții Măcinului”, păduri din care se fabricau paturile de pușcă în Imperiul otoman, păduri spre care mai tirziu transhumau mocanii ardeleni, trecînd Dunărea pe la Hîrșova și Brăila, ca, după ce plăteau citeva parale ierbăritul, să se îndrepte către toate orizonturile dobroge, de la Măcin, pînă la Varna. La Măcin urmau să fie predați turcilor unii revoluționari pașoptiști moldoveni, prinși la Iași și trimiși legați la Galați, printre care Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, frații Rosetti, Alexandru Moruzzi și alții. Dar prin sprijinul barcagiilor măcineni și brăileni, revoluționarii n-au mai fost duși la Măcin, ci la Brăila, de unde au scăpat. Istorie, înaltă și adîncă istorie, probe ale permanentelor sentimente de frăție, de unitate națională, de nădejdi că într-o zi și această parte de Românie, Dobrogea cea mult obidită de Imperiul otoman, va fi alipită patriei-mume. S-a realizat acest vis de secole după cucerirea independentei, la 1878, cu mari jertfe de vieți și de sînge. De atunci Măcinul, ca de altfel întreaga Dobrogea, avea să se înscrie în dezvoltarea firească a patriei întregite, dar o dezvoltare adevărată, fără precedent pentru bătrînul Arrubium, se va înregistra abia după 1944, anul Eliberării noastre naționale. De acum Măcinul va începe să a-rate cu adevărat a oraș.

După anul 1950, mai ales, nu spune primarul Măcinului, tovarășul Ion Simion, a început orașul nostru să se dezvolte: mai întii a apărut o Autobază ultramodernă, cum puține, inclîn eu să cred, sînt în țară. Astfel, Măcinul a fost legat de localitățile din județ și din alte zone ale țării. Am început apoi să modernizăm cheul: au fost dotate toate cheurile din port cu macarale, utilaje de mare capacitate cu barje pentru transportat piatră, a altor agregate minerale ca nisip, caolin, cuarțită. Agregatele de la carierele din jurul Măcinului au fost dirijate către toate lucrările mari de pe Dunăre: Podul de la Vadul Oil, Podul de la Cernavoda, Portul mineralier

de la Galați, Hidrocentralele de la Porțile de Fier (I și II), Canalul Dunăre — Marea Neagră. Granitul de la Măcin se exportă și azi tocmai în R. F. Germania, unde a fost construit, cu piatră de aici, marele stadion olimpic de la München. La Măcin au mai apărut apoi un liceu nou, cu internat, sală de sport, două școli generale, un mare stadion realizat, de către tineri, prin acțiuni de muncă patriotică, un mare parc, mai multe blocuri, un cinematograful, un centru civic și o arteră comercială.

Văduviți de o puternică industrie, măcinienii s-au unit în 1954, acum 30 de ani, într-o mică unitate cooperativă-meșteșugărească. Gheorghe Jerliănu, președintele de azi al Cooperativei meșteșugărești Arrubium, ne spune că la început au fost doar 26 de meșteșugari: frizeri, cizmari, finichigii, timplari, care își desfășurau activitatea în cinci unități, avînd ca sarcină de plan o producție de bunuri meșteșugărești în valoare de 255 000 lei. Acum, cînd sîrbătorește 30 de ani de la înființare, Cooperativa meșteșugărească Arrubium a devenit cea mai puternică unitate economică din tot orașul. În secțiile, fabricile și atelierelor acestei unități cooperativiste lucrează în prezent peste 4 000 de oameni, în bună parte femei, și realizează o producție în valoare de peste 300 milioane lei! Saltul e spectaculos. Și încă nu am spus totul: în baza legislației în vigoare, conducerea cooperativei a înființat în satele din împrejurimi și unități de mică industrie. La Smîrdan, Luncavița, 23 August, Greci lucrează 1 150 de oameni, care, pe lîngă producția ce o realizează, întrețin, de la semănat și pînă la pus în hambare, 1 205 hectare de teren, la cooperativele agricole de producție din satele respective. Am trecut prin mai multe dintre aceste subunități și numele unui om l-am auzit rostit mereu: al economistului Victor Cristache, vicepreședintele al Cooperativei meșteșugărești Arrubium. L-am căutat și noi și l-am rugat să ne spună care sînt direcțiile principale de dezvoltare a cooperativei? În primul rînd, valorificarea resurselor locale, ne-a răspuns, o acțiune mai veche a noastră e valorificarea papurei din Delta Dunării. La secțiile din Măcin, Carcaliu, Văcăreni realizăm împletituri din papură: coșuri de diferite tipuri și mărimi, pălării, alte obiecte de uz casnic și personal. În plus de ceea ce vindem pe piața internă, exportăm anual pînă la 10 milioane lei din aceste produse. În curînd vom înființa o secție de unelte și scule pescărești, în comuna 23 August. Împreună cu Centrala Deltei Dunării, am luat măsuri și am plantat în deltă trestie de bambus. Anul acesta am recoltat peste 10 000 de bucăți, iar la anul vom mai recolta alte 10 000. Producția se va diversifica însă mai mult: vom face mincioace, giuvelnice și alte unelte pescărești, în condițiile muncii la domiciliu, cu femei. Vom realiza, de asemenea, peste 500 000 cărămizi pe an, pentru construcția obiectivelor noastre industriale, dar și pentru populație.

O altă preocupare de care ne-a vorbit economistul Victor Cristache este și aceea de valorificare a materialelor recuperabile și refolosibile: achiziționăm anual, ne spunea, de la fabricile Ministerului Industriei Ușoare, din toată țara, circa o mie de tone de deșuri textile, pe care le folosim la confecționarea saltelelor termozolante, acestea folosite la rîndul lor la obiectivele de construcții din agricultură. Apoi, ne ocupăm mai de curînd de valorificarea și recondiționarea obiectelor vechi de uz casnic și îmbrăcăminte, sarcină deosebită trasată de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cooperativei meșteșugărești. În acest sens, am luat legătura cu Centrala pielăriei și am achiziționat de la toate fabricile de încălțăminte din țară încălțăminte uzată, returnată de la unii furnizori, cu anumite defecte. Acțiunea aceasta e fără precedent, am achiziționat peste 250 000 de perechi de încălțăminte, am format o brigadă specială pentru trierea, recondiționarea și valorificarea acestora. Am organizat trei magazine specializate pentru desfacerea acestora, iar acțiunea e în curs de desfășurare, cu rezultate deosebite pentru cooperativii măcineni, cit și pentru economia națională.

— Cum ați acționat practic? întreb.
— Lucrul, în fabricile din țară, a durat trei săptămîni. La un moment dat, spre Măcin pleaseră 80 de vagoane cu astfel de încălțăminte, despercheată, demodată, sortită ineficienței. Revalorificăm, astfel, citeva zeci de milioane de lei! Acțiunea pentru care cooperativii din Măcin au fost felicitați.

Merg cu Eugen Anghel, unul dintre vechii cooperativiști ai Măcinului, care a fost maritorul ocular al acestui drum spectaculos, pe malul Dunării. Își amintește că au mai apărut doi kilometri de dig, din 1982, dig prin care s-au mai cîștigat 26 hectare. Cifra, unora, obișnuiți cu mîile de hectare, poate să nu le spună mai nimic. Măcinienilor, care sînt situați între două elemente primordiale, piatră și apă,

cifra asta le spune foarte mult. Iată cum au împărțit-o: pe cinci hectare am situat sectorul legumicol, ne spune Leonida Ghirnoaga, omul de la grădină; am construit aici 11 solarii, în care am plantat roșii, castraveți, apoi am un hectar cu ardei gras, vinete, fasole boabe, cartofi timpurii, mai avem 7 hectare cu lucernă pentru oile cooperativei și mai avem 11 hectare cu porumb. Ce avantaje au cooperativei? întreb. Primesc, la prețuri oficiale, zarzavaturile și legumele de care au nevoie, produse de ei singuri, prin acțiuni patriotice. Terenurile acestea, ni se spune, erau un pericol pentru oraș: băteau apele pe ele, se adunau aici tot felul de păsări sălbatice, stîrci, cormorani, pelicani, mincâu peștele rămas după ce se retrăgeau apele și era o sursă de infestare. Meșteșugarii au făcut digul, prin muncă patriotică, au curățat terenul, au igienizat împrejurimile și, iată, acum de pe niște mlaștini de la care întorceai privirile scot producții de nebanuit.

— E o indeletnicie mai veche a noastră, a meșteșugarilor măcineni, faptul de a ne produce singuri o parte din produsele de care avem nevoie, ne spune economistul Victor Cristache, vicepreședintele Cooperativei Arrubium; meșteșugarii, la noi, înseamnă gospodărie totală — și acasă, și la cooperativă. Anul trecut, de pe aceste terenuri, după ce am asigurat consumul de legume și zarzavaturi al cantinei, am valorificat pe piața orașului și la membrii cooperativii peste 100 tone de legume.

— Cooperativa Arrubium are și animale?

— Am tradus în viață sarcina trasată de conducerea partidului, cooperativei, de a-și organiza ferme proprii de animale. Noi avem o fermă cu 500 de oi, la secția de la Smîrdan, șef secție Nicolae Cazacioc, mai avem o microfermă unde creștem porci, iepuri de casă, porumbel. Anul acesta am mai amenajat o fermă pentru 200 de porci. Lina, carnea și brînză de dăm la stat, la contract, iar pieile le prelucrăm noi. Am livrat pînă acum circa 5 tone carne pe piață.

Exemplul bun, dobîndit în cooperativă, o parte din cooperativii l-au mutat și în ograda proprie: Eugen Anghel, împreună cu soția, Mariana, și cu cei trei copii, cresc acum, aproape de centrul Măcinului, o vacă pentru lapte, o vițică, cițiva porci, mai multe păsări, oi și iepuri. A contractat cu statul mai multe produse. Alți cooperativiști, dintre care se detașează Lenuța și Costică Bărbușteanu, împreună cu mama lor, Dumitra Avrigeanu, au o adevărată microfermă: trei vaci pentru lapte, patru tauri contractați cu statul, 10 porci, 50 oi, 35 de găini și curci, 4 scroafe gestante, purceli, au și grădină, două solarii, terenuri pentru fineață, date de Consiliul popular, și altele. Vrednicia acestor oameni te fascinează.

— Ce-ați contractat cu statul? întreb.
— 1 600 litri lapte de vacă, 300 litri lapte oaie, 300 ouă, 120 kilograme lînă și două

tone și un sfert de carne vacă, porc și oaie. Microferma lui Costică Bărbușteanu e etajată: sus sînt opt boxe cu păsări; jos sînt alte opt boxe cu porci. Ideea de reciclare a materiei, dezvoltată în unele complexe zootehnice, am văzut-o realizată și aici, dar la scară mai redusă. Și nu poți să nu admiri omul care pătrunde tainele științei și le aplică practic în ograda sa.

Un alt cooperativist, Pavel G. Pavel, șeful secției bunuri de consum din Luncavița, crește și el animale: în 1983 a predat statului, la contract, 6 200 kilograme carne de vită, porc și oaie, 140 kilograme lînă, peste 200 litri lapte oaie și 12 700 kilograme porumb. În 1982, cooperativii din secția Luncavița, beneficiind de niște terenuri mari din lunca inundabilă, au predat statului circa un vagon de carne. Anul acesta însă cooperativii din Luncavița au contractat mai puține cantități de lapte, carne și lînă cu statul.

Revin la vicepreședintele Victor Cristache, care ne însoțește în acest reportaj: în ultimii 20 de ani, zice, Cooperativa Arrubium Măcin a fost dotată cu un volum de utilaje și construcții noi de peste 100 milioane lei, ceea ce face practic ca toți cooperativii să lucreze în obiective noi. În acest an avem în curs de finalizare alte două obiective de investiții: fabrica de cămăși și secția de bunuri de larg consum, unități în care vor lucra alți 600 de membri cooperativiști, în majoritate femei. În timpul documentării mele pentru acest reportaj, la Măcin se dădea în funcțiune unul dintre cele mai dorite obiective: Spitalul orașenesc cu 250 de paturi, un adevărat dar, cum ne spunea primarul Ion Simion, făcut de conducerea partidului bătrînului Arrubium. Și tot anul acesta se va da în funcțiune, alături de cele două noi investiții ale cooperativei, întreprinderea (republicană) de tricotaje, de 1,2 milioane bucăți pe an, tricotaje tip lînă. Vor lucra aici peste 1 200 de femei. Astfel, anul 1984 se conturează, pentru viața orașului de pe Dunărea Veche, ca an de vîrf.

Sul, împreună cu doi prieteni din tînețe, Eugen Anghel și Vasile Trifan, o cărare care duce spre virful stîncii pe care a fost zidită cu mii de ani în urmă Cetatea Arrubium. Strămoșii noștri care locuiau aici și au zidit această cetate, fiște tot geto-daci, erau numiți dardanii. Din malul de dincolo al Dunării Vechi, începe pămîntul copilăriei mele, fostele bălți ale Brăilei, acum un al doilea Bărăgan, situat între brațele Dunării. Zidurile cetății se văd încă destul de bine, mai ales cele implantate în șanțurile săpate în stîncă. Există și varianta că la un moment dat administrația cetății s-ar fi mutat dincolo, în fostele bălți ale Brăilei. O stîncă, aproape la fel de mare, veghează și azi, stă ca o replică parca în fața acesteia de aici, la Blasova, în Insula Mare a Brăilei. Acestea sînt însă doar ipotezele unor istorici. Oricum, oamenii de pe un mal și alți al fluviului lor sînt, Istru, erau aceiași. Copiii vin și azi și se joacă pe vechile ziduri. În joaca lor găsesc monezi dacice și romane, unii le joacă la rișcă, alții le predau profesorilor de istorie, de la care ascultă povestea bătrînului Arrubium. Apoi devin și ei istorie, o istorie suprapusă vechii cetăți, în așa fel ca Arrubium să nu moară niciodată, nici chiar atunci cînd nu va mai fi decît o nemuritoare idee...

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Toboșarul

Cînd a luat-o în primire, toba era spartă. I-a pus el o piele nouă, tăbăcită la Sebeș, o piele de ciine, care să țină la tăvăleală.

Înainte de a-l bătu doba, cum se zice la Săsciori, Ion Suciu, Ion Căta, Andrei Hăprian, Ion Drăghici. Ultimul dintre aceștia i-a dat și lui, în tînețe, o veste pe care ar fi fost mai bine să nu i-o dea.

Gheorghe Moraru cobora cu plutele cu lemn de la Oașa pînă la Sebeș, unde era fabrică de che-restea, împreună cu Vasile Căta, Dumitru Moraru, Gligor Poenaru. Vreo cinci ani a lucrat așa, pînă ce toboșarul de-a atunci, Ion Drăghici, a anunțat mobilizarea tuturor celor ce aveau ordin de chemare cu dungă roșie.

Războiul l-a făcut la Regimentul I Vinători, a fost un foarte bun grenadier, nu prea își aduce aminte să fi greșit ținta, pînă s-a întimplat ca în urma exploziei unui obuz să fie îngropat într-o grămadă de pămînt și să iasă de dedesubt nițel cam tare de auz.

Pe urmă s-a înșurat, a

ridicat o casă, a avut trei copii. Și-ar fi rămas tot muncile lui țărănești, numai la ele, dacă primarul comunei nu i-ar fi spus să vină să intre paznic la primărie, ca să ia și el o pensie.

Așa a ajuns Gheorghe Moraru să bată toba la Săsciori. Și vîzînd că mă desprețea să vorbim tot despre toba asta, se repede în ea să bată, noroc doar că apucă să-i spună stea liniștit, că se adună satul. Cît de veche e?, îl întreb. Păt să tot aibă vreo 70 de ani, zice. Cînd e vremea uscată se aude de departe, o dată l-a auzit unul, Ion Doina, tocmai de la marginea satului. E adevărat însă că bătea și vîntul într-acolo.

Altfel, trebuie să se învîrtă cam prin tot satul, de la podul peste Sebeș, unde e primăria, pînă la Ulița Mică, Peste Riv, Piriul Roșu, Pe Vale, Strada Mare, Sub Grădina, cam doi kilometri, și nu trebuie doar să bată toba, mai trebuie să dea și anunțul. „Gura mi-e tare, zice, dar mi-am pierdut ceva dinți”.

Prin august-septembrie se dau anunțurile cele mai multe, pentru culesul

porumbului, pentru culesul viilor, cînd se vind lemne, dar și la strînsul finului sau cînd se face plata la C.A.P.

A adus în viața lui și vești bune și vești rele, așa cum le-a primit, așa cum i s-a spus să le dea de știre în cele patru colțuri ale satului sau așa cum i-au fost ele scrise pe o bucată de hîrtie pe care n-a avut decît s-o scoată din buzunar și s-o citească pe la rîspintii.

N-a avut parte de norocul de a da numai vești bune. Dar uite că el, Gheorghe Moraru, are 70 de ani bătuți pe muchie și tot nu pricepe de ce unii s-au supărat tocmai pe el, atunci cînd le-a adus cite o veste nu prea îmbucurătoare.

Vreo cițiva din sat nici nu i-au mai dat bună-ziuă și nu se poate să nu-și fi dat ei seama că nu au nict un pic de dreptate și că el nu e cu nimic de vină.

Și nu mi-a rămas să adaug decît că altădată, în timpurile vechi, putea fi și mai rău, uneori, cînd solul plătea oalele sparte.

DUMITRU ELIADE ■

PENTRU NOI SĂ VORBEASCĂ FAPTELE!

● Omul care se trezește singur sau e trezit de alții ● Trei mii de ani de școală și o jumătate de oră de luptă cu stihiiile ●

Ședința C. O. M. se mută pe malul unui riu furios cu oameni buni

Pe ordinea de zi a ședinței comitetului oamenilor muncii figurau multe, foarte multe puncte, în afară de unul singur, care avea să-i curme mersul firesc și numărul fixat de ore de dezbateri, molcome sau furtunoase. Directorul întreprinderii de construcții industriale și montaj Prahova, inginerul Mircea Cosma, i-a anunțat pe cei 42 de membri ai C.O.M. sosiți la Ploiești din Cimpina, Breaza, Sinaia spre a discuta aplicarea acordului global, a prezenta calculul și modul de retribuție pe luna mai:

— Tovarăși, trebuie să scurtăm ședința, am primit un avertisment.

Tăcere în sală. De unde și pentru care motiv avertismentul? De când cu numirea tânărului și energicului director în întreprinderea care mai înainte producea... pierderi, treburile merg binisor, termenii se respectă deci se respectă și prestigiul „firmei”. Chiar în dimineața aceea de vineri, 18 mai, cu câteva minute înainte de începerea C.O.M., la ora 9, se convenise cu specialiștii în ecranare și climatizare grăbirea intrării în funcțiune a centrului de calcul al Uzinelor „1 Mai”, iar cit privește aplicarea acordului global și a principiului său de bază: „cât muncești și cit dai, atita ai”, el nu dădea bătăi de cap la această mare unitate de constructori desfășurată pe mal toată Valea Prahovei: de muncit aveau berechet. Așadar, cine se supăraseră și le-a dat avertismentul?! Directorul Cosma explică:

— Avertismentul ni l-a dat natura. Scurtăm la maximum discuțiile, iar eu împreună cu inginerul de utilaje, Cristel Trimbițașu, și alții vom continua C.O.M.-ul chiar la Valea Doftanei, unde s-a întimplat necazul. Vom dezbate la fața locului măsurile ce se impun, nu din birou.

I-am însoțit și noi, cale de vreo sută de kilometri de Ploiești. Îi aștepta acolo un alt membru al C.O.M., inginerul Marcel Stoian, „antreprenorul” (conform noii organizări) pentru întreaga zonă de la Cimpina la Sinaia. În grija sa se află și dezvoltarea întreprinderii mecanice Sinaia, și noile construcții pentru întreprinderea de reparații tractoare și mașini grele Cimpina, „Neptun” Cimpina, întreprinderea de rețele electrice Ploiești și alte investiții importante, care însă pentru moment păleau în fata micului riu Doftana, care uneori — glumea un localnic — poate fi și un mare rău. Așadar, pe malul apel, unde se construiesc microhidrocentrale,

s-a dezbătut și rezolvat ultimul punct de pe ordinea de zi a C.O.M., neprevăzut în hirtii, impus de viață. Fiereste, nu ignorăm și nu subapreciem importanța ședințelor. Despre un C.O.M., chiar inginerul Mircea Cosma spusese o vorbă memorabilă: „Adunați în această sală sint cam trei mii de ani de școală. Să nu fim oare în stare să rezolvăm ceea ce ne stă în față?” Așadar, ședințele pot fi (nu spunem că sint totdeauna) utile și eficiente, dar nimeni nu poate nega primatul acțiunii nemijlocite și bine chibzuite, fiindcă singură acțiunea ne dă de mâncare, ne justifică munca, pretențiile și speranțele.

În noaptea de duminică spre luni 14 mai și în primele ore ale dimineții averse iscate din Bucegi au umflat Doftana, pentru început... de 20 de ori! Doar cițiva centimetri despărțeau, la un moment dat, apele involburate de limita digului de la șantierul microhidrocentralei Teșila I, și doar prezența de spirit, profesionalismul și devotamentul muncitorilor, și înșiși fii ai văii — specialiști deci din naștere în Doftana și capriciile ei — au împiedicat stihia să ducă pe giră, la propriu, rodul strădaniilor de un an și jumătate și multe milioane de lei.

Să rederulăm filmul acelor clipe, pe care le-am retrăit alături de acei care le-au înfruntat greul.

● Luni, 14 mai, ora 7, la Negrași I Capture, în amonte de Teșila I, aproape de confluența piriurilor Negrași și Pucioaia. Șeful de formație Valeriu Geantă privește spre culmile Clăbucetului, Moașei și Pucioaiei. Pe Valea Rădila, o liniște relativă: ploile din noapte căzuseră din spre Prîșcu și Căleasa, deci Negrași, piriu năbădăos, cum îi spun doftănenii, nu părea să dea de furcă. Dar când Geantă urcase spre Capture, în inima munților, văzuse Doftana amenințător de largă, iar „torenții de ploaie”, zice, intrerupseseră toată circulația rutieră în zona barajului Paltinul. „Noroc că ploile cind pică, nu pică în tot bazinul, altfel ar fi nenorocire”.

Pe șantierul Capture îi ajută, între alții, Gheorghe Ciobanu, buldozist pe un S-1500. Pleacă din Urletia în zorii la 4, bate pe jos drum lung, lucrează pe șantier pînă la lăsarea întunericii, iar pe la zece noaptea se întoarce în satul său, acasă.

Negrașiul se tot umflă. O să fie ca atunci cind apa i-a ajuns pînă în cabina buldozerului? Gheorghe Ciobanu are o vorbă: „Munca, mersul pe jos și apa de

izvor prelungesc viața”. După cum ați văzut, i-au fost din plin hărăzite cîteșitrelle, așa că trage nădeji de viață lungă.

● Luni, 14 mai, ora nouă dimineața, la confluența Doftanei cu Negrași. Priza viitoare microhidrocentrale Teșila I.

Bătrînul maestru principal Gheorghe Stănescu ne povestește cu glas hirsit că a răgușit cumplit luni cind...

— ...s-a infuriat apa și ne-a luat prin surprindere. Doftana a rupt o parte din dig, a mușcat 30 m. Pe la 8,30 nimic nu prevestea baiul, apoi nivelul riului a săltat doar în cîteva minute (ni s-a părut) cu peste un metru. Aci lucrăm 40 de oameni. Puholul se îndrepta spre barajul de protecție și spre bazinul compensator. Dacă s-ar mai fi ridicat doar cu vreo 20 cm, mătura balastul, toată munca noastră și 12 milioane de lei. Într-un timp măsurat în puține zeci de minute trebuia să improvizăm un baraj din elemente de beton prefabricat și din balast. Apoi, cineva parcă a strigat: „S-a rupt digul!” Am trimis, după ajutoare, un minicar la Negrași-Capture și, de unde am putut, din zonă, am concentrat toate mașinile. Cărau anrocamente, balast, un buldozer le împingea. Viteza Doftanei nu depășea 15 km pe oră, dar ne îngrijora debitul, crescut de peste 30 de ori!

Cel 40 de muncitori, mulți din ei localnici, care cunoșteau riul la bine și la rău, și-au unit forțele, coordonați de maestrul Stănescu. Acesta a gândit calm, a cîntărit situația și abia apoi a acționat, conștient de adevărul elementar că heiprului singur nu rezolvă nimic.

● Mult în aval, barajul de la Paltinul, alarmat, a dat drumul apei prin deversoare în lacul de acumulare, unde nivelul a săltat rapid cu doi metri.

● La 2 km de priza Teșila I, maestrul Stelian Vlad împreună cu echipa de dulgheri a lui Gheorghe Rica au dat alarma la digul pe apărare a aducțiunii. Înșirați pe o lungime de 2 km oamenii au acționat, de astă dată împotriva Doftanei, apa care le aduce lumină și... muncă la domiciliu, ceea ce nu-i puțin lucru. Au luat singuri și cu chibzuință măsurile ce se impuneau, șefii fiind departe, și-au sincronizat perfect activitățile, știind că nu aveau dreptul să greșească, atunci cind în joc era microhidrocentrala lor.

Reportajul nostru, început cu o ședință C.O.M. intreruptă brusc, se va încheia cu aceeași ședință, continuată pe îndelete la cițiva metri de apele Doftanei, mult mai liniștite după trecerea a patru zile. Luările la cuvînt se succed cu repeziune, de la punctul 1, punctul 2, punctul 3, ș.a.m.d. Ingerii Mircea Cosma, Costel Trimbițașu, Marcel Stoian, maestrul Gheorghe Stănescu, Stelian Vlad și alți membri de drept sau coopțați ad-hoc în C.O.M., dezbate un singur punct: concentrarea tuturor forțelor și utilajelor disponibile pentru izolarea rapidă a șantierului Teșila I de furile oricind posibile

și repetabile ale Doftanei. Se iau măsurile ca microhidrocentrala să fie totuși dată în funcțiune la 23 August. Așadar, ședința C.O.M.

...Cîte excavatoare este nevoie să aducem din Ploiești? Avem trei pe senile și unul pe pneuri... Buldozerele își ajung? Da, dar ne trebuie un excavator de capacitate mare... Îl aducem pentru zece zile. Să stea și Danciu cu el!... Hotărîm: cinci autobasculante de 16 t se detașează în Valea Doftanei... Miine vă trimitem 3000 l de motorină. Asta doar pentru început, ca să meargă totul șnur. Apoi mergem la directorul de la PECO și scoatem toată cota de ulei... Ce mă arde cel mai mult e să acopăr aducțiunea Teșila I... Ne trebuie o macara ADK, dar să vină cu ea și Ioniță... Luni după-masă aveți macaraua. („Și Ioniță...” aminteste unul.) Problema cea mai importantă, cimentul...

La cuvînt se înscriu toți, iar rezultatul „votului” îl notează în carnetele lor încălțate încă, poate, de noroiul de luni. Directorul conchide, practic:

— Acum, la Valea Doftanei aveți telefon cu prefix, e deci ușor de tot să-mi dați telefon la Ploiești dacă vă mai trebuie ceva pe parcurs. Ședința s-a terminat.

În paranteză fie zis, noua centrală telefonică automată din comuna Valea Doftanei tot Antrepriza de construcții industriale și montaj Prahova a construit-o de curînd. Un inginer remarcă mucal: „Aștia ne dau brînză, avem și noi obligația să le dăm telefon cu prefix”. Dincolo de glumă, de faptul în sine minor, un adevăr major.

Cam așa deci, dragi tovarăși, s-a încheiat C.O.M.-ul din 14 mai. Nu pretindem că am redat discuțiile exhaustiv sau absolut corect din punct de vedere tehnic — nici nu am urmărit așa ceva — am dorit doar să-i surprindem spiritul.

O ultimă și evidentă subliniere. Luni 14 mai între orele 9 și 11 dimineața la Teșila I nu a avut loc nici un act de eroism. Dacă am folosi cind nu trebuie asemenea cuvinte mari, acești oameni munați, cu bunul lor simț de muncitori și de țărani, ar zîmbi.

Ingerul Marcel Stoian, de fel dintr-o comună apropiată, Cornu, vestită așezare de zidari (tatăl său i-a pus mistria și meseria în mină de mic copil) remarcă:

— Viața noastră de constructori este o viață de eroism mărunț, cotidian. Luni, pe Valea Doftanei, nimic excepțional. Nu ne dăm seama cind facem mult și nici cind facem puțin. Au importanță doar faptele, ce lăsăm — sau nu lăsăm — copilor. Omul se trezește singur sau e trezit de alții. Noi ne trezim singuri.

Iată ce ne-a spus un fiu de zidar la Teșila I, pe malul Doftanei, un riu rău cu oameni buni.

LIONEL NIȚESCU

Eroismul — o stare permanentă

Cine a văzut, fie și o singură dată, Valea Doftanei se va fi întrobat, fără îndoială, de ce firul apei Prahovei a devenit, mai repede, sinonim cu turismul decît cel al capricioasei sale surori? Întru frumusețe pot fi comparate, ba, am zice — acum cind tot mai mult sintem atrași de „sălbăticia” naturii — că Valea Doftanei se infățișează cu un plus de discreție și o mai sigură cale de legătură între suflet și decorul molcom al dealurilor, varietatea verdei vegetale, tulburarea ori limpeziimea apelor și a cerului.

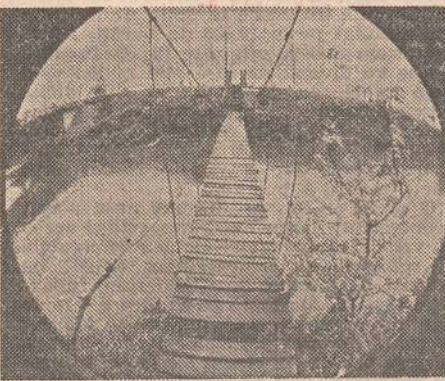
Iată de ce, cind am auzit că undeva, pe Valea Doftanei, s-ar fi petrecut ceva evenimente care ar fi pus pe om față în față cu stricarea stării de echilibru produsă de ape, un fel de înverșunare a naturii căreia i s-au înglobat și continuă să i se înglobeze și alte frumuseți, am simțit nevoia de a revădea locurile acestea hărăzite cu minuni. Căci, de cițiva ani de zile, se știe, apele Doftanei ca și ale afluenților ei, mici și mari, au fost așezate sub controlul omului, barajul de la Paltinul intrînd, pe poarta de onoare, în rîndul construcțiilor moderne, originale și utile. Dar... muntele este munte și nu totdeauna se lasă liber și exclusiv pradă admiratiei noastre.

Am regăsit minunata lucrare multimilenară a apei Doftanei poleită în aurul alburii al unui soare mult întîrziat sub lumina căruia au prins îndrăzneala de a-și arăta culorile și frăgezimea florile de liliac, de măr și cireș, abia acum cind, la București și prin alte cîmpii, parfumul lor a devenit amintire. Trăiam o reîntoarcere în timp. Și tot o reîntoarcere dar scurtă aveau să ne infățișeze și oamenii pe care i-am cunoscut, cel dintîi dintre ei directorul I.C.I.M., inginerul Mircea Cosma. „Să fi fost aici ieri, spre seară, ați fi văzut amenințarea cerului de plumb spre care priveam îngrijorați gîndindu-ne că de-abia, de-abia reușisem să ne salvăm munca, cu puține zile mai înainte, din cauza torențelor care s-au format tot după o ploaie ne bună”. Urcînd spre

munte, la cele mai îndepărtate puncte de lucru (unde se pregătesc „naturile” viitoarelor microhidrocentrale), aveam să vedem, în chiar centrul comunei Valea Doftanei, unindu-se sub podul peste care traversează șoseaua, apele tulburi, noroioase ale riului care și-a împrumutat numele întregii zone și pe cele limpezi și jucăușe ale Negrașului. Am înțeles exact ce se poate întimpla: „Este suficient, cum ne-a explicat un alt brav inginer tot de la I.C.I.M., Marcel Stoian, ca norii să-și verse uriașele burdufuri cu cîteva sute de metri mai la stînga ori mai la dreapta ca să ne trezim în plină alarmă la o lucrare cocotată cine știe unde ori în aval, unde sintem foarte aproape de finisarea și chiar gîrea în exploatare, a unor obiective”.

Intr-adevăr, șoseaua despre care am amintit și în chiar dreptul podului, abia fusese deblocată, de cîteva ore, de puholul de pămînt, stînci fărîmîțate, trunchiuri de copaci ori crăci, cărate din munte de un torent fără albie, fără nume și fără... minte. Ceva mai jos, la numai cîteva sute de metri, o construcție ciudată, un fel de bazin betonat, cu pereții laterali în formă de „V”, terminat într-un soi de cameră triunghiulară, totul încadrat între diguri definitive sau numai provizorii, înălțate din prund, acum scaldată în soarele atocăcuprinzător, fusese amenințată cu distrugerea. De ce? Pentru că ploaia i-a surprins pe oameni venînd uriași și nestăpîniți tocmai după ce zăpezile din munte se topiseră și constructorii își ziceau că pot „ataca” și ultima porțiune de dig, îndepărtîndu-l pe cel inițial!

Dacă n-ar fi fost încă martorii torențului la fața locului, cu greu s-ar fi putut înțelege iminența primejdiei, mai ales că oamenii lucrează direct în albia riului („Ce să facem? ne întreba, întrebîndu-se, directorul I.C.I.M.-ului, dacă proiectanții așa au gîndit și n-au ținut seama și de părerile noastre?”), care este în cea mai mare parte seacă, dar asta acum cind o vedem, pentru că mai devreme cu

Fotoreportajul acestor momente dramatice, în pag. 32

numai 24 de ore umpluse întreaga suprafață ajungînd pînă la cițiva centimetri de limita „catastrofală”, adică cea a inundațiilor, lăsîndu-și încă semnătura umedă pe lespezile digurilor a căror buză s-a înfierbîntat, desigur, la flacăra primejdiei prin care treceau. „S-au salvat 30 de milioane”, gîndește parcă, dar cu voce șoptită, Marcel Stoian, iar maestrul Gheorghită, cel care cîndva visa „să moară în șantier”, iar acum la 65 de ani și-a schimbat dorința vrînd „să trăiască în șantier”, îl privește cu acea îngrijorare a omului cunoscător și încercat, a celui care, de multe ori, a vrut (și a și reușit!) să opună bătăile alarmate ale inimii sale sușului pervers al apelor, drept pentru care din virful muntelui și pînă la Cimpina toți îl cunosc și-l respectă dorîndu-i viață lungă și putere de muncă.

Zicem că Valea Doftanei ar fi putut concura celebritatea Văii Prahovei. Și mai zicem: oare de ce una a luat-o înaintea celeilalte? Probabil din cauza petrolului. Dar aici, poate din cauza barajului și a microhidrocentralelor, a căilor de acces care au înaintat mai curajos spre virfuri apropiindu-se (acum cu dificultăți, e drept) și de Brașov, prin Săcele, s-ar putea deschide o nouă zonă turistică destinată unei reputații ce ar depăși hotarele țării. Nostalgic (oare de cîte ori i s-a întimplat să fie așa, acestui om tînr, pasionat pînă la furie de istoria neamului său, care este inginerul Mircea Cosma)

zicea, privind plaiurile verzi care înconjoară fie lacul de acumulare de la Paltinul fie alte fociuri vecine apei Doftanei: „Ce hoteluri mi-ar plăcea să „trîntesc aici ori aici și să vedeți ce lume ar veni, dar, deh, nu-i asta treaba mea, dar tare le-aș mai face...”

Am petrecut o zi-lumină printre constructorii viitoarelor infățișări a Văii Doftanei, care în prezent înseamnă microhidrocentrale, baraje, chiar și unele așezări „civile” (căci aceeași despre care scriem, au făcut școli, dispensare, case de cultură, ca cea din Cimpina — o perlă de arhitectură și funcționalitate, dar și moderne complexe comerciale ce lasă să se vadă izvoarele de inspirație autohtonă ale proiectanților cit și perfecta descifrare a intențiilor de către constructor), i-am însoțit din modestele birouri ploieștene pînă sub poala muntelui, i-am auzit vorbind cu fiecare dintre muncitorii, spunîndu-le pe nume, ne-am convins că știu ce să le ceară și știu ce gîndesc oamenii, oameni care pornesc din casele lor prahovene, ca minerii Văii Jiului, la 4 noaptea pentru a ajunge aici ori acolo la 7 sau 8 dimineața, revenînd în plină noapte de unde plecaseră, ne-a impresionat familiaritatea cu care li se adresează buldozeriștii, excavatoriștii, macaragiștii aceștia șefilor lor „de la centru”, și ne-am explicat-o prin contactul, desigur, zilnic, am reținut capacitatea extraordinară de a răspunde „prezent” cind situația o cere, așa cum se întimplase cu puține ore mai devreme, fără convocări speciale, fără comodități ori alt fel de tentații și am reținut, de asemenea, ce ne spusese inginerul Cosma, mai devreme: „Norocul acestor oameni este că și-au găsit de lucru tocmai pe valea asta a lor, aici unde s-au născut și și-au înghebat familii, pentru că ei știu foarte bine că muncesc pentru ei, pentru copiii lor și de-asta-i doare dacă se întimplă ceva care le poate periclită existența, perspectiva. Totodată, acesta este și norocul nostru, al întreprinderii. Putem conta, oricînd, zi sau noapte, pe oamenii Doftanei”.

În aceste condiții, ideea de la care pornisem, și anume aceea de a descrie eroismul în muncă al constructorilor de pe Valea Doftanei, s-a risipit, întrucît el este o stare permanentă, care-i apare deosebită numai trecătorului, asemenea nouă, întîmplător...

EMIL LEONARD

Nu lăsa pe mâine ce poți face azi!

INTELIGENȚA ROMÂNEASCĂ IN ACȚIUNE

● Am văzut cu ochii noștri ● A doua naștere a Alexandrinei Manolescu ●

O idee care merită atenție

Iată, alimentat de la o baterie obișnuită de 70 de amperi, agregatul a funcționat sub ochii noștri timp de o oră, interval în care a dovedit că este capabil de a-și reface și restoca energia cheltuită printr-un sistem ingenios de dublă conversie.

O piesă miraculoasă? Creatorul lui a demonstrat, astfel, că perpetuum mobile este posibil? El bine, îi asigurăm pe toți cei ce se vor grăbi să zîmbească, citind aceste rânduri, că nu avem de gând să punem sub semnul îndoielii principiul lui Mayer și Helmholtz. Legea conservării energiei își păstrează în continuare valabilitatea, iar conversia sau reconversia nu se poate produce, nici în cazul de față, decât prin pierdere de energie. Invenția se recomandă în schimb printr-o soluție ingenioasă ce permite autocompensarea pierderilor proprii de energie. Motorul funcționează într-adevăr ore în șir, dar asta numai până în clipa în care combustia recitigată se dovedește mai mică decât cea folosită. Iată în acest sens explicațiile autorului, inginerul Romeo I. Oancea, un mai vechi și cunoscut realizator de motoare electrice de concepție proprie.

— Deci, tovarășe inginer, am putea numi creația dumneavoastră un sol de perpetuum mobile „îmbunătățit“?

Nici măcar. Mișcarea perpetuă este o utopie. Invenția mea se înscrie în tendința generală ce caracterizează proiectarea motoarelor electrice, și care constă în încercarea specialiștilor de a obține o conversie optimă, deci un transfer maxim de energie, iar aceasta printr-un câștig intrinsec, posibil la rîndul lui printr-un sistem propulsor într-o anumită perioadă de timp.

— Motorul, așa cum l-am văzut, demonstrează o amplificare a forței de tracțiune. Pe cititorul nostru îl va interesa, desigur, cum se produce în fapt recuperarea de energie, deci cum este posibil ca agregatul să-și autocompenseze pierderea disipată în sistem.

— Câștigul intrinsec de energie este conținut în gazele ejectate. Presiunea lor este utilizată pentru punerea în mișcare

a unei turbine cu cupe, care, la rîndul ei, rotește câteva alternatoare (sau dinamuri), energia produsă pe această cale fiind stocată într-un acumulator obișnuit (12 V, 68 Ah). Cu alte cuvinte, în sistem apar două forțe de tracțiune. Una pentru a se asigura sarcina și alta, suplimentară — rezultată din jetul de gaze — și care este folosită pentru amplificarea sursei de intrare. În acest fel, stocatorul recuperatorului debitează sursei de intrare din câștigul de energie al sistemului.

— De ce trebuie să se adune puterile? — Fiind vorba de două generatoare de putere (sursa de alimentare și stocatorul recuperatorului), teoremele lui Kirchoff ne obligă la această operație pe cele două lanțuri cinematice. Evident, pentru ca publicul larg să înțeleagă cum se produce această aritmetică de putere, aș fi nevoit să ofer amănunte ce privesc secretul invenției.

— Nu vă cerem acest lucru. Să încercăm totuși să convertim limbajul specialistului în termeni mai uzuali. Motorul dumneavoastră, spuneți, se alimentează de la un acumulator obișnuit, dar pe care izbuteste să-l reîncarce continuu până în momentul în care energia recitigată devine mai mică decât cea necesară funcționării motorului, deci până la epuizarea completă a bateriei. După cit timp, cu alte cuvinte, sistemul nevoiți să racordez bateria la o rețea obișnuită de energie electrică?

— Dacă un asemenea motor ar fi instalat pe un autoturism Dacia 1300, acesta ar beneficia de o autonomie de mișcare echivalentă cu parcurgerea unei distanțe de 1 000 de kilometri.

— Dar asta este foarte mult, dacă avem în vedere faptul că, pe plan mondial, problema principală a automobilelor electrice o constituie stocatorul de energie. Acesta, pentru a asigura vehiculului o autonomie convenabilă, trebuie să fie de dimensiuni impresionante. Tocmai de aceea, autovehiculele realizate până la ora actuală nu pot depăși, fără realimentarea acumulatorului, distanța de 100—200 de kilometri. Cum ați denumit motorul dumneavoastră și ce viitor îi vedeți?

— I-am spus „Auto giromotor energo-recuperat“. El poate intra în dotarea tuturor autovehiculelor care circulă pe sol, pe apă sau în aer. Dar în primul rînd pentru a înlocui la autoturisme clasicele motoare cu benzină. În această situație, el ar deveni extrem de avantajos și deoarece cîntărește doar 5 kilograme.

— Ce materiale ați folosit la confecționarea agregatului?

— Motorul poate fi realizat din material plastic dur (kevral 680 U.B.), dar, evident, specialiștii pot opta și pentru alte materiale în funcție de gabaritul și puterea motoarelor ce vor fi realizate în conformitate cu ideea mea. Sint multe de spus în această privință. În cadrul discuției noastre eu nu am făcut decât să anunț câteva probleme de principiu în legătură cu modul de funcționare al motorului. Dar am venit totuși cu ceva

concret, deci cu un motor în carne și oase, pe care l-ați văzut funcționînd o oră încheiată, răstimp în care și-a autocompensat pierderile proprii de energie. Dacă doriți, eu pot să las motorul pe masa dumneavoastră și vă asigur că va funcționa fără oprire pînă la miine dimineață!

— Vă felicităm pentru invenție și sperăm că specialiștii în materie se vor grăbi să o cunoască îndeaproape. Părerile lor ne interesează în cea mai mare măsură. Deocamdată, cu îngăduința dumneavoastră, ne permitem să-l înștiințăm pe cei interesați că inginerul Romeo I. Oancea — în prezent pensionat de boală — este dispus să ofere toate amănuntele solicitate.

LIVIU TIMBUS ■

Despre tuf, cu năduf!

Subsemnatul, inginerul A. Bărbat și profesorul V. Hațieganu — ca să enumăr doar pe citiva — v-am scris de mai multe ori atrăgîndu-vă atenția asupra tufurilor vulcanice — o imensă bogăție a țării încă insuficient exploatată (practic, aproape deloc!).

Nu v-aș fi scris larăși dacă nu premeam de la prof. F. A. Mumpton — președintele Comitetului Internațional pentru Zeoliții Naturali (tufuri vulcanice), o „newsletter“ care informează pe specialiști cu evenimentele științifice ce au avut loc în acest domeniu în perioada 1981—1983 și care vor avea loc pînă în 1986. Ei bine, în această scrisoare nu figurează nici un cuvînt despre România, despre manifestările care au avut loc în țară, în timp ce manifestări din țări vecine nouă ca Ungaria, Cehoslovacia, Iugoslavia și altele sînt prezentate pe larg.

Nu vreau să învinovățesc prin această scrisoare pe președintele acestui comitet, un reputat profesor și specialist, cel care a pus bazele studiului intensiv al zeoliților și cu care corespund de mai mulți ani. Dar cauzele acestei situații ar trebui cercetate cu atenție pentru că e nefirească și păgubitoare.

Țara noastră are o tradiție de 20 ani în domeniul zeoliților sintetici. Prima lu-

crare de doctorat (M. Cruceanu) a fost premiata încă în 1973 de Ministerul Educației și Învățămîntului. S-au obținut numeroase brevete în domeniul sitelor moleculare și s-au publicat numai în acest domeniu peste 60 lucrări. În 28—29 octombrie 1983 a avut loc la Iași simpozionul „Zeoliții în tehnologia modernă“. Pe de altă parte, în domeniul zeoliților naturali încă din 1977 sînt preocupări intense de cercetare în cadrul Institutului de Cercetări și Proiectări Miniere pentru Substanțe Nemetalifere din Cluj-Napoca. Acest institut a organizat în 1979 și 1983 cite un simpozion „Valorificarea substanțelor nemetalifere“ (conferință la nivel balcanic!) cu o secție în care s-au dezbătut lucrările legate de tufurile vulcanice. Și în acest domeniu avem cercetări cu rezultate originale, unele cu caracter de noutate pe plan mondial. S-au propus tehnologii neconvenționale avînd ca materie de bază tuful vulcanic — mult mai puțin energofag ca numeroase alte materiale azi „în lucru“.

Progresele realizate în țara noastră în ultimii 20 ani în domeniul zeoliților sintetici și naturali (deci, inclusiv a tufurilor vulcanice) ne situează, cred, la un loc de cinste în Europa. Să nu uităm apoi că sîntem așezați în „leagănu“ celui mai lung lanț vulcanic stîns din acest continent și, ca atare, avem zăcăminte foarte bogate.

Dr. Alexandru Marton ■

Cazul și cazurile dr. Florea Dinu

Argumente la o mare realizare (III)

Victoriile medicului român asupra unor boli atît de ciudate și de absurde, cum sînt paralizile faciale, care vin nu se știe cum și cînd ca, odată instalate, lăsa fețe mutilate și oameni la grădă disperării, au numeroase nume concrete. Tot mai multe nume concrete. Dănește pe care, iată, îi întîlnim în cele mai diverse colțuri ale țării, pe care îi găsim la adresele indicate în fișele medicale de la Cimpina, acasă ori la locurile lor de muncă, integrați normal și înșere unei vieți normale și fîrești.

„...Totul a început acum 27 de ani“, se nvoiește să ne povestească Alexandrina Manolescu din Pitești, operator chimist a Combinatului petrochimic. Lucrurile care o înconjoară, din apartamentul de pe str. Războieni, sînt oglinzi ale unei vieți extraordinare care s-a luptat cu inversiune cu o boală atît de perfidă. Interior ochet, innobilat cu numeroase lucruri de nîină — goblenuri și lasetă —, lucruri ce necesită o mare concentrare a ochilor, iar Alexandrina Manolescu avea afectat de paralizie și un ochi. Dar aceasta poate fi o altă poveste de viață pentru un alt eportaj ori, pur și simplu, pentru un roman. La 3 ani, continuă să ne relateze, cînd abia luase în stăpînire cuvîntul și verticalitatea, suferă de poliomielită. Într-o noapte face 40 de grade, iar a doua zi dimineata apare cu această febră. Mama, o tînră femeie dintr-un sat argeșean, aleargă, plîngînd, din me-

dic în medic și din oras în oras — la Costești, la Pitești, la Sibiu... Internări după internări, tratamente peste tratamente. La 13 ani o internează într-un sanatoriu pentru boli neuro-motorii de pe litoral. Tot fără vreun rezultat. De aici încolo, adolescența începe singură să lupte cu sine și cu boala. În primul rînd învățînd, ca să ajungă într-un oras, sperînd ca astfel va cunoaște mai mulți medici, va putea face mai multe tratamente pentru a-și reveni. Voința sa, desigur, uneori ceda, avea momente de indoială, de deznădejdi, de prăbușiri, de complexe, mai ales cînd vîrsta o mina tot mai mult spre oglîndă. La 20 de ani, în 1974, ajunge la București, la Spitalul de urgență, unde un specialist în chirurgie maxilo-facială îi efectuează o intervenție chirurgicală, un transfer muscular, încercarea de a se da unui alt mușchi funcția facialului. Cu mari speranțe deci în corectarea asimetriei obrazilor și readucerea gurii la normal. Mișcarea nu s-a produs. În 1979 află de doctorul Dinu și pleacă la Cimpina. (Toamna, prin septembrie, după ce absolvise liceul, la seral.) Rămîne 3 luni — cu multă omenie conducerea secției unde lucrează i-a aprobat concediul necesar —, locuînd, cînd la hotel, cînd la o gazdă. (În timp ce ar fi mult mai avantajos, atît pentru bolnavi cît și pentru bugetul spitalului orășenesc din Cimpina, crearea unei secții, unui număr de pacienți afectat recuperării, unde să poată fi

internată și pacienții doctorului Dinu, cei care vin din alte localități ale țării.) În Fișa nr. 1690 apare următorul tablou al bolnavei: „Pareza hemifetei drepte. Culete frunții șterse la nivelul părții drepte. Șanțurile nazo-genian și nazo-labial șterse. Ochiul nu se închide complet... La 15.IX.1979 poate încreși fruntea și ridică sprinceană, mișcări voluntare ample în hemifata dreaptă“.

Dincolo de fișă există tînră despre care pot depune mărturie zecile și sutele de colegi de muncă, alături de care intră zilnic în schimb de atîția ani, și au văzut-o înainte și după tratamentul efectuat la dr. Dinu. „Eu așa mi-am cunoscut sora, de cînd am venit pe lume, cu fața strîmbă, cu ochiul deschis. Acum e incomparabil cu ceea ce era înainte de a se duce la Cimpina. Se mai cunoaște doar vag, cînd zîmbește, cînd rîde, cînd se încruntă“, ne spune mai tînră ei soră Dumitra Nițu, pe care Alexandrina o găzduiește cu atîtă generozitate în apartamentul obținut de la combinat, și pe care am întîlnit-o, chiar cînd să sunăm la ușă. Sigur, bucuria și victoria sînt enorme; poate, în fine, să zîmbească, să ridă, și să se încrunte.

Să facă chiar smecherește cu ochiul. Iată, să te încrunți, uneori, poate să fie o mare bucurie! Chiar în 1979, Alexandrina Manolescu se căsătorise, era însărcinată cînd a urmat tratamentul doctorului Dinu. A născut un copil perfect normal, un băiețel robust care are astăzi 4 ani și jumătate, vioi, isteț și năstrucnic, ca toți copiii. Se relevă, prin urmare, încă o virtute a aparatului electronic multifuncțional „Dimi-stoma“, față de alte procedee terapeutice cu aparatură medicală pe bază de curenti electrici: nu are nici o contraindicație, chiar nici pe timpul gravidității. „Poate că ar fi trebuit să mai continui tratamentul, spune Alexandrina Manolescu, pentru a-mi corecta și vagile semne ce mai persistă, dar drumul e complicat de la Pitești la Cimpina, acolo și mai greu de rămas peste noapte, iar medicul este atît de asaltat de bolnavi. Noi, bolnavii, nutrim speranța să i se creeze condiții mai bune și să aibă mai multe aparate cu care să poată efectua tratament la mai mulți bolnavi odată“.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Telefoane nocturne

Mă aflam într-un cerc de medici și discuția linceze. Căutînd parcă o salvare, gada a adus vorba despre doctorul Băcanu. N-a greșit: atmosfera s-a înviorat brusc, cei prezenți împărțindu-se în două tabere, cu Băcanu și împotriva lui. Unul dintre oaspeți, pe care tocmai îl cunoscusem, m-a luat în primire: crede-mă pe mine, care sînt de meserie, bate cimpii, dom'ne, e nebun! Altele mai trecă, meargă, dar cine a mai auzit să faci auto-vaccin în psoriazis, cînd pînd și un anticar, un vătman știu că psoriazisul e o boală autoimundă! Poate că într-o zi, am îndrăznit, vom vedea că lucrurile nu stau așa. Omul parea să se amuze copios, contaminîndu-i și pe ceilalți: mai

concluzia că pămîntul e pătrat?!

Noaptea tîrziu, l-am trezit pe doctorul Băcanu. Mi-a explicat ce și cum, apoi m-a liniștit. Ești tînră, mi-a zis, te vei convinge de partea cui e dreptatea. Dacă s-au pus în evidență, și eu știu că s-au pus, anticorpi fluorescenți pentru antiogenele autoimune, atunci psoriazisul e altceva decât se crede acum.

S-au scurs de la întîmplarea povestită șase ani, poate chiar șapte. L-am mai întîlnit pe doctorul acela, dar n-am mai atacat subiectul. Nu demult, spre miezul nopții, am deschis „Muncitorul sanitar“, citînd în pagina patru că o serie de cercetători au comunicat Congresului de dermatologie de la Montpellier descoperirea lor că psoriazisul

se datorează unui retrovirus, manifestîndu-și speranța că se va realiza, cit de curînd, un vaccin împotriva bolii respective.

Iarăși l-am sculat pe Constantin Băcanu. L-am citit textul și l-am auzit: și ce-i cu asta? Pentru mine nu-i nici o noutate! Am închis telefonul cu senzația că l-am deranjat. M-am mai perpelit puțin și, spre ora 1, l-am sunat pe medicul de acum șase ani, cu care întîre timp mă împrietinisem. Mi-a spus că s-a citit, dar va cădea ziarul chiar a doua zi și-mi va telefona.

Discuția noastră a avut loc în noaptea de 10 spre 11 aprilie. De-atunci tot aștept să mă sune.

VIDIU IOANIȚOIA ■

Puncte de sprijin în bătălia pentru sănătate

● In curind, in farmacii, un nou medicament apifitoterapic: Anemosistan ●

Nu totdeauna graba strică treaba

Apifitoterapia, inițiată și animată de cercetătoarea Tamara Păunescu, șefa de colectiv în cadrul Institutului de virusologie „Stefan S. Nicolau”, înregistrează progrese tot mai evidente, chiar dacă drumul ei spre bolnavi și farmacii a fost și mai este încă presărat cu adversități și tergiversări. Încet, dar sigur, această disciplină nouă, de granită, având la bază amestecuri de plante și produse apicole, cîștigă teren, după Apifitol T un alt medicament din gama Păunescu, numit Anemosistan, fiind pe punctul de a intra în producție de serie la Întreprinderea „Biofarm”. Unde, sub supravegherea inventatoarei, s-a și realizat șarja O, cu sprijinul direct și eficient al inginerilor Iacob Barbos, directorul unității, și Gabriela Apostol. Hemostatic și antiinflamator, destinat uzului extern (spray și soluție), amestecul de extract de propolis, extract de mușetel etc., Anemosistan se adresează în mod special afecțiunilor stomatologice (alveolite, stomatite etc.) și O.R.L. (rinite, sinuzite, otite), testele clinice, care au permis avizarea lui de către Comisia medicamentului, dînd rezultate mai mult decît încurajatoare. Am mai scris, pe această temă, cu alte ocazii. Nu vom reveni, dar vă vom reține atenția în cele ce urmează cu un fragment dintr-o scrisoare, trimisă Tamarei Păunescu de C.A. din București, Alea Postăvarului 11:

„Băiatul nostru, student la Politehnică, a fost silit să-și întrerupă temporar studiile, îmbolnăvindu-se în cursul anului 1983. Cele două internări, la „Victor Babeș” și „Colentina”, precum și tratamentul clasic, aplicat timp de 6 luni, nu au dat rezultatele scontate. Transaminaza, factor determinant în ceea ce privește gradul de funcționare a ficatului, se menține la 43 u.l. Ce n-am încercat pînă să ajungem la dv. ?! Tot ceea ce era posibil medical și omenesc. După 10 zile de tratament apifitoterapic, s-a simțit mult mai bine, iar analizele

de laborator au constatat spre surpriza noastră, scăderea transaminazei la 10 u.l. Regretatul profesor Duminică, șocat și dînsul, a cerut repetarea lor, crezînd că s-a greșit la laborator. Transaminaza a ieșit tot 10 u.l. Analizele fuseseră bune și ele oglindeau stadiul real al funcționării ficatului. Băiatul nostru s-a întors la facultate și chiar și-a susținut examenele de an. Pentru tot ce ați făcut pentru noi, vă rămînem, stimată tovarășă Tamara Păunescu, profund îndatorați”.

Să notăm, tot la zi, că un alt produs apifitoterapic, Ivstenol (ovule), a fost avizat încă din 28 noiembrie 1983 de către Comisia medicamentului, organism care pare să manifeste, în ultima vreme, un interes deosebit, (de altfel justificat) față de realizările colectivului condus de Tamara Păunescu. O serie de referate clinice riguroase au sprijinit validarea Ivstenolului, cel întocmit la „Polizu”, sub îndrumarea reputatului profesor Dan Alessandrescu, fiind pe de-a întregul elogios, remarcînd virtuțile antiinflamatoare, antiseptice, hemostatice, antimicotice și epitelizante, ale produsului, capabil să înlocuiască medicamente cu efecte similare aduse din import. Față de toate aceste recunoașteri, izbînzii științifice obținute după multe căutări și multe poticneli, inventatoarea a păstrat, ciudat, o doză de scepticism: „ele se vor fabrica, firește, fiind eficiente și, aspect de luat în seamă, ieftine. N-am din acest punct de vedere de ce să mă plîng, atît la Comisia medicamentului, cît și la „Biofarm” mi s-a arătat multă bunăvoință. Dar problema mai trebuie pusă, cred, și altfel. S-a lansat pe piață, nu demult, Apifitolul T, biostimulator apifitoterapic al funcției hematopoetice, utilizat ca adjuvant în anemii și leucemii. Lumea îl caută, dar nu-l găsește! Nu s-au produs, din cîte cunoșc, decît 5 mii de flacoane, deși cererea, asta o știu bine pentru că

bolnavii mi se adresează direct, e mult mai mare. Am încercat să mă lămuresc ce și cum. Credeți că am reușit? Ministerul a dat vina pe Oficiul farmaceutic, că n-a comandat, acesta pe „Biofarm”, titularul brevetului, că n-a produs, „Biofarmul” a negat, zicînd că el face ce și cît i se cere și așa mai departe?! Gheața, ca să mă exprim așa, s-a spart, nimeni nu mai e ostil apifitoterapiei, dar nu s-a spart decît în cîteva locuri, drumul pînă la impunerea și generalizarea produselor fiind încă lung”.

Are Tamara Păunescu dorințe exagerate? Mai degrabă nu, deși uneori se precipită, ridicînd amănuntele la rang de principii. În general însă, am mai spus-o, e o femeie energică, răz-bătătoare, care a pus și pune mult suflet într-o cauză care a încetat să-l mai aparțină în exclusivitate, fiind una de interes major. Căci nici un efort, veți fi de acord cu noi, nu-l prea mare atunci cînd e vorba, și acum e, despre sănătatea oamenilor. Laboratorul de care răspunde, de cercetare și condiționare a produselor

apifitoterapice, nu dispune așa cum s-ar cuveni nici de personal, nici de spațiu. Un chimist a primit, e adevărat, în persoana Gabrielei Mironescu, dar el așteaptă, și nu de ieri, de azi, un biolog, de asemenea, în repetate rânduri, promis. I-ar mai trebui, în altă ordine de idei, un mic depozit de materiale, multe altele ar mai dori șefa colectivului! Nu ne îndolm însă că, făcînd și pe această cale un apel către forurile în măsură să sprijine, către conducerea Institutului de virusologie în primul rînd, ele se vor rezolva în cel mai scurt timp. Nu pentru dînsa, insistăm, se bate Tamara Păunescu, ci pentru binele bolnavilor, o astfel de întreprindere fiind dezin-teresată și, totodată, nobilă prin sensurile ei. Iată și motivul, sau unul dintre ele, pentru care revista noastră, angajată pe toate căile în bătălia pentru nou, a susținut și susține cauza apifitoterapiei, eficientă și ieftină.

Încă o veste, înainte de a încheia. Un alt produs din gama Păunescu, Fobigel T suspensie, a fost cercetat la I.C.S.M.C.F. în vederea intrării lui în producție de serie, cu recomandări în actinomicoză. Testul pe animale a dat, veți afla imediat, rezultate pozitive:

„Concluzii generale. Produsul Fobigel T suspensie, administrat per os la șobolani, timp de 12 săptămîni, a fost bine tolerat de această specie: creșterea corporală a loturilor tratate a fost asemănătoare cu creșterea lotului martor. Mortalitatea a fost crescută la martori. Nu s-a observat nici o perturbare a stării de sănătate, a constantelor hematologice, biochimice (exceptînd glicemia) și nici o modificare macro sau microscopică a organelor examinate”.

Dar despre Fobigel T, ca și despre alte cîteva produse aflate pe masa de lucru a Tamarei Păunescu, va mai fi vorba în aceste pagini. Pînă atunci să subliniem că, prin Anemosistan și Ivstenol, apifitoterapia se găsește pe un drum drept. Poate că pe el, oprimăm, un pic de grabă n-ar strica!

■ OVIDIU IOANIȚOIA

Plantele medicinale împotriva cancerului

Despre virtuțile terapeutice ale „farmacielor verzi” am scris în repetate rânduri, insistînd asupra necesității valorificării la un nivel superior a acestui nesecat izvor de sănătate. Textul pe care vi-l înfățișăm în cele ce urmează, aparținînd doctorului în farmacie Alexandru Torjescu din Mizil, autorul gelului antiuleceros T, reprezintă încă o pledoarie în acest sens, invitînd la o acțiune concretă, largă, de folosire a plantelor medicinale în scop profilactic și curativ într-un domeniu în care știința medicală, și nu numai ea, se află încă în stadiul căutărilor. Nu știm cît de noi și originale sînt aceste idei, dar ele îndeamnă să se treacă mai serios, mai responsabil la treabă!

Boala canceroasă, atît de frecventă în întreaga lume, încît se situează pe locul trei al cauzelor de deces, ne oferă o situație sumbră, deoarece îmbolnăvirile rareori pot fi depistate precoce, iar arsenalul terapeutic (citostaticele) nu oferă rezultate satisfăcătoare decît în puține cazuri.

Atunci cînd diagnosticul este precoce, se pot obține unele vindecări prin „bisturiul” chirurgical, asociat cu radioterapie.

Se știe că medicamentele chimice, de sinteză organică, sînt eficiente numai în anumite situații (mai ales atunci cînd acționează în paralel cu actul chirurgical), iar pe de altă parte pot produce efecte secundare, dăunătoare. În opoziție cu acestea, plantele medicinale sînt mai apropiate de organismul omului, mai ieftine, mai la îndemînă și lipsite de efecte secundare, de ne dorit. Menționăm că folosirea lor în terapeutică medicală s-a făcut după aprofundate cercetări științifice în multiple laboratoare fitofarmacu- tice.

Din literatura noastră de specialitate coroborată cu cea din străinătate, cităm:

1. — Brîndușa de toamnă (Colchicum autumnale) familia Liliaceae.
2. — Coada calului (Equisetum arvense) fam. Equisetaceae.
3. — Cresonul (Lepidium sativum — Nasturtium officinale) fam. Cruciferae.
4. — Lichenul de piatră (de Islanda), Cetraria islandica, fam. Parmeliaceae.
5. — Rostopasca sau Iarba de negi (Chelidonium majus) fam. Papaveraceae.
6. — Tuia (Thuja occidentalis), fam. Cupressaceae.
7. — Usturoiul (Allium sativum), fam. Liliaceae și
8. — Viscul (Viscum album), fam. Loranthaceae.

Brîndușa de toamnă este planta cel mai mult studiată din punct de vedere antitumoral. Planta, care interesează atît prin bulbo-tuberculii, cît și prin semințele, conține colchicină, un alcaloid ce diferă de partnerii clasei sale prin faptul că nu are acțiune bazică și nu formează săruri

cu acizii. Colchicina este o substanță cu acțiune puternică asupra diviziunii celulare, oprește, la plante, formarea fusului de diviziune, prevenind apariția de celule poliploide (prof. dr. Răz Găbriel, Tg. Mureș). La animale, sub acțiunea colchicinei, mitoză se oprește în metafază. Această proprietate a colchicinei a fost mult studiată experimental, în special din punct de vedere chimic, în vederea aplicării ei în tratamentul tumorilor maligne. Acțiunea antimitotică, în același timp și proteolitică, constă în a provoca o dezo- voltare atipică a mitozei celulei vegetale și animale la care mitoză este accelerată în profază, pînă ce suferă o oprire a metafazei. Aci, fusul cariocinet se polari- zează sub acțiunea colchicinei și nu mai determină diviziunea celulară; asistăm astfel la o mitoză statocinetică.

Cercetătorii Verga și Belloni au studiat acțiunea antimitotică a colchicinei, comparativ cu podofilotoxina și au precizat tipul de acțiune antimitotică a acestor două substanțe, afirmînd că alcaloidul colchicină, în afară de acțiunea statocinetă, analogă podofilotoxinei, posedă încă o acțiune sigură radiomimetică. Colchicina provoacă o degenerare a nucleului celular, asemănătoare iradierii cu raze R a celulei, fapt care a dat naștere la multe speranțe și tentative de a întrebuiți acest alcaloid în terapia tumorilor.

Coada calului a dat bune rezultate la bolnavii cu neoplasm gastric, efect care s-ar datoră conținutului apreciabil în siliciu, localizat în membranele celulelor epidermice. După Tichy E., planta pare să fie dotată cu o acțiune ce întîrzie creșterea tumorilor maligne, împiedicînd difuziunea lor metastazică; penetrarea acidului silicic în țesutul neoplazic favorizează acțiunea razelor R.

Cresonul. Beningni și colaboratorii au arătat că injectarea extractelor de Nasturtium ar manifesta un efect inhibant asupra dezvoltării tumorilor.

Lichenul de piatră ar acționa antimito-

tic datorită acidului usnic pe care-l conține.

Rostopasca. Alcalozidii din această plantă au acțiune mitoclastică destul de importantă în fitoterapie; după cercetări mai recente s-a dovedit că sanguinarina pe care o conține ar avea efecte antitumorale de tip colchicinic.

Acțiunea antiblastică a plantei a fost semnalată încă de mult timp de către Denisenko, care a observat regresia parțială sau totală a epitelioamelor după tratament oral sau parenteral cu Rostopasca. Substanța activă ar fi chelidonina, acțiunea antimitotică datorîndu-se grupării stilbamice.

Tuia este dotată în special cu proprietăți antiverucoase. Perin, cu 3 decenii în urmă, a tratat 53 de cazuri de veruci prin aplicarea permanentă a unui unguent în- dolo- r cu 10 la sută tinctură de tuia, obținînd 35 de vindecări în 3-5 săptămîni. Rezultate mai bune au fost obținute în cazul verucilor vulgare ale miinilor și de- getelor, ca și ale feței și membrului. În verucile plantare, mai rebele, autorul a obținut 10 vindecări din 18 cazuri tratate.

Usturoiul a făcut obiectul unor articole personale în presa românească, recentă; întrebunțarea lui a fost socotită în anti- chitate drept „panaceu universal”, fiind folosit continuu ca remediu profilactic și curativ în diverse boli, ca hipoglicemiant, antibiotic, antimalaric (întocmai chininei), antinevrotic, anticanceros, bun remediu în bolile pulmonare și gastrointestinale, cu acțiune de netăgăduit hipotensivă și cardiotonic-adjuvantă, rubefiant (chiar vezicator) etc., etc.

Încă din 1936, Casparis a observat că sucul proaspăt de usturoi administrat oral, în transplantele cu țesut canceros, a exercitat o netă acțiune inhibitoare asupra dezvoltării neoplasmului. Prin studii experimentale, mai mulți autori au de- monstrat că acțiunea usturoiului se do- torează uleiului esențial.

Observații mai vechi și recente au ară- tat că maladia tumorală este mai rar in- ti- lînită la popoarele ce consumă mult us- turoi și ceapă, de exemplu la chinezi, iu- goslavi și alții.

Principiul activ din usturoi este alicina izolată în stare pură în 1944; ea are o acțiune inhibantă, de inactivare a enzi- mei sulfhidrilice din celulele tumorale.

Farmacistul Aurel Ichim (și colabora- torii), distins cercetător în Institutul de Igienă București, a studiat cu mulți ani în urmă acțiunea anumitor preparate din usturoi, reușînd să sintetizeze în laborator alicina, observînd că acțiunea acesteia este identică alicinei naturale. El a publi- cat datele obținute experimental, a notat toxicitatea acută, acțiunea vermicidă, ca și efectele favorabile asupra respirației și tensiunii arteriale. Este de subliniat ges- tul acestui coleg, care mi-a oferit din plin amănunte din studiile sale prețioase.

Cu un colectiv destoinic, bine pregătit din punct de vedere profesional și dornic

de tot ce este „nou”, alcătuit din ingine- rele chimiste Magdalena Văleanu și Dobre Elena de la Centrul Sanitar Antiepidemic al județului Mehedinți, cu farmacistele Ionescu Cristina, Cornelia Constantin, Aniela Săvoiu (Farmacia nr. 53 din localitate) și cu profesorul biolog Hristea Matei, am reușit să izolăm din usturoi alicina, după separarea uleiului eterat, cu un randament de 2 g la kg de bulbi (că- ței). Am preparat, după aceea o soluție uleioasă, în care am încorporat și o sub- stanță analgetico-anestezică și am încercat toleranța fiavelor pe cale intramusculară la animale de experiment și om, care a fost foarte bună, ceea ce înseamnă un prim pas în terapeutică. De fapt, aceste soluțiuni injectabile au fost practicate cu ani în urmă în Italia, iar în prezent ja- ponezii fac experimentări intense.

Viscul. Literatura medicală arată că preparatele de visc, intrate de mult timp în uzul terapeutic, au — pe lîngă alte efecte — o acțiune antiblastică.

În 1956, Koch a identificat în această plantă două substanțe: una necrozantă și alta toxică generală; utilizîndu-le în te- rapia carcinomului provocat la animale de experiment a constat că efectul dis- tructiv este legat de acțiunea necrozantă. Briek a folosit în cercetările sale un extract proaspăt de visc, care injectat perintratumoral în carcinomul cutanat, ca urmare a 3-5 inecțiilor a realizat, după 20-30 de zile, vindecarea completă.

După alți cercetători, injecțiile intra- venoase sînt indicate în carcinoamele inoperabile, în tratamentele postoperatorii ale carcinomului operat sau iradiat.

Proprietățile antitumorale atribuite pre- paratelor de visc se datoresc unor frac- țuni protidice și glucidice.

Kernov a experimentat un extract apos de visc, ce conținea două principii active: toxomelina și necromelina, constatînd pe epitelioame că necromelina stimulează ușor procesul metastazic, în timp ce toxomelina îl inhibă.

Nu trebuie neglijat în aceste experi- mente faptul că preparatele de visc au acțiune toxică și că viscotoxina este res- ponsabilă de acest efect periculos; ea se găsește în cantitate de 0,1% în planta res- pectivă și este inactivată prin fierbere.

Sperăm că nu va trece prea mult timp pînă la realizarea preparatului injectabil ce ne-am propus, că timpul va decide asupra rezultatelor pe care le vom face cunoscute Comisiei medicamentului din Institutul pentru controlul de stat al me- dicamentului și cercetării farmaceutice din Ministerul Sănătății; astfel, cu aceste din urmă aprobări, vom porni mai depar- te, pe calea urmării efectelor anticance- roase efectuate de oncologi competenți. În sprijinul cercetărilor noastre, vom fi bucuroși să primim sugestiile din partea tuturor aceluia ale căror preocupări sînt tangente studiului nostru.

Dr. docent farmacist VIRGIL TORJESCU ■

„Nimic nu ne lovește mai tare ca răul ce ține de puterea altuia“

Seneca

ONORATĂ INSTANȚĂ
A MORALEI

● Întimplare pe Trotuș ● După 31 de ani de muncă, între greșeală și intenție ●

Panterele și mititeii

Ca orice om de la țară, nu sînt pentru exagerate drăgălăsenii față de animale, după cum nu pot suporta nici chinuirea lor. Cu atît mai mult cînd e vorba de animalele lipsite de libertate la care toată lumea se îngheșue și se zgîște ca la o minune. Adevărul este că micii bucureșteni nu prea știu cum arată o capră sau o vacă, un măgar sau o oaie. Dar rămîie un crocodil, o maimuță sau un tigru. Și pentru asta, agățați de minile părinților, se reped spre Grădina zoologică. Iau bilet dus-întors din Piața Ștefan cel Mare și se îngheșue pe traseul mașinii 643, traseu de agrement, care cu o săptămîină sau două în urmă funcționa impecabil. Cum minunea nu a ținut mai mult de cîteva zile, duminică autobuzele au mers pe dom. Cîțiva șoferi, ca să scape de hăr-mălaia și îngheșula din stație, au luat-o pe la ferma Roșie și nu s-au mai întors la Piața Ștefan cel Mare pe traseul stabilit. Faptul e neglijabil din punctul de vedere al animalelor aflate în stare de captivitate, dar este peste măsură de iritant pentru cei care, în libertate, s-au bucurat numai de partea dus a biletului de călătorie. Și părinții, însoțiți de copii, se avîntă în grădina zoologică. Și toți, cu foarte puține excepții, țin neapărat să intre în contact direct cu animalele pe lingă care trec. Ba cu un ziar făcut sul, ba cu un biscuit, cu o crenguță, cu un ghemotoc de hirtie, de parcă ar vrea să-și exprime convingerea că animalul e o ființă necăjită iar ei sînt cu mult mai buni și alții ar arăta dacă i-ar lua locul. Mulți părinți intră în grădina cu plasa sau cu geanta încărcată cu sticle de bere pe care le consumă cu mare bucurie în apropierea confrăților claustrați. Duminică, 20 mai, 17 000 de oameni au pătruns în Grădina zoologică din București și cei mai mulți au intrat nu ca într-un muzeu cu animale vii, ci ca într-un circ în care fiecare e fericit că poate să fluiere, să hirtie sau să sîșie la biete animalele stressate de atîta poliție și ospitalitate. În fața unei cuști e mult mai jenant să fi om decît maimuță. Sînt animale unicat în România pe care un individ le tratează de parcă ar fi pisica sau ciinele din bătaura lui și-n care poate da cînd are chef să-și descarce nervii. E drept că toate acestea sînt posibile și pentru că Grădina zoologică nu beneficiază de un personal de supraveghere, că duminică, în perioadele de vîrf, îngrijitorii după ce termină cu hrana și curățenia animalelor îndeplinesc o asemenea muncă, fără a putea acoperi însă toate sectoarele. E o atmosferă de mare voie-gie și chef dar destul de tristă în această grădina unde omul, la îngheșuală, vrea neapărat să vadă cum mai stă cu rezervele de penibil.

Sînt în Zoo și animale incredibile și animale rare, de pe cine știe unde din lumea. Copiii vîd crocodilii și tigrii, vîd multe din minunile naturii. Dar nu vîd vacă și nu vîd măgar, nu vîd capră și nu vîd bursuc, nu vîd cerb lopătar și le-pure de casă. Am auzit că în București, la un știu ce școală generală, profesorii au organizat o excursie într-o comună suburbană a Capitalei și și-au intitulat acțiunea „Excursie pentru cunoașterea vacii”. Copiii nu știau și nici nu văzuseră vreodată așa ceva. E drept că drumul în acea comună suburbană nu le-a folosit prea mult, că au trebuit să repete excursia într-un sat ceva mai depărtat, dar copiii au fost fericiți să vadă un asemenea animal. Cum pentru cei mici vaca și măgarul sînt superminuni, la fel de mari ca și crocodilul și gârpele boa, n-ar strica amenajarea unui sector cu animale domestice. Duminică, boxele cu diverse tipuri de găini (or avea și găinile un tip?) au adunat teribil de mulți copii, parcă se uitau la cine știe ce păsări exotice de pe cealaltă parte a globului. Și toate animalele acestea, așa cum sînt, nici prea grase, nici prea costelive savurează din plin mirosul de mititei bine prăjite pe foc cu mîngal și fierți în tîgăie, de floricele prăjite cu ulei, de tot felul de miro-suri care mai de care, că de s-ar deschide ușile unor cuști, animalele ar tăbări și ele pe chioșcurile numite „de răcoritoare”. Nu știu dacă animalele salivează la mirosul de mititei, dar sînt sigur că aerul de țîrg, de circ, de petrecere care domină interiorul și împrejurimile Grădini zoologice fac din vizitatori niște ființe greu de suportat pentru animalele din captivitate. Mulți beau bere și se uită la maimuță, mulți se întind pe toată suprafața din preajma grădinii, improvizînd un fel de lazaret și mulți cumpără tot felul de nimicuri de la vînzătorii ambulanti care mișună prin apropierea intrării. Ce rămîne în urma lor, nu merită descris. Din instinct îți vine să închizi ochii.

Așa cum directorul grădinii, doctorul Mihai Cocu, pleda pentru o grădină-muzeu, nu pentru o grădină-circ, la fel ple-dăm și noi pentru un aer mai civilizată în acest loc atît de drag bucureșteanului

CORNEL NISTORESCU ■

P.S. O călătorie cu poneiul costă 10 lei și ea ar trebui să dureze cinci minute. Ce înseamnă cinci minute? am întregat noi. Vreo 5 ture! Duminică nici un că-luș n-a făcut mai mult de trei ture. Uneori două și s-a oprit. Poneiul nu știa că se oprește pe bani. Sau era dresat?

O pedeapsă pentru 2,50 lei?

O justiție fără principii nu poate funcționa. Nu este aceasta o noutate pentru nimeni. O repet totuși pentru a sublinia că unul dintre aceste principii, unul fundamental, este acela că cine încalcă legea trebuie să-și primească pedeapsa. Există legi și legi, greșeli și greșeli și, evident, pedepse și pedepse. Dintre acestea din urmă, unele trebuie să-i pună pe cetățeni la adăpostul unor primejdii, să ocrotească avutul statului, pe cel particular, liniștea individuală și colectivă etc., iar altele au menirea să-l izoleze de colectivitate pe cel care, prin activitățile lor, reprezintă pericol pentru societate. Din aceste principii, sancțiunile au și un caracter educativ, adică îi fac pe oameni să chibzuiască, să înțeleagă și să se corecteze. Atît pe cel căzuți dincolo de lege, cit și pe cel care, eventual, ar fi pe punctul de a o face.

Am considerat necesare aceste cîteva puncturi ale unor lucruri știute și în general acceptate, atît de cel care împart dreptatea, cit și de cel care intră în conflict cu normele de conviețuire socială, pentru a pregăti intrarea într-un subiect

delicat și care ridică tocmai întrebări al căror răspuns se găsește în primele rînduri ale articolului de față.

Viorica Volintiru, din București, gestio-nară-vînzătoare la I.C.L. „Tehnometal”, este condamnată la un an de închisoare, sentință menținută și de către instanța de recurs, căreia i se adresează. Un an de zile petrecut în detenție. Se pune, firesc, întrebarea: pentru ce? Din dosarul respectiv aflăm: pentru participare improprie la vînzarea cu depășire de preț și crearea de plus în gestiune. Deci, două încălcări ale prevederilor legale, care au condus la condamnarea amintită. Acestea au fost faptele Vioricăi Volintiru, privite din unghiul legilor și al celor care le aplică.

Pe înțelesul tuturor, cea condamnată la închisoare (cu executare) lată ce a comis: scriind etichetele cu prețuri unor farfurii aflate în magazin spre vînzare, a trecut 15,80 lei în loc de 15,30! A doua ilegalitate ar fi aceea că și-a determinat o colegă, pe Ilie Elena, să vîndă unul cumpărătoare 5 asemenea farfurii, la prețul de 15,80 lei, de pe urma căreia a rezultat

Omul — interioare de conștiință

Din unghiul de vedere al peștișorului celui mic

Înșală și păgubesc fie instituția, fie pe cetățeni. Sînt cinci sau șase și toți depun mărturie împotriva controlorului care, o dată, de mult, le-a cerut bani în schimb tăcerii lui. Inspectorul Hotea Nicolae n-are cum să se apere în legătură cu împrejurări petrecute cu atîta vreme în urmă. Alte probe împotriva lui nu există. Este trimis în judecată și, firesc, judecat. Cel cinci sau șase au comis fapte pe care controlorul, în schimb unor sume de bani, le-a iertat. Controlorul care a iertat faptele e condamnat, cei cinci sau șase care le-au comis, nu. Ei sînt martorii acuzării.

Colegii și conducerea profesională nu împărtășesc concluziile instanței. Încît, de o parte stau chezeși tovarășii de muncă, de altă parte acuză cinci sau șase potlogari. Sentința rămîne definitivă.

Există, într-adevăr, în anchetă, practica, bună sau rea, de a lerta de „dragul” peștelui mare pe peștișorii mai mici. Dar aici nu e vorba de nici un pește mare și nici de alți peștișori mai mici, decît de perspectiva din care sînt privite lucrurile. Din unghiul de judecată al peștișorilor mici este adevărat că peștele mare este controlorul. El este pericolul. Prea și-a luat-o în cap... Dar numai din unghiul lor de vedere, fiindcă de fapt, în realitate, cinci sau șase indivizi înșală și păgubesc și sînt surprinși. Sînt surprinși o dată și escroacăți pentru găinările lor. Găinării care, desigur, nu s-au produs pentru înșala oară cînd au fost surprinși și mai mult ca sigur n-au sfîrșit atunci. Condamnarea controlorului nu a stîns sursa de emisie a faptelor antisociale. Întrucît nu el le producea ci, cel mult, le specula. Producătorii de fapte antisociale continuă să trăiască și să înșele în libertate. Acum nu-l mai stînjește controlorul și nu-l mai escrochează pentru înșelăciunile lor. Ce-au dorit s-a împlinit.

Aceasta înseamnă să privești viața din unghiul de fugă al peștișorului cel mic. Ca să nu mai vorbim de marea și adevărata întrebare, de singura întrebare: Dacă totuși controlorul este nevinovat și, așa cum afirmă el, cei cinci sau șase și-au propus să-l îndepărteze?

NICOLAE CRISTACHE ■

A dorit să rămînă anonim...

Evident, eroul întîmplării pe care o vom relata în rîndurile de față putea fi și altcineva... Nu oricine, pentru că nu toți oamenii se înalță pînă la altruism, atunci cînd viața cuiva se află în pericol. Dar mulți, foarte mulți sînt în măsură și de asemenea admirabile fapte care intruchipează dăruirea de sine.

El, omul despre care va fi vorba aici, face parte — a dovedit-o cu prisosință atunci cînd s-a ivit, pe neașteptate, prilejul — din rîndurile celor mulți, adesea anonimi, dar care nu înțeleg să ezite, cînd asupra vieții semenului lor planează o primejdie...

Era într-o duminică din această primăvară ploioasă, cum n-a mai fost de mult prin partea de miazăzi și de răsărit a țării. Duminică, deci, zi de repaus, dar tînărul acela, pentru că despre un tînăr este vorba, se afla la datorie, așa cum îl cerea lui, uneori, profesia pe care și-a ales-o și căreia i se consacră cu în-treaga ființă, fără să țină seama de repausul obișnuit, nici de starea vremii ori de alte inconveniente. Cînd trebuie să plece undeva, indiferent la ce oră din zi sau din noapte, înseamnă că-i musai! — cum ar spune ardeleanul...

Se afla, așadar, într-o misiune de rutină, nu departe de orașul Adjud, undeva în preajma rîului Trotuș, cînd apele acestuia începuseră a se involbura, amenințînd parca. Ropotul ploii și vîietul valurilor repezi lovite de maluri, domi-nau totul în jur, încît greu și-ar fi putut imagina cineva că pe o asemenea vreme poate fi recepționat vreun strigăt venit din depărtare.

Și totuși, tînărul acela, poate ceva mai atent decît alții la ceea ce se întîmplă în preajmă-i, poate anume preocupat să

distingă mesaje care altora, mai puțin avizați, pot să le scape, și-a încordată deodată auzul. Nu, nu se înșelase! Cineva lansase un semnal de alarmă: „Săriți! Se înecă copilul!” Fără să mai aștepte repetarea mesajului, s-a îndreptat, alergînd cît îl țineau puterile, în direcția din care venise strigătul. Pe malul Trotușului, a văzut cîteva oameni agîtîndu-se disperati, semn că cineva se afla, într-adevăr, în primejdie. „Acolo! Acolo, la salcia aceea!” a spus careva, cu vocea sugrumată de emoție și deznă-dejde. Tînărul își aruncă privirea spre locul indicat și descoperă înmărmurit o mogildeață de copil, care abia se mai putea ține de o ramură, în timp ce apa vijeloasă amenința să-l smulgă și să-l ducă la vale. În clipa următoare, tînărul se afla în mijlocul valurilor, înotînd către salcia salvatoare. El cuprînd pe copil cu o mină, iar cu cealaltă luptă cu apa adîncă și repede ca să ajungă la mal.

o diferență (o pagubă pentru cumpără-toare) de 2,50 lei. Nu sîntem atît de naivi încît să nu știm că „ban pe ban se strînge”, că „plăcătura mică...” etc. Cunoaștem toate aceste vorbe înțelepte și știm că ele conțin mari adevăruri, dar de aici și pînă la a le absolutiza e o cale lungă. Spre pildă: este foarte posibil, așa cum și susține în apărarea sa Viorica Volintiru, ca suma de 80 de bani să fi fost coplată de ea cu bună-credință de pe facturile (copii) pe care le-a avut sub ochi și care se prezintă, de obicei, cam șterse, cam roase de indigouri mult prea uzate. Pe de altă parte, stocul respectiv de farfurii era de 200 de bucăți din care se vinduseră, la data controlului, numai 47 de bucăți, într-un interval de două luni! În consecință, beneficiul nemeritat (furtul, cu o vorbă mai aspră) realizat de V. V. ar fi fost de cîteva lei pe lună. Mai puțin de 5, de 4, de 3... Instanța nu a înțeles greșeala ci a văzut numai intenția, faptul dovedit. Însă nu aceasta ni se pare eroarea (pentru că ne îngăduim să apreciem sentința din acest dosar drept o eroare) ci cu totul alta: s-ar fi putut ca inculpata (acum condamnată) să fi fost un element versat în astfel de șmecherii, nenocive în aparență, grave în fapt și care să se fi prezentat, prin timp și prin-tre primejdii, o viață întreagă. Ea ar fi avut timpul s-o facă, pentru că este ajunsă în chiar pragul pensionării, adică la 55 de ani, numai două luni despărțind-o de viața tihnită pe care orice om și-o dorește după anii de muncă. V. V. avea în buzunar, la data judecării și condamnării, Decizia de pensionare. După 31 de ani, în care nu a fost găsită niciodată de nici un control din cele numeroase efectuate la locurile sale de muncă, în culpă! După 25 de ani petrecuți în același magazin pe care-l părășește acum umilită spre a lua drumul penitenciarului! Este bine că fapte ca cele ce i se impută Vioricăi Volintiru cad sub incidența mai multor texte de legi. Este rău însă cînd acestea sînt invocate cu toată severitatea lor neier-tătoare spre a distruge, practic, mai ales moral, o viață corectă închinată unei munci nu tocmai plăcute și care, deși îi poate tenta pe unii la înșelătorie, fals și furt mascat, pe ea nu a reușit s-o atragă, s-o corupă. Admițînd că V. V. a comis cu intenție faptele ce i se impută tocmai acum, la încheierea unui important capitol de viață și că în restul celor 31 de ani, cit a funcționat, tot în calitate de gestionară-vînzătoare, a rămas cinstită numai din întîmplare sau nedescoperită, echivalează cu un veritabil proces de intenție, cu ignorarea unei stări de fapt reale.

Pentru aceste motive (cărora nu vrem să le adăugăm pe cele ale unei sănătăți subrezite, tocmai spre a nu fi suspecți de melodramă și de chîțibușării) credem că dosarul 11 718/1983, privind-o pe Viorica Volintiru, se impune a fi nu numai răș-fort dar chiar reinterpretat de forurile superioare ale justiției, astfel încît sancțiunea ce i se va aplica (dacă i se va mai aplica) să conțină ceea ce, nu întîmplător, am ținut să rezumăm în primele noastre rînduri.

EMANUEL VALERIU ■

Spre marea bucurie și admirație a celor aflați în acele momente în preajma întîmplării dramatice, copilul familiei Constantin din Adjud, care, din imprudență, căzuse în apa rîului Trotuș, era acum în afara oricărui pericol.

„Spuneți-mi, cum vă numiți — i s-a adresat salvatorului unul dintre martorii oculari, economistul Vasile Topală de la I.A.S. Mărășești. Aș vrea să trimit cîteva rînduri despre dumneavoastră la ziarul „Mîlcovul...”

„Puteți să scrieți despre pericolul unor astfel de imprudențe, pentru că părinții și copiii să desprindă concluziile necesare — a spus tînărul. În privința mea, aș dori să rămîn anonim... Oricare altul, în locul meu, ar fi procedat cu siguranță la fel...”

Mulți dintre locuitorii Adjudului nu-i cunosc nici acum numele. Știu numai că este un tînăr locotenent din miliția orașului lor.

MIHAI GROZAVU ■

Un om singur

„Mă numesc Fazacaș și toți la învîtăturd, strădu- Ioan și locuiesc în Turda indu-mă să fac oameni pe strada Puntii la numără din el. Mă doare că unii din acești copii, față de om are datoria față de el plîn datoria de părinte, și față de țară să creeze consideră că nu au nici o obligație față de mine. Ba mai mult, doi dintre acestui adevăr sînt mulțumit sufletește. Patru- zeci de ani am muncit ca zidar șamotor. Am crescut șapte copii, i-am dat pe

cîteva rînduri mina asu- pra mea. Așa am ajuns la 72 de ani să părăsesc casa ridicată cu sudoarea frun- ții mele și să mă adăpos- tesc la mila prietenilor și străinilor.” Ce se poate spune acestor fii despre fapta lor incalificabilă? Poate doar atît: bătrîne- țea este o lege a firii care nu ocolește pe ni- menii.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

**„Intreaga noastră
gratitudine”**

„Am un copil în vîrstă de cinci ani, alergic la mușcăturile și suferind de astm bronșic. Din ianuarie a.c. am început să folosim CIBOTUSINUL. În urma tratamentului fiul nostru nu a mai făcut nici o criză de astm devenind și mult mai rezistent la răceli. Unguentul a fost folosit și de soția mea care suferă de aceeași afecțiune. Aplicat pe piept în plină criză, medicamentul a făcut ca

respirația să revină, în câteva secunde, la normal. Transmitem pe această cale farmacistului Horia Bucur din Sebeș Alba, creatorul CIBOTUSIN-ului, întreaga noastră grație. Rugăm totodată forurile în drept să urgenteze omologarea medicamentului în folosul celor suferinzi”. (Dr. ing. Gheorghe Mărmureanu, strada Emil Bodnăraș nr. 51, bl. F 7, ap. 37, sector 6, București)

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Centrul sanitar antiepidemic al județului Mehedinți** ne informează că sesizarea locuitorilor satului Susita de Jos cu privire la poluarea piriului Susita de către complexul avicol Grozești, sesizare apărută în revista noastră, este întemeiată. O comisie de specialitate a luat măsuri de sancționare a celor vinovați și a fixat termene și responsabilități precise în vederea eliminării deficiențelor.

■ Pe strada Cristea Răducanu din București, sectorul 5, ICED-ul a instalat în 1981 o conductă de apă. O dată lucrarea terminată partea carosabilă a rămas nefăcută pe toată lungimea străzii, ceea ce face ca ori de câte ori plouă noroiul și gropile să facă imposibil accesul mașinilor. În aceste condiții, reziduurile menajere nu mai pot fi colectate, camioanele cu lemne și carbuni nu mai pot pătrunde pînă la locuințele celor care le-au comandat. Au existat chiar cazuri — așa cum ne scrie Stere Florea de la nr. 18 C, cînd oameni bolnavi au trebuit să fie purtați pe brațe pînă la mașina salvării obligată să rămînă la capătul străzii. Considerăm că sînt suficiente argumente care pledează pentru rezolvarea urgentă a problemei.

■ „Acum trei ani am cumpărat un robot de bucătărie „Bihoreanca” produs al cooperativei Electrometal Oradea. Din 1982 nu-l mai pot însă folosi pentru că nu găsesc o banală piesă de schimb și anume garnitura de cauciuc care face legătura dintre motor și accesoriile din dotare”. (Tălmăciu Jean din Eforie Nord, strada Trandafirilor nr. 1, bl. E 3, sc. B, ap. 19). Sperăm să vă vină în ajutor însăși cooperativa producătoare a aparatului.

■ **Directorul Casei de copii scolari nr. 3 din București, G. Stănic**, mulțumește prin intermediul revistei noastre întreprinderii de mașini unelte agregate — București, care patronază această unitate, pentru sprijinul pe care îl dă în permanență în remedierea tuturor defecțiunilor instalațiilor din dotare. În mod special mulțumim lucrătorilor din echipa maistrului Toni Anghel, care, în timpul lor liber, au amenajat un frumos loc de joacă pentru copii, cu tobogane, leagăne și un mic teren de sport.

■ Ni se pare că nu tot atîta înțelegere față de situația unor copii s-a manifestat în cazul pe care ni-l relatează **Olga Dobrescu din Iași, Aleea Nicolina nr. 5**: „În septembrie 1983 s-a constatat că numărul copiilor înscrisi depășea capacitatea grădiniței cu orar redus nr. 6. S-a căutat o soluție și s-a găsit. La grădinița cu orar prelungit, nr. 12, din vecinătate existau săli nefolosite. Fresc, atît conducerea acestei din urmă unități, cît și inspectoratul școlar Iași au fost de acord ca sălile libere să fie folosite pentru grupele cu orar redus care nu puteau funcționa la grădinița nr. 6. Din păcate, conducerea întreprinderii Metalurgice — care patronază grădinița nr. 12 — nu și-a dat acordul, privind un

număr de copii de posibilitatea frecventării programului educativ.” Poate îi înduioșează copiii și se răzîndesc.

■ Deși legile comerțului nu permit asemenea practici, unii vinzători își văd de treabă și condiționează cumpărarea unor produse de achiziționarea altora. Iată două exemple: „În zilele de 12—22 aprilie în Piața mare din Oltenița, gestionarea chioșcului Intercoop-ului vindea castraveți de seră numai însoțiti de 1/2 kg. foi de varză. Bineînțeles, foarte mulți oameni nu luau și foile de varză pe care gestionara le reintroducea la vinzare. Cum nu purta ecuson și a refuzat să-și spună numele, identitatea vinzătorului a rămas o enigmă pentru cumpărători. Așa cum o enigmă a rămas destinația banilor proveniți din vinzarea repetată a acelorasi foi de varză.” (Ion Teodorescu, bd. Republicii nr. 60, Oltenița) La rîndul ei, **Mioara Ciobotaru din Galați** ne relatează: „Luna trecută am vrut să cumpăr lină de la merceria din cartierul Micro 19. Spre surprinderea mea, la fiecare pachet cu sculuri de lină era atașată cite o săpca tricotată pentru băieți. Ce să fac eu cu șepci de băieți cînd am două fele?” Cu verzele și șepcile ne mai descurcăm, ce facem însă cu vinzătorii?

■ **Ministerul Sănătății, Direcția asistenței medicale**: „În urma memoriilor adresate revistei dvs. de către tovarășa Nădășanu Lenuța, domiciliată în comuna Găneasa, satul Piteasca, Sectorul agricol Ilfov, în legătură cu decesul copilului său, Nădășanu Andrei, în vîrstă de 1 an și 4 luni, a fost efectuată o anchetă în urma căreia s-a stabilit temeinicia sesizării. Medicul a fost sancționat cu avertisment, iar cazul înaintat pentru discutare în cadrul Colegiului de disciplină al medicilor și farmacistilor din județul Buzău.”

■ **Consemnăm cu regret** faptul că două note în legătură cu necazul pensionarilor C.A.P. **Mihai și Elena Tudor, din comuna Butimănu, județul Dimbovița**, apărute în revista noastră nu au găsit nici un fel de ecou la Consiliul popular comunal. Reamintim că adresa din 1981 a Consiliului popular județean prin care se dispunea astuparea șanțului care închide accesul în curtea celor doi bătrîni nu a fost nici pînă astăzi pusă în aplicare. Nu înțelegem cum este în continuare posibil ca hotărîrea unui for superior să nu fie luată în seamă.

■ **Kerekeș Nelu, din Slănie Moldova, strada Păcii nr. 18 A**, și-a cumpărat în aprilie 1983 un ceas marca Pobeda, care s-a defectat la scurt timp. Corespondentul nostru l-a dus pentru reparații la Cooperativa Munca din Tîrgu Ocna. A plătit 107 lei și a primit bonul cu nr. 5275 din 21 XII 1983. Un bon care, în concepția lucrătorilor de la respectiva cooperativă, ar trebui să arate și ora exactă, pentru că ceasul s-a pierdut, se pare, definitiv.

■ **40 de semnături însoțesc o**

scrisoare sosită din satul Crăciunesti, comuna Bocicoiu Mare, județul Maramureș. Rugămîntea sâtenilor pe care o supunem la rîndul nostru atenției Regionalei C.F.R. Cluj este ca pasajul nepăzit în trecerea peste calea ferată în dreptul km. 227+4 să fie reînființat. În urma desființării acestui pasaj, pentru a ajunge la terenurile lor agricole, oamenii sînt nevoiți să facă un ocol cu carele de circa 3 kilometri.

■ **Zilele trecute ne-a fost adus la redacție memoriul Asociației de locatari nr. 6 Zona Centrală Rîmnicu Vilcea**. Cei 60 de locatari din blocurile H și L se plîng de inadmisibilă neglijență cu care au fost construite apartamentele și părțile comune ale acestor blocuri. Din cele 22 de lucrări neefectuate menționăm doar cîteva: izolația termică a cuptorului, plafonul de la casa scîrilor A și C din blocul L, montarea bateriilor la băi și bucătării, instalația electrică în unele apartamente. Judecătoria Rîmnicu Vilcea, prin sentința civilă nr. 1959/10 V 1983 a obligat I.J.G.C.L. Vilcea la efectuarea tuturor lucrărilor rămase neexecutate, în caz contrar urmînd să plătească 150 000 lei ca despăgubiri. A trecut un an și nimic nu s-a schimbat. Credem că I.J.G.C.L. Vilcea trebuie să-și respecte obligațiile contractuale. Pentru locatari, despăgubirile nu pot ține locul confortului pe care și l-au deris cînd au hotărît să-și construiască apartamentele și au achitat sumele necesare.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Argeș** ne informează că **Damian Gh. Comănescu** a fost repartizat, în urma memoriului său, contabil la C.A.P. Vedea.

■ **Lîngă gara Vărbilău, județul Prahova**, există o stație pentru autobuzele I.T.A. care faceau legătura cu comunele Aluniș, Berteș și Ștefești. Cum porțiunea de drum pe care era amplasată stația a fost cu timpul degradată de apele pîrului din apropiere, autobuzele sînt nevoite acum să oprească mult mai departe de gară. Călătorii cu bagaje grele, bolnavi sau cu copii mici în brațe parcurg cu dificultate această distanță. Refacerea respectivei porțiuni de drum ar permite reardarea stației chiar lîngă gară. (Vasile Tabacu, strada Iacobeni nr. 37, București)

■ „În decembrie 1982 am cumpărat de la magazinul din Tîrgu Ocna o sufragerie „Flamingo”. Desfăcînd ambalajul acasă, am constatat că bufetul prezintă grave defecțiuni. M-am adresat întreprinderii producătoare din Piatra Neamț care prin delegatul deplasat la domiciliul meu a promis schimbarea piesei. După aproape un an bufetul a sosit într-adevăr la magazinul din Tîrgu Ocna. S-a ivit însă o nouă problemă. Pe factură nu era specificat faptul că e vorba de un schimb. În consecință ar fi trebuit să plătesc din nou bufetul. Nici pînă astăzi, deci de aproape un an și jumătate, nu s-a clarificat situația și eu nu pot folosi în totalitate un bun cumpărat” (Figlea Ion din Slănie Moldova, str. Ștefan cel Mare, bl. 6 ap. 3, județul Bacău)

■ **Mirand Reicea din comuna Dăbuleni, județul Dolj**, ne scrie: „În comuna noastră există un complex pentru creșterea și îngrijirea animalelor aparținînd C.A.P.-ului din localitate. În ultima vreme atît bazinele cît și canalele pentru colectarea reziduurilor rezultate de la complex s-au astupat, ceea ce a făcut ca aceste reziduuri să se reverse prin curțile oamenilor și pe drumul care duce la ferma sericicolă.” Corespondentul nostru face apel la cei în drept pentru remedierea grabnică a situației.

■ **Ministerul Sănătății**: „Cele relatate de **Bughrică Mihai** din București în memoriul său s-au dovedit reale, fapt pentru care s-a luat măsura internării sotiei sale la Spitalul clinic

Polizu, pentru stabilirea diagnosticului.”

■ **George Zăpadă din Climpna, Bd. N. Bălcescu nr. 84**, este de părere, într-o scrisoare adresată revistei noastre, că s-ar putea găsi soluții pentru ocrotirea unor clădiri de deosebită valoare arhitectonică (vechea pri-

mărie și imobilul din Bd. 23 August, nr. 82) în cadrul lucrărilor de sistematizare a orașului. Studiarea soluțiilor la care se referă cititorul nostru interesează, nu ne îndoim, și pe edilii orașului.

■ **Consiliul popular județean Vrancea**, analizînd memoriul Doinei Munteanu din Focșani și luînd legătura cu conducerea Filaturii de lînă pietănată, a rezolvat favorabil cererea petiționarei de a fi repartizată într-un loc de muncă adecvat stării sale de sănătate.

■ **Bădoi Gheorghe din București, strada Valea Oltului nr. 20, bl. A 43, ap. 33**, are nevoie pentru a-și completa cartea de muncă de o adeverință din care să rezulte că a lucrat între 1950 și 1953 la Întreprinderea de construcții căi ferate Iași, ca muncitor necalificat. În urma cererii sale Regionalei C.F.R. Iași a răspuns că nu figurează în listele de încadrări din perioada respectivă. Omul precizează însă și punctele de lucru unde și-a desfășurat activitatea: podul de trecere peste riul Suha — comuna Frasin, Comănești, Tecuci, Dărmănești și Fălticeni. Rugăm Regionala C.F.R. Iași să verifice din nou documentele din arhiva sa.

■ **Ministerul Muncii** ne informează că prin decizia medicală nr. 328, Comisia județeană de expertiză medicală Vaslui a încadrat-o pe **Victoria Matei din Vaslui, strada Biruinței nr. 379**, în gradul II de invaliditate, rezolvîndu-i astfel favorabil cererea.

■ **O scrisoare de mulțumire** primim din partea lui **Costică Ioan din Bistrița**, care ne aduce la cunoștință că în urma notei publicate în revista noastră, ceasul său marca Doxa, care nu-i fusese reparat timp de doi ani de zile, i-a fost predat în stare de funcționare după numai 24 de ore. Deci, se poate!

■ **Restaurantul dietetic „Mureșul” din strada Lipsani** era pînă nu demult o unitate model: ambianța, calitatea preparatelor serviciului erau ireproșabile. Acum, în pragul restaurantului te întîmpină o enormă cratiță cu cremvurști, înconjurată de resturi de chifle și servetele folosite, iar în hol un adevărat depozit de butoaie cu bere. — evident nici pe departe dietetic. Berea se servește atît în local cît și la patiserie amplasată pe o bună suprafață a unității. Socotesc că forurile în drept ar trebui să redea acestui local — care și-a făcut un nume bun datorită sortimentului bogat de preparate alcătuite pe categorii de afecțiuni — profilul lui inițial.” (Mircea Romano din București, strada Louis Blank nr. 34)

■ **Consiliul popular al Municipiului București** ne comunică: „Rotariu Florentina din București, strada Turda nr. 104, a fost repartizată în urma cererii sale la I.C.T.B. ca muncitoare necalificată în vederea calificării.”

■ În seara de 14 aprilie a.c. **Burdesea Dorica din Tătăraști județul Bacău**, aștepta la Adjud împreună cu alți călători autobuzul de pe ruta Adjud — Gherdăna. Observînd că în mașina trasă într-un colț al autogării urcaseră deja circa 25 de persoane, și era aproape ora de plecare, călătorii de la peron au încercat să se urce și ei. S-au izbit însă de enervarea soferului care i-a bruscat, cerîndu-le pe un ton răstît să aștepte pe peron. Întrebat de ce permite urcarea preferențială a unor călători, a replicat: „E autobuzul meu și fac ce vreau”. Rugăm tovarășii din conducerea autogării Adjud să-și reamintescă soferului Cristea Nicolae că nu este suficient să cunoască numai regulile de circulație, ci și pe cele de comportare civilizată.

■ Deși încă din august 1982 prin decizia nr. 110, a primit categoria a 5-a de încadrare — fapt consemnat și în cartea sa de muncă și într-o adeverință eliberată în vederea frecventării școlii de maistri, **Trandafiu M. Ion, electrician la S.M.A. Stîlpu, județul Buzău**, nu primește retribuția corespunzătoare. Ori de cite ori s-a adresat conducerii unității i s-a spus că situația se va rezolva în curînd. Cit de curînd? — Întrebăm noi. De la emiterea deciziei au trecut aproape doi ani

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN

Poșta redacției

■ **Nicolae Stoian — București**: În situații deosebite, determinate de necesitatea asigurării unei funcționări a unității, fiecare om al muncii are obligația de a participa, indiferent de postul ocupat, la executarea oricărui lucrări. Ca urmare, dacă situația ar fi cerut, atîi fi avut obligația să lucrezi pe tractor ■ **Marcela Voinea — Ploiești**: Dreptul la pensie de întreținere cît și cuantumul acesteia se stabilește prin hotărîre judecătorească. În consecință, numai instanța judecătorească se poate pronunța în privirea stabilirii acestui drept.

■ **Tiberiu Cristea — Găești**. Da, constituie obligativitate ■ **Gheorghe Dună — Mozaen (Argeș)**: Casa de credit vă poate restitui soldul numai după o vechime de peste 4 ani ca membru al acestei case ■ **I.N. — București**: Ați omis semnătura, adresa și telefonul dv. Revenii ■ **Maria Holhoș — Iași**. Vă informăm la decanatul facultății ■ **Carmen Bărbulescu — Ploiești**: Aveți dreptul dacă situația este așa cum atî prezentat-o ■ **Mihai Aparaschive — George Enescu (Botoșani)**. Nu ne-ați scris împrejurarea în care ați fost accidentat ■ **Vasile Buta — Cornu Luncii (Suceava)**: Pentru motive de sănătate, dovedite cu certificat medical, precum și cu alte situații temeinic justificate, nu se poate realiza transferul fără acordul celui în cauză. Hotărîrea asupra temeiniciei motivelor este de competența organului ierarhic superior. Dumneavoastră nu ați respectat aceste prevederi.

■ **Vasile Păun — Pincești (Bacău)**, **Andrei Ion — Dragodanu (Dimbovița)**: Drepturile cuvenite în produse sînt calculate potrivit legii în raport de realizarea planului de producție pe C.A.P. și de volumul de muncă efectuat. În situația dv. s-a procedat legal ■ **Florin Șilion — Deva**: Vă adresăm la centrals România film, str. Iulius Fucih nr. 25, București ■ **Cristina Cosma — Dej**: Nu aveți.

MARGA NEDELEA

Pentru cei cu suflet

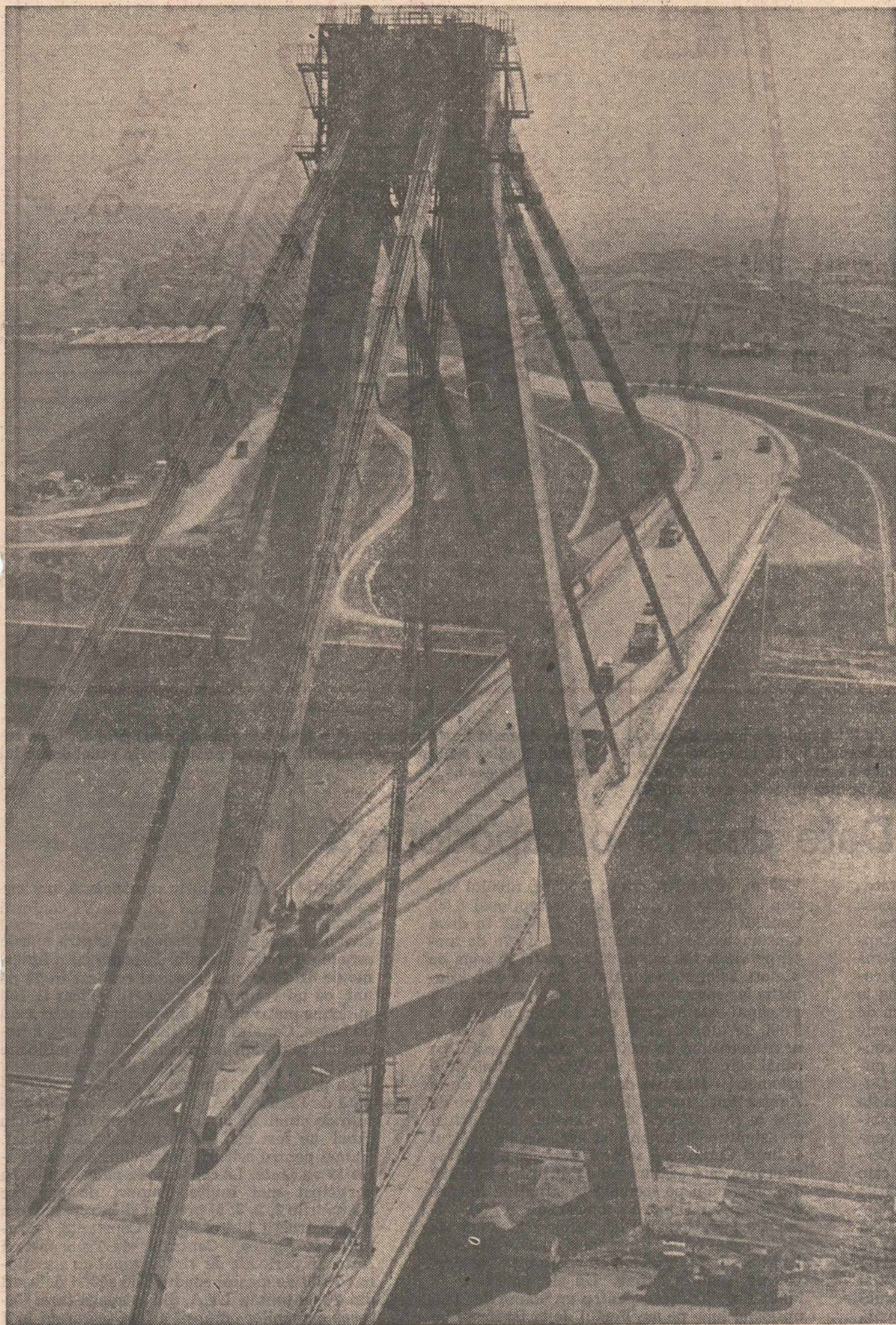
Acest copil frumos, de 9 ani și jumătate, din comuna Rapoltul Mare nr. 100, jud. Hunedoara ne-a trimis o scrisoare cutremurătoare: „Mama ne-a părăsit cînd eu eram mic pentru că tata este infirm și umblă în cirje.

Acum am avut și eu un accident grav și nu mai pot umbla. Vă rog din suflet, vă rog respectuos, scrieți despre mine în revistă poate vreo femeie din țară care își dorește un copil, vîzînd poza să-i placă de mine și să mă adopte ca fiu al ei prin corespondență. Cred că veți înțelege dorința mea fierbinte de a avea la cine să spun și eu „mamă”. E tot ce-și mai dorește June Florin. Cîteva cuvinte așternute pe un petic de hîrtie venit de oriunde. Un gînd bun, un gînd de mamă și nimic altceva. Măcar prin corespondență.

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

O grandioasă construcție românească a epocii Nicolae Ceaușescu

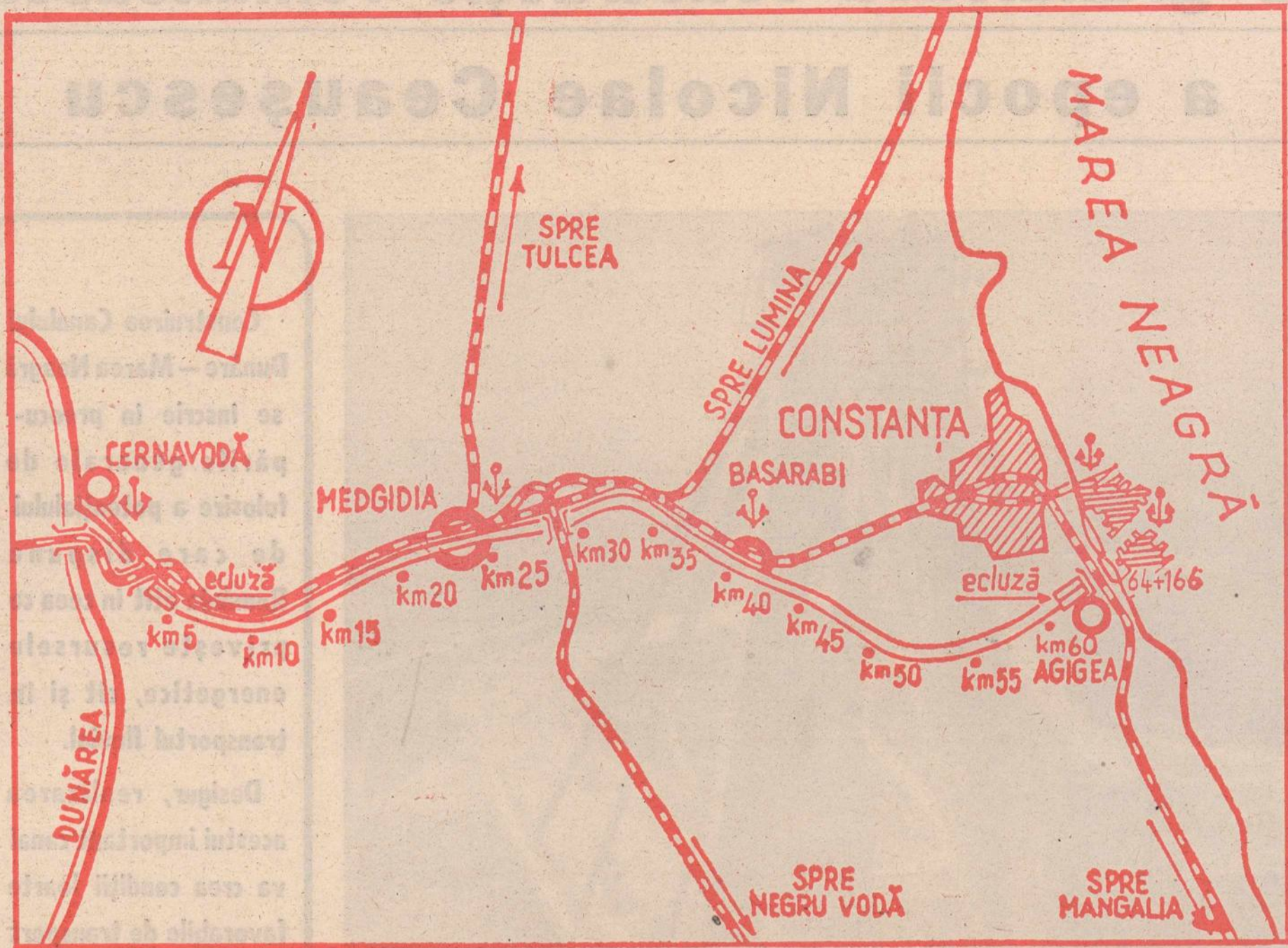
Construirea Canalului Dunăre — Marea Neagră se înscrie în preocupările generale de folosire a potențialului de care dispune România atât în ceea ce privește resursele energetice, cât și în transportul fluvial.

Desigur, realizarea acestui important canal va crea condiții foarte favorabile de transport pe mare și pe Dunăre, atât pentru nevoile economiei românești, cât și pentru scurtarea drumului de la Marea Neagră spre Europa. El va avea deci o importanță economică mare pentru România, ca și pentru o serie de țări din Europa.

NICOLAE CEAUȘESCU

CANALUL
Dunăre-Marea Neagră

În urmă cu opt ani și jumătate, sute de kilograme de hîrtie de calc, însumînd proiecte și schițe, se reduceau la această hartă imaginară. Ea reprezintă conturul viitorului Canal Dunăre-Marea Neagră. Transpunerea ei în realitate a însemnat un volum de muncă greu de exprimat în

cifre. Această hartă marchează o transformare de mari proporții, ea reprezintă chiar schimbarea geografiei acestui pămînt, prin innobilarea lui cu o capodoperă.

Date despre o capodoperă

Un expert englez a studiat posibilitatea construirii unui canal care să lege Constanța de Cernavodă, numai că solicitarea sultanului din 1834 nu putea fi realizată, în ciuda faptului că expertul englez a studiat problema împreună cu o comisie internațională. O comisie de ingineri și geologi austrieci ajung la aceeași concluzie în anul 1844. Ion Ionescu de la Brad propune construirea unei căi ferate între Cernavodă și Constanța, care se și construiește în 1857. În anul 1927 se discută public proiectul inginerului Leon Stoescu Dunăre care propunea un canal între Constanța și Cernavodă pe traseul Medgidia-Basarabi-Valul lui Traian. În 1949 încep lucrările pentru executarea unei căi navigabile între Cernavodă și Midia dar în iunie 1953 lucrarea este întreruptă deoarece depășea posibilitățile noastre economice. Din excavațiile realizate în acea perioadă se va dezvolta între anii 1965—1970 sistemul de irigații Carasu. În 1973 se reiau de către institutul de specialitate I.P.T.A.N.A. al Ministerului Transportului și Telecomunicações studiile privind construcția canalului. În luna iulie 1973 are loc o vizită a secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizîndu-se la fața locului împreună cu specialiștii soluțiile cele mai rentabile. Lucrările de construire a Canalului Dunăre-Marea Neagră au demarat în trimestrul 4 al anului 1975, cu această ocazie înființîndu-se unitatea constructoare Centrala Canal Dunăre-Marea Neagră. Această centrală urma să ducă la bun sfîrșit cea mai mare lucrare de investiții din istoria țării noastre. Canalul începe din apropierea podului Cernavodă, urmează cursul străvechiului rîu numit de romani Axios și de turci Cara su (Apa neagră), prin Medgidia și Basarabi, traversează satul Straja, lacul Agigea, vîrsîndu-se în mare în noul port Constanța Sud. Canalul are un bief unic, asigurîndu-se următoarele niveluri de exploatare : nivelul normal de adîncime :

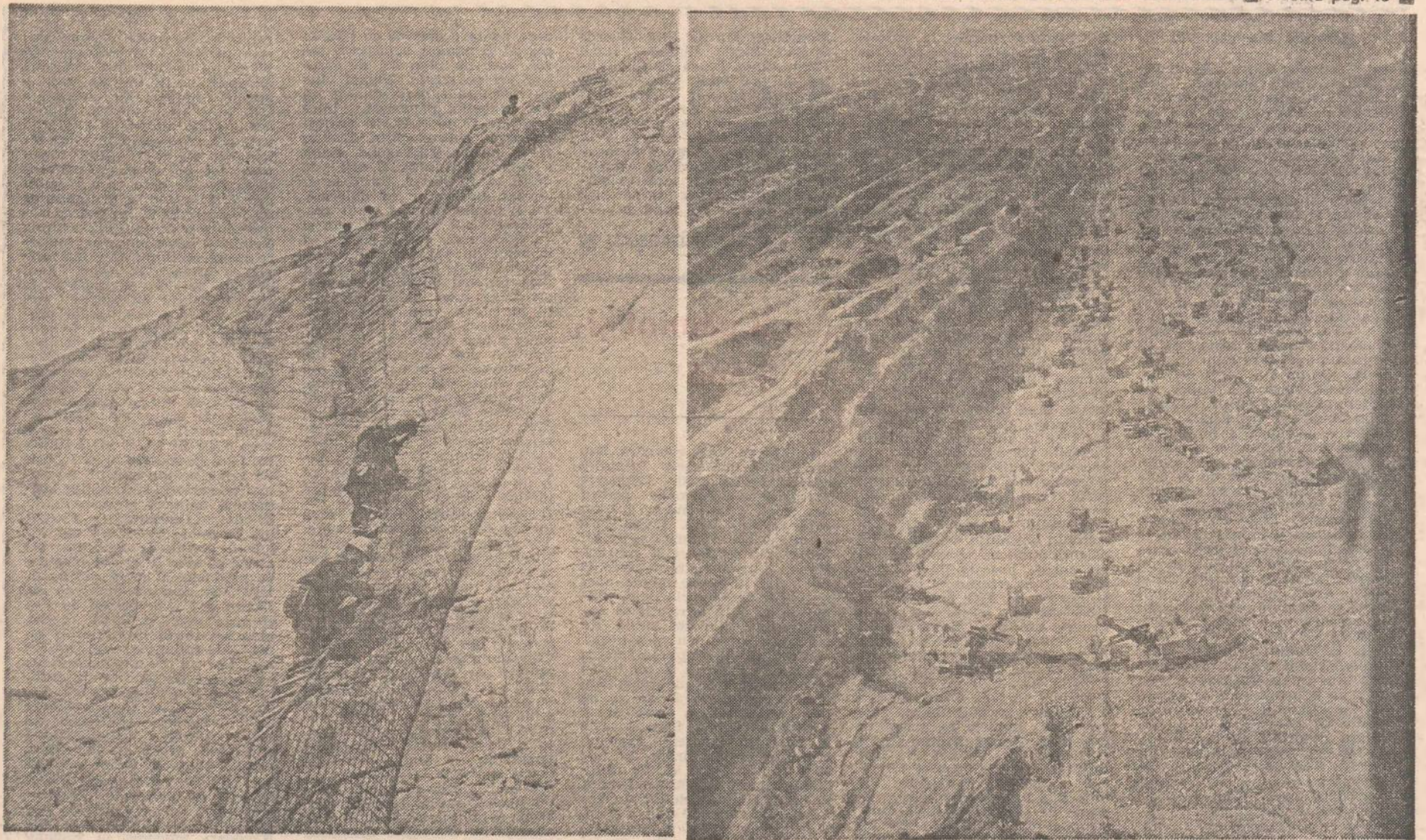
7,50 m, nivelul maxim : 8,50 m, nivelul minim : 7,00 și nivelul minim excepțional 6,00. Canalul permite o navigație fluvială în două sensuri, avînd o lățime minimă de 70 de metri pe valea Carasu și 90 de metri în zona de platou. Lungimea canalului este de 64,2 kilometri iar convoiul de calcul care poate circula pe canal este alcătuit din 6 barje, de pînă la 3 000 de tone fiecare. Pot naviga pe canal și nave maritime de 5 000 de tone. Pescajul pe canal este de 5,50 m iar viteza maximă de 9 kilometri. Ecluzele de la Cernavodă și de la Agigea sînt gemene. Fiecare are o lungime de 310 m și o lățime de 25 metri, cu porturi de așteptare în amonte și aval. La kilometrul 4, lîngă Cernavodă se află stația complexă de pompare care asigură un debit instalat de 250 de metri cubi pe secundă în situațiile în care cotele apelor Dunării coboară sub +7,50. Canalul are trei porturi la Cernavodă, două de așteptare și unul industrial cu o capacitate de 1 milion de tone pe an, cu posibilități de dezvoltare pînă la 7 tone. Un alt port este la Medgidia conceput pentru un volum de 11,5 milioane tone pe an. Portul de la Basarabi va avea o capacitate de 0,7 milioane tone pe an.

Volumele de muncă depuse pentru executarea canalului sînt unice în țara noastră și foarte rar consemnate și la nivel mondial. Au fost executate excavații 300,9 milioane metri cubi, au fost turnate 4 milioane metri cubi de betoane, s-au executat apărări de protecții de taluz pe o suprafață de 4,1 milioane metri pătrați, au fost folosite 13 000 tone echipamente hidromecanice și tabliere metalice pentru poduri în greutate de 11 085 tone. S-au restabilit rețele de drumuri dezafectate de construcție, au apărut drumuri noi de acces la diferite obiective, toate în lungime de 167 de kilometri. Din aceleași motive s-au construit și 87 de kilometri de cale ferată. Toate aceste operațiuni au durat opt ani și jumătate și au făcut ca pe harta țării să apară o nouă cale de

navigație, operă exclusiv românească, un canal de navigație situat în clasa VI conform normelor C.E.E.-O.N.U., cea mai mare clasă atribuită canalelor interioare. Dintre marile canale din lume, Canalul Panama cu o lungime de 81 de kilometri a fost realizat în 28 de ani cu un volum de excavații ridicat la 160 milioane metri cubi și 3,9 milioane metri cubi de beton. Canalul Suez, lung de 164 km, a necesitat excavații însumînd 275 de milioane metri cubi și a fost executat în 10 ani.

La proiectarea întregului complex, coordonată de I.P.T.A.N.A. au colaborat 38 de institute de studii și proiectări de profil. Pentru canal au fost mai multe variante de proiect. Numai pentru schema hidrotehnică au concurat 19 variante. La construirea obiectivului au participat mai multe grupuri de șantiere (Grupurile 1, 2, 3, 5) precum și Întreprinderea de construcții hidrotehnice Constanța, Șantierul 44 Agigea, Centrala de Transporturi Auto. În perioada de vîrf la canal au funcționat 7 000 de mașini conduse de șoferi detașați din 29 de unități I.T.A. din întreaga țară. Cazarea oamenilor muncii a fost asigurată în 7 tabere muncitorești dotate cu dormitoare, apartamente pentru familiști, săli de mese, microcantine, dispensare, cluburi, magazine etc. S-au organizat 4 baze de producție dotate cu fabrici de betoane, ateliere de confecții metalice și stații de asfalt. S-au deschis și amenajat cariere de piatră la Sitorman și Nicolae Bălcescu, iar la Cernavodă a funcționat cea mai mare stație din țară pentru prelucrare și spălare mecanică a agregatelor. Pentru pregătirea cadrelor s-a construit un liceu industrial la Constanța iar la Poarta Albă din 1976 s-a înființat un centru școlar. În momentele de vîrf la construcția canalului au lucrat 30 000 de oameni iar din dotarea tehnică s-ar putea spicui : 510 excavatoare, 488 de buldozere, 72 de autogredere, 177 de macarale auto, 70 de macarale turn, 4 000 de autobasculante, 16 drăgi și 17 instalații de transport cu benză.

Romantici incurabili

Mă tot călătoresc de două zile pe un mal și altul al canalului, între Medgidia și Agigea. Și de vreo trei ori am dat peste un om. De două ori l-am lăsat în pace, nu reușeau să-mi spună nimic nici omul și nici mașina lui, nici mașina lui, o foreză. M-a îndemnat să mă apropiu de el frecvența lui în teleobiectivul meu de reporter. Apoi, obișnuit să întreb, i-am întrebat:

— Ce faci dumneata aici?
— Dau găuri, zice el cu un aer obișnuit, fără să i se pară nealocul el întrebarea și fără să-și deschidă măcar cu un milimetru unghiul privirii dintre cele două gene.

— Văd și eu că dai găuri, zic, dar pentru ce găurești pământul fără milă?

— Eee, pământul dacă am fi lucrat cu milă... am fi ieșit noi la pensie și n-am mai fi terminat canalul. În găurile astea bagă artificierii dinamită, îi dau foc și mai rup o halcă din muntele ăsta. Găurile pe care le fac acum nu-s prea adânci, doar de 4 metri. Am făcut însă găuri și de 20 de metri și am virat acolo tone de troli și am fărâmat atâtea munte, rocă, încât mă gîndeam eu, cu mintea mea, să nu-l supărăm cumva pe al de la-a făcut.

— Și cît munte dai jos la o detonătură?

— Nu eu îl dau jos, ci artificierii; eu îi ajut doar să încarce pușca. De dat se dă destul: cam atît cît se vede în jur.

Și Ion Amărăței, mecanic de foreză, venit la canal tocmai din Darabani, de la început, face un cerc imaginar cu mina să-mi indice, vrînd el, cantitatea de munte dislocat. Într-o zi, a înțîlnit lângă un compresor o fată. Era tot pe malul stîng. Tot mecanic și ea. S-au cunoscut și s-au despărțit. Peste vreo două zile s-au găsit iar. Iar au mai schimbat cîteva vorbe. Noaptea, Ion Amărăței s-a gîndit că ar fi bine să se însoare. A căutat-o pe mecanicul de compresor și i-a zis dacă n-ar vrea ca el doi să se căsătorească. Fata, ca toate fetele, n-a acceptat de la prima vorbă. Dar peste alte două zile a fost de acord. Acum locuiesc împreună în tabăra de la Basarabi. L-am întrebat ce va face după ce s-or termina lucrările aici? Merg la școală. Sau poate rămîn să terminăm și brațul celălalt al acestui canal. Valea Carasu — Năvodari. Treabă va fi mereu de făcut.

Îi las în urmă pe Ion Amărăței, aud apoi o detonătură pu-

ternică, apoi un nor de praf întunecă zarea. Da, veniseră artificierii și puscaseră, dar pe mine mă intriga totuși un gînd: eu îl credeam pe oamenii ăștia plini de praf, de singurătatea lumii, circumscriși doar perimetrului canalului și grijilor lor zilnice și personale, îi credeam, zic, nerăbdători să plece undeva mai la bine, mai la ușor, mai lângă casele lor sau mai în centrul lumii. Numai să aștepte, abia să aștepte să se mute la alt canal nu-l credeam; ca și cînd șantierul, cu viața lor, să recunoaștem, detoc comodă, n-ar fi turnat în el destulă singurătate, destulă oboesală. Mă înșelam, ei nu gîndeau ca mine. Șantierul, indiferent de localizare, este locul lor de muncă, este casa lor, este locul în care un bărbat a descoperit o femeie, pe care a dorit-o soție, este locul nașterii copiilor lor, este universul, centrul lumii lor. Că nu numai Ion Amărăței gîndea astfel, ci că mai toți sînt niște romantici incurabili, avea să-mi probeze peste doar cîteva minute chiar colega mea, fotoreporterul Elena Ghera, care mă oprește lângă un om cu care stătea de vorbă, să mă întreb: Grigore, știi ceva despre Canalul București — Giurgiu? De ce?, o întreb la rîndul meu cam intrigat. Dînsul se interesează, iar eu n-am știut ce să-i spun. „Dînsul” se numește Ion Luchian, 40 ani, mastru principal mecanic utilaje de construcție. E din comuna Moșna (Iasi). Aici sînt din 1977, zice, și aș vrea să merg acolo. Lucrările sînt aproape gata, am rămas puțîn, în raport de nevoi. Acum am în subordine doar zece compresoriști, eu care aveam pînă la 50. Mi se pare că nu fac mai nimic doar cu zece compresoare. Ion Luchian nu a reușit să se însoare: M-a prins vremea tot pe șantier, zice, și am tot amînat. Am zis să o fac și pe asta, ba azi, ba mîine, dar uite că au trecut 40 de ani! M-o înșură eu într-o zi. Acum mă scuzați, zice, mă cheamă șeful de șantier. Și Ion Luchian dă în trap, spre locul de unde un om îl face semn cu casca.

Ce poți să gîndești în astfel de clipe? Poți gîndi în fel și chip. Mie, mărturisesc, mi-a venit un gînd cam năstrușnic: mă gîndeam că poate vreo fată cumsecade și harnică, dornică să întemeieze o familie, îi scrie sau îi caută pe Ion Luchian în acest scop, el, maestrul de compresoare, neavînd suficient timp să-și caute nevastă. Adresa lui Ion Luchian este, deocîndată, următoarea: Canalul Dunăre — Marea Neagră, Șantierul 34, Cumpăna, județul Constanța. Pe urmă cine știe pe șantierul căru canal vom mai da de el? Gîndul ăsta, al celui de-al doilea canal, îl frămîntă pe mulți. Dar una sau alta, un șantier tot va fi. Astfel gîndește și Fănică Manda, lăcătuș, venit la canal

din Tecuci, participănt la două dintre cele mai mindre poduri din cite traversează canalul: podul C.F.R. și podul D.N. 39, ambele de aici; de lângă Agigea, ultimul o adevărată premieră națională și o adevărată mindrie națională.

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Am simțit cum bate inima pămîntului

Cerul parcă s-a despiciat. Plouă. Parcă sînt în alt anotimp. Cismele le simt grele iar noroiul le prinde ca-ntr-un corset. Încă nu s-a luminat. Sufliă un vînt subțire. Nu-i pot ghici direcția. În ciuda faptului că este început de mai, picăturile de ploaie sînt reci și grele... Aici, la poalele ecluzei de la Cernavodă, canalul are alte dimensiuni. Juri că te afli pe o altă planetă. Firul de apă a despiciat stîncă în două. Seamănă cu o coardă a unui imens instrument muzical care poate să cînte, de una singură, oricînd. Este și puțînă ceață. Apa parcă fierbe. Intinericul scapă încet decorul din brațe. Încep să deslușesc din ce în ce mai bine ecluza, turnul de control și să văd pînă departe. Porturile de așteptare din amonte și aval...

Prima mea cunoștință este Sebastian Ioniță. Este șef de lot la betoane-montaje grupul 1 Cernavodă, șantierul 12 ecluză. Și ca toți cei care au muncit la canal și pe care i-am cunoscut în zilele trecute, povestește foarte multe lucruri fără întrebări. Acum cînd totul s-a încheiat au timp să povestească. Vecinul meu de cartier, inginerul Ilie Stan, alias Petre Domșa, care a lucrat opt ani încheiați la canal și a tipărit o carte, îmi spune că se poate scrie despre fiecare om care a muncit la canal cite un volum. Trebuie, spune Ilie Stan, să ai răbdare să-i ascuți. Să-i lași să povestească și tu să stai și să-i ascuți. Așa am și făcut...

Sebastian Ioniță este de pe Dunăre. De la Giurgiu. Dunărea pentru el este ca și un prieten din copilărie. Am venit la canal, își aminteste, de cum am terminat facultatea. Lucrările erau la început. Începuse să se spargă stîncă. Se ajunsese la zona de calcar. Chiar din prima zi mi s-a dat o cameră în cartierul „Columbia”. Mi s-au dat cheile și atîta tot. Dar nimeni nu vorbea cu mine. Parcă nici nu existam. Și vreo două zile m-am tot

plimbat de ici colo și mă întrebam: ce caut eu pe aici? Într-un tîrziu, m-a luat maestrul Furmuzache și m-a dus sus pe deal. Se impușca. Mi s-a făcut frică de am vrut să fug direct la gară și să iau trenul și să mă duc unde oi vedea cu ochii. Cînd a pocnit o dată m-am aruncat într-un șanț și am stat acolo pîtit. Parcă mi se spîrgeau timpanele de liniște. Și tot îmi spuneam: „Sînt prea mic pentru războiul ăsta mare”. ...După trei zile innodam fitilul de dinamită. Așa au trecut anii. Zile și nopți. Și sărbători și nesărbători. Opt ani. Aici am învățat totul. Și cum se fac excavațiile și cum se toarnă lamele vibrante. Și cum se înnoadă armătura și cum se mingieie betonul. Și, cum vă spuneam, aici am învățat și mi-am făcut familia. Haideți să vă spun cum am cunoscut-o pe Valentina. Soția mea. Plecam seara tîrziu de pe șantier. Cartierul unde locuiesc este în celălalt capăt al orașului. Plimbarea era o adevărată recreere pentru mine. Încet, încet am început să descopăr orașul. Și oamenii lui. Era într-o vară. Căldură toridă. Chiar pe la început. De cele mai multe ori, pe la jumătatea drumului, mi se făcea seta. Oamenii începuseră să se cunoască. Cînd le băteam în poartă știau că dorim apă. Și mi se dădea apă rece și cite o dulceață. Și mai schimbam cite o vorbă, două. Cu unii chiar m-am și împrietinit. Așa s-a făcut că într-o zi am cunoscut-o pe Valentina. De la un pahar cu apă. În prezent este învățătoare la Făclia și o am pe Andreea, fetița mea, în vîrstă de șase ani. De aceea canalul mi-a schimbat întreaga mea viață. M-am legat pentru totdeauna de aceste locuri...

Și inginerul George Radu Mihai este foarte tînar. A terminat facultatea cu zece ani în urmă. A lucrat un an la linia ferată Tîrgu Jiu-Filiași-Gura Motrului. Pe 6 octombrie 1975, ne spune inginerul, am venit împreună cu inginerul șef al șantierului 73 Rovinari, Petre Tomescu. Am venit pentru executarea unor lucrări de organizare de șantier. Am venit să stăm cîteva săptămîni sau chiar zile. Dar n-a fost așa. De atunci au trecut mai bine de opt ani. Mi s-a lipit Dobrogea de suflet. Și la cea de la Făclia. Și din '75 și pînă în prezent la ecluza de la Cernavodă. Știți cum se numea locul? Dealul „Boda-Proste”. Pe locul vechii fabrici de ciment. Tot noi am executat și șoseaua paralelă cu calea fe-

rată cit și toate celelalte drumuri tehnologice. Apoi, din ianuarie '76 și pînă în primăvara lui '77 am stat la „coada” excavatorului. Și așa au trecut anii... În 20 octombrie anul trecut s-a introdus apă în porțiunea aceașta de canal. Păcat că n-ați venit atunci. Eram cocoțați pe deal mi de constructori. Stăteam acolo și plîngeam. Plîngeam de bucurie, iar apa Dunării parcă ne spăla fețele. În apa canalului se găsesc atît lacrimile bucuriei noastre cit și sudoarea noastră de zi cu zi...

Îl cunosc și pe șeful de șantier, inginerul Mihai Margine. N-are patruzeci de ani dar fișa sa de constructor este foarte încărcată. A lucrat prima dată la autostradă. Apoi, după ce a încheiat lucrările de modernizare de la Transfăgărășan, în septembrie '78, a venit la canal. Am preluat lucrările, își aminteste Mihai Margine, de la colegul meu Vintilă Anastasescu. Am venit cînd începuseră să se toarne primele betoane de egalizare. Tot atunci s-a schimbat și profilul. Din șantier de excavație în șantier de betoane și la trecerea în program de lucru industrial. Și trebuia multă forță de muncă. Am adus formații complete de dulgheri, fierari-betonisti și betonisti. Oameni cu care mai lucrăm și la autostradă și la Transfăgărășan și în străinătate. Totul trebuia făcut rapid și foarte bine. Pe toți îl cunoșteam profesional și de multe ori aveam senzația că sînt un dirijor care conduce o orchestră. Altfel spus, din 60—70 de muncitori cit numără șantierul atunci a trebuit să ajungem, numai pentru ecluză, la peste o mie. Și fiindcă tot sîntem la capitolul cifrelor, și dacă interesează, pot spune, cu precizie, că numai la ecluza de la Cernavodă s-au excavat 6,4 milioane de metri cubi de pămînt, dintre care 4,8 milioane calcar. Haideți să vă mai spun ceva: știți cum eram noi numiți? Șantierul Moldova Nouă. De ce? Din 21 de specialiști — 18 eram țeseni. Nu ne-am cunoscut decît aici. Am făcut o echipă bună. Ca dovadă este și faptul că majoritatea sîntem păstrați pentru viitoarele lucrări. Media de vîrstă nu depășea 30 de ani. A fost bine că maștrii erau ceva mai în vîrstă. Erau cei care ne mai domoleau și, trebuie s-o recunoaștem, acest fapt ne-a ferit să facem anumite greșeli. Erau, dacă vreți, ca niște părinți de-ai noștri care lăsuu tinerețea și-și spună cuvîntul dar aveau grijă, din umbră, de pașii noștri. Să vă spun și citeva nume: Cristian Chescăr chiar a susținut la Iași lucrarea sa de diplomă cu „Cap amonte ecluză Cernavodă”. Inginerul Laurențiu Titu a condus lucrările de cofraje și a făcut turnul de comandă. Inge-

(Continuare în pag. 14)

SORIN POSTOLACHE ■

(Urmare din pag. 13)

rul Gheorghe Hogas a făcut betonarea capului amonte... Dar, m-am luat cu vorba și părăsim subiectul. Una din cele mai delicate operații a fost aceea de a se pregăti sudorii. În final, numai la ecluză, s-au realizat peste 400 000 metri cubi de betoane și de suduri. Cei de la Timișoara au executat controlul de calitate al lucrărilor. Și, ca să terminăm cu cifrele, s-au turnat numai în această zonă peste 400 000 metri cubi de betoane și s-au montat circa 27 000 de tone de armătură. Mai trebuie să spun că alături de noi, în momentele cheie, s-au aflat brigăzile U.T.C.-ului unde au răspuns chemării tineri din toată țara. Și armata a avut un cuvânt greu de spus... Ce mi s-a părut cel mai interesant lucru, din punct de vedere științific, a fost faptul că atunci când s-a turnat talpa fundației — pământul a început să se relaxeze. Fantastic fenomen. Să fiu mai explicit. Am ajuns, până la 86 de metri de la cota actuală a apei fără să mai punem în calcul și înălțimea dealului, acolo unde nu umblase decât natura. Pământul ajuns la suprafață a început să-și ceară drepturile sale. Parcă-i simțeam bătaile inimii. Adică, să lucreze altfel. Acest lucru nu s-a știut de la început. Nimeni n-a putut să prevadă cum lucrează acele straturi de pământ. Când am adus la cunoștință acest fapt proiectantului nu am fost crezuți. Așa că pe lângă activitatea de zi cu zi, s-a muncit împreună cu proiectantul la modificările cerute de pământ: s-au îmbunătățit condițiile de proiectare. La început, fenomenul ne-a cam speriat. S-au lăsat rosturi de decomprimare care, cu ajutorul aparatelor, ne-au comunicat datele până la finalul lucrării. Inceț și cu răbdare pământul s-a liniștit și a intrat în toate drepturile sale...

Cind totul e gata, te gindești la următoarea lucrare

Inginerul Stefan Manu, șeful Șantierului Cernavodă al Trusului Energomontaj București, are 41 de ani. La Portile de Fier I era stagiar. A mai lucrat la Termocentrala Brăila, în proiectare, la hidrocentralele de pe Valea Argeșului și Dimbovița — Clăbucet — Pecineagu. La 1 august 1981 a venit la ecluză Cernavodă ca șef de șantier. Așa cum s-a procedat de la Bicaz și până astăzi, șantierul a pornit la drum doar cu o mină de oameni cu experiență îndelungată. Pentru ca lucrarea să poată fi terminată la termen și în perfecte condiții tehnice, acești specialiști au mai avut o preocupare din cele mai importante: creșterea noilor cadre, capabile la rândul lor să conducă și să execute lucrările viitoare.

Acum totul e gata. Au fost montate peste 1 000 de tone piese înglobate în beton, 6 000 tone echipamente hidromecanice, peste 450 kilometri cablu de alimentare, comandă și semnalizare. Mare parte din cei care au executat montajul ecluzei Cernavodă lucrează deja pe alte șantiere. E o liniște nefirească. Cei care au mai rămas încă pe șantier așteaptă dintr-o zi în alta să plece la Portile de Fier II sau pe Valea Olteului.

Ecluză, construcție elegantă, impunătoare și eficientă, a intrat deja în peisajul obișnuit. Ar părea nefiresc să nu existe. Ea cuprinde mult mai multă muncă decât ai fi tentat să crezi contemplând-o finită. Și nu numai muncă, ci și inventivitate, noutate și creație tehnică.

Mergem pe drumuri de acces betonate, încorjurate de flori. Inginerul Stefan Manu își permite să umble în haine obișnuite de stradă, păstrând din vechiul costum doar casca de protecție, obligatorie, și având avantajul că apără de soare și ploie. A fost greu și interesant. S-a mai depășit o etapă, s-a acumulat experiență. Amănunte primim de la inginerul Stefan Manu.

— Din punct de vedere al execuției a fost un șantier rapid.

S-a lucrat în paralel la organizare și execuție. Lucrările de montaj au început din prima zi, înainte ca lucrările de construcție să fie terminate. De obicei, montorii intră după terminarea construcției. Colaborarea cu constructorul a fost foarte bună. Baza materială și socială a fost asigurată în bune condițiuni. Pentru reducerea termenului de dare în funcțiune am lucrat în paralel cu constructorul, ceea ce crează probleme la aprovizionare și protecția muncii. N-am avut probleme deosebite în această privință, însă s-a lucrat greu. O altă problemă pe care a trebuit s-o rezolvăm din mers a fost omogenizarea colectivului. Am venit din toate părțile. Nu eram doi să fi lucrat în același loc. Mulți detașați, care n-aveau comun nimic cu meseria de montajist. Au fost nevoiți să învețe totul de la început. Unii au făcut-o, alții nu. Au preferat să plece în alte părți. Multe din lucrările de montaj au fost în premieră națională. Din cauza diferenței de nivel a apei din canal și din Dunăre, porțile ecluzelor în ambele sensuri. Au fost mai multe probleme față de ecluzele obișnuite. Porțile plane asigură etansare pe ambele părți iar porțile buscate intră și ele în ciclul de ecluzare. La Agieșea și Portile de Fier ecluzarea se face într-un singur sens, din amonte spre aval. Echipamentul este proiectat să facă față prin mici modificări diferențelor de nivel ce vor apărea după construcția barajului de la Măcin. Pentru a vă face o idee despre amploarea unor astfel de lucrări, să spunem că procesul tehnologic pentru montarea unei porți durează un an. Au fost montate 4 porți plane și 4 buscate. O poartă cîntărește 500 tone și a fost montată în tronsoane de până la 48 tone. Construcția metalică este acționată cu servomotoare avînd o cursă a pistonului de 15 metri. În perioada de vîrf, august-noiembrie 1983, s-a lucrat continuu. Inițial, pentru transportul tronsoanelor porților s-a proiectat utilizarea trailerelor speciale de import. Prin autototare, șantierul a realizat toată gama de transporturi cu trailer modificate, fără amenajări de drumuri și în ritmul cerut. La montarea ultimului tronson de poartă s-a rupt o macara BK 1000. Înlocuirea ei și a procesului tehnologic s-a făcut fără pierdere de timp. S-au adoptat alte tehnologii de montaj, cu macarale de mare capacitate pentru care s-au amenajat platforme speciale, putîndu-se continua în același ritm montarea servomotoarelor. Un servomotor are 42 de tone. Alte probleme pe care le-am realizat cu bine au fost punerea sub presiune, verificarea etansării, rezlarea timpului de închidere și deschidere a porților. Proiectantul lucrării este I.S.P.H. Echipamentul a fost proiectat la C.C.S.I.T.E.H. Timișoara. Servomotorul a fost executat la Resita. Cred că nu e mare uzină care să nu fi executat măcar o piesă din ecluză. Unicate sint podul basculant destinat trecerii utilajelor de intervenție la ecluză, primul de acest fel din țară. Fiecare ecluză este prevăzută cu o instalație specială de frinare a navei pentru protejarea porților buscate. Instalația, prevăzută cu cable acționate de servomotoare, este de asemenea premieră. Poate că cea mai interesantă operație a fost montarea porților plane fără executarea construcției. Stăteau pur și simplu în aer. În urmă a venit și construcția de beton.

— Ce senzație are un constructor cînd termină o lucrare?

— Incepe să se gîndească la următoarea. Unde va lucra, cu ce oameni, ai răgaz să te gîndești și să te ocupi mai îndeaproape de familie, te simți mai sigur pe meserie, îți analizezi eventualele greșeli. Marile construcții sint făcute în ziua de astăzi de anonim. Oamenii care au făcut-o își păstrează identitatea doar în amintirea celor cu care au lucrat. Bineînțeles, nu îi reții pe toți. Pe șantier au lucrat mulți. Unii mai puțin timp, alții toată perioada. Unii și-au făcut din asta o meserie, alții doar o îndeletnicire temporară. Unii au fost mai buni și n-au preocupat nici un efort pentru a duce treaba la bun sfîrșit. Cu unii îți e indiferent dacă te vei mai întîlni vreodată, cu alții ai vrea să lucrezi pe toate șantierele unde vei merge. Un om extraordinar, cred că ar merita un portret în revista Flacăra, e maestrul principal Simion Simionescu. Mircea Giuvara și Nicolae Martiniuc au fost șefi de echipă pe Valea Olteului. Au debutat la Cernavodă ca maistri. Acum sint niște maistri cu experiență. Trebuie să-i numim pe inginerii de punere în funcțiune, Nicolae Vișan și Ion Ardeleanu, pe maestrul electrician Dumitru Bădescu.

Muncitorii Mircea Bilă, George Simion, Eugen Blăniță, Dided Popa, Marin Dincă au fost dintre cei mai buni. Cu siguranță vor progresa, vor deveni șefi de echipă, mai tirziu maistri, vor fi prezenți pe șantierele care îi așteaptă. Unii sint deja la noile puncte de lucru și formează nucleul noilor echipe și șantiere. Da. Cel mai mult te gîndești la lucrarea următoare. Așa e, dacă nu mă înșel, în toate meseriile.

OPREA GEORGESCU

Va fi pământ și va fi apă

La Mircea Vodă e o gară. N-o bagă în seamă decât trenurile care merg dormind. Cîteodată mai opresc și vagoane pentru descărcat. Sau cite o drezina care verifică linia. Lîngă gară se află o baracă lungă și umilă, făcută din pefeuluri și chipici. Numai antena înaltă de vreo 40 de metri îți poate spune ceva și-ți stîrnește o curiozitate. Culemea e că dacă intri afli că antena e mai mult de formă. Nu mai poartă nici un mesaj spre nicăieri. Holul e gol. În camera imediat următoare e un dulap și-o masă. Nici un scaun. Am uitat ceva. Camera are și un bec ars. În camera următoare e o sobă cu lemne. Soba se află în mijlocul camerei. Probabil birourile funcționarilor au fost dispuse împrejurul ei. În următoarea cameră lucrează o femeie. Ea răspunde la telefon. În camera alăturată nu este nimeni. E închisă cu cheia. E biroul șefului de lot. Dar șeful de lot lipsește. A fost biroul șefului de șantier. Șeful de șantier lipsește. S-a pensionat. Apoi, după ce s-a terminat canalul, șantierul s-a desființat. S-a unit cu altul și a rămas ca această clădire cu multe camere să adăpostească doar puține acte ale șefului de lot. Inginerul Ion Gheorghe pare un om care s-a sculat ceva mai tirziu. Părul său vilvoț te poate duce cu gîndul că nici o noapte n-a reușit s-o doarmă din plin. Adevărul este că nu mai doarme de mult. Somnul lui, ca și al altora, a devenit o zvircolire. Într-un fel seamănă cu precedentul locatar al biroului, cu cel ieșit la pensie. Au trăit împreună cîteva ani și cîteva kilometri de canal. Cel mai tîrziu s-a hotărît să vorbească. Zice că au trecut atîția ani și n-a reușit să afle mai nimic despre șeful de șantier. Viața acestuia era alcătuită din zece vorbe, cinci hirtii semnate și-o alergătură nesfîrșită. Doar cu cîteva zile înainte de pensionare cel bătrîn și-a sîrbătorit ziua de naștere și atunci s-a scîpat și a spus cite ceva despre el. Și inginerul cel tîrziu a aflat că omul căruia ei îi spuneau Gore Georgescu o luase cu Salva Vișeu, trecuse pe la Cluj-Napoca, Bistrița, Combinatul Siderurgic de la Galați și nici de ziua lui n-a vrut să spună toate locurile prin care a umblat. Doar unul care îl cunoștea i-a zis, băi copii, nu va puneți voi cu Gore că Gore a luat toate premiile cite s-au dat la liceul din Focșani și după onomastică a venit și ziua pensionării și omul și-a făcut actele, a primit confirmarea și a plecat, fără tam-tam, fără să spună cuiva încotro se duce. Parcă s-ar fi topit. Șantierul s-a desființat, șeful a plecat, clădirea s-a părăsit. A rămas Ion Gheorghe cu camera lui incuiată cu yala ca să-și mai noteze cite ceva despre pământ și despre oamenii care lucrează la redobîndirea lui. El trebuie să continue treaba, celui plecat. Canalul e gata. Azi a trecut un vas. Ieri au trecut două. Miine încă vreo cîteva. Abia cînd se intersecțiază îți dai seama cit este de lat. Inginerul îl parcurge mereu pe margine. Tot cu camionul, tot cu mașinile de udat, ba uneori cu mașina lui. Apa gîlgeie între pietrele acoperite de bitum. Pentru el și pentru oamenii săi bătaia s-a mutat dincolo de oglinda de apă, dreaptă ca o margine de sticlă rămasă de la un geam. În dreapta canalului încă mai băltesc ape. Sint cîteva sute de hectare acoperite cu stufăriș. Se mai văd rațele cum joacă și pe oglindile mal mari lebedele luncind ca niște steaguri de pace. Alte zeci de hectare de baltă și-au pierdut luciul. O căldură de două-trei zile și evaporă apa și rămîne noroiul subțire, hidromasa, pământul amestecat cu apă și pompat cu drăgile de la o distanță de doi kilometri. Baltă se întinde pînă la piciorul dealului. Dincolo de marginea ei in-

cepe panta acoperită cu pământ roșcat. E pămînt nepăsător, sărac, care nu prea dă, de parcă l-ar uri pe stăpîn. Numal ville au reușit să supraviețuiască și jos, în baltă, păpușul. Între kilometri 13,200 și 16,400 au fost terenuri neproductive. Era un fel de mic ierni vegetal. Acum a răsărit pămîntul. E atît de drept că te sperie. Parcă ar fi un lac strălucitor cu dulceață. Va fi pămînt bun și va fi apă. Și dacă va fi apă, va fi griu și va fi porumb, vor fi legume și oamenii nu se vor mai speria de vară, 60 de hectare de pămînt deja nu mai aparțin peisajului anost, ci unei ordini agricole. Și în cîteva luni se vor mai adăuga încă 300 de hectare. Canalul a luat pămînt și a dat pămînt. A dat agriculturii din această vale o imensă aortă din care plantele să-și tragă viața. Într-o margine a bălții se văd creștele de barăci ale drăgilor. Sint 4 utilaje care inghit stufăriș și pămîntul și apa și sorb totul și aruncă undeva la o depărtare de kilometri. Acolo va fi un eleșteu. 50 de hectare vor rămîne pentru pește. Cînd vor fi gata, mașinile își vor săpa un mic drum spre canalul mare. Vor trece prin taluz și vor intra în luciul de apă destinat vapoarelor și vor fi remorcate spre cine știe unde. Dar pînă atunci echipele de marinari de baltă, cum se ironizează drăgilor, mai au de recuperat un pămînt și de conturat un lac artificial. Dan Ciineanu are 3 oameni într-un schimb. Ar fi trebuit să fie cu mult mai mulți. Se descurcă și cu atîția. Și draga merge pe trei schimburi. Înghițe apă și pămînt fără să țină cont de noaptea și de zi. Mihail Gavrilă lucrează la cel mult o sută de metri de draga lui Ciineanu. Se duc unii la alții cu șalupa. Cînd nu pleacă acasă, dorm pe vas. Dacă se întîmplă ceva, îl mai cheamă pe Gheorghe Cristache. El e maestrul de exploatare. Îl multă singurătate pe baltă. Nu vine nimeni. N-ai cu cine schimba o vorbă. Uneori se satură unii de alții. Nu mai au chef nici de strigat. Se mai duc pe la excavatoriști. Sint vreo cîteva, Danuț Popa, Mihai Grigoraș, Dănilă Lăzărean sau tehnicianul topo David Roșca toți meseriași buni și oameni de treabă cu care se mai întînd la o parolă. Dar atît de rar, că nici ei nu-și mai aduc aminte. Cînd obosesc și au puțin timp pescuiesc în baltă care dispore în gurile flămînde ale drăgilor și se mai uită la șalupele care trec pe canal. Este apă și va fi pămînt. Pe valea Carasu vor fi porumbiști și lanuri de griu, drepte ca o suprafață din geometria teoretică, și traversate de o apă dreaptă, sobră și nemiscată ca o sabie de oțel.

Oamenii se duc. Au mai rămas cîteva de plecat. Lîngă căsuța din Mircea Vodă doar antena înaltă stă țanțoșă peste cîteva straturi semănate cu ridichi și salată. Oamenii vin și apoi se duc. Dar pămîntul este și va rămîne. El e al celui care ne poartă cu credință prin vreme. Iar pe valea Carasu va fi un pămînt nou.

CORNEL NISTORESCU

Un interviu în viteză

L-am cunoscut la un congres al U.T.C.-ului, îmi vorbise atunci despre cei pe care îi reprezenta în calitate de comandant al Șantierului național al tineretului de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, pe urmă l-am reintîlnit pe Nicolae Ivanov chiar pe șantier, mai întîi la lucru și apoi, din întîmplare, la capătul unei zile, cînd mi-a și spus: dacă mergi la București, te iau cu mașina. La 6 seara am ieșit din Basarabi și habar n-am cînd am ajuns la Medgidia, drumul de centură al orașului a fost făcut de brigada Cluj de elevi și studenți, mi-a zis, pe urmă Dacia lui s-a lansat înspre Hirșova ca o săgeată, amintindu-mi că am citit nu mai știu pe unde că în felul ăsta șofează italienii, de-o fi adevărat.

„Despre fiecare metru de canal se poate scrie, fiecare are povestea lui, și tot la fel se poate vorbi despre fiecare brigadă de tineri, din orice județ, și despre fiecare serie, dar cea mai bună serie de studenți a fost cea a subinginerilor de la Institutul de mine din Baia Mare, ăștia m-au uluit, au stat pe șantier în septembrie, octombrie și noiembrie '81, au lucrat prin zona Medgidia, aveau un asistent foarte serios, cereau mereu cite ceva de muncă și au izbutit să facă lucrări a că-

ror valoare, vorbesc numai despre manoperă, se ridică pînă la 150 de lei pe zi. A fost o brigadă excepțională și pentru asta a primit diploma de onoare a C.C. al U.T.C.-. Asadar, tinerii n-au lucrat numai pe Șantierul național al tineretului, între kilometrii 45-55? „Au lucrat peste tot, nu numai pe cei zece kilometri de care am răspuns direct. E nevoie să mai spun că au fost priviți la început cu neîncredere și că pe urmă centrala canalului și conducerea șantiereilor au renunțat să-i mai privească astfel? Și n-am avut nici un accident de muncă la elevi! Ședeau pe șantier trei luni. Asta era practica lor productivă și dacă stai să te gîndești nu putea fi alta mai potrivită pentru viitorii constructori, hidrotehnicieni, mecanici de utilaje. Pentru cei un pic mai vîrstnici, la Poarta Albă am înființat un centru de calificare, acolo numai U.T.C.-ul a adus vrea 7 500 de tineri ca să învețe tot felul de meserii și să lucreze pe urmă pe tot canalul, nu numai pe sectorul incredințat Șantierului național al tineretului”. Și cum se făcea plata? „Fiecare lua în mină 20 la sută din valoarea producției realizate iar restul se vira în contul planului de producție al școlii sau facultății”. Și cînd nu munceau, ce făceau ei? „La început au fost și niște ieșiri la iarbă verde, pînă s-a intrat în ritmurile astea extraordinare din ultimii ani. Dar în fiecare tabără am avut teren de tenis, club, mini-bar cu cafea, Pepsi, muzică, mai ales pentru elevi, că ei nu lucrau decît opt ore”. Și cîți tineri au lucrat aici, de-a lungul anilor? „Cu totul, 47 000 de muncitori, elevi și studenți. Acum mai sint vreo 500, lucrează la finisări, la protecții de maluri, la instalarea sistemului de semnalizare. Alți 2 500 s-au mutat în tabăra de la Năvodari, muncesc la Canalul Poarta Albă-Midia”. Dar încadrarea cum se făcea? „Pe mecanici îi testa o comisie iar șoferii li s-a cerut să treacă o perioadă de probă, de două săptămîni, să lucreze alături de șoferii mai vechi”. Deci nu orice terchea-berchea putea să vină și să se instaleze în tabără? „Nu, frate, aici a fost o lume curată, ca să zic așa, asta a fost o grijă a noastră, și-apoi făceam controale în cameră, dacă găseam dintr-ăștia care strică aspectul, betivi, scandalații, le dădeam ultimatum, perspectiva de-a fi exoluși din tabără și a fi nevoiți să ia camera cu chirie a funcționat și-a avut un rost educativ. Au fost și unii care, pedepsii chiar de către ai lor, de colegii lor, au fost puși să mătoreze aleile taberei toată noaptea, și e limpede că s-au strădui să n-o mătore de două ori. Totuși, a fost nevoie ca unii să ne părăsească. Era un mecanic excepțional, îmi aduc aminte, Ion Coșă, păcat de el că bea de rupea pămîntul. Un altul, Marian Chelban, și-a aranjat viața venind să muncască la canal, avea familie și l-am ajutat să ia apartamentul la Constanta iar după asta a lipsit de la serviciu o dată, cel care lucrează înaintea lui a lăsat excavatorul să funcționeze, crezînd că o să vină și el la timp, dar el n-a venit la lucru, iar după cîteva ore a fost și un control, urmarea fiind că a pătînt-o un șef de secție, un om admirabil. N-a putut să-l țerte nimeni, a fost dat afară dar venea mereu și ruga să fie reprimi, o lună de zile a lucrat fără plată, pe urmă i s-au făcut din nou formule de încadrare și-a redevenea-aleși băiat bun, muncitor, acum a mers cu noi pe sectorul ce ne-a fost incredințat pe Canalul Poarta Albă-Midia. Oamenii foarte buni au fost și sint inginerul Marin Bozdog, Vasile Sintea, el lucrează înaintea ca inginer mecanic pe un șantier de îmbunătățiri funciare, sau Teodor Ranga, care înainte a fost mecanic pe un vapor, sau Ion Bălulescu și Constantin Neoula, excavatoriști, ei ne-au făcut să credem în puterea cuvintelor atunci cînd am spus că sintem, cu toții, ca o familie, să fi văzut cum săreau cu toții cînd se împotmolea cite un colos din ăla de 400 de tone, un excavator cu cupa de 8 metri cubi. Au fost perioade cînd, în sectorul nostru, era nevoie să scoatem cam 70 000 de metri cubi de apă”. În condițiile în care ritmurile de lucru se tot accelerau, nu-i așa? „Păi, ca să-ți faci o imagine de ritmurile astea ar ajunge să-ți spun că în '77 am excavat 1 milion și jumătate metri cubi, în '78 vreo 3 milioane, în '79 cam 6,5 iar în '80 exact 13 milioane. În total, numai pe sectorul nostru s-au excavat 56 milioane metri cubi, numărul de metri cubi de beto-

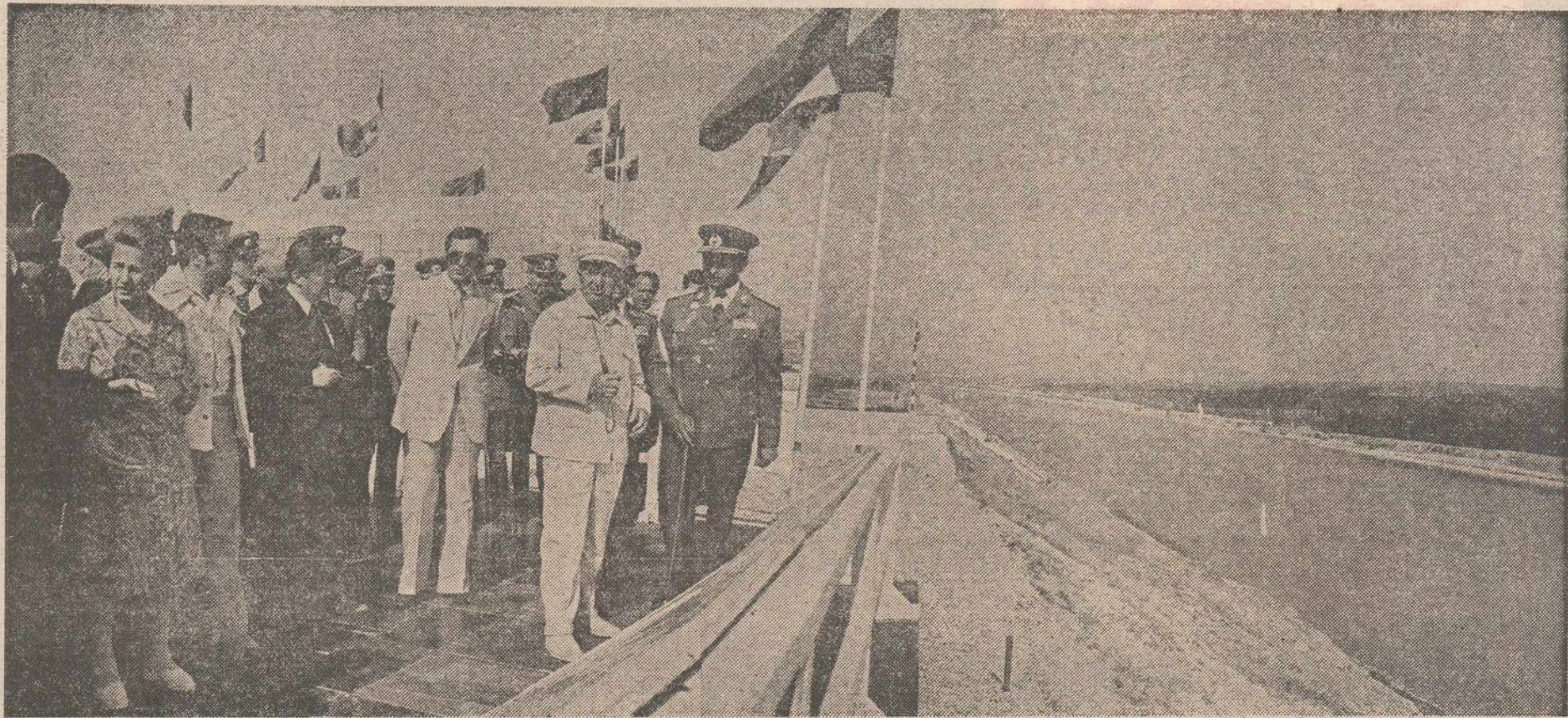
DUMITRU ELIADE

(Continuare în pag. 18)

Astfel va reține istoria:

CTITORUL

Monumentală operă de artă ingine-rească, expresie elocventă a inteligenței și creativității românești, Canalul Dunăre—Marea Neagră se înscrie ca cea mai reprezentativă dintre marile construcții ale epocii de puternică înflorire socialistă a României — „Epoca Ceaușescu”. La edificarea acestei grandioase opere, care înseamnă împlinirea unuia dintre cele mai cutezătoare visuri ale poporului român, contribuția determinantă, hotărâtoare a adus-o tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cel mai iubit fiu al poporului, înzestrat cu o largă viziune politică, cu o gândire teoretică și acțiune perspicace și novatoare, sub conducerea căruia România a cunoscut anii cei mai fertili, cei mai fructuoși în progres economic din întreaga sa existență multi-milenară.

Realizarea măreței lucrări a stat în permanentă în atenția secretarului general al partidului. Cunoscând ca nimeni altul talentul și hărnicia poporului român, capacitatea sa creatoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că stadiul înalt de dezvoltare la care a ajuns industria țării, întreaga noastră economie fao pe deplin posibilă realizarea acestei lucrări de mari proporții. Începând cu proiectul general și terminând cu cele de detaliu — proiectul definitiv a fost aprobat la 9 mai 1978, dar lucrările începușeră în 1975 —, soluțiile adoptate și fiecare etapă în parte a construcției s-au realizat sub directa conducere și îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Prin repetatele vizite de lucru efectuate pe șantier, prin interesul continuu manifestat față de evoluția lucrărilor, secretarul general al partidului s-a aflat permanent alături de bravii constructori ai canalului, însuflețindu-i, ajutându-i cu sfaturile și indemnurile sale în buna organizare a muncii, în învingerea tuturor greutăților care le-au stat în cale. Ca în toate marile înfăptuiri din ultimele două decenii, numele tovarășului Nicolae Ceaușescu este astfel încrustat în eternitate pe frontispiciul celei mai mari lucrări de investiție cunoscute pînă acum în România, construcție ce va dăinui peste veacuri ca o grăitoare mărturie a hărniciei și talentului poporului român.

Operă a întregului nostru popor, realizată cu forțele proprii ale țării — științifice, tehnice, materiale și umane —, mîndrie a întregii noastre națiuni, Canalul Dunăre—Marea Neagră este în același timp o strălucită expresie a vocației poporului român de construcție pașnică, de făuritor de pace, de promotor al colaborării și cooperării internaționale, în interesul progresului, civilizației și păcii pe pămînt, spre binele tuturor popoarelor lumii.

Canalul Dunăre—Marea Neagră prezintă pentru țara noastră o deosebită im-

portanță economică și socială. Conceput ca o arteră modernă de navigație, canalul este parte integrantă dintr-un vast ansamblu cu funcționalități multiple. El are contribuții majore în buna gospodărire a apelor interne din această parte a țării, asigură extinderea irigațiilor și, în consecință, înfăptuirea programului de dezvoltare a agriculturii pe principii moderne, înlesnește alimentarea cu apă potabilă și industrială a localităților riverane. În același timp, canalul reprezintă un important obiectiv de atracție turistică, punînd și mai mult în valoare litoralul românesc și întreaga regiune pe care o străbate.

Folosirea noii artere de circulație la vehicularea mărfurilor și călătorilor are însemnate efecte economice. Canalul va putea prelua anual un volum de trafic de circa 75 de milioane de tone de mărfuri destinate în primul rînd combinate-lor și uzinelor construite în zona Dunării. Se reduce astfel transbordul, cu cheltuielile sale aferente, al unui mare volum de materii prime și produse finite sosite din import sau destinate exportului, asigurîndu-se o legătură mai directă și mai economicoasă pentru principalii beneficiari din interiorul țării. La aceste economii se adaugă cele realizate prin reducerea distanței de transport, cu aproximativ 400 de kilometri, dintre Constanța și Cernavodă.

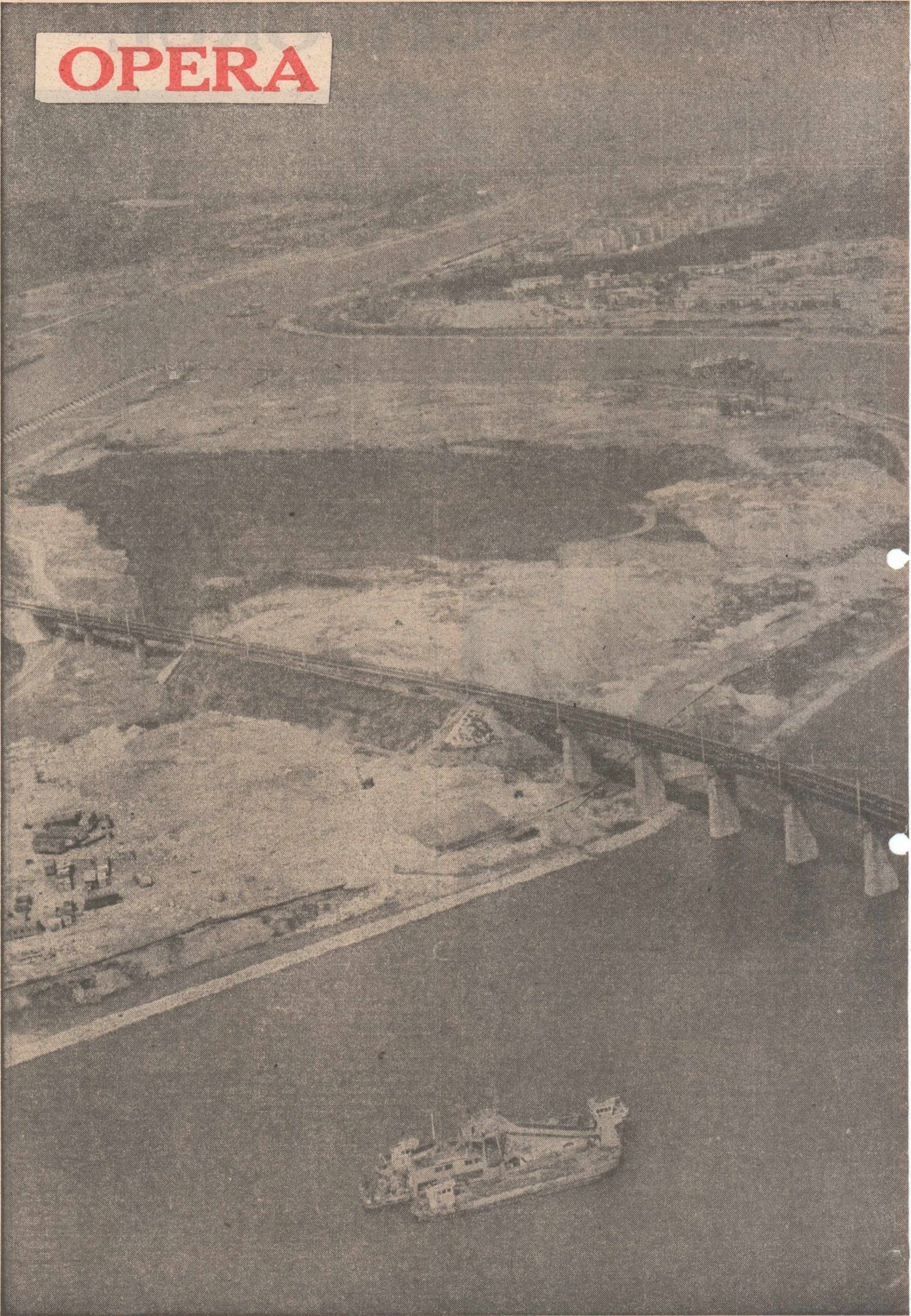
După cum este cunoscut, Marea Adunare Națională a adoptat la sfîrșitul lui martie 1984 Legea cu privire la regimul de navigație pe Canalul Dunăre—Marea Neagră, care prevede, printre altele, că acest canal, care se întinde pe distanța dintre portul fluvial Cernavodă și portul maritim Constanța-Sud, este apă națională navigabilă a Republicii Socialiste România și se află sub suveranitatea și jurisdicția exclusivă a statului român. Legea prevede, de asemenea, că această arteră va fi deschisă navigației pentru navele de transport de mărfuri și călători ale tuturor statelor, în condițiile stabilite de legislația Republicii Socialiste România și că administrarea și exploatarea canalului se vor face de unități de stat ale României. Pentru trecerea navelor prin canal și pentru serviciile prestate acestora, se percep taxe ale căror nivele se stabilesc prin decret al Consiliului de Stat.

Într-un moment cu evoluții complexe și grave — economice, politice și militare — pe plan internațional, grandioasa operă a poporului român, Canalul Dunăre—Marea Neagră, înfăptuită sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul-simbol al istoriei contemporane a României, este expresia lucidă și concretă a devotamentului și a responsabilității cu care întreaga noastră națiune angajează prezentul și viitorul patriei.

P. NICOARA

OPERA

Preludii în stepa de cretă

Cerul stagna fierbinte și pământul mingiit de foc
ascundea la picioare răni și multe ere osificate.
Stîncă de cretă năstrea fantasme albe și lacrima
ploii nu se îndura. Vîntul, în asfințit, ca un șarpe murise !
La căpătii, steпа păstra marea cu valuri negre ;
la picioare vîșnicea fluviul cu neamuri de pești.
Uscat în adîncuri, solul năstrea puțină speranță.
Din suferință se născu visul, din cazna unui pămînt de a rodi.
Idea avea vîrste de secole, vorbea de năzuința unui popor
de a vindeca Dobrogea cu apele dulci ale unui canal.

La început, pornirăm cu dragoste și cu speranță,
dar izbînzile nu se prea iveau. „Să aducem jertfă !
spuseră cei smeriți ; e obicei la marile opere“.
Am adus și lucrarea tot nu se urnea.
Atunci ne-am pierdut încrederea în forța mitului
și ne-am zis : dragoste avem și brațe avem pentru zidire ;
unde să aflăm talanții și uneltele cu care să desfăcăm
în două pieptul stepei de rocă ?
În toate zările am privit și nu ni s-a arătat semn.
Era mut orizontul și, cunoscînd că tăcerea e mai dureroasă
decît lacrima, am cugetat. „Să privim spre noi înșine !
hotărîră cei înțelepți ; e acolo o flacără !“

Am privit și am găsit Izvorul cel mult căutat !
„Si a fost seară și a fost dimineață : ziua întâia“.
artificierii, să arunce în aer roca adormită de multe
ere, venea cel îndestulat și cel sărac, jînduînd la o
salopetă, veneau directori generali și miniștri,
cu toții minai de dorul de a-și scrie numele pe o filă de eternitate.
Poporul se redescoperise pre sine ! Faptele noastre și-au croit
făgaș normal, și era eroism și nemaiîntîlnit entuziasm !

Zidirea sau confluența clipelor

Și clipele au început să conflueze către un punct,
atrăgînd într-acolo izvoarele faptelor noastre.
Screperile și-au înfipt colții în adînc și au mursecat
lung pieptul pămîntului ; buldozerele au început să
împingă în altă ordine erele. Omul răvășea, ca să creeze
din nou.

Din oasele stepel fugeau șerpii cu pielea ca o tablă de șah ;
șopirla bearcă își umfla gusa uluită ; bătrîna broască
festoasă, apăsată de timp, peregrina pe un drum neștiut.
Mistreful mesteca aerul între fălci și ca o neagră
cometă adulmea un orizont neminat.
Prigoria murea în aer strivită de suflul exploziei !
Vulpea nu mai ieșea la cale cu păcălelile...
Cine avea timp să asculte vaierul acestei necuvîntătoare lumi ?
Ei nu aveau timp de lamento !
Suspendați în frînghii, soldații fasonau roca după
explozie. Stîncă plîngea, lacrima ei din moloz și din cretă
se revărsa peste trupurile icnînd în sudoare, peste
brațele încețate pe unelte. Stîncă nu mai era stîncă,
ci un trup din carne și sînge, prin care gîndurile
zburau acasă ca pescărușii cei lungi, prin care dorurile
explodau ca niște petarde. Miinile pipăiau roca, virful
bocancului căuta un punct de sprijin și cînd nu-l afla,
trupul pendula în gol, tras de miini nevăzute, învăluit
de singura speranță că frînghia nu va scăpa din țărșuș !
Astfel jertfa căpăta înfățișarea creației,
iar inima care pulsa lipită de stîncă o puteai semul
cu chiar inima stîncii, amplificîndu-și bătăile
pînă în miezul de foc.
Dar eu nu doream să-l fac zei, nici coroană poleită să le așez
pe frunte, nici nimb strălucitor !
Cu ce cuvînt ai mai putea lumina lumina cea adevărată ?
Cum să numești un lucru numit cu chiar esența sa ?
Ei rămîneau ceea ce erau : marii anonimi ai
Canalului Dunăre — Marea Neagră !
Urmașii celor care au ales să fie stîlpi de susținere
ai boltei instelate a acestei țări !

O altă ipostază a zidirii

Cine poate păstra în auz regretul mut pentru un sat tăiat în două ?
Cînd jertfești o iubire, inima se eufundă în tăcere.
Cine poate măsura singurarea tatălui ce aduce zeilor
jertfă unicul fiu ?
Credința e floare de calș și e mai presus decît durerea !
Prin satul lor, rupt în două, înalțina axul de ape al canalului.
Țăranii îl părăseau cu incuviințare mută,
în pinze mari își legau agoniseliile de o viață
ridicau pruncii din paturile calde și cu ei, dormindu-le
pe brațe, păseau spre noile case, luminați ca de o mare izbăvire.
Era această partea lor de jertfă, pe care cu înțelegere și-o asumau.
Era o altă ipostază a zidirii ce li se arăta
în fața mormîntului din care, legate într-o hasma și
stropite cu vin, morții își mutau oasele ; în fața patului gol,
a leslei părăsîte, a cîinelui eredicios care, deși slobod,
rămînea să moară lingă lanțul de care nu se mai poate despărți !
Sus inimile ! Apele vor cînta din chimvale și ne vor veseli !

Ieșirea la Mare sau triumful din mal în mal

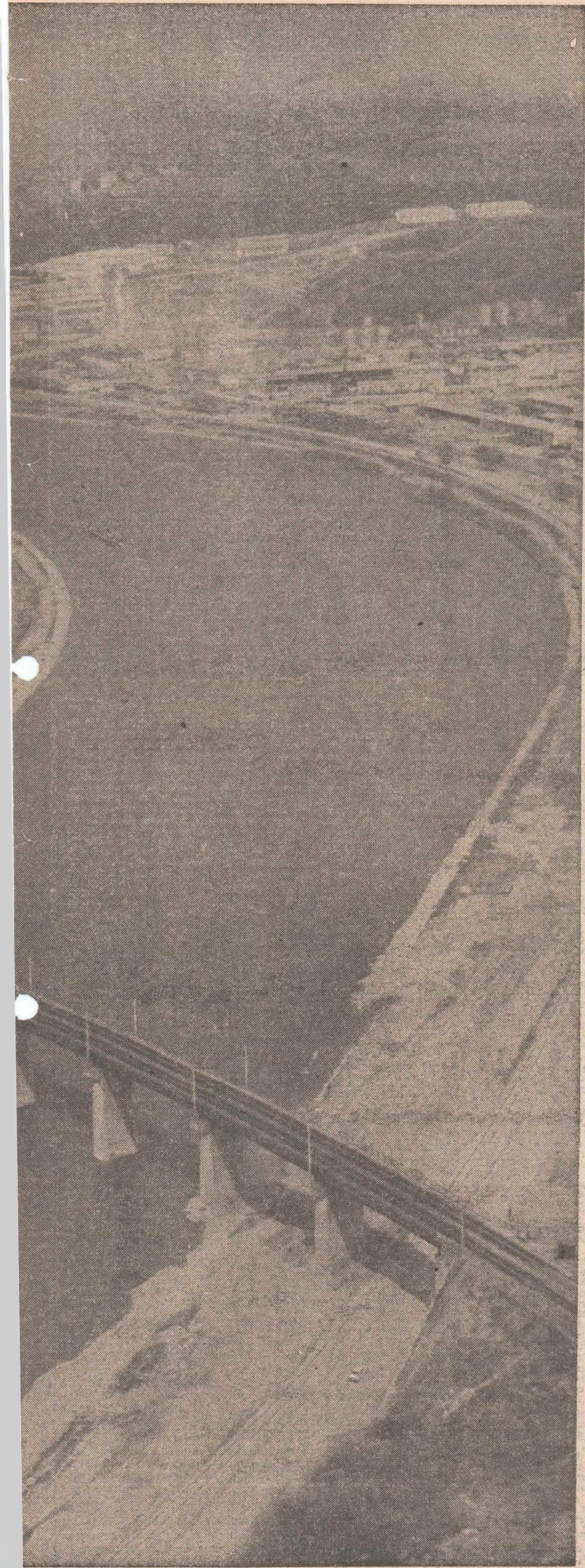
Intr-o zi, ca brațele încăpătoare ale unei mame, ecluzele
se deschiseră ! Porțile grele gemeau în balamale !
Apele pipăiau malurile cu botul umed de animal prins în
țarcuri. Fluviul și Marea erau unite printr-o veșnică
sărutare. Dobrogea avea un riu, în cîmpia secetoasă se născuse o inimă.
De sus, din turnul de control al canalului, oamenii priveau tăcuți,
Nervii cîntau ca niște parime întinse de furtună.
De pe maluri, trupurile ciolănoase, ochii aprinși de o unanimă
dorință, palmele încețate pe tirnăcoape și pichamere,
inimile, bătînd cu o mie de pumni în piepturi să fie lăsate
să vadă, așteptau proba lor de foc.
Și deodată, din miile de piepturi se slobozi apăsarea :
pămîntul răsuflesse pareă ușurat.
Urarele suiau pînă la cer, tunurile vesteau o nouă izbîndă
a românilor,
rachete colorate vopseau multicolor cerul.
Primele nave, semețe, începeau să cărăușească bucuriile
lumii, pavilioanele înfrăișite zvîcneau în văzduh.
Visul de secole se împlinise, canalul exista, era statuia noastră de suflet.
Asemenea unui circubeu, triumful boltea deasupra porții din mal în mal !

★

Mulți nu văzuseră marea ce li se arăta acum ca o promisiune.
Între liniștea dintre două valuri, pe care acum o trăiau,
nu se gîndeau că numele lor se așază alături de numele
altor constructori de canale : Panama,
Suez, Volga-Don

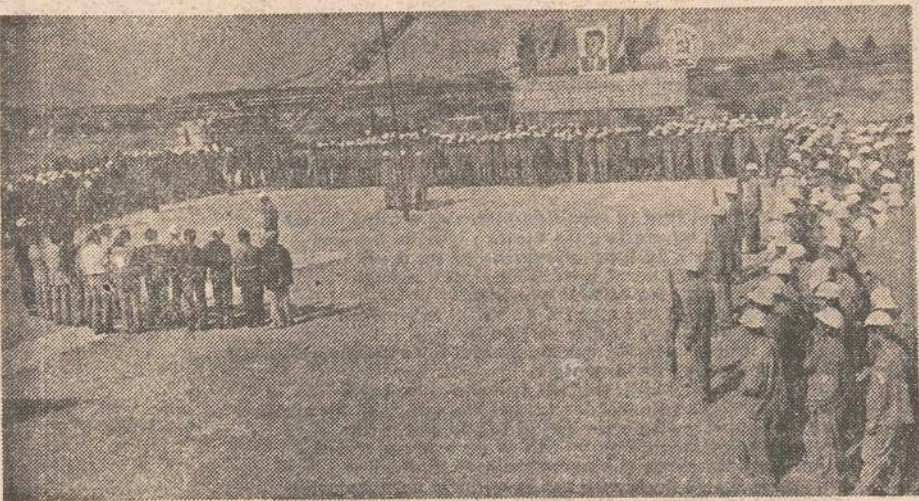
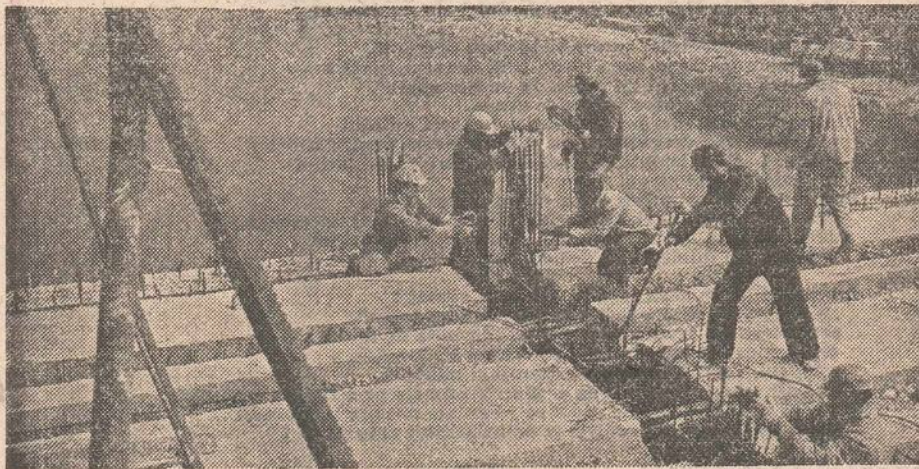
Romanticii incurabili, în loc să întrebă : unde se află femei frumoase,
născătoare de fii, întrebau : unde se mai poate construi un
canal ? Ca și cînd tinerețea lor ar fi fost continuă,
ca și cînd jertfa nu le-ar fi fost îndestulătoare
ca și cînd n-ar fi simțit în circa lor osoasă povara anilor.
Născocitori de iluzii, ei nu puteau trăi decît pe șantiere ;
inima lor nu putea să bată în alt ritm ;
măsura dragostei lor se împlinea numai acolo,
acolo se iubeau, se înmulțeau cu prunci,
și pulsau în noile planete răvășite alte brațe și alte iubiri.
Încît noi nu mai puteam pricepe, nici înțelege patima lor de a construi !
Ci priveam doar cum în alt loc se mută entuziasmul.

N. GRIGORE MARAȘANU ■

FĂURARUL

(Urmare din pag. 14)

nări s-a ridicat la 500 000, iar taluzările și protecțiile de maluri au însumat 1 milion și jumătate de metri pătrați. Ce să-ți mai spun? Într-o vreme, între kilometrii 40 și 45 se circula pe fundul canalului pe o șosea cu patru benzi, mașinile treceau în convoi nesfârșit în amândouă direcțiile, dacă nu te cunoșteau șoferii, ca să oprească un pic, nici nu puteai să treci dintr-o parte în alta a canalului. Și oamenii nu se uitau că plouă, că ninge, că bate vântul. Știu bine, mi-am virat asta în cap ca să nu uit toată viața, între 15 octombrie '80 și 5 aprilie '81 n-a fost măcar o singură zi să nu ningă ori să nu fie lapoviță ori ploaie". Știu că ai vorbit o dată despre copiii de sefi, despre faptul că părinții lor, unii dintre ei, nu-și prea lăsau copiii la canal. „Am vorbit, așa e, despre asta am vorbit și într-o plenară, în prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este adevărat că unii dintre părinți, cadre cu munci de răspundere, au venit cu mașina și și-au răpit, ca să zic așa, copiii. Nu-i mai puțin adevărat că au fost și situații când copiii au vrut să rămână cu clasa lor, cu băieții lor, și-au rămas. Și eu sînt sigur că n-au avut absolut nici un motiv să regret".

După ce trecem de Tândărei și ne îndreptăm spre Slobozia îmi spune că ar fi putut să se oprească un pic pe-acasă, pe la ai lui, la părinți, care stau în Tândărei, dar se va opri la întoarcere. Mai află că Nicolae Ivanov stă în București, că are un apartament în Drumul Taberei, că soția sa se numește Daniela și au un băiat care poartă numele amindurora, Dan Nicolae, și că băiatul a fost crescut mai mult de măică-sa, care la rîndu-i mai și lucrează, e cadru medical. Nicolae Ivanov are 33 de ani, vreo 10 ani a lucrat ca strungar la „Progresul” Brăila, acolo ajunsese șef de echipă, apoi maistru, pe urmă a fost instructor al C.C. al U.T.C. pentru județul Constanța și așa a ajuns să fie numit comandant al Șantierului național al tineretului.

A doua zi urma să-i fie înmănat drapelul și diploma de onoare C.C. al U.T.C. pentru locul I ocupat în întrecerea dintre șantierelor naționale ale tineretului. Pentru a treia oară, a mai zis.

Primii din primii

Cînd treburile se apropie de sfîrșit, în spațiul unui șantier bate aripa nostalgiei și dorul altor zări. Încotro?, este întrebarea ce stăruie pe buzele tuturor, este ca o febră ce nu scade pînă cînd nu-și văd deciziile și repartițiile în mîini, chiar biletele de tren în buzunare și puținele lucruri, ce îi însoțesc, adunate. Ei, oamenii șantierelor nu-și găsesc vreme, nu-și oferă răgaz pentru a-și contempla opera, ceea ce au făcut cu mîinile lor, ceea ce lasă în urma lor, îi preocupă mult mai mult ceea pe care n-au realizat-o încă, îi preocupă mult mai mult ce vor face de aici înainte. Cam aceasta este starea de spirit la ora actuală și în spațiul dintre Cernavodă și Agigea, pentru cei mai mulți dintre cei ce au făcut, iată, la capătul a nouă ani de muncă, o nouă geografie unei întinse zone de pămînt românesc, cei ce i-au dat un nou riu cu o înfrîngere pe care abia viitorul o să ne-o arate, asupra întregii vieți a țării. Chiar dacă sînt pe deplin conștienți că lucrarea lor este pentru destinul istoriei, este una dintre cele mai mari pe care România și le-a împlinit de-a lungul veacurilor, că un vechi vis românesc este împlinit. El au și început să-și stringă taberele și lucrurile și chiar să se strămute spre Poarta Albă — Midia, pe brațul doi al Canalului Dunăre — Marea Neagră, unde se continuă, la indicația cutezătoare a secretarului general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, această magistrală de apă a țării și să se vadă chiar mai departe, intrupînd Canalul Dunăre — Dimbovița, așa cum programele prognozelor noastre economice le deschid perspectiva, așa cum tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a însușit entuziasmul în numeroasele întîlniri de lucru cu ei, eroica generație care a inaugurat nu numai o nouă construcție a socialismului românesc, ci o certitudine a putinței noastre de a o împlîni. „Puterea economică a făcut canalul”, ne spune sintetic și lapidar, ca un economist, un bărbat cu fața tăbăcită de vînturi, cu părul ca blana de lup de sub care scîlpesc doi ochi pătrunză-

tori de parcă toată înțelepciunea și răbdarea lumii s-au adunat în ei. Vorbește grav, zgîrcit și cumpătat, nu-i plac exaltările și cu atît mai puțin exagerările cu care, de regulă, se dilată faptele la amintirea unor întîmplări dramatice. E adevărat, construcția canalului a avut mult dramatism, „dar asta se îngroapă în inimi și se povestește la pensie nepoților, acum să ne păstrăm luciditatea, mai avem încă atîtea de făcut”.

Visarion Lațis, de la 18 ani pe șantier, anul acesta va împlini 30, a trecut prin atîtea încît nu poate să privească decît lucid și cu detașare întîmplările muncii. De la 18 ani are dificila misiune de a fi „un cercetaș” al șantierelor, de a fi între primii din primii sosiți. A fost și este constructor de drumuri, de drumuri ce leagă oamenii de oameni, de căi de acces în locurile muncii, de șosele și căi ferate, de poduri, de viaducte, de tunele, de drumuri definitorii ale stării de civilizație, de artere prin care pulsează viața economică a țării. În această calitate a deschis chiar șantierelor pentru drumuri, care încep tot cu un drum și cu un loc de tabără. El a ajuns să le descifreze perfect în orice relief, în orice geografie. Alege locul și apoi, cu oamenii săi montează febril — deschiderea unei lucrări are întotdeauna un soi de febrilitate, ca o curiozitate nestăpînită — barăci, orașe întregi de barăci din PFL și scînduri, barăci pentru locuit, în timpul cit rămîne de locuit, înții pentru cei ce vin cu familiile, apoi barăci-birouri, barăci-magazine, barăci-ateliere, barăci-cantine, barăci-cluburi, barăci-cinematografe, barăci-magazii, barăci-depozite, baze de producție stații de betoane... Doar școlile și grădinițele pentru copii se fac din beton și sticlă, colorate frumos, a lumină și statornicie, menite să dăinuie și după ce șantierul devin doar amintiri. Ca niște monumente pe care, din păcate, nu se așază niciodată vreo placă de marmură în memoria celor care le-au înălțat.

Visarion Lațis a venit și a traversat Dobrogea, de la Cernavodă la Agigea, pe jos. Dormind la hotel, în Constanța, și mîncînd din buzunar. Pe jos, cîntărînd bine cu ochiul unde să amplaseze drumuri, tabere, baze de producție, unde să așeze viața pentru un deceniu a 30 000 de oameni, cît viața unui oraș important. Ba chiar cu probleme mult mai complicate decît ale unui oraș bine articulată. A venit din Petroșani, era în decembrie

1974, primind repartiția pentru canal, cînd se sfîrșise munca de reconstrucție și modernizare a tunelelor ce inaugurasă reconstrucția țării după război, ce inaugurasă șirul generațiilor de bluze albastre și de romantism revoluționar, tunelele de pe Valea Jiului, de la Bumbesti—Lizeveni. Între 18 și 48 de ani a străbătut toată România, debutînd la Onești cu un drum spre Focșani, rămas și drumul sufletului său, căsătorindu-se cu o fată din Focșani, unde se află azi căminul și punctul său de reazem, ca apoi să se miște prin toată Moldova, prin Maramureș, Ardeal, Oltenia, Banat... Iă-sînd în urmă atîtea punți între oameni. În Dobrogea nu fusese încă. Venind, viața l-a compensat. Visarion Lațis, tehnicianul constructor, a fost unul între acei primi cinci oameni care au alcătuit „nucleul canal”. Alături de inginerul Gheorghe Matei (azi inginerul șef al Centralei), Radu Zăbulică, Petre Tomescu și Sergiu Brehuță. Peste stăpînirea doborogeană înghețată, măturată de vînt, nimic nu vorbea despre viitorul fluviu de apă, decît poate tărșușii înfipti de proiectanți, trasînd axul acestuia. Pe lingă ei și în funcție de ei, Lațis bătea alții și contura planurile vieții ce urma să inunde. Așa începe existența unui șantier, de la nimic sau, mai exact, de la un gînd, de la și cu cel ce știe să vadă și să vizeze. Cînd organizarea de șantier a fost gata, el însuși a fost încadrat unui șantier — 31, al Grupului 3 Basarabi. S-a încorporat noii misiuni și noii experiențe de a construi drumuri de apă. I-a revenit, ca și altora dintre cei mai vechi șantieristi, misiunea „tronsonului experimental”, dintre kilometrul 43,5 — 45. Pilotul de încercare al utilajelor și mașinilor românești executate pentru canal, și ele în premieră națională — o asemenea lucrare a implicat, desigur, întreaga industrie și tehnică a țării —, de încercare a numeroase soluții și gîndiri ingineresti pentru a stăpîni argilele roșii mișcătoare și alte roci greu de stăpînit din geologia străveche și ciudată a Dobrogei, de a stăpîni apele din pinzele freatice, de a încerca mărci de betoane și cimenturi, soluții pentru captări și dirijări de izvoare, pentru protecția malurilor și a taluzurilor, pentru construcția ecuzelor de la Agigea și Cernavodă... Iată un exemplu. Inițial, cota canalului era gîndită să atingă înălțimea platoului din zona Basarabi. Experimentul infirmă soluția, adoptîndu-se alta... S-a străpuns dealul în adîncime, s-a tăiat

adică în domă, săpîndu-se 70 de metri pînă la suprafața albiei și alți șapte metri de la cota zero pentru adîncimea ei. Și asta pe o lățime de aproape o jumătate de kilometru în partea de sus și de 9—12 metri la firul apei... „Sper, zicea, că vă imaginați cîtă roacă s-a dislocat, cum s-a remodelat un deal întreg. Și asta, nu ca în muniți, unde arunci piatra în aer cu dinamită; cu pămîntul se lucrează din greu, e incomparabil mai greu de cunoscut și de stăpînit față și de piatra cea mai dură”. Și totuși, nu acest tronson l-a albit, l-a albit zidul de sprijin dintre Basarabi și Agigea, unde și oamenii săi au dat, ca toți ceilalți, măsura forțelor și dăruirii lor. Cei 150 de oameni din lotul pe care în conduce au dovedit, ca toată suflarea constructorilor care au muncit la zidurile de sprijin, la pereții ce asigură stabilitatea albiei canalului, cu adevărat eroism. Ca să înțelegem mai bine dimensiunea dificultăților și a efortului ne povestește următoarea întîmplare: „Într-o noapte, șeful șantierului, inginerul Horia Mănescu, primește un telefon. Cel ce vorbește, un șef de echipă din schimbul de noapte, era precipitat, agitat, speriat. S-a prăbușit un mal. Cu macara, cu utilaje, cu materiale și cu Velea cu tot. Și începe să dea detalii. Macaraua era așa și așa. Tipul cutare, în poziția cutare... Inginerul Mănescu, deși foarte tânăr, n-are nici 40 de ani, să facă infarct, nu alfa. Se infuriie și-i țipă alăuia în telefon: lasă-mă, dracului, macaraua, o scoatem noi, o reparăm noi, spune-mi ce-i cu Velea? Are o coastă ruptă, răspunde zăpăcitul care uitase să spună principalul, din moment ce el știa că Velea n-a pățit mare lucru, și-i era frică de macara. Asemenea întîmplări n-au fost însă rare, au fost cam stare curentă a muncii la zidurile de sprijin, așa că, pe lingă pricepere, au cerut de la oameni cu mult mai mult. În asemenea momente oamenii și-au aflat toate resursele lor umane, și-au șlefuit caracterele, au devenit mai umani și mai solidari, au devenit o familie. Iată, unul dintre cele mai mari beneficii și efecte ale marilor noastre construcții. Oamenii ca oameni noi, ca forță invincibilă a țării. Oamenii din lotul lui Lațis, cei 150, sînt demult o familie „pentru că sîntem de mult împreună”. O familie formată din olteni și moldoveni, cei mai mulți de la țară, foști bătrani, cu soțiile în satele de baștină, unde se vor reîntoarce la pensie, unde azi sînt doar

tot mai rari musafiri, dar ce muncitori extraordinari". Cu ei, în curînd, Lațîș va pleca în altă parte. Acolo unde s-au și trasat alți țărîși, ca niște mule pentru viitoare stul. Acum, lucrează cu ei, încă la Basarabi, chiar la propriu, opere de artă. Lucrează la Monumentul tineretului, ce se înalță la kilometrul 48, ca omagiu adus miilor de tineri brigadieri care muncind și-au desăvîrșit educația în focul acestui grandios șantier. Precum și la reconstrucția unui monument de artă islamică aflat pe teritoriul comunei Basarabi și care a căzut în perimetrul apelor. De altfel, ca și la Orșova, ca și în alte zone ale țării, sacrificarea unor sate și monumente a făcut să se înalte altele, perpetuîndu-le spiritul și eternitatea, dar mai frumoase, mai durabile, mai moderne.

CICI IORDACHE-ADAM

Lor să le spunem, cum merită, „să trăiți!”

Nori albi, gălbul, roșiatcii, strălucind ca niște plăci subțiri de alamă sau de cositor alunecă dinspre mare, apoi se adună deasupra și se întindecă, e o zi nehotărîtă, pînă în pragul dimineții a plouat, iar acum, spre mijlocul zilei, parcă stă iar să plouă, dar asta nu mai are nici o importanță, de mult, la canal. Nu pentru că vremea asta schimbătoare nu i-ar cam sîcîi pe oameni ci pentru că ei s-au învățat să lucreze pe orice vreme, fiecare zi de lucru este ca o etapă de marș care trebuie parcursă, zice locotenent-colonelul Nicolae Fieroiu, comandantul formațiunii de militari de la Basarabi, și adevărul este că marșul acesta se apropie de sfîrșit. Iar despre felul cum s-au purtat de-a lungul lui militarii s-ar putea vorbi fie și numai prin gestul unui soldat care în ziua cînd a fost lăsat la vatră i-a dăruit lui, comandantului, o statuetă săpată într-o bucată de rocă luată din dealurile prin inima cărora s-a deschis drum canalului iar pe statueta aceea scria doar atît: Am răzbit!

Sub aceste cuvinte care raporta scurt, ostășește, îndeplinirea ordinului, ar putea semna toți militarii care au lucrat pe șantierul canalului, soldați în termen cite un an și jumătate iar ofițerii, de bună seamă, cu fiecare serie de ostași în termn.

În urma vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu din vara anului 1981, cînd armata se afla într-un stadiu avansat al lucrărilor pe sectorul dintre kilometrii 0-40, i-a fost incredințat, spre finalizare, sectorul Basarabi, dintre kilometrii 40-45. Atunci a fost transferat la Basarabi și Vasile Comis, ca inginer-șef al formațiunii de aici. „Sectorul acesta l-am terminat, zice el, anul trecut, la 3 mai, iar după aceea am ajutat în diferite locuri, de exemplu între kilometrii 48-50 mai drept amenașări taluze ori am deschis acele drumuri pe care noi le numim banchete, ele fiind necesare pentru întreținerea canalului și pentru sistemul de semnalizare și legătură dintre cele două ecluze de la capetele lui, pentru că între ele se circula dirijat, navele fiind urmărite prin radar”. Tot de la căpitănel Vasile Comis află că pe lângă cele patru formațiuni militare care au lucrat de la Cernavodă la Basarabi, începînd din 1990 o altă mare unitate a suplimentat forțele tehnice și numărul de oameni ale Centralei Canalului Dunăre-Marea Neagră între kilometrii 45 și 64, ceea ce înseamnă că militarii au fost și sînt prezenți, la datoric, pe tot traseul canalului.

Între ei, pentru locotenentul Florian Trip aceasta a fost o șansă unică în viață. Pînă în '79, cînd a venit pe șantier, era plutonier, era un genist de toată nădejdea, de aceea i s-a și incredințat răspunderea de a conduce o formație de 100 de artișieri. A lucrat la derocări, zice el, a fost un fei de tunar șef și-a spulberat liniștea din așa-numita zonă de creastă a canalului, în patru ani a folosit înal bine de 3 garnituri de tren de dinamită, asta pînă în urmă cu cîteva luni, pe 17 martie, cînd a devenit comandantul unei formațiuni ce execută lucrări de artă acolo unde înainte mistu-

nea fusese să rupă în două ca pe o piine de la Pomezee-Bihor, de unde este el, dealurile prin care era nevoie să se taie drum canalului spre mare. Cînd a venit aici, zice, nevestă-sa, Dorina, a plîns, pe urmă n-a mai plîns deloc și-a venit și ea în tabăra de la Basarabi împreună cu cei doi copii, unul de 9 și altul de 6 ani, care s-au împrietenit repede cu copiii celorlalți militari sau civili din „orașul de carton”, cum spun constructorii taberei lor. Dintre cei cu care a muncit Florin Trip, mulți s-au încadrat la mină, ca artișieri, de aceea pe lângă cei cu care lucrează acum, sergenții Ion Chirufă și Dumitru Alexa sau caporalul Valer Tonceanu, n-a uitat numele celor lăsați la vatră, caporal Ion Berindei ori sergenții Francisc Bambo, Viorel Muste, Danuț Huidiu. „O dată nu s-a tras unul deoparte, spune locotenentul, au fost băieți cuminiți, muncitori, nu-i vorbă că și ei au găsit aici toată înțelegerea, am aplicat cu ei, cum zice o glumă, legea lui Ohm, eu sînt om cu tine, tu ești om cu mine”.

Toți băieții ăștia care au făcut armata la canal nici nu se născuseră cînd locotenent-ocolonel Șerbănescu Umberto se angajase în 1950, cînd avea 18 ani, pe șantierul din acea vreme al canalului. A lucrat aproape doi ani, n-a mai așteptat încheierea șantierului, care începea să fie previzibilă, a plecat la București și-a absolvit școala de ofițeri topografi, pe urmă a umbilat prin toată țara, a executat lucrări de interes militar și civil, casa o are la Buzău dar pe-acasă a fost mai mult rufăș, așa s-a învățat zice el, iar canalul acesta, pe șantierul cărui a venit printre primii, s-a făcut „cu greutate, cu frig, cu ploaie, cu vînt”, iar în ce-l privește chiar și cu un infarct, acum vreo trei ani, un semnal în urma cărui ar fi putut să ceară să stea într-o unitate militară, într-un birou. Ar fi putut chiar să ceară să iasă la pensie, la urma urmei, dar n-a cerut nimic nu pentru că să fie erou ci pentru că așa s-a format el, zice, s-a învățat cu viața asta de șantier și de topografie este nevoie și-acum, ca să le-arate altora reperate, cum a fost nevoie și la început, cînd la Basarabi încă nu fusese răscolită nici o brazdă de pămînt și un plutonier major, Ion Simileanu, cocotat pe o mașină de săpat cu rotor, l-a întrebat pe colonelul Șerbănescu: „pe unde sî dau?”. I-a arătat direcția și pe direcția asta, acum, se vede canalul.

Între oamenii care l-au făcut, militarilor se cuvîne să ne adresăm cu salutul lor militaresc și să le spunem din toată inima: „Să trăiți!”

DUMITRU ELIADE

Nevestele

E ca și cum nu ai recunoaște meritul celor care au potcovit caii în spatele frontului; mai rău, e ca și cum ai refuza dreptul unui bucătar de a se bucura de victoria soldaților pe care i-a hrănit preț de un război. La fel și ele. O vreme au stat singure. Și-au lăsat bărbai să plece înainte, să pipăie pămîntul și apoi au așteptat o scrisoare și, cînd au primit-o, și-au adunat lucrurile mai importante, și-au luat copiii și au pornit spre Dunăre. Pentru unele dintre ele această călătorie spre bărbai a fost călătoria și aventura vieții lor. Și au ajuns la canal. Nici n-au auzit și nici n-au mai văzut una ca asta. Ele au trăit culmea umirii. Și după ce s-au dezmeticit au început să vadă de copii. Și spele și să deretice, să pregătească mîncarea. Apoi au căutat de lucru. Cele care au mai fost pe alte șantiere aveau experiență. Au mai ciupit cite o meserie. Ba pontatoare, ba macaragistă, ba centralistă, ba dactilografă. Dar cele care au colindat doar comuna sau micul oraș de provincie cu atribuțiile profesiei de casnică n-au avut încotro și-au încercat la bucătărie. La cantină de la Medgidia nu s-a proiectat nici un detaliu al canalului, nici un utilaj nu a fost salvat, nimic, nimic din dimensiunea acestei lucrări nu este legată de cantină. Și totuși cantina a fost un fel de stație, de alimentară a acestor fabuloase mașinării care au schimbat soarta țării: oamenii veniți din toate colțurile țării. Și cantina a fost ridicată prima. Ea a fost construită o dată cu primele barăci. Are pereți subțiri și e acoperită cu plăci de azbociment. Se văd și unele și structurile care sînt ac-

periușul. Dacă nu și-ar fi foame și te-ai uita în sus și-ar trece pofta de mîncare. Poate și s-ar face rău. Dar cantina aceasta a fost făcută pentru oameni care din clipa care intră se apleacă asupra farfuriei și o golesc pe tăcute, în grabă și cu minile luptîndu-se neîndeminatic cu tacimurile. Ce privire frumoasă trebuie să fi avut nevestele care și-au privit bărbaii care nu văd decît farfuriile. Mesele de placaj n-au față de masă. Cantina e un fel de hală în care se mîncă pe schimburi, adică pe serii. Au fost zile cînd la cantina din Medgidia serveau masa și 5-6000 de oameni. Elevi gălăgioși, mofuroși la mîncare, studenți poftași și soldați cu fața pudrată de loes, și printre ei, bătrîni lupi de șantiere, oameni hirșiți care știu că a minca în fugă înseamnă a-ți căuta singur un certificat de deces. Și dincolo de ghișeu, ele, nevestele constructorilor, femei fără meserie, calificate în fugă pentru a acoperi schema cu 100 de bucătăre-se, femei care au gătit mîncăruri gustoase nu după rețete, ci dintr-o admirabilă dragoste pentru bărbaii lor. Elena Croitoru, a venit după soțul ei. El șofer pe trailer, ea la craiță. Elena Acornicești și-a urmat soțul din județul Iași. El șofer, ea bucătăreasă. Paula Liot a lucrat la cantină în timp ce bărbatul ei a participat la canal ca dragor. Elena Ghiță a lucrat într-un schimb. Ea a coordonat bucătăria ca maistru. Soțul ei a lucrat pe schimburi la dragă. Și la cantină s-a lucrat pe 3 schimburi. Schimbul trei pregătea mîncarea pentru a doua zi dimineața și lucra puțin și la cea de prînz. Cînd la ora 6 se deschideau porțile, bărbaii găseau mîncare caldă în farfurii. De la bucătăria mare nevestele trimiteau mîncare la 5 microcantine risipite prin oraș și de-a lungul canalului. Aproape 6000 de oameni așteptau vremea prînzului ca să primească un semn de la nevestele lor. Iar în „saloane” — acele hale mari cenușii, ca niște săli de așezare, în vesela de tablă se auzeau lingurile sunînd ca atunci cînd bate piatra pe un acoperiș subțire. Pămîntul și apa veneau la masă în crăpăturile minilor, o dată cu bărbaii, cu elevii, detașaii și militarii cărora mîncarea le reintregea speranța. Era mereu ca o certitudine obligatorie. Și nevestele constructorilor, alături de femeile din oraș, au ținut cantina ca o indispensabilă magazie de muniție într-un război în care nu s-a tras nici un glonț.

Multe neveste au părăsit bucătăria. Au plecat bărbaii lor, au plecat și ele. Au mai rămas 800 de abonați. Freamătul se stinge. Bărbaii mîncă parcă mai încet. Nu se mai ard și nu mai hăpăie. Nu-i mai presează timpul. Pe după colțurile cornierelor care țin acoperișul se văd cuiburi de vrăbii. Are 8 ani cantina asta cu patru saloane ca niște hale. Picioarele meselor au ruginit. Cimentul a crăpat, pe alocuri. Vesela de tablă a rămas cu unele indoituri. Era prea delicată în minile bărbaiilor zădăriți de foame. Cantina asta poate fi dărîmată la încheierea lucrărilor. Într-o jumătate de zi nu rămîne nici o urmă. Dar nici unul care a lucrat pe canal n-o s-a uite de mîncarea nevestelor și de cum îi așteptau ele dincolo de ghișeele care dădeau în bucătărie.

CORNEL NISTORESCU

Canalul văzut din satelit și de pe Pămînt

Am urmărit un „fragment” din canalul care întretaie Dunărea în dreptul orașului Cernavodă traversînd Dobrogea de aur și vîrsîndu-se în mare la Agigea. Agigea era pînă nu de mult un sat lunatic sub valurile pline de colb și de iarbă uscată, loc de retragere din cotidian pe timp de vacanță și sanatoriu solar, loc de tranziție spre mirificele constelații ale litoralului. Am urmărit, spun, apele canalului în drum spre mare, sub căderile de stele, într-o noapte bizară cu nori învîlmășiți și cu stele înfîpînd verul rece, sub spîrturi dense de ploii și de fulgere, în vremea alunecării unui satelit frumos iluminat și de a cărui identitate nu știam. Alunecarea lui mi-a declanșat sensul primel

întrebări care a pîrut, desigur, interlocutorilor mei, de la A.C.D.M.N. (adică Administrația Canalului Dunăre-Marea Neagră), cel puțin ciudată, cel puțin un capriciu de poet desprins de realitate: ce legătură este între un satelit al pămîntului și acest canal? A urmat o ezitare și mi s-a răspuns terestru: probabil una singură, anume că acest canal poate fi văzut dintr-un satelit așa cum se pot vedea uneori canalele de pe Marte, prin lunetă. Semn că noua cale de apă construită în acești ani are grandoare și reprezintă un monument al civilizației de care trebuie să țină cont de acum încolo manualele de geografie, hărțile patriei de pe pereții școlilor și chiar hărțile lumii. Prin urmare, geografia trebuie modificată. De celelalte modificări urmează să discutăm în rîndurile care ne așteaptă. De ce purtăm această discuție în cadrul Administrației Canalului Dunăre-Marea Neagră? Pentru că această întreprindere cu caracter aparent sec, cifric, statistic, organizatoric, reprezintă beneficiarul construcției, cel care urmărește executarea lucrărilor, care recepționează obiectivele canalului, care exploatează din perspectiva anilor, zecilor de ani și poate secolilor calea artificială de apă ce leagă fluviul venind dinspre Europa centrală cu marea dinspre sud-vestul țării. Directorul acestei întreprinderi se numește Nicolae Zeicu, un bărbat trecut de prima tinerețe dar puternic, în permanentă stare de veghe, energie, ars de toate zilele cu soare și bătut de toate vînturile mării. Un lup de mare care a rămas mai mult pe uscat. „Ce beneficiu reprezintă acest canal față de vechea cale de apă clasică a Dunării care trece pe la Sulina?” „Canalul scurtează acum drumul pe Dunăre și pe mare pînă în dreptul Constanței, cu aproape 400 de kilometri. Într-o epocă a goanei după timp, cînd nu avem dreptul să pierdem timp și cînd fiecare minut de întîrziere pe apă costă bani, costă combustibil, costă energie, 400 de kilometri reprezintă un cîștig demn de luat în seamă. Apoi, prin canal se circula cu o viteză de 8-9 kilometri pe oră. Prin urmare, canalul nostru care are o lungime de 64 kilometri și 166 metri poate fi parcurs într-un timp mai scurt cu aproape 24 de ore față de vechiul drum. Mai puneți la socoteală că prin canal se circula în condiții de deplină securitate și că ecluzele funcționează în intervale de timp scurte, cu precizie de cronometru”. „Cite ecluze are canalul?” „Două, adică două perechi de ecluze gemene, pentru cele două sensuri de navigație, ca pe o șosea terestră”. „Se poate circula pe canal în două sensuri?” „Desigur, lățimea fundului canalului este, de pildă, între 70 și 90 de metri, iar în aval și în amonte de ecluze, chiar 120 de metri, acestea fiind prevăzute cu stații de așteptare”. „Ce tipuri de nave circula prin canal?” „Nave maritime și fluviiale cu un tonaj de pînă la 5000 de tdw. Trebuie, cred, reținut faptul că acest canal se află printre cele mai elevate canale de interior din lume. Adică, după normativele O.N.U. se află printre canalele de cea mai înaltă clasă”. „Care este debitul de apă al canalului din acest moment, care este de fapt momentul inaugurării?” „Cantitatea de apă este de 225 de metri cubi pe secundă din care 160 metri cubi pe secundă pentru irigații, 50 metri cubi pe secundă pentru navigație, 10 metri cubi pe secundă pentru alimentări cu apă pe măsura posibilităților unor așezări din zonă, prevăzîndu-se un anumit surplus pentru alte amenajări, pentru alte necesități”. „Care este nivelul normal al apei pe canal?” „7,50 metri. Adică adîncimea apei în canal este în general de 7,50 metri. Nivel suficient pentru navele de mărfuri sau de pasageri aflate sub 5000 de tone”. „Care ar fi întrebările acestui canal pentru civilizația noastră de acum încolo?” „Acest lucru reiese din debitele de care am vorbit: canalul va fi folosit pentru navigație, pentru agricultură ca irigații în zonă, într-o zonă largă și de obicei arsă de soare. Nu uitați că acest canal a fost săpat într-un peisaj geologic arid sau cîșos, printr-un complex geologic sarmațian cu nisipuri argiloase, prin argile roșii, prin calcar degradat, prin argile nisipoase etc. Apoi canalul e folosit și va fi folosit pentru alimentări cu apă potabilă, s-au construit o sumedenie de baraje de retenție a pîrîurilor din bazinul hidrografic limitrof. Apoi canalul înseamnă posibilități de comerț sporite, o poartă spre țară și spre mare cu o securitate de navigație auto-

matizată. Mîrîndu-se capacitatea porturilor de pe canal s-a sporit implicit și puterea economică și comercială a așezărilor de pe maluri. Drumurile de acces, adică podurile de peste canal sînt o realizare exemplară din punct de vedere tehnic. Pe canal sînt nu mai puțin de 7 poduri principale: podul combinat de la Cernavodă, podul de șosea de la Medgidia, podul de cale ferată de la Medgidia, podul de cale ferată de la Nazarecea, podul-șosea de la Basarabi, podul-șosea, monumental, de la Agigea, podul de cale ferată de la Agigea”.

Pe canal au început să circule navele. Deocamdată nave românești. Se speră ca într-un interval de 28 de ani să se amortizeze investițiile impuse de acest canal. De pe acum beneficiarul se gîndește la viitorul imediat și îndepărtat. Ce oameni vor lucra pe canal după ce constructorii vor părăsi zona și se vor îndrepta spre alte repere ale socialismului? Sînt căutați și încadrați pentru ceea ce va însemna acest canal în exploatare: ingineri, informaticieni, proiectanți, tehnicieni, maștrii, dispeceri, operatori de ecluze, piloți de canal, mașiniști pentru instalații hidraulice, pompagii, lăcătuși mecanici, tubulatori, tinichigii, forjori, sudori, strungari, frezori, rectificatori, rabotori, electricieni, electroniști, tehnicieni electromecanici, laboranți, topografi, observatori hidro, personal navigant, scafandri, operatori-dană, stivatori, cantaragii, conducători utilaje portuare, personal constructor, conducători utilaje construcții, telefonisti, telexisti, lucrători comerciali, fochiști, vulcanizatori, tapițeri, deratizatori, spălători, peisagisti-floricultură, muncitori necalificați etc. Din acest moment canalul, după cum se vede, a devenit o imensă uzină, un combinat. Esențial în acest moment este faptul că marea Canal Dunăre-Marea Neagră funcționează în liniște și conform tuturor previziunilor.

ADRIAN DOHOTARU

Un port deasupra timpului

Dinspre Medgidia — orașul care a adăpostit aproape un deceniu tabloul de comandă al grandioasei construcții, Centrala Canal Dunăre-Marea Neagră — urcăm, urmînd albia nouului fluviu și ne trezim înghițiți de plaiul dobrogean cu calcarele și argilele lui muiate de ploile nesfîrșite ale acestei primăveri ciudate. Lutul milos, viscos, persistent ni se înfige în tălpi ca niște fantastice lipitori galbene și roșii, iar calcarele albe, spălate de ploii, cu irizări de marmură, ne joacă în față staturii. E șansa noastră, ni se spune, de a ajunge după ploaie, șansa de a putea vedea totul în clarul cerului de mai, căci șantierul fiind încă în toi, cufundă, de regulă, întreg orizontul sub pătura deasă a ceții de cretă măruntă, tulburată, pulverizată de excavatoare, buldozere, șenile, roți, cauciucuri, pickhamere, pușcături, de iureșul fîrc, de mișcarea totală a muncii. Șantierul acesta încă în toi, acum cînd pe canal circula vase fluviiale cu indiferența faptului obișnuit, de parcă ar fi străbătut dintotdeauna inima Dobrogei de la est la vest, este Șantierul 31 al Grupului 3 de șantiere — Basarabi. El marchează încă un punct fierbinte aici, pe dealul și sub dealul de cretă, la kilometrul 45, unde se așază încă unul din cele 4 porți de pe lungimea canalului. Chiar dacă nu cel mai mare — față de cel de la Agigea-Constanța Sud, de la polul de jos, de la confluența cu apele mării, și față de cel de la polul de nord, de la Cernavodă, care, totuși, continuă, ridică la alte valori o existență, o tradiție portuară fluviială, este cu siguranță cel mai inedit, mai neașteptat și mai nesperat altădată. Este înfipt în trupul Dobrogei, în chiar inima ei de pămînt, de piatră și de foc, unde doar ciocirlii și soarele erau stăpîni. Ineditul acestui port ce transformă un anonim sat într-un

CICI IORDACHE-ADAM

(Continuare în pag. 20)

Reper

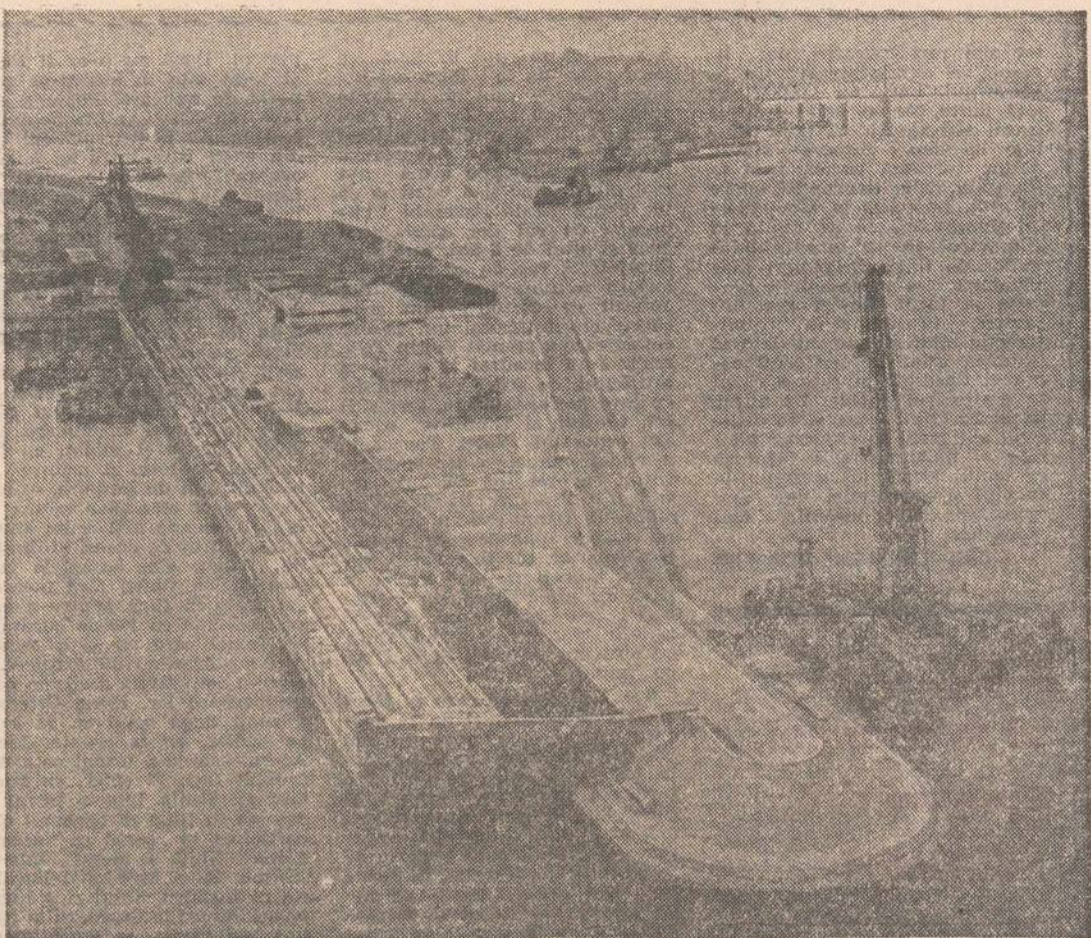
pe un traseu eroic

Portul

Revenim la imaginea mai senină a portului. Va avea 13 dane de acostare — pentru cereale, pentru minereuri și alte materii prime, pentru pasageri, pentru armare vase și reparații vase, cu cheiuri și diguri, cu magazii pentru mărfuri și platforme de depozitare, cu cale pentru macarale cioc-de-barză, cu un radio-far, cu clădiri pentru administrație, pentru birouri comerciale, cu tot ceea ce implică un asemenea centru economic și social. Ca șef al lotului de constructori, o mică colectivitate cu 90 de oameni „din cei formați, rodați, probați la școala canal”, cunoaște bine pe fiecare în parte și nu poate spune nimic rău despre nici unul, zice Mambedie Behan, de pildă, a fost croitor și se califică fierar-betonist; vrea o meserie mai sigură. Când, prin zodia locurilor lui de baștină trece un asemenea destin, nu poate să stea liniștit, bărbat tânăr cu acul în mână, în serviciul unei meserii străbune. Luca Boboc, șeful de echipă de la sudori-lăcătuși, e de fel de pe lângă Rîmniceu Sărat și se află de 16 ani pe șantier. A făcut Porțile de Fier, podul de la Giurgeni și cite altele... Și-a stabilit, în fine, domiciliul în Constanța, are un copil în clasa a VIII-a,

care dă treapta acum-acum, și pentru care are emoții mai mari decât feciorul. Frații Petin Mihai și Gheorghe sînt de prin împrejurimi, din Siminoc. S-au rotit și aici destinele; un mare șantier este și rămîne mereu o Stea Polară. S-au întors acasă — unul de pe un șantier naval, altul dintr-o meserie de pe litoral. Trandafir Batog a fost detașat pentru cîteva luni de la întreprinderea mecanică din Buzău și a rămas între canalisti. S-a căsătorit prin aceste locuri iar, de curînd i s-a născut un băiat. A fost cel mai fericit eveniment al lotului din ultima vreme. Mai avusese un copil care i-a murit și omul era distrus, băieții nu știau cum să facă și ce să facă pentru a-l readuce la echilibru. Cel mai tînăr din mica-marea lor familie este Ion Olteanu, un sudor de vreo 21 de ani; cel mai vîrstnic — Zaharia Munteanu, care n-a trecut de 40. De ce sîntem surprinși? Media de vîrstă a lotului este chiar egală cu vîrsta celui care îl conduce, este chiar 32 de ani. Bărbații la ceasul de vîrf al vieții, bărbați care, în muncă, sînt egali cu vîrsta lor, lăsînd în urmă o operă deasupra timpului.

CICI IORDACHE-ADAM

(Urmare din pag. 19)

centru comercial de mina Intil, ineditul acestui port ridicat pe dealul de cretă — ceea ce înseamnă și mari dificultăți pentru cei care îl construiesc — stă, mai ales, în faptul de a se afla într-o simbolică vecinătate cu un inegalabil monument și document al istoriei noastre, monumentul rupestru de la Basarabi, cîtorii înălțate acum 8-9 veacuri, la începuturile formării etniei și poporului român. O punte peste veacuri a vocației noastre de constructori pașnici. Cusma de calcar conservată, ocrotită cu grijă, în străfundurile căreia sălășluiesc monumentele, stă parca de strajă, ca un soldat devotat, la pacea, tihna și viața portului ce se ntrupează. Acum, creasta de deal, singura rămasă la cota sa inițială, la cota geografiei locului, e încinsă cu un briu de lemn, dîndu-i înfățișarea unei mine pe dos, ce-i drept, armată cam haotic, în așteptarea restaurării și consolidării ce vor urma, după încetarea șantierului canal. Deocamdată, sub ea, la piciorul ei, se lucrează intens la opera ce se ridică din ape, încărcîndu-se singură de metafore și încărcînd locul, cu fundamentale simboluri. Cu atît mai mult cu cit cel care o desăvîrșește, care conduce mișcarea umană a construcției este un

foarte tînăr inginer — Mircea Andronescu. Și totuși, portul Basarabi este pentru sine o lucrare de maturitate inginerească, i s-a încredințat la 10 ani de la absolvirea facultății, la vîrsta de 32 de ani și după mai multe probe, mai multe examene profesionale. Dintr-o mamă olteancă și un tată ardelean, născut și crescut în Bălcești, comuna ce păstrează nu numai numele revoluționarului dar și spiritul său, a moștenit firea aprigă și tenacitatea unuia, înțelepciunea și cumpătarea celuilalt, peste care s-a așezat spiritul satului, cultivat cu grijă de dascălii săi. S-a dus astfel, unde a fost repartizat, departe de casă, în alt colț de țară, la Tulcea, deși visul său era de a construi o hidrocentrală. Portul Basarabi nu reprezintă pentru dînsul o nouă țară și nici o dificultate, ci verificarea unei experiențe căpătate în epoca studiului de la Șantierul naval din Tulcea, tot pe Dunăre, unde a avut șansa să fie implicat într-o lucrare unică și premieră în țară, — un sincrolift — lucrare inginerească importantă și deosebit de complexă. Revenoaste însă, că proba de foc, proba de rezistență fizică și putere de dăruire a fost și rămîne canalul. Simte că aparține acum, unei generații. Peste timp și peste vîrstă. Unei generații care a făcut în România o

operă unică, fără egal, proiectată nu doar într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, proiectată în eternitatea pămîntului românesc de către și cu forțele pămîntului românesc, cu voința și pentru destinul românilor. Cei de la Salva-Vișeu au fost o generație, au biografia și locul lor în istoria marilor construcții ale epocii socialiste, cei de la Bicaz, care au continuat apoi șirul îndelung al marilor centrale de pe riurile interioare ale țării — o alta, cei care au construit și construiesc metroul — încă una, cei care au înălțat marile platforme industriale — de asemenea... Generații în sensul experiențelor, în sensul capacității noastre de a ne rezolva singuri, acasă, cu capetele și brațele noastre probleme economice vitale, de a ne asigura avansul în civilizația secolului. Inginerul Mircea Andronescu spune că aici, la canal, în încheștarea cu apele, cu pămîntul, cu ploile, cu viscolul, cu proiectele, cu problemele tehnice de tot felul, cu oamenii chiar, a dat cel mai mare examen al existenței, al condiției umane. Aici a aflat ceea ce știa doar din cărți și prin cuvinte, ce înseamnă țările și forța omenească, intrajutorare, spirit de sacrificiu, eroism, conștiința ca act de viață. Zidurile de sprijin ale canalului, de pildă, au fost una din situațiile de excepție care

a verificat atitea caractere, care a unit sufletele atitor oameni, cu miile, alcătuiind cu adevărat o generație, dincolo de anii pe care îi poartă fiecare. „Nu știu, zice, cum s-or fi construit piramidele din Egipt, sau Acropole, sau Canalul Panama, dar Canalul Dunăre-Marea Neagră s-a construit, sigur, și cu nervi, și cu singe, și cu jertfe, și cu multă inteligență inginerească, și cu multă pricepere a muncitorilor noștri, a meseriașilor de toate tipurile, dar mai ales cu sentimente. Cu iubire. Fără asta, puteai să dai chiar cu biclul și degeaba; nu s-ar fi terminat, în nici un caz, într-un termen atît de scurt. Secretul este că fiecare om știa ce face și pentru ce, că este un proiect grandios la care nu pot visa și pe care nu-l pot implini multe țări, că este pentru noi toți. Cine ar fi intrat altfel, pentru tot ciștigul din lume, — căci trebuie să spunem că am fost și bine plătiți — sub malurile, de argilă mișcătoare, sub apele din infiltrații care te impresurau de pretutindeni, cu toate pompele ce funcționau zi și noapte, să toarne betoane, zi și noapte? În mîi pînă la genunchi, cu roca fragilă deasupra, care oricînd putea să se prăbușească — ceea ce s-a și întîmplat nu o dată — și să ia la vale sprijinurile tehnologice, macarale, utilaje, totul...”

Flux și reflux dirijat la Agigea

Am rămas la Agigea, în turnul de comandă, cîteva ore, și am avut senzația că mă aflu în turnul de comandă al unui aeroport. Construcția este aeriană, din beton și sticlă, cu o formă aerodinamică și cu arhitectură prismatică. Ferestrele sînt uriașe, așezate concav spre interior, în așa fel încît ai impresia că apele ecluzei trec chiar pe sub tine și vîntul cîntină construcția ca pe o navă de oțel calculată la orice furtună. Nu e o zi frumoasă dintre acelea pe care ni le inchipuim la o alunecare de privire spre mare și spre plajă. Dimpotrivă, norii alunecă împrejurul nostru, apoi țîșnesc soarele prin spărturile norilor, ploaie în rafale laterale, bate vîntul și pare că va răsări soarele, se scutură florile întîrziate de cîreș ca o ninsoare nebulă și Dunărea face valuri pînă departe, la orizont, revărsîndu-se în mare, într-o mare de oțel. E di-

Reper

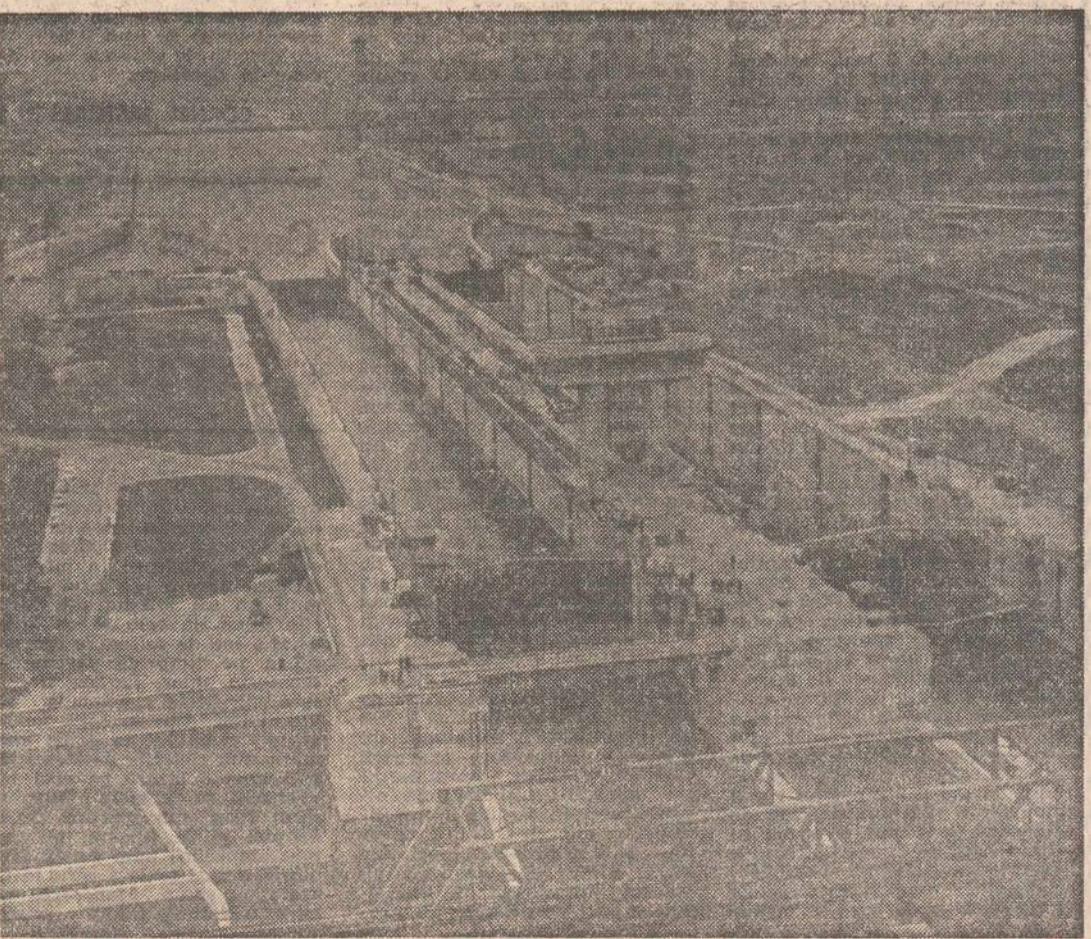
pe un traseu eroic

Ecluza

Inginerul mecanic Ioan Lică este șeful Nodului hidrotehnic Cernavodă. Ca reprezentant al beneficiarului, Administrația Canalului Dunăre — Marea Neagră, el a fost unul dintre cei care au urmărit și recepționat lucrările din prima zi, de cînd erau doar desene și calcule în mape de proiect. Între terminarea lor și trecerea primelor convoaie prin canal, perioada unor inevitabile rețușuri, la ecluză domnește liniștea și siguranța date de lucrul bine făcut. Într-adevăr, instalațiile ecluzei — aici ne aflăm — funcționează ca un ceasornic elvețian. Profităm de faptul că activitatea propriuzisă n-a început și solicităm inginerului Ioan Lică informații despre Nodul hidrotehnic Cernavodă. — Nodul hidrotehnic Cernavodă cuprinde canalul de la kilometrul 0 la kilometrul 5 500, stația de pompare și bineînțeles ecluza cu cele două porturi de așteptare din amonte și aval. Aici se găsește și dispeceratul din zona Cernavodă, adică de la kilometrul 0 la 15. Sîntem în perioada de probe complexe de navigație prin ecluze și canal. Convoitul maxim ce poate trece prin ecluză este de 6 barje a 3 000 tone plus un împingător de 2 400 cai-putere. Circuitul în-

formațional al ecluzei — comunicații telefonice, radio, telefoane, avertizoare sonore, televiziune cu circuit închis — măresc ritmicitatea, eficiența și securitatea operațiilor. O ecluzare cu un convoi maxim durează 45-50 minute. Instalațiile hidromecanice ale ecluzei sînt produse în țară, în majoritatea la I.C.M. Reșița, unele din ele în premieră națională și mondială. Activitatea la ecluză va fi continuă. Ea este asigurată de 110 oameni ai muncii, din care 12 cu studii superioare, 4 maeștri, tehnicieni, mecanici, electroniști, automatisti: inginerii Sandu Mircea, Constantin Dinulescu, Ovidiu Nicolae, Tudorel Chiriță, Gabriel Gologan, Adrian Iancu, tehnicianul Constantin Stăncioiu. Personalul care deserveste ecluza este navigant. Pentru adaptarea la noua meserie au făcut o pregătire de 9 luni. Operatorul de ecluză Aurel Constantinescu e inginer electromecanic navalist și a lucrat în flota maritimă ca șef mecanic. Dintre dispeceri, sîm numim pe căpitani de cursă lungă Vasile Sauca și Florin Condulet, piloții Rădoianu Cristocoea, Miron Vasilescu, Gheorghe Vlaicu și pilotul special Dumitru Budău.

OPREA GEORGESCU

Reper pe un traseu eroic

Podul

minează și echipa de control e mobilizată în turn la trecerea primei nave maritime prin ecluza numărul unu. Cu o după-amiază în urmă asistasem atenți, sensibili la fiecare semnal de alarmă, la verificarea ecluzei numărul doi, la umplerea segmentelor de ecluză cu apă și la dezumplerea lor, verificare de seismograf și de emoții pentru fiecare scurgere prin zidurile de beton armat. Nu înregistrasem nimic anormal. Semn că și aici constructorii își făcuseră datoria cu precizie și cu experiență de vechi constructori de baraje. Prin urmare, ne aflăm acum în turnul de comandă al ecluzei numărul unu de la Agigea, între kilometri 62,250 și 62,882. De sus, „ecluzele gemene” se văd, ele însele, ca o navă uriașă cu două bazine de apă, transportând spre mare sau dinspre mare, oer amestecat când de furtună, când de timp frumos. Pe lângă noi zboară pescăruși gata gata să ne tragă un nou rid pe frunte cu aripile lor întinse, tipind și plonjind în apă. Privim la orizont. Nava maritimă „Emil Racoviță”, navă de cercetări maritime a Institutului de cercetări maritime din Constanța urmează să treacă prin ecluză spre interior, spre Dunăre, spre Turnu Severin, unde va intra în reparații. De la distanță, nava pare minusculă. Ajunsă în fața porților dinspre mare nava ia proporții, amenință. Apa în ecluză este reglată la nivelul mării. Înainte de a trece pe sub podul de cale ferată inginerul Constantin Gurzu care conduce operațiunea trecerii primei nave maritime prin ecluză, prin canal, întreabă dacă antena care ținește metalic de la unul din catargele metalice este sub 21 de metri. Sintem asigurați prin radiotelefon că nu depășește 21 de metri. Și totuși inginerului i se pare că antena este mai mare ca nivelul podului și că se va lovi de pod. Este din nou asigurat, de pe vas, că acest lucru nu se va întâmpla. În sfârșit, se deschid porțile ecluzei, se deschid și se pliază lateral. Nava pătrunde în zona ecluzei. Este ora nouă și douăzeci și patru de minute. Personalul navigant se află în poziție de salut, de onor, aliniat pe punte. Antena se apropie de pod. Atinge tabloul podului, se îndoaie ușor, elastic, se îndoaie aproape de tot, alunecă pe sub pod și își revine cu o mișcare de baghetă în mina unui dirijor. Toată lumea răsuflă ușurată. Câteva minute însă ne-am auzit cu toții pulsul undeva în aer. Pescărușii nu mai au astimpăr. Aterizează în alt semn de salut pe puntea vasului care ni se pare, acum, când trece pe sub noi, uriaș, ca o piramidă plutitoare. Convorbirile ciudate prin radiotelefon continuă. Cățiva ochi atenți urmăresc fiecare mișcare a navei prin ecluză de-a lungul și de-a latul panoului de comandă electronic din carlinga turnului de comandă. E când o liniște, o liniște încordată, când gălăgie amplificată prin radiotelefoane. Vasul trece de limitele porții dinspre mare și intră în ecluza propriu-zisă care are o lungime de 310 metri și o lățime de 25 metri. Porțile dinspre mare se închid în urma ei încet și la o comandă electronică. Uriase, din metal masiv, nu au voie să se închidă sub un coeficient de siguranță mai mare de 3 milimetri. Din acest moment începe „acostarea” vasului care din

de cercetare așezate de o parte și de alta, ar putea dezechilibra nava în momentul umplerii bazinei până la nivelul apei Dunării, ridicându-se până la 7,50 metri. Treptat, treptat apa începe să crească în ecluză ca într-un flux dirijat în câteva minute, până la nivelul Dunării din această zi, fără nici un incident. Umplerea aceasta dă un fel de emoții. Sintem doar în fața unei premiere. Nu a intrat încă într-un exercițiu de rutină. În sfârșit, ajunși la nivelul apelor Dunării, care e mai ridicat, poarta dinspre țară se lasă sub apă și coboară până la nivelul fundului ecluzei, în așa fel încât să facă loc vasului de cercetări marine, să se reverse ușor, ca într-un vis, dincolo de amintirea mării. După care apele intră iar într-un reflux dirijat și se lasă pentru a primi alte ambarcații de lucru din zonă. Este ora zece și nouă minute. În mod normal, după afirmațiile specialiștilor și mai ales ale inginerului Mirel Stanciu care conduce cu siguranța unui comandant de vas încercat turnul de comandă, o trecere prin ecluză nu trebuie să dureze mai mult de cincisprezece minute. Având în vedere însă că ne aflăm în timpul de respirație mai lung al unei premiere, admitem un coeficient de verificare sporit. Privim din turnul de comandă electronic jur-imprijurul ecluzei cu peluzele ei de jarbă și flori semănate de curind de către horticultori plini de imaginație. Apoi, cele două șantiere deschise ale viitoarelor microhidrocentrale care se vor construi de o parte și de alta a ecluzelor, apoi vastul cimp răscolit de excavatoare și de buldozere care pare un șantier geologic vecin cu norii involburati de pe cer și cu cei de praf și simțim cum peisajul se așază, revine la o liniște de mal frumos, de țarm la Marea Neagră. Mare care se vede încă tulbure, departe, izolată de canal printr-un dig, ca nu cumva apele mării să intre în Dunăre sau ale Dunării să pătrundă prea adinc în larg amenințând plajele învecinate. Și undeva, în spate, podul rutier de pe canal, podul renumit de la Agigea cu silueta lui de pescăruș care se desprinde de pământ, pod de legătură cu toate constelațiile litoralului de vacanță. E cincisprezece mai, zi în care începe sezonul vacanțelor pe litoral și în care primii turiști nordici fac prima baie în mare.

ADRIAN DOHOTARU ■

Am șlefuit un monument

Marian Burghilea n-a implinit încă 32 de ani. Este inginer și maestru al sportului. A jucat rugby la „Știința” Petroșani și la „Farul” Constanța. A fost selecționat și în echipa națională. Și odată ce a călcat pe pământul Dobrogei s-a îndrăgostit de aceste locuri... La canal lucrează de câțiva ani buni. În ultimul timp a îndeplinit funcția de șef de lot din cadrul șantierului 14 Constanța, grup montaj cazane din cadrul uzinei Vulcan-București... În momentul de față lucrează în cadrul grupului de șantier Nuclear-Montaj de la Centrala Atomo-Electrică din Cernavodă... L-am cunoscut zilele trecute. Mi-a strins mina de parcă ar fi

vrut să mi-o desprindă din încheietură și m-a întrebat scurt și sec: ce-i? Cînd a aflat că subiectul discuției noastre este canalul, acel munte de om plămădit parcă la răscruce de vînturi a devenit altul. Fața i s-a luminat și i-am putut ghici chiar un zîmbet. Un zîmbet coborît din priviri și care s-a oprit preț de câteva clipe pe buze. A devenit un copil îmbrățișat de propriile sale amintiri. Și-a deschis sufletul și a început să povestească fără să-i pun întrebări așa ca-ntr-o autobiografie. Am lucrat, spune, cîțiva ani buni la canal. Cei mai frumoși ani ai mei. Parcă a fost o continuare a studiilor. M-am ocupat de protecția anticorozivă a lucrărilor. Fiindcă canalul reprezintă o zestre pe care trebuie s-o transmitem generațiilor viitoare. Cînd spun protecție nu mă gîndesc numai la acțiunea directă a apei asupra metalului ci în genere a întregului timp care lucrează asupra construcției. Fiindcă ceea ce am făcut noi, constructorii, reprezintă un testament al vremurilor noastre care trebuie să reziste veacurilor. Un vis de-al nostru către realitate. Așa sînd lucrurile protecția care s-a executat a fost ca o precizie de ceasornic, de o mare importanță și de mare responsabilitate. Am avut de protejat metalul de la ecluze. Peste 100 000 de metri pătrați. Peste 30 de oameni, mai mult sau mai puțin — cum a cerut lucrarea, în ani, precum sculptorii au șlefuit un moment. Cu aparate speciale, cu un anumit fel de nisip, sub presiune. S-a frecat metalul pînă acesta și-a descoperit sufletul și inima. A rămas curat precum o lacrimă de om cîștit. S-a aplicat un grund în câteva straturi pe care s-a dat cu vopsea. Dacă ar fi să calculăm și astfel, pe o suprafață de metal s-a revenit de câteva ori; de cel puțin cinci. Așa că acei 100 000 de metri pătrați trebuie înmulțiti de cinci ori. Pe lângă acestea s-a făcut și protecția ghidajelor, a vanelor, a grătarelor și a porților. Ceea ce este de notat este faptul că întreaga protecție s-a făcut, cum se spune, la fața locului. În baza de la Agigea. Nu a venit nici o bucată de metal rostuită din fabrică. S-a executat protecția pe teren și în paralel amplasarea cu cei de la Energo-Montaj. Și dacă se mai strica și cite o suprafață de metal se revenea cu acea răbdare a ceasornicarului. S-au creat și anumite condiții speciale. Ultimele două ierni au fost, în Dobrogea, cu temperaturi scăzute. Metalul a fost colorat unde i s-a asigurat, exact, ca unui copil, o temperatură constantă de cinci grade. Umiditate de optzeci la sută. S-au făcut corturi înalte de peste cincisprezece metri dotate cu aeroterme speciale. Acesta a fost secretul pentru care dantelăria metalică și-a găsit locul în viața canalului la termen, fără să fie influențat termenul dării în exploatare... Totul a fost ca o adevărată școală, ține să precizeze inginerul Marian Burghilea. Aici, față-n față cu metalul, ne-am calificat și ne-am specializat. Ioan Antohi, Constantin Hristu, Nicu Bolboacă, Ionel Alflori, Ion Lentea sînt numele a cîtorva dintre muncitorii care au lucrat la protejarea canalului. Lor li se mai adaugă și numele inginerului Radu Juverdeanu, șef de brigadă, și al inginerului șef Mihai Tîndără. Și fiindcă tot sintem

(Continuare în pag. 22)

SORIN POSTOLACHE ■

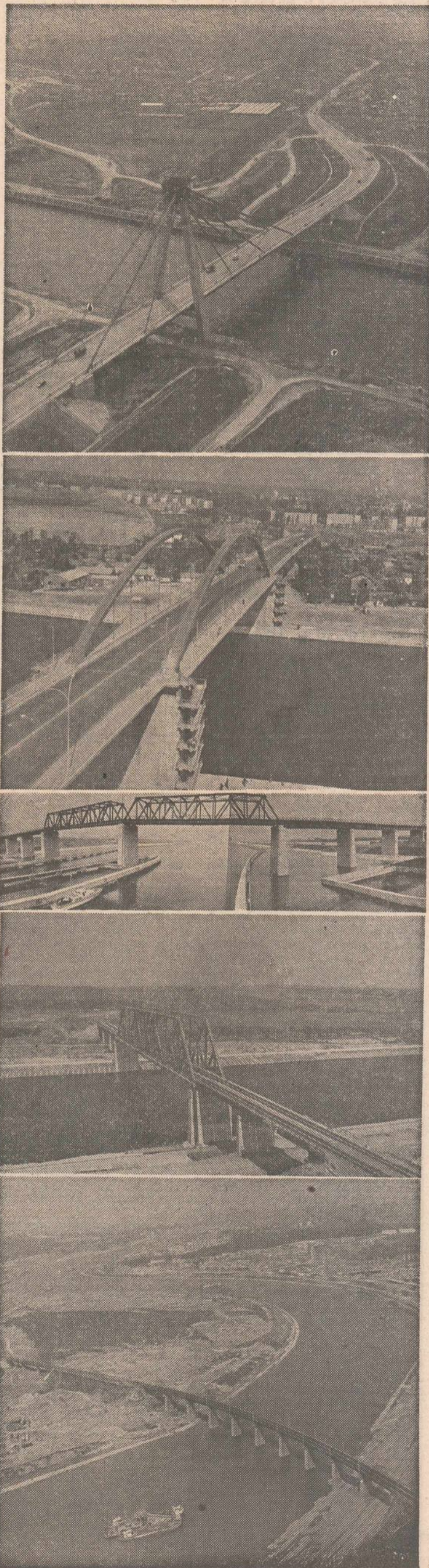
Unul de la canal

Nu l-am văzut nici odată. Alți oameni pot depune mărturie că meșterul Tudorică a existat. Eram într-un birou și-a intrat o femeie. Știi cine este ea? Cine? am zis. Nevasta celui mai bun prieten al nostru. A murit, dar să nu vorbiți tare că ne aude și se-ntristează. Bine, nu vorbesc. Și ce s-a întîmplat cu prietenul vostru? Am fost împreună la Bicaz. N-a pățit nimic! A fost la Porțile de Fier! Le-a făcut cum ar fi făcut o cutie de lemn. Era maistru și cine știe pe cite scări improvizate a urcat la viața lui. Avea un simț al mecanicii mai abilit decât simțul mîncării la unii flămînzi. Dacă-i dădeai să conducă mai mult de trei oameni se incurca în ei. Prefera doi și lucra cu ei cît cu cinci. Dacă

voiai să-l chinai trebuia doar să-l pui să scrie. Zicea că mai bine îți face un motor. A făcut Porțile de Fier și n-a pățit nimic. A avut cancer în gît. A fost operat și medicii au declarat că a scăpat. Avea 58 de ani își făcuse la Odobesti o casă cu cinci s-au șase camere. N-a stat în ea nici măcar o zi. A zis că o inaugurează după ce inaugurează canalul. Se strica o mașină. Il chemai pe el. Și nea Tudorică zicea, las pe nenea. Dacă te durea stomacul, ridea de tine. Îți zicea, măi băiete, ulcerul e boala șantierului. N-ai ulcer, n-ai vechime! Ne tot povestea ce viață va duce în casa aia a lui în care își băgase toți banii adunați pe șantier. Casa începuse să devină viață și visul lui. Și nea Teodor Cotea mai avea un

biț. Să-i meargă televizorul bine și să nu dubleze imaginea. Intr-o seară a luat scara și a urcat să aranjeze antena. A bibilit-o și, cînd să coboare scara a alunecat și meșterul a căzut și s-a lovit la cap. A murit la puțin timp și-a fost înmormîntat în Medgidia. N-a vrut să-și mai vadă casa de la Odobesti. A zis că în aia n-a stat nici o zi. Zilele lui au fost la Medgidia. Cînd a fost înmormîntat, tot șantierul a mers în urma lui. Și pe străzile orașului lumea ținea. L-am văzut pe unul tîndăr cum a întrebat, bă, cine a murit? Unul de la canal, i-a răspuns cineva în doi per. Băiatul a stat o clipă pe gînduri și-a intrat între noi.

CORNEL NISTORESCU ■

(Urmare din pag. 21)

la acest capitol trebuie să mai spunem că, în momentul de față, cei mai buni muncitori au fost selecționați și au plecat în câteva țări în a proteja diferitele obiective industriale. Este încă o dovadă că lucrările de la canal au format specialiști. Fostii elevi în prezent au devenit profesori pe mai multe meridiane ale planetei... Odată, în aval, la ecluza din Agigea, vanele numărul 1 și 4 s-au deteriorat din cauza ploilor. S-au produs infiltrații. Protecția era proaspăt făcută și s-a stricat. A trebuit refăcută. S-au introdus pompele. S-a scos apa și timp de 72 de ore s-a muncit fără nici o clipă de răgaz. Acum, aceste fapte, spune inginerul, au intrat în povesti. Miine vor fi legende. Numai că totul este adevărat. Și, de multe ori, mi spune așa ca o mare destăinuire Marian Burghilea, merg la ecluzele de la Cernavodă și de la Agigea. Și stau ore întregi de privesc totul. Și amintirile, și tot ceea ce am făcut noi se derulează prin fața ochilor ca la cinematograful. Și mă întreb, acolo, cocoțat pe stâncile Cernavodă sau acolo unde Dunărea sărută marea dacă mă simt în stare să mai fac odată ceea ce am făcut. De fiecare dată îmi răspund același lucru: Da! Am aflat, consider eu, marea șansă de a munci la una din cele mai mari realizări și investiții a epocii noastre. Am datoriat, acum cind am descifrat și am înțeles marile taine ale meseriei, se duc mai departe, precum o ștafetă, ceea ce am învățat aici. Cătorul României de astăzi, președintele Nicolae Ceaușescu, ne-a dat posibilitate, tineri fiind, să punem în viață tot potențialul nostru. Mă voi mindri cind voi spune copiilor și nepoților mei: „Tată, și eu am lucrat la canal...”

Terra are un nou punct de reper

Înotăm cu un ARO către zona de creastă, acolo unde în drumul lor spre mare oamenii canalului au tăiat în două roca adormită de multe ere geolo-

gice, scheletul vechilor Hercinici. De o parte și alta a acestui drum căznit ne asediază un adevărat tărîm lunar. Călătorim parcă printr-o planetă răvășită, ruptă acum dintr-un alt sistem cosmic, pe care iarba n-a avut încă timp să se așeze. Vinturi sterpe suflă din toată părțile. Pămîntul a icnit și a împins la suprafață munți de nisip și cretă, de roci și pulberi roșii care încă n-au fost numiți. Peisajul nu este însă rezultat al vreunor mișcări tectonice. Niște miini omeneste, unele puternice, bătorite, altele mai firave, ajutate de mașini, au apucat acești munți de urechi, i-au sfărîmat în bucăți, i-au așezat pe două maluri, încît să nu se mai întilnească niciodată, și au născut un riu. Nicolae Dimciă, tovarăș de drum, inginer la Centrala canalului, zice că s-au excavat 300 milioane mc de pămînt și rocă. Nici la Canalul Panama, nici la o altă lucrare de acest fel din lume nu s-a dislocat atîta planetă. Cîte tone de trotil a înghițit aici Pămîntul? Multe, dar rezultatul, constructiv, e unul fără precedent.

Îl rog pe șoferul Ionel Manca, un mucalit simpatic de prin Surani (Prahova), venit cu soția și patru prunci aici de la începerea lucrărilor, să frigă mai tare umblătoarea asta pe patru roți, să ajungem repede pe creastă. Acolo, acum, citeva mîi de militari stau suspendați în frînghii și bărbieresc stîncă: taluzează malurile canalului. Ionel, care a făcut canalul pe basculă și doar de puțin timp a urcat pe acest Aro plin de răni, mă înțelege: accelerează, schimbă vitezele, frinează, cind dă de vreun obstacol în stare să ne periclitzeze viața, înjură, cind dă de cite un mocofan care abia se mișcă pe un astfel de drum și înaintează în stil șofer de basculă. Am vrut să-i prindem pe cascadori înainte de plecarea lor la masa de prinz. Nu i-am prins și Ionel Manca se uită trist la mine, așteptînd parcă să-l reproșez acest lucru, fără să știe că pierderea asta o putem transforma în câștig. Fîndcă, lată, am prilejul să înțeleg mai bine starea de solitudine a unui planton. Un soldat a rămas singur pe creasta stîncilor de rocă și doi pescăruși naivi îi dau roată întrebîndu-se poate la ce-o fi gîndind cătana cu privirile cercetînd zarea apelor:

— Trupa a plecat la masă, zice, iar eu am rămas de planton; mă numesc Nae Rusu, am 22 de ani și am și 17 luni de armată. Sint din Topraisar, de

aici, din Dobrogea, iar după ce mă voi lăsa la vatră voi merge tot la sistemul de irigații din satul meu.

— Ce păzești aici?
— Unelele astea: lopoți, tîrnăcoape, funii, centuri de siguranță, colaci de salvare; nu că le-ar lua careva, ci fiindcă așa e la noi, în armată, disciplină, ordine.

— Și cum lucrați pe peretele ăsta de rocă, drept ca o platoșă?

— Eee, nu e chiar așa; dum-nevoastră, gazetarii, mai exagerați, mai umblați adică la metaforă. Ne încingem bine cu centurile astea, un capăt al frînghiei îl legăm de un drug de fier, piton îl zicem noi, al doilea capăt îl legăm de aici, de centură. Astfel sistem asigurată.

— Cit lucrați astfel, suspendați?

— De la șapte, dimineața, pînă la 12.30. Facem o oră pauză de masă și ne legăm centurile de siguranță din nou, pînă la 18.30. După care ducem sculele la magazie, ne suim în autobuze și plecăm spre tabără.

— Și cum e viața în tabără? mai întreb eu.

— E bună, avem chioșcuri de unde ne cumpărăm ce ne trebuie, avem barăci, piețe, găsim tot ce ne trebuie.

— Soldatul nu umblă la metaforă acum? îl întreb.

Înțelege gluma și ride. De pe dealuri se întorc trupele de la masă. Malul sting e înflorit de soldați ca de o lederă verde. Pe malul drept, un votevod își dispune parcă armatele înalte de începerea unei bătălii. Imaginea are ceva din măreția marilor înclștări umane: Călugărenii, poate, Podul Înalt, Salamina sau Waterloo. Numai că asaltul acestor pereți de stîncă se dă în numele vieții și el ne poartă cu gîndul spre geneze și nu spre tragedii. Ca la o comandă, pe care acum nimeni nu a dat-o, picamele, tirnă-coapele, baroasele, berbecii metalici spinzurați de cirligele macaralelor încep să lovească stîncă în cap. De sus cade ploaie de rocă. Posada? Nu, Canalul Dunăre—Marea Neagră! Un locotenent stă în virf ca un turn de veghe. Îl fac semn să coboare la cota 10, la care ne aflăm noi. Se uită în dreapta, în stînga, caută un drum mai convenabil și, amintindu-și probabil că drumul cel mai scurt dintre două puncte este linia dreaptă, prinde frînghia în miini și se lasă spre noi de la 70 metri.

— Sint aici, împreună cu militarul mei, de un an și o lună, zice locotenentul Gheorghe Ciubotaru; am taluzat și drenat

malurile canalului între kilometrii 37, Poarta Albă și 56. Acum torcetrăm peretele ăsta, consolidăm taluzul prin betonare.

— De ce e nevoie să mai betonăm roca asta și așa destul de dură?

— Fîndcă timpul, cu agentii săi, e mai tare ca roca. O plouă, o încălzește, o răcește și o macină, și o doboară în avalanșe. Am văzut astfel de avalanșe și simți cum se strînge inima în tine. Lucrarea asta trebuie să fie de durată.

În frînghii, soldații continuă să lovească stîncă dură. Pirghiile ascuțite o înțeapă, canale înguste, săpate tot în rocă, îi adună apele pluviale, izvoarele, lacrima. Unul n-a mai avut unde pune piciorul și a alunecat în gol. Iată-l pendulînd. Alți trei camarazi îl trag sus, pe pragul de rocă. Solidaritatea, intrajutorarea umană funcționează la înalți parametri de dăruire. Unii o fac pe sacagiul: cară apă. Stîncă adună multă sudoare tină. Soarele arde. Dinspre mare vin brize sărate. Canalul, ca paloșul unui zău blind, străbate stăpa Dobrogei.

La cota 10, de o parte și alta a canalului, va fi un drum asfaltat, pe care vor circula în special cei ce se vor îndeletnici de acum încolo cu întreținerea acestor opere. Militarii locotenentului Ion Zai lucrează aici: taluzează și lărgesc bancheta pe care se va așterne drumul. Acum trag cu toții de un excavator, îl repară. Majoritatea sint moldoveni. Treaba asta a lor se aseamănă cu aceea a fortificațiilor, pe care ar fi nevoiți să le amenajeze în caz de un atac armat. Așa că activitatea de aici, desfășurată mai ales în astfel de condiții, dezvoltă în oamenii lui Ion Zai, ca și în ceilalți, curajul, bărbăția, măiestria militară. De sus, cade rocă. Cind plouă, și aici a tot plouat, de sus se scurg ape cu pămînt și cretă. Cind a înghețat, peretele a devenit ca un bloc de sticlă, pe care puteai aluneca. În asemenea condiții abia poți să te ții în frînghii, să-ți aperi integritatea. Militarii aceștia, și alții care au trecut pe aici spre liberare, au făcut însă mai mult: au taluzat malurile de rocă și în astfel de momente, fără să ignore riscul, fără să suporte, să sufere acest risc.

— Cum? îl întreb pe locotenent-colonelul Ștefan Mîrică.

— Prin organizarea exemplară a muncii, prin instruirea militarilor, prin pregătirea lor în raport de fiecare lucrare, de specificul ei, prin luarea unor

măsuri de tehnica securității muncii.

Au fost și momente de excepție: era prin luna martie, spunea locotenentul Gheorghe Ciubotaru, și ploua mereu. Trebuia să terminăm niște lucrări urgente de care depindea începerea altora, se impunea, într-un fel, folosirea rațională, eficientă a tuturor oamenilor. Lucrarea era de volum mare, tot un fel de taluz, trebuia multă rocă dislocată. De sus, curgea apă cu pămînt peste cei din frînghii. Lucram toată ziua. Și noaptea, suprafețele dislocate iar se încăreau cu rocă, din avalanșe. Era ca în balada Mesterului Manole. Avalanșele ne acopereau uneltele. În ultima zi am ales 20 de oameni dintre cei mai solizi, dar pe bază de voluntariat. Le-am spus dinainte că trebuie să terminăm lucrarea. M-au înțeles. M-am îngrijit și de hrană. Am intrat în frînghii la ora 7 și am ieșit la 23, cu o oră pauză pentru masă. Din cei 20 de militari, 12 erau la picamere, tăiau și taluzau malul de rocă. A fost greu, dur, am trăit clipe de mari emoții, dar după două zile Șantierul 38 a putut raporta terminarea lucrărilor la zidurile de sprijin. Băieții aceia au fost recompensați în bani și permisi.

Băieții aceia și alții alții ca ei au rămas anonimi, dar opera lor va rămîni măreț în istoria unui neam. În fața luptei lor, a curajului lor, a jertfei lor, pămîntul și-a desfășurat pieptul să primească apele din fluviul cel mare al Europei, să le ducă spre mare, și în curgele lor să ude stăpa Dobrogei și să o transforme în mănoasă cîmpie. Barăcile-dormitor, îmbibate de damful cizmilor de cauciuc, al trupurilor transpirate și încercate de trudă, vor fi mutate în altă parte, pe alte locuri în transformare. Mașinile vor fi orientate și ele într-acolo. Ochiul constructorilor își vor privi opera și, încărcăți de o speranță tainică, de nădejdi și iluzii, de nostalgii și regrete poate, se vor desprinde de această obsedantă imagine. Stăvilarele se vor deschide asemenea aripilor unei mari păsări albe. Vapoarele au început chiar sub ochii noștri să navigheze. Ca paloșul unui zău se întinde canalul. O uriașă poartă a iubirii, arteră cosmică în care o inimă cosmică pompează singele alb al apelor. Terra are un nou punct de reper: canalul!

Încotro va izbucni din nou entuziasmul?

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Gînd fără glas din clipa de nostalgie dintre un sfîrșit și un alt început

„Manole cum sta
Sus pe inveliș
Și pe coperiș
Din cap cletina,
Din suflet ofta
Din gură-i zicea
Și mi-i răspundea:
—Doamne, Negru Vodă,
Mare-i și frumoasă
Mindră și-arătoasă
Sfîntă mănăstire
Chip de pomenire
Dar cum este ea
Zău pre legea mea
C-așa lucrătură
Și ferecătură
Mi-e de-nvățătură
De m-oi bizui
Altele-oi croi
Mult mai arătoase
Și mult mai frumoase”

(MEȘTERUL MANOLE)

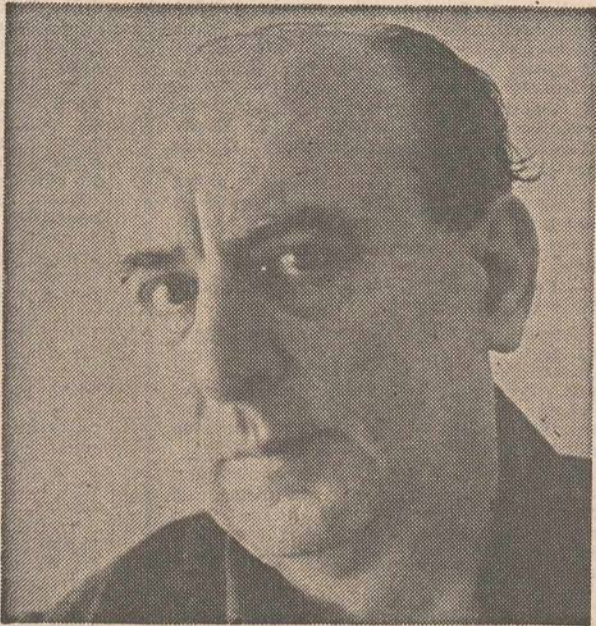
flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Lucian Raicu:

„Am avut
noroc:
pasiunea
s-a confundat
cu meseria“

— N-ați dorit să dați acest interviu sub forma unei discuții. Așa că v-am adus două casetofoane și două casete. Pe una dintre casete sunt înregistrate întrebările mele. Cealaltă casetă e goală și pe ea am să vă rog să înregistrați răspunsurile dumneavoastră. Am însă, o rugămintă: să ascultați întrebarea, să dați imediat răspunsul, fără a le mai asculta pe celelalte. De acord?

— Bine.
— Atunci vă las singur.

— Prima întrebare sună așa: pentru mine, Lucian Raicu este unul dintre criticii pe care îl citesc cu mare plăcere: scrie frumos și exact și, mai ales, așa cum se exprimă Marian Popa în DICȚIONARUL său, cu o mare iubire față de operă și de creatorul ei. Îndeobște, cînd ne gândim la un critic, dintr-o inerție culturală ni-l închipuim în ipostaze sacerdotale, despărțind fără să țină cont de nimic ce e bun de ce e rău, griul de neghină. Iată însă că poate fi cineva un critic important și același — îl citez din nou pe Marian Popa — „avansează cu o timiditate extremă” obiectiv operelor analizate. De unde provine acest adînc respect pentru rîndurile așternute pe o pagină, chiar dacă uneori ele nu sînt foarte izbutite, foarte inspirate?

(În difuzoarele casetofonului după care transcriu răspunsurile lui Lucian Raicu se aude mai întîi un fîsîit ușor, apoi se așterne liniștea, se mai aud cîteva pocnituri în aparat, semn că preopinutul meu invizibil nu s-a acomodat de la început cu manevrarea lui. Pe urmă vocea lui sună limpede și ușor mirată, în registrul acut.)

— Încerc să înțeleg bine ce spuneți și mai ales ce vreți să spuneți, așa cum fac de obicei, cînd încerc să fac de obicei cînd mă aflu în fața unui text literar și a întrebării ce ne-o adresează. Mă recunosc pînă la un punct în binevoitoarea imagine pe care mi-o oferiți, mă recunosc și nu prea (ride), o văd cam de departe, cum tot de departe, recunoscîndu-mă și nu prea, mă văd adesea pe mine însumi. Ca să fiu mai agresiv decît cu mulțumire observ că mă considerați, v-aș întoarce întrebarea: dacă citiți ceva (cum spuneți) „cu mare plăcere”, ce vă mai trebuie? Eu zic că e de-ajuns. Nu e totul, dar e ceva, n-aș cere mai mult unui biet muritor. Să

știți că îmi place să glumesc (din nou un început de ris) și îmi plac numai oamenilor care știu de glumă... Ceilalți mă îngheață — și ei și importanțele lor opere... Umorul (s-a spus, toate s-au spus) este inerent (aici e ușor uitat): chiar așa, inerent gândirii juste. Este și o formă a marii iubiri de care vorbim și-n care (cînd sînt în stare bună) mă recunosc. Și în calitate de „critic literar”. Criticii — chiar și cei mai exigenți — sînt și ei, oricum, oameni, sînt muritori, chiar și cei nemuritori. Lăsînd gluma deoparte, critica este iubire — inteligență, dacă se poate — de literatură. Mazilu, care respecta critica și era emoționat că așa ceva poate să existe, zicea: criticul este un scriitor mai altruist decît ceilalți, asta e toată deosebirea între critic și „scriitor”. Zicea: domnule, ciudată chestie, criticului îi place și ce scriu alții, nu numai ce scrie el însuși. Nu înceta să se minuneze. E adevărat, nu înțelegi decît ceea ce iubești. De ce ar face excepție „sacerdotală” critică de la norma universală (ton apăsător) a înțelegerii? „On ne possède que ce qu'on aime.” O spune Malraux într-o carte care se intitulează semnificativ Călea regală. (Ride) Era să spun (glumind și nu prea) Călea de acces.

Vreau, totuși, să precizez că „adîncul respect” de care vorbim și care este real, pentru că (s-a spus și asta) „talentul este un lucru rar”, mult mai rar decît credem, și cine nu-l respectă nimic nu respectă (din nou ton apăsător), se poate adresa, din atîtea pricini, și operelor în chiar „foarte izbutite”, nu și celei lipsite (cum spuneți) de „inspiratie”. Măcar „inspirată”, dacă nu mai mult, trebuie să fie „pagina”... Vreau să mai precizez că, de mulți ani încoace, nu fac cronică literară, n-am născut specializată, încerc să mă descurc altfel, mai bine sau mai rău, după posibilități și împrejurări. S-a nimerit ca împrejurările să nu contrazică fundamental intenția profundă: atît de necesara cronică literară (foarte bună în momentul de față, neducînd, în nici un fel, lipsa concursului meu) nu mă (mai) atrage peste măsură. De asta și există mai mulți critici... altfel ar fi de-ajuns

(Continuare în pag. 24)

GEORGE ARION ■

Unde duminică e zi lucrătoare

S-o spunem de la început, la prima instituție lirică a țării, Opera Română din București, ca și la celelalte lăcașuri de cultură din România, se muncește virtos. De la o vreme încoace, ziua de luni, zi tradițională, zi de relaxe, seamănă tot mai mult cu aceea de duminică, adică programează tot două manifestări, ajungîndu-se astfel ca, săptămînal, să se desfășoare un număr de 9 spectacole la sediul; adăugînd la acestea și alte programe, aflate în deplasare, se poate observa, cu ușurință, că aceia care-și închipuie că viața de artist este ușoară și simplă, se înșală în totul. Ceea ce este mai interesant, îl constituie faptul că la oferta mare de spectacole, cererea de bilete rămîne destul de ridicată; cu o singură condiție, ca nivelul artistic să fie menținut la o cotă cît mai înaltă. Spectatorii își au flerul lor, ei „simt” anticipat dacă va fi o seară bună, sau mai puțin bună. Sigur, de multe ori sînt înșelați de nume sonore, de titluri și promisiuni, dar în cele mai dese rînduri, obișnuința spectacolelor lirice nu dau greș în anticipațiile lor. Cîteva viziuneri de spectacole, ne-au prilejuit mai multe reflecții, mai ales în acest context — fără precedent — al ritmului trepidant în care lucrează azi toți slujitorii Operei Române din București, de la cîntăreți și baletrini și pînă la ultimul mașinist.

Trebuie de semnalat, mai întîi, apariția la pupitrul dirijoral, în calitate de invitați, a lui Cristian Brăncuși și a colonelului Sergiu Eremia (care cumulează la Ansamblul „Doina” al M.A.N. și funcția de director, clădindu-și cu această ocazie o bună orchestră simfonică). Primul, a dirijat două „Traviate”, avînd parte de distribuții absolut excepționale; al doilea a condus „Aida”, cu artiști de mare valoare și experiență scenică; similitudinea se observă imediat, ambii preferînd creația verdiană, ca și Cristian Mandeal, de altfel, care — cititorii noștri își amintesc, desigur, — a onorat același pupitrul, anul trecut, tot cu Verdi, bagheta sa vrîjindu-ne tot în „Aida”. Să fie oare Verdi, genul creator care inspiră debutul dirijorilor români la operă?

Cristian Brăncuși este un tînar talentat. El și-a făcut „ucenicia” la Orchestra Simfonică din Ploiești, apoi a fost angajat la simfonia radioteleviziunii și, iată-l acum conducînd și spectacole de operă, la prima scenă lirică a țării. Să recunoaștem, o ascensiune vertiginosă, într-o perioadă relativ scurtă. Printre meritele lui Brăncuși să notăm o gestică elegantă, muzicalitatea sa, precum și faptul că „simte” cîntăreții; respiră cu ei și îi lasă, astfel, să se desfășoare în voie; dar aceasta este o armă cu două tăișuri, deoarece, în acest mod, există pericolul de a lungi timpul spectacolului, în beneficiul savurării arilor de tip belcanto. Experiența în conducerea unei opere se cîștigă greu, în vreme îndelungată și printr-o muncă asiduă cu scena lirică. De asemenea, o conlucrare anticipată, cu soliștii spectacolului, creează premisele unor bune rezultate, prin explicarea arhitectonicii operei respective, în stilul și în concepția personală, a dirijorului invitat. Cristian Brăncuși a avut șansa să colaboreze cu artiști de faimă mondială, ca Eugenia Moldoveanu și Nicolae Herlea, alături de care se pot învăța multe. Așteptăm, deci, cu interes desfășurarea — în timp — a lui

Cristian Brăncuși, în calitate de dirijor de operă, printr-o programare judicioasă, în spectacole variate, pentru a putea astfel să-și găsească și să-și făurească un stil și un crez propriu, asupra uneia, sau a mai multor perioade din creația operistică.

Sergiu Eremia este un nume foarte cunoscut, în calitate de dirijor al multor spectacole festive, dar și al unui disc de referință, despre care, noi, am și relatat, avînd drept subiect, popularizarea unor celebre coruri din... opere! Se vede, astfel, cu mult timp înainte, atracția pe care creația lirică o manifestă asupra acestui artist. Pentru a dirija „Aida”, una dintre cele mai dificile lucrări verdiane, se cere — în afara curajului de a ridica bagheta, acolo unde au condus cel mai mari dirijori români — multă probitate profesională, cunoașterea adîncă a noului stil din cea de a treia perioadă de creație a marelui Giuseppe, legat nemijlocit de aprofundarea creației wagneriene, precum și o destul de îndelungată experiență simfonică. Sigur că fermitatea gestului a produs impresie, că gradarea „Triumfalului” s-a efectuat în cele mai bune condiții, dar lipsa de conducere a unor spectacole de această factură, s-a vădit într-o concepție oarecum labilă asupra dramatisului, căci, să nu uităm, „Aida” marchează începutul dramei muzicale italiene și ea trebuie privită ca atare de pe podiumul dirijoral.

Dorim să fim bine înțeleși. Linia deschisă de direcția Operei Române din București, de a permite lansarea și afirmarea unor dirijori de talent, este salutară. Ani de zile, această „poartă” a stat „ferecată”. Și este bine că s-a observat, în sfîrșit, faptul că după Cornel Trăilescu și Constantin Petrovici, conducători de o certă valoare și cu multă experiență, la care s-a alăturat — între timp — și Lucian Anca, nu mai rămîne nimeni. (Să amintim aici, cu acest prilej, despre un „Tannhauser”, de excepție, dirijat de Cornel Trăilescu, în pofida unei orchestre slăbite numeric. Să mai amintim despre o altă „Traviată”, splendid, dirijată de Constantin Petrovici, avînd drept protagoniști pe Marina Mirea, Ionel Voineag și Lucian Marinescu; să mai notăm și uimirea noastră, văzîndu-l într-o pauză pe maestrul de cor Stelian Olariu, îmbrăcat într-un sac de pinză și pregătindu-se să intre pe scenă, ca pelerin, împreună cu valorosul său cor. Este, credem, cel mai minunat exemplu de dăruire al unui dirijor de cor de operă, care stă — în permanență — în mijlocul aceluia pe care îl conduce și dimineața, la repetiții și seara, în spectacole.)

Revenînd însă la tema noastră, vom arăta, deci, că folosirea unor tineri care s-au afirmat în cadrul concertelor simfonice, în Capitală, ca și în țară, poate crea cadrul unei școli dirijorale de spectacole lirice, atît pentru scena Operei Române din București, cît și pentru celelalte scene din provincie. Să ne gândim că lingă numele binecunoscute ale maestrilor, se ivește și se afirmă o nouă generație, cu talentele ei, care se numesc Cristian Brăncuși, Horia Andreescu, Răzvan Cernat, Sergiu Eremia, Corneliu Calistru, Gheorghe Victor Dumănescu, D. Oschanitzki și alți muzicieni de aceeași înaltă categorie artistică. Ce frumos sună!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Loialitatea față de literatură

Nu mai știu cu exactitate cînd și unde l-am cunoscut pe omul acesta blind, cu vorba înceată și coborîtă spre șoaptă, inteligent și prietenos. Îmi amintesc însă cu precizie cînd i-am citit primul articol în Viața Românească. Scria despre spiritul modern în literatură într-o vreme în care ideea de modernitate era rușinoasă și subversivă. Frază lui era fluentă și colorată, ideile veneau repede și erau însoțite, adeseori, de o ironie cordială. Lucian Raicu avea un stil al său, neobișnuit de proaspăt și penetrant pentru acele timpuri austere. Părea un om cu o mare experiență literară, un critic trecut prin multe. Era, mi-am dat seama mai tirziu, foarte tînar, un adolescent aproape, îndrăgostit de critica literară și dornic s-o exercite la o vîrstă cînd critica literară pare o profesiune la îndemîna altor generații. Lucian Raicu optase pentru ea la 17 sau 18 ani și de atunci n-a mai părăsit-o.

L-am cunoscut, cu adevărat, prin 1963, cînd a apărut în redacția Gazetei literare după o lungă absență din viața literară. O ființă pașnică, discretă, resemnată în fața

violentei și, totuși, o ființă de o acuitate și o pasionalitate — cînd e vorba de literatură — rar întîlnite. Omul care privește cu un ochi sceptic lumea din afară și ocolește, din instinct, agresivitățile existentei, trăiește cu fervoare în lumea cărților și scrie, de 30 de ani, cu o ciudată bucurie a spiritului, despre cărți. Și-a fixat de la început un stil și, cu minime modificări, stilul a rămas și azi același. L-am putea defini astfel: o asumare integrală a obiectului și o penetrație lentă, obsesivă, pe firul unei unice idei. În poezie, Lucian Raicu caută tonul fundamental, prin ton înțelegînd un mod de a fi în lume și un mod de a traduce în text accentul existenței interioare. O critică de tip existențialist, într-o nuanță specială, nu străină de concepte, dar nici prea mult apropiată de ele. Lucian Raicu prinde un ritm al spiritului creator și-l plimbă prin curburile unei idei pînă ce ritmul capătă un corp literar și se impune într-o expresie elocventă. Este o îngăduință frumoasă în scrisul lui Lucian Raicu, o îngă-

duință și o bucurie a recepției critice care trădează o stimă adîncă față de talentul literar. Întîlnirea cu o carte promițătoare este o sîrbătoare a spiritului critic. Ființa elegiacă, atît de resemnată în alte privințe, cu o inapetență proverbială pentru aspectele lucrative, dinamice, prea dinamice ale vieții, suferă o transformare uluitoare îndată ce intră în contact cu lumea ficțiunii. Energiile interioare se dezleagă și spiritul intră într-o stare febrilă. Articolul valorifică, de regulă, nu atît certitudinile talentului, cît posibilitățile lui, mai ales cînd e vorba de tineri. Cînd talentul s-a împlinit și numărul cărților a crescut, vedem că îngăduitorul Lucian Raicu nu s-a înșelat. El zărise, cu un ceas mai devreme decît alții, posibilitatea unei evoluții.

Îmi place la Lucian Raicu vocația lui pentru prietenie și stimez enorm la el loialitatea față de literatură. A fost prietenul cel mai apropiat al lui Labiș și a crezut că nimeni altul în genul lui tînar și victorios. S-a bucurat de prietenia

lui. Preda și are prieteni devotați în rîndurile tuturor generațiilor. El însuși este un prieten incoruptibil, atent și afectuos, niciodată patetic, disonant. Ironia îi îngăduie să treacă prin momentele de criză, inerente în viața unui creator, și să întîmpine fără disperare solitudinea care este, se știe, boala spiritelor care gîndesc mult și văd dincolo de lucruri.

Lucian Raicu are o mare sensibilitate la comicul existenței comune, dar n-aș putea spune că tragicul ei îl lasă indiferent. Asta se vede și din scrisul lui pătruzător și amplu, hotărît să îmbrățișeze, odată cu opera literară, problemele grave ale existenței. Bacovia și Gogol, Thomas Mann și Rebrenau, Tostoși și Preda sînt, în egală măsură, partenerii unui dialog pierdut în lumea speculației infinite și regăsit brusc într-o idee sintetizatoare. Talentul puternic al criticului știe s-o facă și memorabilă. Lucian Raicu este astăzi unul dintre cei mai importanți critici pe care i-a dat literatura română după război. Și unul dintre scriitorii ei cei mai dotați.

EUGEN SIMION ■

Delimitări

Vraja Deltei

Nu mai cine n-a văzut, măcar o dată, ca noi, Delta Dunării, poate rămâne sceptic asupra numelui universal ce și-a câștigat și a elogiilor ce i-au închinat ațișa prozați și poeți, după ce i-au cercetat ascunsele coltoane și viața lor colcătoare. Noua carte a lui Dumitru Radu Popescu, *Rezervația de pelicanii*, apărută în Editura „Cartea Românească” și conținând opt poeme dramatice, m-a impresionat îndeosebi prin lirismul strecurat în lauda acestui rai al faunei și al florei acvatice, cu toată voința autorului de a privi lumea și oamenii sub unghiul lucidității dezabuzate. Să nu se găsească o contradicție între termenii noștri, și anume: lirism strecurat și poem dramatic. Această din urmă sintagmă mi s-a impus în lipsa alteia mai proprii, deși aparentă m-ar dezminți, datorită revărsării continue de umor, pe toate registrele, de la calambur și jocul de cuvinte, la sarcasm și ironie, propriul multora dintre personajele celor opt piese de teatru, cărora nu le lipsește nimic, în afară de prealabila lor listă, spre edificarea cititorilor nedepriși cu tehnica jocului de-a baba oarba și a suspensului.

În delta și în zilele noastre se petrece acțiunea din prima și a treia dramaturgie, care dă volumului titlul. Alte două sînt contemporane atentatului de la Sarajevo (28 iunie 1914), care a provocat primul război mondial. Într-unul din ele, personajele, grotesc înfățișate, ajung bijbiind la porțile raiului și iadului, fără rezultat. În cel mai derutant dintre spectacole (*Discurs despre o piele de capră*), personajele rămîn pînă la urmă nelămurite asupra situației lor în timp.

Unul din izvoarele comicalului, adeseori enorm, al acestor piese, este limbajul luncător, voit impropriu sau burlesc, care nu poate fi interpretat numai ca un exercițiu suveran de vervă a autorului, dar și ca un semn de labilitate psihică a marionetelor omenestii.

Concepte parca ludice, piesele de teatru ale lui Dumitru Radu Popescu ne introduc însă într-o viziune personală a lumii, în care domină instabilitatea, parca seismică, a caracterelor și a întâmplărilor, neprevăzută și nu rareori absurdul. Rar este deznodământul norocos, ca în piesa titulară, în care pînă la urmă bărbatul și femeia își regăsesc echilibrul moral, împăcîndu-se. Drama de la Buciumeni, cum s-a numit în viața noastră literară, actul ultim al triumfului Iosif, Natalia Negru — Anghel, este și finalul ultimei piese: *Arca lui Noe sau veac al iubirilor, bine-avenit*. Cu excepția unui voit anacronism (înaintea acestui final, din toamna anului 1914, se intercalează moartea micuței Corina, fiica lui Steo și a Nataliei, în urma trecerii unui dirijabil Zeppelin asupra Capitalei, în toamna anului 1916) și a introducerii unui „raisonneur”, Huber, a unui dublet moral, prietenul lui Anghel, a unei mîdinețe, care se sinucide din cauza acestuia și a unei „oltence”, care-l urmărește necruțător pînă la urmă, piesa revelează o documentare excepțională pertinentă, profilare morală a celor trei protagoniști (dintre care simpatice este numai victimatul St.O. Iosif), și chiar fluturarea din aripi a destinului, sugerat de... fluturile negru dintr-o schiță a lui Mitif. Compunerea mozaicală din citate ale operelor și corespondenței celor trei eroi al dramei, ca și a prietenilor lor (Sextil Puscașiu, Lovinescu ș.a.) nu se simte, sensul fatalității acoperind travaliul informativ.

O altă piesă, tot atît de solid documentată, îl pune în centrul acțiunii pe Montaigne, în timpul trecerii lui prin Roma și apoi al celui de al doilea primariat al orașului Bordeaux, în timpul ciumii. Simptom în ultimul sfert al secolului al XVI-lea, cînd Renașterea, cu marea ei forță modelatoare, se face simțită în toate straturile societății umane, pînă și în lumea circului, a mediilor interioare, și a străzii, în carnaval. Montaigne e „intervievat” la tot pasul, de toți curioșii, și răspunde nu ca din carte, ci chiar în termenii versiunii Marielle Seulescu, cam arhaizantă, a faimoselor *Essais-urli* (1580, primele două cărți). Partea vie a spectacolului este însă aceea a străzii, fie

a Romei, fie a orașului francez, bîntuit de ciumă, care nu-și găsește în primarul său ajutorul cuvenit. Să fi fost însă considerat în vremea lui ca absent de la îndatoririle sale, așa cum ni-l prezintă autorul, nu fără voci din public, care-l absolvă, ca scriitor genial, de vină? Or, mandatul îi exprime în momentul morții, după cum ne-au informat biografii săi autorizați. Montaigne n-a fost un poltron, dar nici n-a făcut exces de zel, cu prețul vieții. Replicile lui, în majoritate, par cam fade, textelor lipsindu-le metaforele și zvîcnirile de temperament care-l fac scriitorului farmecul pînă astăzi viu, în ciuda evoluției limbii și a erudiției umanistice, pentru mulți indigestă. Anacronismele voluntare abundă și în această serioasă restituire de atmosferă istorică. La Roma se vinde bragă. O eroină se folosește de injură turcească, ultimul vestigiu la noi al suzeranității Semilunii. Limba engleză, ne spune o femeie, a înlocuit franceza. Or, în acea vreme, latina era limba relațiilor culturale și politice europene, iar italiana era mai familiară în Franța decît franceza în Italia. Totuși un maestru al Palatului Pontifical îi numește pe anticristul împărat, Iulian Apostatul, Julien, adică pe franțuzește! Ce-are însă a face!

Un om din popor, tot la Roma, îi apără pe Montaigne de învinuirea că ar fi „conformist”, cu această splendidă rectificare, pe cît de frumoasă, pe atît de justă:

— Pe dinafară, dar nu pe dinăuntru. Conformism epidermic. Nu visceral.

Vremea era încărcată de primejdii pentru gîndirea liberă. Opoziția trebuia să-și supravegheze stilul, să sugereze, nu să spună lucrurilor pe nume. Și în secolul următor, alt mare gînditor liber, Descartes, își luase ca deviză: *L'arvatus prodece* (pășec înainte mascat).

Prin varietatea tematică și a limbajelor, prin alternarea registrelor: realitate și fantastic, prin caleidoscopul atît de personal al viziunii sale, Dumitru Radu Popescu ne-a dat încă o dată dovada remarcabilului său talent.

ȘERBAN CIOCULESCU

Lucian Raicu: „Am avut noroc: pasiunea s-a confundat cu meseria”

(Urmare din pag. 23)

și prea de-ajuns unul singur, de o competență ireproșabilă...

„Timiditate extremă”? Ei, bine ar fi să fie așa... Cît aș fi iubit de toată lumea! Parcă nu, parcă nu sînt. Dar s-ar putea să fie o idee gresită, cine mai știe!

— Din nou vă transmitem o două întrebări: în ce măsură întâmplările vieții îl formează pe un critic? Sau decisiv este doar experiența lecturii?

— Nu mă scotese un om „format”, cu atît mai puțin un critic „format”. Mă simt, dimpotrivă, din ce în ce mai puțin format — și încă nu e, slavă Domnului, sfîrșitul. Format, și încă dintr-o singură bucată eram la cincisprezece ani cînd m-am apucat foarte sigur de formația mea, să scriu (cu gîndul că voi încheia destul de repede, în timpul vacanței de vară) o istorie a literaturii universale. Sumarul monumentalului operă era gata întocmit, nu-mi trebuia decît o oră ca să-l astern hotărît (și „format” cum eram) pe răbdătoarea foale de hîrtie. Care nu se opunea, nu se indigna, nu ridea; se dovedea extrem de receptivă, primea totul fără să crîncească.

Ei, stimate George Arion, iată una (una singură!) dintre „întimplările vieții” unul critic de care vă interesați. N-aș termina nu probabil ci sigur niciodată (vă rog să luați cuvîntul la propriu!) dacă aș continua să răspund inofensivului dumneavoastră întrebări, aș avea cu ce să-mi trec timpul fără să mă plictisesc pînă la adînci bătrîneți, ale unei bătrîneți adevărate, ca aceea a patriarhilor biblici, nu de felul precar obișnuit în zilele noastre. Cînd, la 24 de ani am fost întrebare, în cadrul unei sedințe de ce dracului m-am „făcut” critic literar și nu altceva, am răspuns cu toată sinceritatea, că nu e timpul pierdut. Dar aveam 24 de ani, viitorul în față. Pe atunci credeam că viitorul „formează”. Astăzi, la cincizeci de ani, ce-aș mai răspunde?

Cît despre „experiența lecturii”... Este ea decisivă? Certitudinile se clatină și ele pe măsură ce citești mai mult, mai ales atunci cînd, împins de o morbidă curiozitate, începi să te citești, clatinînd din cap, pe tine însuți, propriile tale cărți...

Te întorci, în disperare de cauză (cum bine se spune) la ale altora, înfinit mai înțelept și dai de propozitii atît de puțin „formate” și de puțin încurajatoare, ca, iau două exemple la întimplare: „Știu numai să gresesc” și „Știu numai că nu știu nimic.”

— Cum a început drumul dumneavoastră literar? A fost unul cu obstacole? Sau totul a curs lin?

— Ceva din natura întrebării (s-a spus, multe s-au mai spus, nu chiar toate) trece în răspuns, o întrebare bine fîntită (ca să adaug și eu ceva savantului citat „din memorie”) face inutil răspunsul, ea răspunde mai bine decît ar putea s-o facă răspunsul însuși, oricum improvizat, oricum lansat la voia întîmplării, sau cum se mai spune: după o matură chibzuită; deosebirea nu e atît de mare pe cît se crede... Asta e valabil pentru toate întrebările (pe care mi le puneți) și, evident pentru toate răspunsurile. După aceste răsfațate (inadmisibil de răsfațate) cuvinte introductive, ar trebui — simt asta — să urmez niste lămuriri pline de gravitate. (Glasul devine fals serios). Dar o dată ce ai luat un ton gresit, drum de întoarcere nu mai există,

mergi în virtutea tonului la fel de curios, cel puțin, ca interlocutorul, să vezi ce iese (critica modernă numește ideea aceasta, desigur, e la mîntea cocoșului, „productivitate textuală”). Drumul meu literar a început mai rău decît a continuat o vreme, începînd după aceea din nou să se înrăutățească. În clasa a treia primară, învățătorul ne obliga să citim cărți și, la capătul unei săptămîni întregi, să dăm raportul, să informăm (am îmbătrînit, dar ciudata rezervă față de acest cuvînt mi-a rămas tinără) asupra celor citite. Eram, firește, la începuturi, nici măcar la începutul carierei de lector (vezi „experiența lecturii”) și amenințator de aproape de sfîrșitul ei. Am răspuns (din nou, firește): nimic, domnule învățător, absolut nimic. De ce? A întrebare el furios, abia stăpînîndu-și nervii, abia mai controlîndu-și ura gata să izbucnească. Fără să reflectez, am răspuns destins și simplu: pentru că nu-mi place să citesc. Dar ce îți place ție, animalule? m-a întrebare tremurînd tot, apucînd nufala, făcîndu-mi semn să deschid mai repede palmele, să se elibereze de insuportabila tensiune. Răspunsul a venit ca o binemeritată, pentru amîndoi, usurare: mie îmi place să mă joc.

— De ce dintre toate genurile ați ales critica literară? Dintr-o teamă de a vă dezvălui, dintr-o pudoare exagerată care vă dătează să vă confesați prin intermediul altora? Eu cred că și critica literară e o formă de viață, așa cum frumos spuneți dumneavoastră în titlul unei cărți, și că la rîndul ei, ea și poezia sau proza, îl deconspiră chiar fără voia lui, pe un autor. E așa? Trec pe recepție.

— Aveți întru totul dreptate, n-ar mai trebui să adaug nimic. De pe la cincisprezece ani n-am mai avut nici o îndoială (apoi îndoielele au început să crească) că pasiunea literară le copleșește pe celelalte, pasiunea de a citi și — mai ales — de a scrie despre cele citite. Lectura unor critici pe atunci mie „accesibile”: Ibrăileanu, G. Călinescu, Ralea, Brandes, Dobrogeanu-Gherea, Taine, Bielinsky mă fascina, nu m-aș mai fi oprit. Un univers de o frumusețe nelăchăpuită mi se deschidea în față. Era grozav lucru să scriu și eu, scriam ușor și repede și mult, ca un apucat. Nu vreau să stăruie în amintiri, v-aș plictisi și m-aș plictisi și pe mine. Nu-mi place trecutul, nu mi-ar mai place să mai fiu odată copil și adolescent. Nici să mă dezvăluie nu-mi place, cred că așa numita autodezvăluire aluneacă repede în invenție și minciună. Adevărul nu poate fi dezvăluit așa, de-a dreptul. Ne dezvăluim mai mult fără să vrem, vorbind despre alții sau în formă impersonală. Critica literară e bună și la așa ceva.

E un lucru extraordinar (cum spune Stendhal) „d'avoir pour métier une passion”. Ce să vrei mai mult în această Vale a plîngerilor? Cînd mă simt mai deprimat — și de atîtea ori mă simt — îmi spun că am avut totuși, un fel de noroc. Pasiunea s-a confundat cu meseria. Blestemul este să fi silit să faci ce nu-ți place. Așa însă se mai poate sta de vorbă. Chiar și cu destinul.

— Ați avut mentori literari? — În chestiunea „mentorilor” n-aș putea spune decît banalități. (Glasul e ușor plictisit). Trei lansezi asupra unei teme și nu-ți mai dai seama că pe măsură ce tu te înfierbinți, celălalt, interlocutorul, cascade de plictisală, chiar în vreme ce te aprobă. Ce-ar fi, zău, să încep

acuma să fac lista mentorilor? Vă rog să recunoașteți că numai politețea v-ar împiedica să o luați la fugă ori, dacă e preferabil să vă cățărați pe pereți. Cunoșc și alte expresii, locuțiuni etc. apte să traducă senzația de plictis, nerăbdare, nervozitate...

Am învățat și învăț nu numai de la mentori, dar de la oricine se nimereste (să spună sau să scrie ceva de sol, ceva demn să te pună pe gînduri). Mentori pot fi și colegii de meserie, chiar și cel mai tîneri. În clipele lor bune. Este de-ajuns să-l surprinzi, să-l prinzi asupra faptului și ați aproape cît și de la respectabilii mentori. Depinde doar de cum te situezi față de scrisul sau, spusa lor.

— Literatura ați descoperit-o singur?

— De, cam singur. Istoria cu nufala, pe care v-am relatat-o, ar dovedi că fără singurătate, fără să fi lăsat de capul tău, fără de sînta de libertate, nu poți descoperi nimic, literatura cu atît mai puțin.

— Sînt curios dacă pentru dumneavoastră literatura e o compensație.

— O compensație? Desigur. Dar trebuie să aibă năpraznică forță de șoc a tristelor realități (sau „lipse”) de care te „compensează”. Literatura și scrierea ei dețin uneori această forță. De necrezut, dar adevărat.

— Vorbii-mi puțin despre prietenii dumneavoastră literari și ce au însemnat ei pentru dumneavoastră.

— Nu sînt, nu pot fi prieten dintre literați, decît cu scriitorii adevărați; alfel, relația se falsifică. Nu te mai simți liber, și asta e moartea; firește, și moartea prieteniei.

Labîș a însemnat mult pentru mine. La fel și Mazilu. Am fost prieten cu M. R. Parascivescu, cu Mărgărint, cu Nichita Stănescu... Cu mulți dintre scriitorii importanți de astăzi (chiar dacă azi nu mai sînt, păstrez intactă emoția prezenței lor de altădată). A fost un mare privilegiu pentru mine, un noroc și un miracol prietenia literară, întîlnirea cu Marin Preda. Prietenii de astăzi probabil că îl cunoașteți, decența îmi impune să nu-l însir aici, în Flacăra, adică în auzul întregii țări. Se numără printre ei mari scriitori, mari critici literari. Cum aș putea scrie, cum aș putea trăi fără ei? Celor dispăruți, celor vii, le datoriez mult, aproape totul. O relativă indiscreție totuși, voi comite, una cu un rost esențial aici și acum. De treizeci de ani sînt împreună (căsătorit) cu Sonia Larian, autoarea Bibliotecii fantastice. Ea i-am dedicat, în gînd, tot ce-am scris, toate cărțile, toate atitudinile de care nu mă rușinez. Prin tot ce-am făcut și-am scris am încercat să n-o întrezir prea mult.

— Care ar fi cea mai lesnicioasă „cale de acces” spre sufletul dumneavoastră?

— Încerc să răspund concis și sobru, altfel s-ar cuveni să las totul deoparte, toate preocupările, obligațiile, îndatoririle dedicîndu-mă pînă la sfîrșitul vieții, în exclusivitate, întrebării dumneavoastră. Oricum, vă mulțumesc că vă preocupă și că măcar o clipă (de-ajuns) o luați în serios. Sincer, chiar vă preocupă? Ar fi justificarea îndelungatei mele vieți să știu că am izbutit să provoc această curiozitate... „Lesnicioasă”? Dar e foarte lesnicioasă. Nu pentru mine, bineînțeles, pentru mine nu este deloc. Dar pentru un altul, nimic mai simplu. Luați, de pildă, capitolul Cu Tolstol din Calea de acces, ultima mea carte. Aflați de acolo totul. Chiar și eu, în rarele clipe cînd devin curios de mine însumi, citesc trei-patru pagini, cu destulă mirare, cu destulă seamănare: va să zică asta este. Nu vă incre-

deți în „confesiuni”; sigur că aș putea fabrica la iuteală mărturisiri care mai mult pot să incurce lucrurile. În capitolul amintit este chiar vocea mea vorbind despre ce este mai important, adică despre Tolstol, vocea simplă fără „biciuri” exterioare, oricit de puternice. Ceva este și în paginile introductive din *Locul și sfidarea* (Thomas Mann) și în eseul despre Zodia cancerului. Drum direct spre sufletul interlocutorului dumneavoastră se poate găsi și în paginile dedicate unui mare poet ca Eugen Jebeleanu. Cite ceva în toate, chiar în cea mai nefericită recenzie. Dar să mai lăsăm literatura, să mai discutăm și despre... (puneți replica știută din *Crall de Curtea veche*). Dacă chiar vă interesează tema enunțată în întrebare, răspund patetic de simplu: calea de acces este calea care duce... pe care nu se află nimic, nici o idee primitivă, nici o prejudecată, nici o povară purtată inutil de colo pînă colo. Cale de acces înseamnă: nimic în cale. Drum liber, citiți vezi cu ochii!

— Credeam pentru un critic starea sufletească în care se află atunci cînd scrie?

— Cum de nu? Chiar dacă lupți cu ea, dacă te opui, construind exact împotriva ei, asta e cel mai bine, de aici vine pagina consistentă. Vine cîte ceva și din lăsarea în voie, dar și mult din rezistență, din încordare, din pariul invenției pe invers... Dar să răspund și din altă perspectivă, abandonînd complet ipoteza propusă mai înainte, în (aproape) orice stare sufletească ați fi Război și pace pătrunde fie prin miraculoasă corespondență, fie prin miraculoasă substituție. Altă perspectivă, menținînd întrebarea: Nu te increde prea tare în „starea sufletească”. Mi s-a întîmplat asta, am văzut cît de fantomatică, de inconsistentă este. Ce ziceți de această observație a lui Pascal, nu vi se pare că înțelege exact unde trebuie? Satisfacțiile noastre vin din neînsemnate motive. Dar și miinurile. Ce ție și cu „stările sufletești”... Chiar și cu cele ale unui critic literar...

— Ați scris o carte fascinantă de „reflecții asupra spiritului creator.” Ați reușit să aflați cu adevărat cum se manifestă acesta?

— Întrebarea îmi place. Răspunsul, evident, este: nu. Frumos mi-ar sta să zic altfel!

— Există o unitate a operii dumneavoastră de critică literară?

— La douăzeci de ani am publicat (de scris e ușor, mai greu este să publici, la douăzeci de ani) în săptămînalul *Gazeta literară* (condus pe atunci de Zaharia Stancu și de Paul Georgescu, extraordinarul romancier de azi) un serial (trei numere) despre *Moartea lui Ivan Ilie*, nuvela lui Tolstol. Dincolo de stîngăci, de prea de tot tinereasca tentativă de a elucida (așa se spune, nu?) „problema” morții, este un text în care (nu zic, mă regăsesc, ne cam pierdem și nu ne mai regăsim) descopăr obsesii terzii din Calea de acces. Tîm mîntă că admirabilul Silviu Iosifescu m-a ironizat observînd că (ce să zică...) Lucian Raicu l-a descoperit pe Tolstol. Era, adică, de mult descoperit și n-ar mai fi fost nevoie de insistențe... Au trecut treizeci de ani. Silviu Iosifescu își la inima în dinți și fără a se simți rușinat îl descoperă pe Tolstol într-un substanțial studiu (vezi volumul *De-a lungul unui secol*, 1983). Cred că serialul cu pricina se intitulă *Insemnări despre Tolstol*. Cred, nu-mi stă în fire să verific. N-am consultat aici colecția *Științelor tinereții* din 1956, să constat dacă există (ce vă interesează pe dumneavoastră) o unitate între ce scriam la apariție despre *Primele iubiri* și cartea din 1977 pe care i-am consacrat-o lui Nicolae Labîș.

(Se aude fîrîtul unui telefon. Casetofonul e închis brusc. După care răsună din nou vocea criticului Lucian Raicu.)

— Ce spuneam? A, da... Cronică de-atunci fusese însă (vorba lui Labîș care comparase manuscrisul cu articolul din ziar) „mutilată”. Cred că adăugase și un cuvînt mai plastic spre o mai bună înțelegere a operației efectuate din rațiuni superioare; rațiunile sînt întotdeauna superioare, altfel se simt jignite.

— Cum vi se pare actualitatea noastră literară?

— Aici ar trebui un răspuns lansat foarte de sus, vorba unui erou dostoevskian: din Sirius. Nu dispun de înălțimea necesară. Continuă să apară cărți bune, interesante, excepționale. Sper că nu așteptați un tablou, cum se zice, exhaustiv. Presa literară (de cea cotidiană, radio tv. etc. nu mai vorbesc) nu ține însă pasul aparițiilor editoriale.

— De ce practica scrierului și experiența lecturii și nu invers, sau amîndouă deodată?

— Pentru că lectura este o experiență suportată iar scrisul este o practică în cadrul căreia angajîndu-ne și inventîndu-ne curajul neverosimil să propunem altora să ne suporte pe noi, pur și simplu.

— Dacă drumul unui om prin viață este un drum spre o anumită întă, spre ce întă a pornit Lucian Raicu?

— Cea mai agresivă dintre toate întrebările posibile! Sper că nu așteptați vreun răspuns. Aici chiar că se impune un apel (discret? disperat?) la autoritatea impersonală a mentorilor. Să deschidem atunci volumul doi al monografiei Titu Maiorescu de E. Lovinescu și să citim împreună silabisînd ce am citit și am mai citat, fără oboseală de atîtea ori; „Cînd crezi că ai pus mina pe teaur, un val te smulge departe în larg, plînză țesută ziua se desface noaptea; apele se ascund sub nisip și ciulinul crește pe marmura cetății ruinate; în adăpostul împietrit odinioară îți umple ochii cerneala norilor involburăți”. Optimismul nostru trebuie să fie însă la fel cu cel al lui Maiorescu, birul-vă gîndul, cum spunea întelepțunea cronicarului și inscripția criticului deasupra usii bibliotecii. Altfel, la ce-am mai trăi?

(Caseta continuă să se deruleze mai departe cu un fîșit ușor. Nu se mai aude altceva nimic.)

atelier literar

G. Dumitrescu

D. Ionand : Tot o insirare de fapte diverse (parcă mai interesante și mai îngrijit scrise) pe care încă nu ne dăm seama cum le veți lega între ele (și cu celelalte, anterioare) într-o structură plauzibilă, mai amplă, desigur (poate, un roman?). Dați-ne un telefon, pentru o eventuală discuție mai amănunțită.

Demeny : Nici un motiv de îngrijorare! După cum just ați intuit, era vorba doar de o formulă poate cam nelalocul ei, mai ales într-un context oarecum sec, telegrafic (sub teroarea crizei de spațiu!), cu un efect ușor abraziv... Sugestia destul de precisă a uscăciunii, pe care o dă termenul respectiv, seducția metaforică („deformație profesională” ?...), etc. (Poate și un pic de insatisfacție iritantă față de prelungita întârziere a rezultatelor așteptate...). Veți trece, desigur peste, chiar dacă după o clipă (nu inutilă!) de îngindurare...

T. Purpur : Sint unele pagini care aduc promițătoare semne de poezie („Poluare”, „Egoismul”, „Stihuri”). Nici în „Printre rinduri” nu lipsesc aceste semne, dar aici (mai ales cu cea atroce fantezie a aruncării scrișorilor în... ciorbă ?!) ni se infățișează și neajunsurile și sovăielile (de tehnică, de gust...) ale stadiului (de început) în care vă aflați. Vom vedea.

P.T. — Brașov : Motivația trimiterii (în mare grabă) a noului manuscris e cam neserioasă: nu trebuie să ne trimiteți decât lucrările în care simțiți că ați realizat un progres, nu și pe cele de care nici dv. nu sunteți mulțumiți. Ar fi bine să observați, de asemeni, că „Flacăra” apare doar o dată pe săptămână și că nu sunteți singurul co-

respondent care așteaptă răspuns.

Sia Man : Mai bine, în „E frig”, „Să aștepti” (dar se vede bine că n-au fost scrise în condiții prielnice). Nu se pune de loc problema dezamăgării, ci doar a modului în care vă putem ajuta. Țineți-ne la curent.

Liliana Petrus : Un joc fără rost, de-a vorbele, care nu poate duce la alcătuirii aberante, fără perspectivă, gen: „Să poți rămâne ochi de sticlă / împrăștiat pe șapte cai”... ?! sau: „Mă prefac că dorm / să nu-i taie metafizica ochiului meu / încoronat în înfățișarea multiplicată / a ruriilor carnivore”... ?! Doamne ferește!

Monica Mihăilescu : E ceva, ici-colo („Te-am căutat”, „Poem”) mai ales cind vorbele nu se aglomerează în neștiire, în suvoaie nesfirsite, inexplorabile, lipsite de vibrație și ecou.

D. Barbu : O curbă descendentă, în care substanța nobilă e în scădere. „năvodul gândirii” și suflul liric în suferință (în care mai apar și unele insistente explicative, didactice, cu totul indezirabile). Citeva titluri, doar, de semnalat (nu fără ezitări): „Casa miresmelor”, „Zid de triluri” (?!), „Ca aripa”, „Copil privind”. (Sint, probabil, larși, ceva evenimente care vă abat din drum ?...)

Dan Panait : E mult prea devreme pentru roman. Mai întâi trebuie să învățați să scrieți românește.

C. Stamate : Versurile, mai limpezi, mai organizate, ajung și acum destul de rar la incandescență lirică (discursive, greoaie, amenintate de uscăciune). Diagnosticul e blind, eufemistic și cu

unele inexactități și omisiuni... Dar tratamentul prescriș ar putea fi folositor (dar e oare de ajuns ?...). Așteptăm cu plăcere.

W. Kramps : Multe idei interesante, care nu ajung, încă, la rotund („Femeia”, „Gloria”, „Rătacit”, „Zodia”, „Farfuria”). Continuă, într-un fel, se pare, perioada „vacilor slabe”... Mai bine, în „Credincios”.

Marian Vâlvoi, I.V. Carmen, Eva, I. Sultana, Aug. Circa, Cucută Luminare, Lil. Stan, H. Baltazar, P. Dogaru, 3A, V. Antonie (mai bine, în „Eu cel născut”, „O iarnă”), Icar, Călin Nebunul, D. Gioglovan, Bor Razant, W. Baltazar, Metis-Alba, V. Bolboja, E. Batiște, Gb. Moldoveanu, Viorel Anghelescu, N.V. Tomea, A. Cozianu, Liviu Băleanu, I. Abrămașu, Rebeca (Nu), M. Brenciu, L. Urbacek : Nimic nou.

C. Adrian, Nelu Ianoș, P.L., M. Frusinoiu, M.-H. Kloos, G. Elian, Nisolab, Pascu Marian, Nicu Nicolae, Molylesyng, Alida Cornis, P.V.M.-S., Angel Mocanu, Andreea Evelyn, Annabella B., Nicolae Tudor, Carmen Crețulescu, Camelia Pitoiu, Sorin Pinciu, Lil. Anton, Sorin Popescu, Manuela, Em. Sima, I. Gb. Stoica, Gh. Porumbreanu, Minna Mereuță, Mihaela G.-Bv., D. Suliman, A. Pescaru (parțial indescifrabil), Reb. Blum, Silviu Grama, Cristina Crișan, M. Gubas, Ana Zed (scris mărunt, ilizibil), Maria Vancea, El. Mărunțelu, N.D. Constantin, S.-E. Constanta, R.T.-Tg. M., Corina Roman, Șt. Eugen, I. Haraga, Lucia Simu : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Poveste cu tigri

Cei șaisprezece pui de tigru pe care i-am invitat la picnic n-au îndrăznit să se apropie de piscină, mi-au adus funde roz, mi-au transmis mesajele fabricanților de ciocolată din insula Malta dar n-au îndrăznit să se apropie de piscină, poveștile lor au ținut pină dimineața cind au plecat cu un taximetru break fluturindu-și batistele pină la colțul străzii

am vrut să alerg după el cel mai tinăr își uitase dungile în manualul meu de algebră.

DANIELA SIMIONESCU

Nesăbuita uitare

Așa întins la uscat în văzul oamenilor salopetă a iubirii picătură cu picătură te usuci într-o nesăbuită uitare stringind o mincă la piept ea pe o iubită ori ea pe un prunc.

EMIL PETRESCU

Locul

Cind stincile erapă Oamenii nu mor; Fulgerele și tunetele N-ating sufletele lor.

Inima ne doare Cind nu ne găsim locul.

Locul nostru : de copil, de mamă, de tată, de muncitor, de țaran, de flăcău, de bărbat, de fată și de intelectual citeodată.

E dureros cind nu-ți găsești locul. Inima suferă pină erapă

NICOLAE REAVĂN

Locuiți de griu

Ce se mai bucură pădurea Împroșcată de stropii ochioși Ai unei ploți pe care o așteptam Cu paparudele la poartă Și cu griu-in cimp. Setos, Bea griule, Bea ! Stropul de ploaie Este locuit de cer Știu, griule, Mirosul tău de unde vine.

VIOREL FLOROIU

Copil privind

Primăverile îmi strigă numele, Văzduhul mă soarbe și se-nseninează. În ochii mei se aprind Toate poveștile lumii De-aceea pot învinge întunericul ; Inima mea e o buburuză Arătindu-vă de fiecare dată Tărîmul fericirii.

DIANA BARBU

Vintului

Nu sufla prin mine — nu cistigi nimic. Poate doar Mă-ntristezi și mai mult. Dar nu văd La ce ți-ar folosi durerea mea. Suflă mai bine peste lume. Să o cureți. Și după ce termini Poți sufla și prin mine Pentru că atunci Voi fi fericită Și oricum nu voi băga de seamă. Dar te rog Întii curăță lumea !

IOLANDA ȘPAN

O iarnă întreagă

O iarnă întreagă am purtat în noi Ca niște copii Cimpul pe roate. Am crezut că-i numai al nostru. Înhamăți la hulube Speram să-l ducem cit mai departe În anotimpurile anului.

Primăvara însă Gospodarul caută sămînța sub cimp Precum chirișul cheia Dedesubtul pragului.

VICTOR ANTONIE

Să descoperim

Să descoperim că orișice amintire are un soare, că pașii noștri se însumează , că viitorul intră în casă prin gaura cheii că harta ține minte numai hotarele trasate cu sînge că apa se ascunde sub ochelari de gheață să nu vadă frigul.

Să descoperim că atunci cind ți se cere să simți mai mult simțurile oșoșese, că limba crește din durere că adunînd milioane de inimi poți face o pușcă să tragă cu lumină.

V. PETRESCU MARGEAN

Inedit

Tudor Arghezi

Claponii

Ieșiseră din ouă, adesea răslocite Umblind după gingăi și viermi pe nimerite Și legănați, nesiguri pe slabele picioare Cădeau în gropi de ploaie, cercind în van să zboare. Era-ntuneric beznă jur împrejur lată Il vede grădinarul cu milă, ca un tată. Veniți incoa, le spuse hoinarilor, de-acuș O să găsiți semințe, nu muște, și euleuș. Sint omul de grădină, Vă scot din întuneric la lumină Și vă învăț din aripi să dați eum se cuvine. Intrați aci, la mine. Deocamdată descălul local Va fi să vă învețe-a cînta un papagal. El n-are cine știe ce voce de tenor Dar gama și solfegiul le știe binișor. Nu este-așa, Cocod ? Eț dete pilda-ndată : Do, Re, Mi, Fa, Si, Do. Pe-ncetul și măsură ce va scădea și frigul, O să vă-nvețe moșul Cocod și cucurigul.

La Mărțișor, de ziua Poetului

Fotografii de VICTOR RADULESCU

VICTOR NIȚA

Deși luni, zi în care mai toate muzeele țării au porțile închise, Mărțișorul, această veritabilă „patrie a literaturii mele”, cum avea să o numească însuși Tudor Arghezi, a fost deschis, totuși. A fost deschis tuturor celor care luni, 21 mai, ziua de naștere a Poetului, au venit cu o floare și un gând pios, cinstind memoria celui ce-a slujit, cu întreaga sa ființă, Poezia și Limba Română.

Deci, luni, 21 mai, într-o zi al cărei miez încins vestea o vară extrem de firebinte, ne-am oprit, mai întii și-ntii, în preajma lespezilor menite să-nfrunte timpul. Deasupra noastră, înfrățite într-un verde proaspăt și-atotbiruitor, crengile nucului, ale merilor, ale prunilor, ale vișinilor și-ale cireșilor. De jur-împrejur, tulburind tăcerea, sporovăiala gureșă a vrăbiiilor. Undeva, departe, în largul livezii, două sau trei ciocăntitori rimau o tăcere încrămănită. Dacă ar fi fost dimineață, sau prag de seară, sau dacă ar fi căzut o ploaie repede de vară, am fi auzit mierlele cu cîntecul lor de argint suitor. Iar dacă ar fi fost noapte, am fi auzit, poate, chiar și privighetorile.

Am urcat apoi scările Mărțișorului, oprindu-ne în camera de lucru a Poetului. Pe birou, o pasăre de sticlă, ochelarii, o lupă, o lanternă, un cuțit pentru plicuri, o hirtie albă, un basc, un vas cu o pană de scris, o pană simbolică, desigur, și-o sumedenie de alte dulci nimicuri ce-l vor fi încîntat, cîndva, pe Poet. Lîngă birou, un fotoliu de care se sprijinea un baston. Lîngă baston, papucii de casă. Pe brațul fotoliului, un alt basc. Deasupra fotoliului, o fotografie a Poetului și un ceasornic oprit la ora nouă fără zece minute. Să fi fost o oră de zi sau de seară spre noapte ? Să fi fost lumină sau întuneric ? Să fi fost cald și liniște și-mpăcare de sine, adică o oră de miere galbenă și blindă, aidoma soarelui din acea zi, sau frig și vinzoleală de gânduri nerostite, adică o oră cu gust de cenușă rece, zvînturată prin suflet și viață ? Cine să mai știe ! Și-apoi ce poate să-nsemne acest ceasornic oprit la o oră atît de neîntreagă pe lîngă viața și opera atît de rotunde ale Poetului ? Aproape nimic. Și totuși...

Un muzeu in labirint

Poveste cu întrebări

Pe la 1725, cind steaua lui Canaletto urcă pe firmamentul gloriei, gloria maritimă a Veneției a apus. Mindrele sărbători ale puterii ei sint o amintire. Luxul palatelor incepe să se acopere de o lepră augustă. Dar Veneția are încă farmecul ei. Sau abia acum, cind a încetat să se mai impună prin forță, se impune prin farmecul ei. Surisul e, uneori, mai eficient decit sabia. Veneția a pierdut dreptul de a porunci, de a domina, cîștigînd privilegiul de a fi iubită. Ceea ce înainte era scenografele a vanității, a devenit decor al unei discrete și invincibile decăderi.

Printr-o ironie a destinului, acestul oraș învins de istorie care își lua, irezistibil, revanșa în poezie i-au căzut vic-time în primul rind flegmaticii englezi. Ajuși în lagună, ei se îmbolnăveau subit de o melancolie indicibilă. Armate întregi de turiști englezi care năvăleau într-o cetate fără apărare, înarmați cu hărți, ghiduri, cu prejudecăți și cu reputatul lor spirit practic, capitulau fără condiții. În ciuda tuturor așteptărilor, sau pentru că erau rău cunoscuți, britanicii se dovedeau cei mai sensibili la farmecele unei cetăți ce se transforma iremediabil în muzeu. De ce oare? Fiindcă puteau uita în lagună de cetățile și ploile morocănoase din insula lor? Uneori și la Veneția ceața otrăvește lumina. Fiindcă palatele Veneției îi făceau să uite de castelele lor frecventate de fantome? La Veneția trecutul însuși se transforma seara în fantomă și trăgea clopotele la San Marco. Fiindcă, dincolo de crusta lor practică, englezii sint poate mai romantici decit italienii canțonetelor? Cine și-ar lua riscul să jure că așa este? E adevărat, vraja Veneției a dovedit de multe ori că e în stare să oblige la reverii și un suflet arid. Am văzut pedanți care la Veneția deveneau eretici, am văzut spirite pozitive răpuse la Veneția de o epidemie trecătoare de romantism, am văzut oameni care n-au luat niciodată în serios clasicul „festina lente”, sau nici n-au auzit de el, îngăduindu-și să umble prin fosta cetate a dogilor încet și la întâmplare, ca într-un fel de hipnoză însoțită, am văzut înși care n-au manifestat niciodată vreoa înclinație sau vreun interes pentru poezie devenind în lagună aproape visători, privind ulmiți cum apa putrezește pe canale, cum cheile se coclesc și pier în broaștele ruginite, cum tristețea poate să cînte luminos, cum sărbătorile pot fi euforice și funebre, cum triumfurile pot fi agonice, iar declinurile somptuoase și cum nici moartea nu e scutită de obligații romantice la Veneția. Ei bine, acest oraș care, s-ar spune, poate totul în afară de faptul de a trăi normal, care e intoxicat de poezie, dar nu-și mai regăsește de secole privilegiul prozaic de a trăi pur și simplu, care își silește oaspeții să aibă, măcar pînă la plecare, sentimentul timpului, dar eternitatea sa e bolnavă incurabil, a săvîrșit minunea de a compromite, provizoriu, onoarea flegmatică engleză. Veneția a făcut adevărate masacre innocente în rîndul turiștilor englezi. Ei erau primii care se înghesuiau să cumpere „vederile” pictate de Canaletto impunînd celebritatea fostului scenograf nemulțumit de teatru și convertit la pictură. Vroiau să ducă în Anglia „vederi” din Veneția care să le aducă aminte de orașul sacru al romantismului după care aveau să ofteze mai tîrziu. Canaletto a devenit idolul acestor cohorte neșțioase de turiști. El le oferea exact ceea ce doreau: imagini din Veneția de o precizie uneori aproape documentară. Clientela era considerabilă și, bineînțeles, prețurile și gloria profitau de această cerere; dealtfel, de aceea, azi, pinzele lui Canaletto sint mai rare în Italia decit în Anglia.

Amețit de succes, pictorul se hotărîște în 1746 să se apropie de principalii săi clienți și principalii săi admiratori. Se duce în Anglia. Dar aici se întîmplă ceva curios. Canaletto îi dezamăgește, se pare, pe englezi, din moment ce la Londra se răspîndește zvonul că așa-zisul Canaletto venit pe malurile Tamisei e un impostor. Se glumește chiar că severele castele englezești capătă la el ceva de operetă și că pescarii pe care îi pictează nu vor prinde niciodată un pește. Canaletto încearcă să dea unor „vederi” britanice un aer venețian. Dar Veneția nu e Veneția decit la Veneția.

Ce demonstrează asta? Că taumaturgia Veneției merge pînă acolo încît ea poate da ceea ce numai zeii, se spune, pot da, adică har? Că Antonie Canal, zis Canaletto, n-a fost artist decit la Veneția și din cauza Veneției? Că el nu putea ilustra decit Veneția? Că fascinația tablourilor și desenelor sale se datorează în realitate magiei Veneției? Că metoda lui de a se folosi de o prismă de cristal pentru a da o maximă scrupulozitate „vederilor” sale, avea valoare numai în măsura în care obiectul reflectat avea propria sa vrajă? Că, deci, Veneția l-a făcut pe Canaletto? Întrebări multe și, practic, insolubile; fiindcă îmi e greu să cred că dependența afectuoasă a lui Canaletto de decorul venețian explică totul, după cum e cu neputință de negat că, pierzînd acest decor, el și-a pierdut o parte din personalitate. Fapt e că în 1756 se reîntoarce în lagună unde mai trăiește doisprezece ani. Dar acum, inventează parcă mai puțin și copiază mai mult; iubirea se transformă, s-ar zice, în vasalitate.

Canaletto îmi amintește în orice caz de lubirile unice, irepetabile, dincolo de care nu mai e decit agonie; în care infidelitățile se plătesc nu cu reproșuri și remușcări, ci cu singurătate. El a încercat să cucerească Anglia la ea acasă, cum îi cucerise pe englezi la Veneția, dar, vai, seducătorul a eșuat. Și după ce a fost privit mai întîi cu mirare — ce s-a întîmplat oare? de ce Canaletto nu mai e Canaletto? — apoi cu un zîmbet bănuitor și stînjnit, s-a întîmplat ceea ce era firesc să se întîmple. Într-o zi la Veneția, singura sa iubire adevărată! Canaletto pictează larăși, ca tandra și chiar servil amant al Veneției, „vedute” venețiene. Și totuși ceva nu mai e chiar la fel ca înainte. Ce? Greu de spus exact. Dar greu și de negat. Poate că nu există iertare. Poate că nu există decit miracole limitate. Poate că nu există niciodată drum înapoi, grații recucerite. Sau poate că artistul are totuși nevoie de ceva mai mult decit de o prismă de cristal prin care să privească lumea.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Doctorul Iacob Felix

Am vrut să scriu mai demult despre doctorul Iacob Felix, unul dintre pionierii științelor medicale din țara noastră, despre care nici în generația mea nu se mai vorbea și pe care îl mai menționează doar tăblițele de pe strada care incepe din Piața Buzești și sfîrșește în Bulevardul 1 Mai și care-l păstrează numele ca indicativ poștal, sau ca un punct de reper pentru cine are o treabă acolo sau în zona respectivă. Atît. Și am vrut să scriu incitat mai ales de asemănarea biografică dintre el și celălalt precursor al medicinei românești — Carol Davila — cu care, de altfel, a conlucrat și care e mai cunoscut prin oralitate și urmași. Nici unul, nici altul nu se obîrșesc de aici, dar amîndurora le-a devenit România patria adoptivă și s-au afirmat, ca oameni de știință și ca savanți români, pe plan internațional.

Doctorul Iacob Felix era ceh de origine, se născuse în tîrgul Horschitz din Boemia în ianuarie 1832, a făcut liceul la Praga și facultatea la Viena, fiind proclamat doctor în medicină, în chirurgie și obstetrică în 1858, ca în același an să se stabilească la noi unde se va dedica — în principal — studiului igienic și demografiei, luînd parte la administrarea sanitară a țării. În 1860 a fost numit profesor de igienă și de medicină legistă la Școala Națională de medicină din București. Între 1861 și 1864 colaborează cu doctorul Carol Davila la organizarea serviciului sanitar civil, în 1865 i se încredințează postul de medic șef al orașului București, funcție pe care o va deține pînă în 1892, cînd va fi promovat director general al serviciului sanitar al țării. De asemenea, în 1869 va obține cetățenia română — odată cu transformarea Școlii Naționale de medicină în Facultate de medicină — trecînd ca profesor al Universității din Capitală, iar în anii 1883—1887 va fi decanul facultății.

În războiul din 1877—1878 a organizat împreună cu Davila spitalele pentru răniți din interiorul țării, a dirijat spitalele militare din Turnu Măgurele și etapele pentru transportul răniților de la Dunăre pînă la stațiunile de cale ferată; în 1880 este ales membru al Academiei, cum de altfel era cooptat în diverse societăți străine de medicină și de igienă ca Sanitary-Institut din Londra, al Societății Imperiale de medicină din Viena, al Societății regale italiene de me-

dicină, al Societății de medicină publică din Franța, al Societății de igienă din Madrid și Paris și al Societății regale de medicină publică a Belgiei.

A participat ca reprezentant și delegat tehnic al României la conferințele sanitare internaționale de la Dresda din 1893 și de la Veneția din 1897.

Au rămas de la el tipărite, lângă bogata operă științifică, numeroase studii cu caracter social.

Încetează din viață la București în ianuarie 1905 în vîrstă de 73 de ani.

E de la sine înțeles că n-am avut cum să-l știu decit din vagi povestiri ale celor care l-au cunoscut și l-au apropiat. Să ascultăm, deci peste timp, pe acela care au venit în atingere cu el și de la care ne-au rămas mărturiile care îl vor defini ca structură și preocupări.

În ședința de doliu care s-a ținut la Academie, Ion Kalinderu — președintele ei — a spus, între altele: „Știința a fost pasiunea sa statornică. Ar trebui un memoriu lung pentru a-l învedera activitatea doctorului Felix, căci sint puține ramuri ale învățămîntului medical, ale organizațiunii sanitare a țării, ale studiului igienic — mai ales cu privire la țărănul nostru — în care să nu fi lăsat o urmă luminoasă a spiritului său, a zelului său; în această privință a semănat mult cu neuitatul doctor Davila. El ne-a dat o nestemată comoară și amintirea neștearsă a unei vieți întregi de muncă, de împlinirea datoriei și de fapte bune, iar generațiilor viitoare pilda cea mai frumoasă a iubirii de patrie, a lubirii aproapei și îndeosebi a celor săraci”.

Iar în ziua înmormîntării, tot în numele Academiei, și-a rostit elogiul doctorul C. Istrate: „Iacob Felix a venit în țară atunci cînd entuziasmul era mai mare, caracterul mai numeroasă, patriotismul mai influent, idealul mai înălțător, munca mai abnegată, graba spre progres mai vie; firea lui aleasă, cugetul său sincer, inima sa bună, judecata sa înaltă, toate îl făceau să tresalte la semnele văzute ale unui popor în renaștere. El se devotă acestei patrii noi cu toate călitățile firii lui alese. Asachi și Cihac în Moldova, Davila și Felix în Muntenia, au fost inițiatorii dezvoltării științelor medicinei și îndrumării serviciilor publice preventive și curative. Igiena română pierde prin moartea marelui Felix pe singurul ei specialist în înțelesul larg și adevărat al cuvîntului, iar Academia Română pe fruntașul ei și al secției științifice. Doctorul Felix rămîne în istoria țării un patriot ales care întotdeauna se gîndea la îndreptarea păturii celei mai simpatice și demne de atenția omului de bine: săteanul român”.

Nicolae Iorga, în splendidul său

articol pe care l-am închinat în „Semănătorul” cu numărul 5 din 30 ianuarie 1905, va scrie: „El n-a înțeles să vie în țara noastră pentru scopurile lui, ci să primească în sine pentru scopurile ei, această țară cu limba ei, cu aspirațiile ei, cu dureroasele și strășnicele ei nevoi. Ca pușini dintre doctorii timpurilor noastre el nu făcuse în inima sa o zărafie, ci un altar pentru buna sa zeită Caritas. Înțelegînd și iubind în același timp țara noastră și neamul ei, el vedea bine că nimic trainic nu se poate rezema decit pe sănătatea, bogăția și bucuria de viață și de lucru a țărănului. Și în mijlocul atîtor prefaceri îndreptățite și neîndreptățite, a atîtor creațiuni, în parte fără viitor, a atîtor jefite pentru lucruri necugetate sau netrebnice uneori, în mijlocul acestei revoluții culturale zgomotoase, risipitoare și încrezute, el vedea că faptul care s-a uitat mai mult e prezența în România a peste patru milioane de țărani foarte săraci, foarte întunecați la minte și amenințați de toate bolile trupului și ale sufletului. În doctorul Felix țărănul român pierde unul din puținii săi prieteni adevărați și lacrima pe care în neștiința lui de oameni și de lucruri nu poate să o verse țărănul însuși, o plîngem aici noi cărturarilor tineri, care gîndim și scriem pentru dînsul și în numele lui”.

Și reproduc în incheiere această însemnare olografă inedită a doctorului Felix, din filele unui album din 1900 care e ca o sugestie și ca un avertisment pentru protipendăda de atunci: „Malaria, paludismul, este boala cea mai răspîndită, cea mai gravă, cea mai omorîtoare a României; ea constituie una din cauzele mizeriei a populațiunii agricole și pericolul cel mai mare nu constă în frigurile pernicioase și în alte forme trecătoare ale infecțiunii palustre, care dispar după luarea de cîteva doze de chinină, ci în forma cronică a malariei, care vatamă interesele economice ale statului, prin slăbirea forțelor muncitorului de pămînt, care determină degenerarea fizică a țărănului, îl demoralizează, îl face lenes, apatic, steril, incapabil a munci și a cugeta, îl îmbătrînește înainte de timp, îi cauzează moartea prematură. Este dar de datoria proprietarilor de moșii, este în interesul lor ca să ia inițiativa pentru desecarea bălților, aleștărilor, iazurilor și a altor ape stătătoare aflate pe proprietățile lor și sacrificiul ce vor face va fi pe larg răsplătit, prin dobîndirea de terenuri noi de cultură și prin îndreptarea puterilor slăbite ale muncitorilor de pămînt. Dr. I. Felix”.

Acesta a fost savantul și omul, ctitorul Iacob Felix.

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

Poetul

...Să continuăm scurta antologare a poeziilor rămase de la marele meșter din Maramureș, Ion Stan Pătraș:

3. AICI EU MĂ ODIHNESC / STAN MARIE MĂNUMESC / PE LUME CITAM TRĂIT / ORICE LUCRU AM IUBIT / ȘI A HRĂNI VĂCILE / ȘI ALE MULGE LAPTELE / DIN LAPTE AM FĂCUT PRÎNZ / CĂ EU LUME OLASAI / LA 69 DE AI

4. IOS CEL MAI BĂTRIN ÎN SAT / JOC ARTISTIC AM JUCAT / DOI PATRAUȘ NEA CINTAT / MAUDUS ȘI LA BAIĂ MARE / ȘAM JUCAT CAORI ȘICARE / ȘAM FOST ȘI LA BUCUREȘTI / TOTCU JOCURI BĂTRINEȘTI / SAJUCAT ȘI VOI CA „MINE” / CARE VA UITAT LA MINE / ȘI VA DORESC AL MEU TRAI / NOUĂ ZECI ȘI ȘASE DE AI

5. ACI EUMĂ ODIHNESC / ȘI POP TOADER MĂNUMESC / DRAGI NEA FOST OITĂLE / COALE PRIMĂVERILE / CIND LEA CRESCUT LAPTELE / ȘINEA ÎNPLUT GĂLEȚILE / ȘI DIN LAPTE AM FĂCUT CAS / SĂMÎNCĂ ȘI VOI NĂNAȘ / DRAGI NEA FOST OILE MULTE / ȘIA MERE CUIELE ÎNMUNTE / DAR VIAȚA OLASAI / LA 75 DE AI

6. ACI IEU MĂ ODIHNESC / STAN ION ONCIU MĂNUMESC / VĂ UITAȚI BINE LA MINE / ASTA MIA PLĂCUT PELUME / ALUCRA NU AȘEDEA / FIN LA BELMEZĂU AFA / EU CUVACA ȘI COASA / NU TE SUPĂRA ȘOTIE / POATE CAȘAU FOST SĂFIE / CASĂ PUTREZESC SUBGLIE / CĂ LA PATRU ZECI DEAI / VIAȚA OPĂRĂSAI

7. EU ACI MĂ ODIHNESC / MULG VACA ȘI MA GÎNDESC / DIN AME

8. COPILĂRIE / POP IOANA MIA ZIS MIE / DUPĂCE MAM MĂRIAT / ȘI ȘOTIE IOANA MACHEMAT / ALU IONU LUI MIHAI / LAVRO PATRU ZECI DEAI / CIT PE LUME AM TRĂIT / DE VACI BINE AM GRIJIT

9. ACI EU MA ODIHNESC / CIORA ANUȚĂ MĂ NUMESC / PINAM FOST PĂLUME VIE / MIA PLĂCUT ALUCRA MIE / ȘAM LUCRAT TOT DIN PUTERE / ȘAM FAC CASĂ ȘI AVERE / IATA MOARTEA MAU LUAT / TOT CI AM AVUT AMLASAT / AM TRĂIT 47 DE ANI

10. ...CIND AM FOST ÎN VREMEA MEA / DRAGĂ LA TOATĂ LUMEA / CA ON PUI DĂ RINDUNEAE

11. TODOSIE BRAICULUI / PINAM FOST ÎNLUME ME / AM FOST BUNĂ DEOARECE / IERAM MARE IOHĂȘITA / ȘAM FRĂMINTAT BUNĂ BRÎNZĂ / MAIDEMULT AM FOST GĂZDOAIE / ȘAM FRĂMINTAT CAȘ DE OAI / TOATE ACESTE LE LĂSAI / LA 81 DE AI

12. ...TUICA TARE NUE BUNĂ / AOBĒ SARA PE LUNĂ / IEU DE ASTA AM BEUT / ȘI GRE BOULAM PETRECUT /

13. NE ODIHNIM PĂ VECIE / TOATĂ FAMILIA LU VILE / TOADER CINTĂ LA VIOARĂ / BABA NE SĂRVE DIN OALĂ / STAU LA MIJLOC LA ÎNDEMÎNĂ / ȘI ION CUVIN NE INKINĂ / GEORGE ȘADE SUPĂRAT / CA AU FOST ȘI CONDAMNAT / ȘI NU AU FOST VINOVAȚ / ACI VET VENI ȘI VOI / CARE VA UITAȚ LA NOI

14. ...FRĂȚI VĂFIE ODIHNA MARE / AM VINIT ȘIEU CĂLARE / LINGĂ VOI LINGĂ CARARE

15. PINAM FOST PĂ LUME VIE / MA CHEMAT STAN TODOSIE / ȘI MOAȘĂ ÎMI ZICEA MIE / FOSTAM

16. MOAȘĂ LA ORAS / AJUTOR LA COPILAS / ȘI IAM SCOS LA LUME ALBĂ / SA LE FIE LUMEA DRAGA

17. NE ODIHNIM PĂ VECIE / STAN VASILE ȘI ȘOTIE / CIT AM TRĂIT PĂ PĂMÎNT / AM LUCRAT NU AM ȘEZUT / ȘI DĂ TOATE AM AVUT / CU COASA IARBAM COSIT / BABĂ DĂ TREABĂ AM AVUT / PRÎNZU LO ADUS LA RÎND / TUMA CIND AM FOST FLĂMÎND

18. EU AICI MĂ ODIHNESC / POP IRINA A PĂSCUTI MĂ NUMESC / PE LUME CIT AM TRĂIT / TOT CU LINA AM GĂZDUIT / O TORCEAM ZIUA LA SOARE / ȘIM FACEAM CERGI ÎN VILTOARE / MAI FACEAM ȘI SARAN CASĂ / ȘAM FAC CITEO CERGA ALEASA / TOATE ASTEA LE LĂSAI / LA 74 DE AI

19. ...Și venindu-l și marelui meșter rîndul să se așeze în pămîntul de el pictat și tras în vers, cei ce l-au iubit l-au așezat sub crucea din vreme pregătită:

20. DE LA PAISPREZECE ANI / TREBUIA SĂ CÎȘTIG BANI / LA LUCRU GREU DĂ PĂDURE / CU TAPINI ȘI CU SĂCURE / TATAN RĂZBOI OPLECAT / ÎNAPOI NUSONTURNAT / TREI COPII MICI AM RĂMAT / ÎN LOCUL DE GREU NECAZ / VRUTAȘ FI SA MAI TRĂIESC / ȘI LUCRUL SAM ÎMPLINESC / DIN SAIZECI ȘI DOUA DĂ TĂRI / MOR VIZITAT PÎNĂ IERI / EU LE DORESC NUMA BINE / CELOR CEOR FOST PĂ LA MINE / CĂ EU VIAȚA MIO LĂSAI / LA SAIZECI ȘI NOUĂ DE AI

21. Cîțitorul a observat că toate versurile s-au transcris cu majuscule. Ion Stan n-a folosit literele decit cu acest chip: drepte, mari, verticale...

22. Crescute din lemn, ca iarba din lut; unind părelnicia trecerii noastre sub stele cu lumile stelelor, unindu-ne cu visele și cu poveștile. Cu viață peste viață călcînd...

GHEORGHE TOMOZEI

Lumea cărților

Artă și filosofie

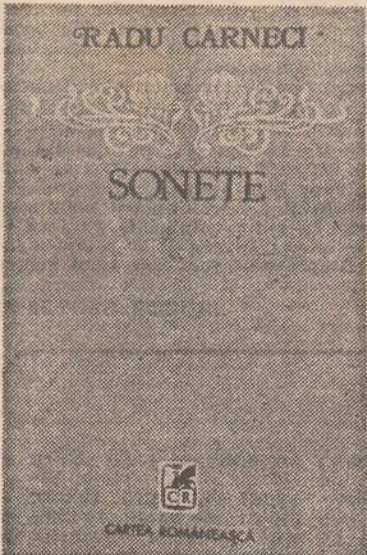
● Profesor de istoria filosofiei universale la Universitatea din Cluj-Napoca, personalitate deja cunoscută și apreciată în domeniul filosofiei artei, deținător al premiului Asociației Scriitorilor din Cluj-Napoca în 1972, pentru lucrarea **Răz și frumos**, și al premiului Uniunii Scriitorilor în 1977, pentru cartea **De la poezie la metafizică** (ambele apărute în limba maghiară, la Editura Kriterion). Răz Gyözö este pentru prima oară tradus în românește, de către tânărul critic din

Tirgu Mureș, Ștefan Borbély, și pus astfel la îndemina publicului românesc tot prin intermediul Editurii Kriterion. Volumul **Răz și frumos** (1984) este prefațat de prof. univ. dr. Achim Mihai și abordează probleme incitante ale artei și filosofiei contemporane, atât în stricta individualitate a acestor domenii, cât și într-o fructuoasă interdependență. Libertate și pseudolibertate în artă, Caracterul mediat al angajării artistice, Autenticitatea artei și sinceritatea artistului, Marx și viitorul filosofiei, Fenomenologia angostei, „Detronarea” ideologiei?, precum și o suită de studii de istoria filosofiei (Heraclit, Pascal, Hegel, Dostoievski, Lukács s.a.) — iată câteva subtitluri care recomandă de la sine cititorilor cartea lui Răz Gyözö. Sintetizând elocvent finalitatea demersului său filosofic, o formulare mai veche a lui Marosi Péter (reluată în prefața acestui volum) merită să încheie această sumară prezentare: „Volumul întreg e confesiunea unui gânditor care-și consacră toată viața unui singur scop mare: căutarea posibilității existenței unei metafizici marxiste”.

Calligrafii lirice

● Sonetele lui Radu Cârnel (Cartea Românească, 1983) sînt liniștite meditații lirice. Versul nu se contractă, nu neagă, el afirmă de regulă calme adevăruri despre rostul omului pe pămînt, despre eternitate și înțelesul său poetic („fără sfîrșire-i viața”), despre timp („și sap și beau a timpului fintină”), despre ispita argheziană a cunoașterii („Pîndit mereu de ochiul de-ntuneric / și amăgî de ochiul de lumină / ispită-mi stai și calea se-nveștină / putere ce nu pot să te desferic”). Un univers eteric, aproape fără carnalitate (senzualitatea debordantă a mai vechilor sale volume de versuri s-a cumîntit aici, cum se vede), artificial la modul poeziei baroce, agită simboluri de diverse extracții: „Se-arată păsări de iubiri cuprinse, / ca niște nuferi zburători — și plînge / o salcie, mireasă-n verde, pin’ ce / sasește-Apolo cu priviri aprinse...”. Sonete clasice, sonete în vers alb (în ciclul **Banchetă în doi**), o frumoasă Glossă de sonete (**Coroană de sonete — Timpul iubirii**), tertine (în **Pre-**

euvințare) sînt cîteva din variantele produse pe care le dezvoltă Radu Cârnel în volum. Condiția grafică a cărții este una de învidiat — cu autograful în calligrafie barocă al autorului pe fiecare pagină.

Doa fețe ale realului

● Dinineața pierdută, recentul roman al Gabrielei Adameșteanu (cit de recent, exact, e mai greu de spus, întrucît, în mod cu totul surprinzător, îi lipsește casetă editoriale), dezvoltă o lume fără

angoase, dar și fără mari speranțe, o lume de meschinării și duioșie, de mici cruzimi și de mărunte devotamente, o lume care vorbește mult, fără grabă, mai mult decît acționează. Vica, bătrina mahalagioaică pe care unii o socotesc ușanică (de pildă bărbatul ei, ori Ivona, „aristocrata”) e un personaj admirabil desenat în roman. Lungile ei monologe (chiar și dialogurile mențin, în genere, perspectiva nedeclarată a naratorului-autor) desfășoară fără grabă substanța epică a cărții, într-o scriitură de o remarcabilă adevărată stilistică.

● Ștefan Agopian semnează un incintă Manual al întâmplărilor (Cartea Românească, 1984). Șapte povestiri de mici proporții, așchii, parcă, din lumea lui Tache de catifea, șapte „obiecte” epice îndelung șlefuite, avînd culoarea și acuratețea conturilor din miniaturile armenice, asupra cărora vom referi mai pe larg într-un alt cadru. Manualul întâmplărilor — umor sucit, bizar, relație dezinhăbită între planul real și cel fantastic, o limbă vie, ca un fruct parfumat, o lume cu un picior în realul cel mai crud și cu celălalt în poveste.

Utile dulci

● „Primul contact cu Finlanda l-am avut încă de pe vremea cînd eram elev. Profesorul de literatură, vorbindu-ne despre Iliada, care făcea obiectul programei școlare, a rostit și numele unei alte epopei (...): Kalevala”. Așezînd-o sub

semnul acestor rînduri, cartea lui George Radu — **Suomi — Terra magica** (Editura Sport-Turism 1984) dobindește ceva în plus peste valoarea sa de jurnal de călătorie: semnificația unei revelații, povestea nașterii unei iubiri — „Tara lacurilor”. De la Kalevala și pînă la viața de toată ziua a locuitorilor Finlandei, aproape tot

ce înseamnă Finlanda (istoria sa, legătura ei cu geografia bizară și fascinantă a acestei țări de păduri, lacuri și stînci, oamenii săi, cultura, aspecte ale vieții sociale contemporane — toate scrise cu

Problema pe care o pune din capul locului cartea de debut a lui Victor Atanasiu, **Viața lui Ilie Moromete** („Cartea Românească”, 1984), este dacă se poate face biografia unui personaj literar. Oricine va răspunde că da, din moment ce există **Vida de Don Quijote y Sanecho** de Unamuno. Desigur, dar cine a citit această carte știe că este un eseu, o prezentare a iluziei personaj al lui Cervantes luat ca simbol al spiritului spaniol și al Ingerului imortalității prin opoziție cu raționalismul european. Nu-i nimic, ne avertizează Victor Atanasiu, nici el nu face o biografie, ci tot un eseu, cum a mai făcut, dacă e să mai cităm pe cineva, Jules de Gaultier în **Le bovarysme**, pornind de la Emma Bovary, personaj înzestrat cu puterea pe care o are omul de a se concepe altfel decît este și prin urmare de a-și atribui o personalitate fictivă, de a juca un rol împotriva naturii sale reale și împotriva faptelor.

Acceptînd faptul că cel puțin pe plan național figura lui Ilie Moromete a ajuns destul de cunoscută, ne-am fi așteptat de la eseist să-și comenteze eroul în așa fel încît nu numai să-l înțelegem și să-l definim mai bine, dar să facă din el prototipul unui mod de a fi aparte, recunoscutibil la cei care și-l aleg drept model și-l imită sau, distanțîndu-se, îl dezaproabă. Reprezintă Ilie Moromete un tip specific, un ideal civic, moral, politic, artistic, demn de urmat sau măcar de admirat sub raportul creației? Ce este, dacă există, morometismul (și nu, cum scrie Victor Atanasiu, morometianismul), în ce constă particularitatea acestei conduite unice a eroului lui Marin Preda? Răspunsul se lasă îndelung așteptat și sintem siliți să parcurgem 209 pagini pentru a afla că Ilie Moromete „nu e ipocrit” (p. 19), „nu este un spontan” (p. 23), „e un calculat” și „înzestrat cu un rar simț al proporțiilor și al perspectivelor” (p. 31), „un om de acțiune de un anumit tip, o structură de reformator, iar nu de conservator” (p. 43), „un ghidus” (p. 45), „o forță care pune în lumină dimensiunile morale și inte-

lectuale exacte ale celor din jur” (p. 55), e „ager, prompt, realist” și „evaluează extrem de realist obiectivul posibil de atins” (p. 61), „conversațiile sale dumnișcile denotă un veritabil spirit de causeur” (p. 62), „fînd o natură autentică profundă, Moromete e implicit și un vizionar”, „un luptător nu un contemplativ, un lucid, iar nu un iluzionat fără scăpare” (p. 63), „continuă să se poarte ca un leader” (p. 74), citește „silabisînd în minte mai întîi, pentru ca lectura să fie mereu corectă, cu alte cuvinte pentru ca logica să nu sufere o clipă o ofensă” (p. 99), are lamentație de „autentic erou de tragedie” (p. 102), „renunță la mască și își dă la iveală natura reală, inflăcărată, romantică, patetică” (p. 103), „nefiînd deloc un om obiș-

Cronica literară

Viața lui Ilie Moromete

nu putea să fie lipsit de o anume undă de tristete” (p. 113), „se distanțează de felul de a fi țărănesc” (p. 114), e „plin de bun-gust” și „știe cum să valorifice, să asimileze ceea ce vede”, „atitudinea lui e aceea a detașării creatoare” (p. 130). Fie și așa, își spune cititorul, dar în ce constă trăsătura spirituală esențială a personajului, facem o caracterizare a lui de rutină sau vrem să-l înfățișăm ca purtătorul unui mesaj special? Abia în ultimele pagini aflăm în sfîrșit că Moromete „înțelept și structură pragmatică totodată” (p. 180) e un „radar ultrasensibil la manifestările antimorale” și toată acțiunea sa e în scopul convertirii celorlalți la morala proprie. Tot către sfîrșit mai aflăm că această morală ar consta în „conservarea cu orice preț a umanului” și printr-o intervenție „moderatoare” pe vreme de revoluție. Însă revoluționarul nu dialoghează

condei ferm și sensibil) este trecut în revistă, văzut, trăit, relatat apoi cu curiozitate și simpatie, într-o carte instructivă și, mai ales, plăcută.

● Sub egida Academiei de Științe Social-Politice și a Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Editura Dacia publică o **Crestomație de literatură română veche** (vol. I), prefațată de Zoe Dumitrescu-Buşulenga și alcătuită de un colectiv de opt cercetători, sub conducerea lui I. C. Chițimia și a Stelei Toma. Lucrarea „încearcă să surprindă filonul artistic al primelor scrieri în limba română, oricît de subțire la începuturile lui, și să justifice atributul de „literatură” pentru un material nu atît de sărac pe cît s-ar părea la prima vedere — cu intenția de a construi, în sensul științific al termenului, temelile edificiului literaturii noastre”. (Din Nota la volum.) De la celebra Scrisoare a lui Neacșu (1521) și pînă la Epitaful lui Mateiaș Basarab (1652), **Crestomația** cuprinde pagini de literatură canonică, omiletică și polemică, acte și scrisori, literatură aulică, laică și apocrifă, precum și literatură versificată. Liliانا Botez, V. Căndea, Gh. Ceaușescu, I. C. Chițimia, Nedret Mamut, Mihai Moraru, Stela Toma și Cătălina Velculescu semnează nu numai ediția textelor propriuzise, ci și excelente comentarii de istorie literară, de limbă și stil, precum și un aparat critic minuțios. Volumul este nu numai o atență selecție științifică, ci și un frumos florilegiu de texte vechi de limbă românească, prin care se justifică aducerea sa în sfera deja pomenitului „utile dulci”.

TANIA RADU

cu tradiția și nu-și pun problema adaptării formelor la fond, formele, în procesul revoluționar, luînd-o totdeauna înaintea fondului. Ironia lui Moromete trebuia analizată mai înainte și nu la sfîrșit, cînd personajul e scos din scenă, marginalizat. Sigur, e și insuficient și puțin comic să susținem că Moromete e „un țaran de excepție”, că Tugurlan e „morometianizabil”, că la Cocosilă, „spirit baroc”, se produce o „iremediabilă desmorometianizare”, că Paraschiv e un personaj dostoevskian, că Nicolae e „antimorometian”, trece prin „etapele triadei hegeliene”, că Moromete, „dansator virtuos” (p. 199), „refuză absurdul” (p. 204) și parcurge „lentul proces de autorevelare a geniului” (p. 207). Este Ilie Moromete un geniu? Prin ce? Victor Atanasiu nu ne spune, pierzîndu-se în interminabile divagații și considerații de tipul: „Pentru Moromete semnificativul nu există în afara semnificativului” sau: „Pentru Moromete școlii și urban, existent în plan real, ca o figură ilustră a literaturii (= Majorescu), refrenul obsedant se impunea să fie acut antiverlainian: De la logice avant tout chose!”

Victor Atanasiu proclamă că **Marele singuratic** e un roman „nereușit”, că **Delirul** e „mediocru”, că **Moromeții, II** e tezisist și fragil, că, în fine, **Cel mai iubit dintre pămînteni** e doar „cel mai coplesitor cîntec de lebedă din literatura noastră”. Moromete, zice Victor Atanasiu în concluzie, e „atît de înțelept încît știe — și implicit îl învață și pe ceilalți — să fie fericiți. Dramatica sentință cu care se încheie **Cel mai iubit dintre pămînteni** (și de fapt întreaga operă a lui Marin Preda) poate fi întoarsă, în cazul lui Ilie Moromete, în luminosul ei sens afirmativ. Era firesc ca lumina de august pînă la urmă să năvălească și pe acest plan, căci: „Dacă dragoste e, totul e!” Și dacă în **Cel mai iubit dintre pămînteni** e altfel, ce? Nu mai e bună cartea? Deocamdată dezamăgește mai mult esul împărțit în nu mai puțin de 97 de capitole al lui Victor Atanasiu.

AL. PIRU

Ceea ce tulbură în poezia lui Victor Felea este atitudinea autorului față de fericire. O atitudine mai puțin obișnuită. Poetul vrea să fie fericit. Ca orice om. El și izbutește uneori. Ca oricare — și nu tocmai. Istorie personală se numește cel mai nou volum de versuri al său (apărut la Editura „Eminescu”) și este într-adevăr istoria personală a unui om care vrea să fie fericit și caută fericirea în felul său. Fără orgoliu, în primul rînd: „Mă examinez / Cu ochiul delirant al Ciclopului / Și mă văd atît de mic / Atît de fără importanță / Încît îmi vine să-mi strig / Fericitul!” De obicei, modestia este, la poezi, fie o poză (ca la Emil Botta), fie un necesar element de contrast menit să pună în valoare orgoliul creatorului (ca la Arghezi). Naratorul de sentimente din poezia lui Victor Felea este însă într-adevăr modest. Nici urmă de poză. Sînt destăinuirile unui personaj ce se consideră singur oarecare, neînsemnat, și care izbutește în felul acesta să ne cîștige simpatia și să ne aducă alături de el pentru a ne odihni „tăcuți în scaunele noastre de pînă / Mici și uimiți / În capitala de aur a toamnei”. Omul acesta — „mic și uimit” — nu va alerga după fericire ci o va aștepta răbdător. Dușmanul lui pare să poarte numele, altfel inofensiv, de „nerăbdare”, în suși războiul fiind văzut ca o formă a nerăbdării celor ce nu sînt în stare să caute soluții rezonabile pentru marile probleme ale umanității. Spre omul care o așteaptă răbdător, starea binecuvîntată va veni. Sau va întîrzi să vină. Cîț? Un timp nedefinit. Fericirea e ceea

ce urmează să apară. Ea există, fără îndoială că există; numai să avem răbdare. Încă puțin... „Biografia mea e simplă / Atît de simplă / Încît se vede prin ea / Ca printr-o plasă / Prundișul înnegrit al anilor / Și o fantomă subțire / Ce rătăcește căutînd / O pietricică albastră”. Dar nu cumva așteptarea se va prelungi prea mult? „Zi de zi umblăm / Prin filosofia de taină a lucrurilor // Căutăm / Căutăm / Pînă cînd în cele din urmă / Palma

Biblioteca în aer liber

Victor

răcoroasă a ierbii / Ne-acoperă ochii”. Ce minuni poate să facă un poet adevărat cu cîteva metafore dintre cele mai obișnuite...

Există aproape totdeauna două personaje în poeziile lui Felea. Unul este cel pe care l-am înfățișat pînă acum: „naratorul de sentimente”, cel mic. Dar mai e prezent și altcineva, cel care-l observă, alt Victor, de data aceasta latinescul „victor” recăpătîndu-și sensul original. Iată-l pe victorios comentînd cu amărăciune și cu ironie fină atitudinea prea de tot defensivă a celui ce-l este alter-ego: „Eu stau mai la o parte / Îmi beau într-un colț băutura amară / Îmi spun cuvîntul fără să flu auzit / Mă bucur

de viață cu precauții / Și suferința o transform / În conuzii înțelepte // După cum se vede / Sînt un mare descurgător”. Victoriousul Felea își permite chiar să devină nerăbdător. Peisajul pe care-l contemplant autorul poeziei **Modern** (titlu semnificativ) nu mai are nimic din cumînțenia peisajelor străbătute de pasul celui alt Victor: „Mașini aliniate în fața blocului / Picioare de rezervă pentru ologi / Și primăvara ca un cîine fără stăpin / Maxilarele veacului / Macină populații de oase // Farse // comedii / Farse și comedii / Mari hohote / Pe scena abatoarelor moderne // Și eu care mă reazim / De fragilitatea unei stele”. Comentariul să-l alegem tot dintre versuri: „Ce logică tristă domnește în ziua aceasta sumară”.

Moneda are două fețe (nu total deosebite), iar originalitatea incontestabilă a remarcabilului poet stă tocmai în imbinarea dintre cumînțenie și falsă cumînțenie, dintre modestie și falsă modestie, dintre notele majore și cele minore. Nemulțumirea față de sine naste suferință, iar suferința generează nu de puține ori poezie antologică. Într-o lume de poezi — și mai mari, și mai mititei, dar cu toții extrem de complecși — Victor Felea vine ascunzîndu-și cu un bun simț care amintește de originea lui țărănească (e din Tara Moșilor), reala profunzime și complexitatea. Și le ascunde? Nu. Felea nu se preface — el chiar crede că atîta este: simplu și modest. Numai că, din fericire, se însală.

FLORIN MUGUR

Bravo rugbyștilor tricolori!

● Cîștigătoarea Turneului celor 5 națiuni, întrecută la București fără drept de apel ●

O victorie superbă :28 — 22 cu Scoția

Fotografie de DRAGOȘ NEAGU

Poate că eram foarte puțini acei care credeam într-o asemenea extraordinară victorie înaintea jocului-test de rugby România — Scoția 28—22, însă erau, desigur, mulți suporterii români ai „frunzel de stejar” care sperau măcar într-un rezultat onorabil, poate într-o înfrîngere de justete, care să ne situeze în apropierea reprezentativei „ciulinului” scoțian și să marcheze eforturile noastre de excelsior în zborul balonului oval.

Naționala Scoției venea în țara noastră aureolată de cîștigarea celei mai înalte competiții internaționale de rugby — Turneul celor cinci națiuni — realizînd, după cum se știe, marele șlem, prin răsunațoare victorii asupra Țării Galilor (15—9), Angliei (18—6), Irlandei (32—9) și Franței (21—12), adjudecîndu-și totodată și trofeul „Tripla coroană”, prin victoriile asupra tuturor țărilor britanice și marcînd cel mai mare număr de esouri (10), realizînd o performanță nemaiaținsă de ea încă din anul 1933!

Acest puternic reviriment al rugbyului scoțian avea să se confrunte în duminica trecută, pe Stadionul „23 August”, într-un cadru sărbătoreț, cu rugbyul continental, reprezentat de data aceasta prin naționala noastră, aflată la rîndul ei într-un intens și persuasiv elan de afirmare plenară, care, încă anul trecut, surclasase Țara Galilor printr-un scor categoric 24—6!

Războiul cifrelor care definesc eșichierul valoric în sport este adesea prea categoric și îngrat cu unele forțe competitive, dar, la fel ca la fotbal, unde există clasamentul adevăratului, în rugby cunoșcătoarea citește mai înțeles raportul dintre eseurile înscrise, ca pe atestările certe și abia apoi modalitățile auxiliare.

Iată că, punînd față-n față cele două coloane de marș, România apare superioară, însumînd 3 esouri contra 2 și 2 transformări contra 1, numai la capitolul loviturilor de picior (3) și al dropgolurilor (1) fiind egalată de Scoția.

De altfel, este bine de spus aici că jocul de acum al britanicilor ne-a surprins, spre deosebire de cel al francezilor, printr-o folosire excesivă a loviturilor de picior bine plasate, prin repetarea loviturilor înalte de urmărit (Rutherford) și dropurilor (Robertson) precum și prin precizia execuțiilor (Dodds). Jocul scoțienilor apare mai puțin spectaculos prin varietatea procedurilor, tinzînd să fie simplu și util la maximum, bîzîndu-se pe excelențele lor grămzești deschise și surprinzînd treisferturile adverse prin lovituri lobate ori rostogolite, practicînd permanent jocul la ofsaid, amendînd atît neatenția adversarilor, cît și pe aceea a concisivului arbitru.

Din fericire pentru noi, putem spune că am învins Scoția tocmai cu armele ei tactice, avînd în uvertura noastră, Alexandru, un boter de mare clasă și în zi excepțională, realizînd el singur 16 din cele 28 de puncte ale românilor, prin 3 lovituri de picior, 2 transformări și 1 drop-gol, față de cele 12 puncte realizate prin cele 3 esouri ale lui Dumitru, Rădulescu și Paraschiv.

De partea scoțienilor, celebrul fundaș Dodds a înscris numai 15 puncte (din totalul de 22) prin 3 lovituri de pedeapsă, 1 transformare, aducîndu-și aportul însă și prin primul eseu.

Filmul meciului a fost sinuos ca scor și cu un suspens pasional chiar din prima repriză.

După eseu transformat al scoțienilor, vine cel al lui Dumitru, transformat de Alexandru, luăm conducerea cu 9—6, sistem egalat la 9—9, apoi adversarii se

detasează la 12—9 și termină repriza cu 16—9 în favoarea lor, nu fără bunăvoința arbitrilor de centru, irlandezul Q. E. Doyle, aceiași care, fiind debutant în marele Turneu, îl favorizase pe scoțieni contra galezilor (15—9).

După pauză, continuă „dialogul” boterilor Dodds și Alexandru pînă ce Paraschiv, printr-un inspirat eseu, egalizează scorul: 19—19. Scoțienii obțin conducerea, printr-o nouă lovitură de pedeapsă, acordată generos de arbitru (22—19), dar, începînd de la jumătatea reprizei secundă, românii se mută total în terenul advers, într-un presing infernal, grămada noastră impunîndu-se prin forță și joc ordonat și drept urmare, Rădulescu mal înscris un spectaculos eseu (25—22 pentru noi!) și către final numai arbitru irlandez mai poate stopa, fantezist, iureșul înaintării noastre, dar e silit să ne acorde, în compensație, o nouă lovitură de pedeapsă prin care Alexandru pecetluiește scorul definitiv și magnific: 28—22 pentru România!

Milioanele de spectatori care au urmărit jocul pe micul ecran au avut mărturia pregnantă a unei victorii clare și de mondial prestigiu a rugbyștilor noștri, data de 20 mai 1984 înscrisîndu-se cu litere de aur în palmaresul nostru și în istoria rugbyului universal.

MĂRTURII, TOASTĂRI, DECLARAȚII

Bucuria unui asemenea triumf sportiv, superbitatea unei asemenea zile toride (atît la propriu cît și la figurat) m-au obligat să iau, în primul rînd, mărturiile tuturor jucătorilor români, care au fost eroii incontestabili ai titanicei întîlniri.

În primul rînd, l-am interviuat pe Alexandru, fructuoasa uvertură a jocului, cel care mă întîmpina cu un zîmbet mai mult amuzat decît infatuat:

„Azi am vrut să calc și eu pe urmele lui Alexandru cel Mare, și zeii au ținut cu mine și-ai mei. Am fost în zi bună și mă bucur că am onorat încrederea antrenorilor. Poate că, prin jocul tactic impus, treisferturile au jucat mai puțin la mină, dar ele s-au dovedit incisive și au prestat un joc exact, care, altădată, era apăsătorul unui Renwick sau Rutherford. Grămada noastră a fost și ea de zile mari”.

Mircea Paraschiv, căpitanul echipei, care a fost un inspirat și mai ales lucid mijlocas la grămada, ne-a împărtășit și unele taine tactice:

„Mulțumesc întregii echipe care s-a comportat admirabil, dar mai cu osebire înaintașilor care „i-au bătut” pe celebrii internaționali scoțieni. Sînt fericit că am dat și un eseu, pe care l-am pregătit îndelung. Tot timpul meciului, i-am atacat pe adversari prin partea dreaptă, sugerînd un stereotip, pentru ca, la momentul oportun, să-i surprind cu acțiunea inversă. Am jucat, tactic, mai bine ca ei”.

Pilierul Bucan precizează:

„I-am dominat, le-am stricat sistemul de joc, după analize prealabile, le-am dejuceat manevrele și trucurile, prin sarcinile precise, iar grămada ordonată a fost punctul forte al echipei”.

Colegul lui Bucan, pilierul Pașcu, a ținut să se justifice:

„Am avut sarcină grea, confruntîndu-mă direct cu vechiul căpitan al Scoției, Aitken, și mă bucur că i-am dat o bună replică în momente fixe, atît prin stopare, cît și prin întoarcerea oportune de grămada”.

Munteanu, puternic și activul talonier al naționalei noastre, și-a completat colegii:

„Față de galezii, scoțienii au o grămada mult mai țepăună și încheată, așa că

înfrîngerea lor prin forță dovedește călburul deosebit al înaintașilor noștri. Îl consider, însă, adevărați artiști în grămzele spontane și moturi, păstrînd sau recupe-rînd balonul în mod aproape miraculos. I-am împins, totuși, cu grămada și chiar am recîștigat baloane, chiar dacă uneori sînt obstrucționiști sau joacă evident în ofsaid. Este o mare victorie pentru noi și meritată”.

Jucătorul Dumitru, titanul din linia II-a, completează:

„Am încercat să contracaram grămzele lor spontane, cu plecări pe lingă grămada, profitînd de repetatele lor culcări în grămada, ceea ce ne-a reușit adesea, mai ales spre final, aerisînd baloanele, astfel că scorul ar fi putut fi majorat. A trebuit să ne adaptăm și la un arbitraj specific britanic, care diferă mult de cel european, trecînd adesea cu vederea ofsaidul de dragul cursivității jocului”.

Laurențiu Constantin, colegul de linie al lui Dumitru, adaugă:

„Sînt abia la a patra selecționare națională și mă bucur că am făcut față în grămada ordonată, iar la țușe am obținut multe baloane, în dauna experimentatului Tomes”.

Ștefan Constantin, din linia a III-a, spune:

„La început, am fost timorați de prestigiul adversarilor și moleșiți de căldură, a mai venit și primul lor eseu din ofsaid, presimțînd un arbitraj liber, dar ne-am mobilizat repede, dominîndu-i în forță și prin voleuri la țușe. I-am terminat prin pregătirea fizică”.

Redutabilul Murariu precizează:

„Grămada a dat și tonul jocului și forța de atac. Grămzele noastre ordonate au fost mai prompte ca niciodată. Dumitru și Laurențiu au excelat și în țușe. Am învins nu numai căldura excesivă, dar și pe campionii lumii”.

Flancherul Rădulescu, cel pe care ziaristii occidentali l-au calificat între primii 10 din lume, autor și al unui eseu important în jocul cu scoțienii, ne-a declarat:

„Sînt mai emoționat acum decît la meci, că am putut sta alături, mai bine zis adversar cot la cot, marelui Leslie, numărul 7 scoțian, cu care m-am și împrietănit la toată, așa cum se întîmplă adesea în rugby, chiar între combatanți. Sînt mîndru de aportul meu în acest meci extraordinar și consider că dincolo de schimburile de „amabilități” de pe teren, sînt cu mult mai importante cele prietenești, trainice, din afara arenei”.

Jucătorul Aldea, aripă de treisferturi, are o intervenție particulară:

„Mă bucur nespun că am învins și pentru bucuria băteifului meu Adrian, de șase anișori, care mă va ierta de zăbava de a-l vedea, prelungită. Dar acest joc frumos de azi este și rodul pregătirii noastre colective”.

Aripa de pe partea opusă, Lungu, are un regret:

„Numai două baloane au ajuns în șarje, pînă la mine, dar am fost concentrați tot timpul meciului și odată am reușit să clarific o fază periculoasă. Nu numai la fotbal, ci și la rugby „se joacă” de multe ori și fără balon!”

Centrii Vărzaru și Marghescu și-au împletit declarațiile:

„Nu-i ușor să fii opozabil celebrilor Renwick și Johnston, pe care i-am anihilat de cite ori a fost cazul, cu mare dificultate, avînd și grija repliajului pe lovituri de picior. Aportul nostru apare mai anonim, dar am căutat să ne facem datorია”.

Fundașul Ion Vasile recunoaște:

„În primul meci contra scoțienilor de la Constanța am fost și căpitan de echipă, jucînd mai bine ca la București, dar trecerea mea de la mijlocas pe post de fundaș îmi place din ce în ce mai mult, făcînd pregătiri atente și depunînd eforturi mari de acomodare. Mulțumesc pentru încrederea celor ce mă susțin”.

Antrenorul federal Valeriu Irimescu declară:

„Urmărind jocurile anterioare ale scoțienilor, am înțeles că trebuie să-i batem pe grămada ordonată și jocul din margine. Știam că ei joacă mult la ofsaid, dar am contat mult pe Laurențiu Constantin care a dominat țușe. Apoi Dodds a fost totdeauna în dificultate pe loviturile noastre de urmărit, folosînd tactica respectivă. Am impus un ritm accelerat pe căldură, ceea ce i-a cam sufocat. Privînd arbitrajul, prea liber al britanicilor, mă întreb dacă al nostru nu-i prea farmaceutic? Bravo, tricouri!”

Antrenorul Theodor Rădulescu conchide:

„Cea de a doua victorie fantastic de importantă pentru rugbyul nostru s-a datorat unei voințe extraordinare de a învinge. Pachetul nostru a învins categoria pachetului scoțian, cel care învinsese toate pachetele occidentale de înaintași. Ultimele douăzeci de minute ale jocului ne-au aparținut total. Felicit pachetul nostru de înaintași — opt băieți ca opt stejari”.

Vicepresedintele Federației Române de Rugby, Viorel Moraru, este succint:

„Devine tot mai evident că, în meciurile mari, decisive, trebuie să avem mai multe pirghii tehnice și mijloace de expresie tot mai variate, nu numai voința și dăruirea totală”.

În toastul de la banchetul final, unde s-au schimbat fanioane, plachete și insigne, oferindu-se și prietenesci cadouri, tovarășul Emil Drăgănescu, președintele Federației române a cuvîntat:

„Mulțumesc delegației Scoției pentru amabilul răspuns pozitiv la invitația noastră în România. Felicit cele două formații și pe invitații noștri care, în tref ipostaze de anotimp, pe furtună, timp rece sau torid, ne-au demonstrat marea lor clasă. Victoria de azi a echipei României este o victorie istorică pentru rugbyul internațional, relansînd o dispută între cel britanic și cel de pe continent. Toate aceste jocuri vor contribui la propagarea sportului cu balon oval, dar și la apropierea prietenească a relațiilor dintre popoarele noastre”.

Din lipsă de spațiu tipografic, ne vom permite să încheiem aici relatarea noastră, promițînd o revenire imperioasă asupra acestui joc epocal.

Nu vom omite însă acum nici declarația lui Robin Charters, conducătorul delegației scoțiene, din timpul toastării:

„Geografie, Scoția și România sînt situate la distanță mare, dar astăzi ne simțim aproape prin spiritul rugbyului. Felicit echipa României pentru minunatul ei meci. În viitor, România va juca în „Marele nostru Turneu de 5” și sînt sigur că noi, împreună, vom face totul pentru rugby”.

TUDOR GEORGE

Lecția

De ce să mă ascund, nu-mi place rugbyul. Poate că nu-l înțeleg suficient, poate că mă enervează faptul că arbitru fluieră infracțiuni de nimeni altcineva văzute, nu știu, dar nu mă omor după el. Dacă ar fi să aleg între un derby de rugby, Steaua — Farul de pîldă, și un meci oarecare de fotbal, Viscoza cu I.C.S.I.M., aș opta pentru ultimul.

Duminică însă, puțin din obligație, puțin din curiozitate, puțin din snobism, m-am dus la „23 August”. De unde am ple-

cat, ca să nu vă rețin prea mult, năuc, fascinat de puterea de luptă a băieților noștri, pe care, vai, n-am întîlnit-o încă pe nici un stadion de fotbal! În mai multe rînduri, la 0—6, la 9—16 și chiar la 12—19, am fost convins că s-a terminat. Jucam, nu-i așa, cu Scoția, care nu pierduse nimic în acest sezon și care cîștigase Marele Șlem. I-am și spus cuiva, după eseu lui Pollock: gata, ne-au bătut! Mă înșelam. Cînd părea să nu mai existe nici o leșire, nici o soluție, tricourii au revenit uluitor,

angajîndu-se eroic pentru fiecare minge (puah, tu-gulată?!), pentru fiecare metru de gazon, spulberînd rezistența iluștrilor adversari și îndreptîndu-se, bravi băbăți, spre o izbîndă fără echivoc. Izbînda a 15 oameni seroși, asudați și nebuni.

Mi-a părut totuși rău după ceva: că nu mi-am luat și fetița la stadion. O asemenea lecție, care mi s-a descoperit a fi mai puțin de sport și mai mult de viață, i-ar fi prins de minune.

VIDIU IOANIȚOIA

După campionat, Dinamo a câștigat și Cupa!

SPORT

● Dinamo în Cupa campionilor, Steaua în Cupa Cupei, Universitatea Craiova și Sportul studentesc în Cupa U. E. F. A. ●

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Victoria maturității, a echilibrului

În finala Cupei, disputată marți, Dinamo a făcut o dată în plus dovada maturității sale, intrând în posesia trofeului după 2-1 cu Steaua, victorie dificilă, dar meritată. La fel ca și în derbyul campionatului, care a opus (miercurea trecută) aceleași echipe, formația antrenată de Nicușor și Dinu și-a urmărit metodic și perseverent scopul, atingându-l printr-un lăudabil efort colectiv și prin mai multă luciditate. Cele două meciuri au semănat intrucitva. Steaua a început, și marți, mai bine, mai dezinvolt, surprinzându-și adversarul printr-un joc combinativ și percutant. A deschis scorul (Lăcătuș, minutul 10), a trecut de puțin pe lângă majorarea lui (șut al lui Eduard în stilul porții lui Moraru, minutul 30) și ar fi meritat (zicem noi, dar păreriile sînt împărțite) un penalty (henț la Ion Marin, minutul 36) care ar fi dat, cu siguranță, o altă turnură partidei. Numai că, încet-încet, ca un boxer trezit din pumn, Dinamo a egalizat raportul de forțe și, iarăși pe nesimțite, a trecut la cirna ostilităților. Golurile marcate de Custov (minutul 45) și Orac (minutul 52) au venit ca o consecință logică a unui plus de rigoare și de insistență, pe care Steaua n-a știut sau, mai degrabă, n-a putut să le contracareze. Deși, ca să fim corecți, s-a străduit, renunțînd la Pițurea și Petcu, înlocuiți cu Cîmpeanu și, respectiv, Diaconescu. I-a lipsit Stelei, în fața unui adversar pragmatic și hotărît, forța și explozia, formația lui Jenei și Stănculescu pîrînd, din nou, prea crudă pentru un meci cu o astfel de miză și o astfel de tensiune. Poate că dacă Balint ar fi prins o zi fastă, alta ar fi fost situația. Dar n-a prins. A evoluat șters, parcă fără busolă. Nici Petcu n-a strălucit. Chiar și Stoica, deși s-a zbatut, n-a făcut mare lucru. Drept urmare, după pauză, Dinamo și-a impus legea, jocul ei mai la obiect avînd cîștig de cauză în fața „geometriei” uneori mai frumoase, dar todeauna mai

puțin eficiente, a Stelei. Și de aici, victoria, datorată (repetăm) maturității și echilibrului, unei stări de spirit superioare și, firește, contribuției concrete a citorva jucători care au ieșit în evidență, începînd cu Ion Marin (pacat de cîteva faulturi grosolane!), continuînd cu Rednic și Dragnea, încheind cu Tălnar (într-un final de sezon excelent) și Orac.

Dinamo a reușit, deci, eventual, campionatul și cupa, arătîndu-se cu adevărat echipa cea mai omogenă, cea mai serioasă. Fără să-i analizăm acum comportarea, vom reveni, se cuvine să notăm, adresînd jucătorilor, antrenorilor și conducătorilor din Ștefan cel Mare calde felicitări, că izbinzile ei sînt, în primul rînd, rodul teinicii în pregătire, al ambiției, abnegației și conștiinței. Fără să aibă cel mai mai bun (acela continuă să fie la Craiova, nu-i așa?), Dinamo a găsit soluții pentru a pune în valoare, cu randament maxim, calitățile componenților lotului. Ea a știut ce joacă și a jucat ce a știut, fără să se complice, ci alegînd de fiecare dată cel mai scurt drum spre poarta adversă. Da, jocul ei a părut uneori (prin comparație cu al Stelei, de pildă) mai puțin spectaculos, poate chiar mai rudimentar. Dar numai la o privire superficială. În esență, Dinamo a avut metodă și rigoare, punînd golul pe primul plan și sacrificînd pentru el orice artificiu. Tocmai la un astfel de stil se ajunge mai greu și în timp. Simplitatea lui, lipsa de dantelării, s-au realizat în timp și cu sudoare, meritul aparținînd, desigur, antrenorilor Dumitru Nicolae-Nicușor și Cornel Dinu. Dinamo, și asta trebuie reținut, a luptat anul acesta pe 3 fronturi, în C.C.E., în campionat și în cupă, dar și-a dozat cu înțelepciune eforturile ei, numai aparent paradoxal, a terminat mai proaspăt decît Steaua, principala ei rivală. Aveți la îndemînă dovada ultimelor două confruntări directe, în care Dinamo și-a atins ținta

(meci egal și, respectiv, victorie) în prizele secunde. Ar fi însă nedrept, și cu asta am încheiat, dacă n-am menționa, fie și în treacăt, că la realizarea unui astfel de bilanț încercat de satisfacție, pe plan intern și internațional, o contribuție de seamă și-au adus-o conducerea secției de fotbal (președinte Ovidiu Diaconescu), a clubului (vicepreședinte Vasile Anghel), ministerul tutelar care, prin atenție și sprijin competent, au făcut posibile performanțele amintite. Întregii familii dinamoviste, un sincer bravo!

Steaua, cîteva cuvinte și despre ea, a pierdut în două meciuri tot ce agonisise de-a lungul unui sezon. Dar aceste eșecuri au, opinăm, o scuză: Steaua e încă ne-coaptă. Are talent, uneori el debordează, n-are însă experiență. Dacă Dinamo a însemnat, și ca stare de spirit, o echipă, Steaua a însemnat cel mai adesea 11 jucători dotați, adică mai puțin. Ce va fi? Greu de dat un răspuns ferm, dar normal ar fi, și premise există, ca formația din Ghencea să crească, să se maturizeze. Ea va trebui să joace mai degrabă „lecția Stoica”, mai eficientă, mai pe poartă, decît (cum s-a întimplat adesea) „lecția Majoraru”, mai plăcută ochiului, dar mai sterilă, căuțind o lovitură decisivă adesea negăsită. Deși, firește, ideală ar fi pentru destinul echipei o imbinare a celor două stiluri. Atunci „focul ei de artificii”, incintător uneori, dar alteori (în fața unor adversari de calibrul) lipsit de substanță, se va transforma într-un joc mai gândit, ferit de simcoape. Oricum ar fi, nă se pare necesar să subliniem că, deși înfrîntă, Steaua a adus un aer proaspăt în fotbalul nostru, înviorînd campionatul, oferindu-i culoare și, de ce nu?, dramatism. Ea s-a angajat pe un drum promițător și credem că are datoria să-l urmeze. Mai ales că de-acum, prin pătrunderea în Cupa Cupei, Steaua și-a mărit obligațiile. Față de ea și, deopotrivă, față de întreg fotbalul românesc. Dar despre toate-astea, cum ziceam, va mai fi vorba.

VIDIU IOANIȚOIA

La peluză

Finala

În meciul direct dintre ele, în Marele Derby, cum a fost numit, Dinamo avea nevoie de un punct ca să cîștige campionatul, a jucat ca să cîștige un punct și l-a cîștigat. O săptămîină mai tîrziu, tot în meci direct, Dinamo avea nevoie de victorie ca să cîștige Cupa, a jucat la victorie și a obținut victoria. În total, în întîlnirile directe, Dinamo a marcat trei goluri, cu două goluri mai puțin decît adversara sa, Steaua, și cu două goluri mai puțin marcate a cîștigat și campionatul și Cupa. Este vorba de eficiența care nu se manifestă ca un corolar al exuberanței. Eficiența este un produs al gîndirii, al competenței și solidarității, alături cu care echipa Dinamo a încheiat cel mai fantastic sezon fotbalistic din istoria echipelor de club din România: clasarea printre primele patru echipe ale Europei, cîștigarea campionatului și în final eucerirea Cupei; ea devine astfel un bun comun, parte din averea noastră de bucurie și speranță. Moraru, Rednic, Ion Marin, Stănescu, Orac și Augustin sînt marile ei clarificări din acest an. Poate că Belodedici, de pildă, este mai talentat decît Ion Marin, poate că și Balint este mai talentat decît Augustin, cine poate cîntări talentul? — zic poate și mă gîndesc, de asemenea, la Eduard și Stănescu, Lăcătuș și Orac ș.a. Ei sînt în orice caz mai tineri și mult mai neexperimentați și într-un meci de mare miză, în două meciuri de mare miză, de 180 de minute, determinante au fost experiența, maturitatea, solidaritatea. Cine are impresia că Steaua putea cîștiga meciurile directe dă curs și generalizează sentimente din momente ale jocului. Dar, cu toate că a pierdut miza ambelor întîlniri, Steaua a jucat mult mai exact și mai realist decît a lăsat să se întrevadă jocul avîntat și plin de exuberanță al componenților ei. Sigur, Steaua ar fi putut alege virtuțile și avantajele unui joc economicos, sigur și nestrălucitor și ar fi cîștigat poate unul dintre cele două obiective, campionatul sau Cupa. Dar ar fi riscat enorm ca în proverbul cu vrabia din mină și cioara de pe gard. Șansa cea mare a noii echipe din Ghencea, ca la un examen de verificare a cunoștințelor, eînd nu cunoști toate subiectele, era să strălucească la capitolele pe care le cunoștea foarte bine și a strălucit și a convins înțit, după ambele meciuri, peluizist sau telespectator a putut spune că n-a prea înțeles cum s-a întimplat ce s-a întimplat, dar un lucru e sigur: Steaua este o echipă frumoasă, cu jucători frumoși și „nebulni” și necoapți, dar o echipă cu strălucire. Și, tocmai de aceea, imprezibilă. Chiar de-ar ști că va cîștiga campionatul, Steaua n-ar juca de pildă cu o linie de mijloc Custov, Dragnea, Andone. Steaua este vicima propriului său specific, tradiției sale care-i impune să joace cu balerini de tipul Lăcătuș și Belodedici sau zevzeci de genul Majoraru ori Balint. (Să mi se ierte cuvîntul zevzec fiindcă l-am folosit cu dragoste.) Steaua este astăzi iarăși Steaua, cu doi portari de mare clasă, unul mai bun decît celălalt, ca pe vremuri Voinescu și Toma, cu un Apolzan numit Belodedici, cu un Constantin, încă provincial și necunoscut, dar nu mai puțin talentat, pe nume Petcu, cu ghiulelele Lăcătuș și Balint și inegalabilul, zic nu numai eu, la ora actuală, Stoica, cu luptătorii Florin Marin, Iovan și Tăfăran, cu un Alexandrescu subtil pe nume Cîmpeanu ș.a. Sigur, construcția nu s-a terminat, dar lucrarea este aproape gata, cum aproape a fost victoria la scor în prima repriză a finalei și poate că ar fi fost chiar frumos pentru sufletele noastre averse de bucuria marilor inaripări, dar, mă întreb: n-ar fi fost prea devreme? Deși Steaua are nevoie acum tocmai de personalitatea pe care și-o pot conferi mai ales victoriile, marile confruntări, cum au fost aceste două ultime întîlniri, de-ajung să spun iarăși: nu e păcat ca elita fotbalului nostru să se dilueze în meciuri mediocre?

NICOLAE CRISTACHE

P.S. Și totuși sînt trist. Ca și cum m-aș fi întors recent de la un praznic unde în supă rivniță și de mult visată cineva mi-ar fi picurat continuu, pe nevăzute, apă chioară. Aceasta a fost arbitrajul. Cavalerul în pantalonși negri a fluierat un meci imaginar care nu exista decît în carnetul dumsale de compensații acordate în cele mai năstrușnice împrejurări. Cui folosește așa ceva? În sfîrșit, să-l biciuim cu iertarea noastră. Pentru ce-a făcut în acest meci îl cred incapabil să se ridice pînă la oprobiul nostru.

Recorduri

Puține orașe se pot mindri în lume cu o asemenea faimă a recordurilor obținute în activitatea sahistă ca Tbilisi, capitala Gruziei sovietice. Atunci cînd scriitorul Sulhan-Saba Orbeliani explica în lexiconul său în limba gruzină cuvîntul șah prin „joc al Georgiei”, el parcă și lămuria motivația performanțelor de mare răsunset obținute de pleiada maștrilor gruzini.

La Tbilisi, în anul 1923 a apărut unul dintre primele cluburi de șah, pentru ca peste cinci decenii, la 11 aprilie 1973, să se inaugureze renumitul Palat al șahului, unde, în fiecare zi, sala este arhiplină, indiferent dacă echipa de fotbal „Dinamo” joacă în deplasare sau acasă! Ca o dovadă că în Gruzia „bărbații luptă pentru emancipare” la masa de joc, parafrazînd un cunoscut psiholog-sahist, spectatori sînt în marea majoritate bărbați.

Recordul mondial absolut îl deține fosta campioană mondială Nona Gaprindașvili. În anul 1962, a jucat pentru prima oară în meciul pentru titlul mondial împotriva Elisabetei Bikova. În lungul meci Nona a dominat cu autoritate, campioana lumii reușînd cu greutate să realizeze patru remize. Marea maestră gruzină și-a pus

de mai multe ori titlul în joc, învingîndu-și toate adversarele pînă în anul 1978, cînd a pierdut un meci de mare uzură împotriva unei alte jucătoare din Tbilisi, o tînără de numai 17 ani, Maia Ciburandize. Calitativ, recordurile Maiei Ciburandize nu au fost nici pînă în ziua de astăzi întrecute. La 12 ani a participat la cel de-al VII-lea Turneu internațional de la Tbilisi, clasîndu-se în prima jumătate. Un sezon mai tîrziu, ca urmare a victoriei sale în turneul internațional de la Brașov, a obținut titlul de maestră internațională. La 15 ani, cîștiga detașat campionatul U.R.S.S. la junioare, maniera strălucită de joc anunțînd calități de mare campioană. Tot la 15 ani a devenit candidată la titlul mondial al senioarelor. În 1977 cucerește titlul de mare maestră internațională, iar la 17 ani, după meciul de la Pițunde, în istoria șahului se cunoaște cea mai tînără campioană mondială. Maia Ciburandize deține un plus de inventivitate față de Nona Gaprindașvili, posedînd un excelent simț al poziției. Combinațiile sale sînt de-a dreptul uimitoare. La cel de-al IX-lea Turneu internațional de la Tbilisi, Maia a obținut cel mai spectaculos atac de mat în partida cu Litinskaia în Apărarea siciliană.

Recordurile turneului de curînd încheiat la Tbilisi au fost premiate după cum urmează de presa locală: victorie în criza de timp, în partida Gaprindașvili — Cramling, a revenit negrului la mutarea 36! Este adevărat că Nona ar fi pierdut oricum în fața marelui marș al pionilor negri centrali în drum spre transformare. Cea mai bună apărare a condus-o Maia Ciburandize, cu piesele negre, în partida cu „regina” șahului iugoslav, Milunka Lazarevic. Partida cea mai scurtă, de fapt singura „remiză de salon”, a fost cea dintre Hugașvili și Anghelova,

în timp ce cea mai lungă, cea dintre Wiese și Gurieli, a durat 9 ore și s-a încheiat cu victoria jucătoarei gruzine, avantajată de constituția fizică într-o poziție „moartă” de remiză! Cea mai mare gafă a aparținut jucătoarei poloneze M. Wiese, care, în partida cu Alexandria, a pus dama proprie pe cîmpul g5 în bătaia dublă a pieselor adversarei, nerealizînd că piesa „este în priză”. Cea mai încurcată remiză s-a consemnat între subsemnata și Litinskaia, partida în care albul nu a valorificat imensul avantaj material de două turnuri și un cal contra doi nebuni, iar partida s-a încheiat remiză prin șah-etern. Cel mai bun start în turneu a aparținut Piei Cramling și Maiei Ciburandize cu 5 puncte din 7. Cel mai slab start a fost cel al Nanei Ioseliani cu 1 punct din 4. Cel mai bun finis l-a avut Nona Gaprindașvili cu 4 victorii în ultimele 4 runde. Cel mai slab finis l-am realizat (din păcate) eu cu 2,5 puncte din 10 partide și Lazarevicu cu 0,5 puncte din 5 partide. Premiul pentru cel mai bun rezultat dintre șahistele mame a revenit jucătoarei Maria Ivanka (mamă a trei băieți) clasată pe locul trei la egalitate de puncte. Cea mai frumoasă combinație a fost îndelung aplaudată de spectatori în partida Ioseliani — Anghelova, jucătoarea gruzină Ioseliani sacrificînd spectaculos dama pe o piesă ușoară pentru a cîștiga două piese și o nouă damă printr-un pion avansat spre transformare.

Deși nu poate fi un record, organizarea celui de-al IX-lea Turneu internațional feminin de la Tbilisi a întrecut orice așteptări. Organizatorii competiției și-au anunțat intenția de-a repeta, și în anul ce vine, un superturneu de aceeași forță.

MARGARETA MUREȘAN

Cînd nu este ridicolă, concizia este sublimă

Un accident exemplar • Pămîntul e o pepinieră

Cronica șoselei

Cea mai înaltă
facultate umană

Fără să fie stînjent de cineva, pe o șosea aproape necirculată, Dacia 1310, condusă de un șofer profesionist experimentat, își schimbă ușor direcția spre stînga și se îndreaptă spre un pilc de walcimi aflați la mică apropiere de panlica asfaltată. În drumul lui spre pomii care îl atrag ca un magnet, autoturismul rade totul în cale. Mai întîi un biciclist care, nemaiputînd face nimic pentru a evita coliziunea, primește un șut puternic în roata din față și zboară apol, precum un cascador. După mai multe rotații în aer, asemănătoare sportivilor care sar de la o trambulină înaltă, aterizează pe niște boscheți ornamentali. Apoi, mașina „sterge” două femei, cărora nici prin cap nu le trece că peste câteva secunde vor face cunoștință cu apa rece a unei bălți destul de mari, la nici cinci metri de șantul șoselei. La câteva secunde după această socvență, se aude un bubuit puternic, cu explozia unei grenade, care marchează momentul luării în „brațe” a pomului de către mașină. Biciclistul, Barbu, zootehnist la ferma din comună, călare pe tufe, nu realizează ce i s-a întîmplat. Se uită buimăcit de jur-împrejur, fără a identifica, la început, mormanul de metal aflat la circa 100 de metri, în care s-a transformat doar în câteva clipe autoturismul galben. Începe apoi, treptat, metodic, să-și examineze trupul. Mai întîi capul, apoi pieptul, picioarele și, în final, mîinile, de care uitase, cu toate că se slujise de ele pentru a stabili dacă e întreg, ori ba. Apoi, mirat parcă de performanța realizată, își amintește că are și glas. „Care mă lovirăți, mă, unde vă ascundeți?” După ce-și mai revine din șocul suferit, își dă seama că nu a ieșit din nedorita întîmplare chiar așa perfect. Observă că pantalonii s-au prefăcut într-un fel de franjuri, iar hainei de doc îi lipsește o minecă. Ceva mai tîrziu reușește să identifice „agresorul” și se îndreaptă în fugă spre pilc de pomi. Șoferul, cu capul așezat pe volanul care a căpătat forma unui opt, parcă doarme. Zootehnistul își lipește mina de obrazul lui Zaharia și începe să vorbească singur: „E rece și nici nu mai suflă. S-a zis cu el! Dar ia stai puțin, așa-i Năiță de la cooperativă. Mă, Năiță, răspunde, mă! S-a zis cu tine. La nici 40 de ani. Ți-au rămas patru copii, Năiță, săracu de tine”. Monologul zootehnistului cu Năiță, mort la volan, aduce parcă pe undeva cu acela al lui Hamlet, cînd reflectează cu voce tare, privind osemintele saltimbancului curții, prilej cu care rosteste celebrele cuvinte: „A fi sau a nu fi, iată întrebarea”.

Femeia care ocupa fotoliul din spate începe să geamă. Se plînge că o doare groaznic capul. Abia atunci Barbu ob-

servă că în mașină mai e cineva. „Ce pătrîrăi, cum s-a întîmplat?”, întreabă zootehnistul. „Nu știu, n-am fost atentă, sint bolnavă, mergeam la București, la spital”.

Nu trec nici două minute și de mașină se apropie femeile scăpate ca prin minune de coasa bine ascuțită a „doamnei”. Rochiile lor de culoare deschisă au devenit verzi, după baia nedorită în balta acoperită cu „mătasea broaștei”. Deși locuiesc la doi pași și clătănesc din dinți de abia pot vorbi, n-au rezistat curiozității de a vedea epava mașinii. „De ce nu ești atent bre, omule? Era să ne omori! Umblați pe drumuri ca turbații!”, strigă una din ele spre șofer. Intervine bărbatul: „Sînteți ca niște cațe, tot dați din gură fără nici un rost. Nu vedeți că n-are cine să vă răspundă, omul e mort”.

Cînd brigadierului îi sosește știrea despre rănirea soției și despre moartea lui Năiță, rămîne cîteva clipe cu ochii privind în gol, nefiind în stare să pronunțe nici un cuvînt. „Vino-ți în fire, Zahario, nu se știe cît de grav e”, caută să-l liniștească zootehnistul. „Plecăm împreună la spital. Găsim noi mașină”. Zaharia se ridică în picioare, dar nu reușește să se mențină decît cîteva momente. Întîmplarea face ca Barbu să fie un om vinjos, bine clădit. Reușește să-l țină în brațe și apoi, cu ajutorul feciorului mai mare al zootehnistului, abia întors din armată, să-l ducă la spital. Medicul stabilesc pe loc diagnosticul lui Zaharia: infarct. „Tovarășe doctor, omul a suferit mult în viață. L-a lovit cel mai tare pierderea fiului de 15 ani. S-a întîmplat anul trecut. Singurul copil și, culmea, tot într-un accident de circulație. Un nechibzuit de tractorist i-a dat volanul pe mină, iar el a plecat la băutură. Copilului îi plăcea să conducă, experiență însă, loc. L-a amețit viteza. Mai repede, mai repede și la o curbă a răsturnat tractorul, care l-a prins pe băiat dedesubt. S-a chinat cîteva zile la spital și a murit. Vă dați seama acum, cînd a auzit și de nevastă...”

S-a clarificat mai pe urmă și motivul morții lui Năiță. Suferea de diabet, într-o formă gravă. A făcut o criză, și-a pierdut cunoștința, iar apoi știți ce s-a întîmplat.

Îl rugase Zaharia s-o ducă pe nevastă-sa, care nu se simțea bine, la un control medical.

A doua zi, Barbu l-a adus știri bune șefului de brigadă. Soția sa nu pășise nimic grav. Un traumatism ușor la cap și o sperietură zdravănă. Un zîmbet i-a luminat fața lui Zaharia. Și el, după spusele doctorului, era acum în afără de pericol. „Un lucru mă roade, Barbule. Ce vor zice femeia și cei patru copii ai lui Năiță, cel mai bun prieten al meu? Că din cauza mea a murit soțul și părintele lor. Dacă aș fi știut cît de gravă e boala lui, îl duceam eu la doctor, nu-l rugam să facă cursa asta nenorocită”.

Am discutat cu directorul liceului care ne povestea despre Năiță: „Ajuta pe toți, harnic, cuminte, fără prea multă carte, dar care avea, în schimb, cea mai înaltă facultate umană, bunătatea”, așa cum scria marele Victor Hugo.

VICTOR BEDA ■

Racul

IOAN VICTOR DRAGAN ■

ȘERBAN TERENTE MIRCEA ■

„Arta dă aripi, nu cirje”

V. Hugo

Și literatura e un fel de piață. Trebuie să știi însă cînd să vii cu pătrunjel și cînd cu trandafiri.

Și marmura care nu a ajuns sub dalta lui Michelangelo e nemuritoare. Dar...

Unii dramaturgi sînt uitați repede. Alții au „onoarea” de a fi fluierați mai multe generații.

S-a dat „bun de cules”, deși autorul nu era copt încă.

Arta asigură zborul. Dar cu aripile clientului.

Nici un creator modern nu-și mai poate sacrifica, asemeni lui Manole, soția. Deși mulți ar fi dispuși să o facă.

Cînd revine prea mult vin pe cap de poet, cititorilor le revine leșia poeziei.

Natura a dat toată cota de talent criticilor literari. Iar ei o repartizează pe scriitori.

Cînd nu este ridicolă, concizia devine sublimă.

Dacă arta e un stup, e firesc să nu roiască în jurul ei numai albine.

Nu. Scriitorul nu este cloșcă să-și poată apăra cărțile.

Poezia contemporană a evoluat: nu mai este inevitabilă.

Șanse literare: statuie sau soclu.

Cine a degustat o dată frumosul, nu mai iese ușor din pivnițele artei.

Creația rămîne singura tîfă pe care o putem expedia pe adresa destinului.

Nu e drept ca muzele să tacă. Dar să nu devină nici gaițe.

Capodoperele apar foarte rar. Nu în orice călimară se găesc toate condimentele necesare.

După zgîrțitura de lumină ne putem da seama dacă a fost cometă sau stea.

Creația — unul din pirleazurile eternității.

V. GHICA ■

Cușca suflerului

„Patima roșie” la Paris

Fiind cu trup și suflet pentru teatrul particular, tinzînd să dea curs posibilităților neînchinate ale fanteziei, inteligenței, personalității sale unice, Iancovescu pleacă de la Național. În sala Teatrului Modern — pe locul unde este astăzi Banca de Stat — își fiintă Asociația dramatică „Excelsior”. Un mîunchi de îndrăgîț actori, care-și cîștigaseră dreptul la ovații, fac aici deliciu bucurărilor, în seri de fosforescentă artă. Mai mult repertoriu franțuzesc, ilustrat cu brio de Iancovescu, Elvira Popescu, Alexandru Mihailescu, Paralel, Ion Manolescu, Storin, Aura Buzescu și Maria Filotă, aceasta părăsind Naționalul nemulțumită că nu e distribuită la valoarea ei, își înmănușează partiturile dramatice, dînd relief disputatei companii. Bucureștii epocii, urbe în goană după luxuria postbelică și insetată de Paris, umple sălile, la refuz, spectacol de spectacol. Presa caută ditirambe pe măsura cristalului oglinzii venețiene a fermecătorilor idoli. Este reușită, cu același succes, „Patima roșie”. În schimb, la Național, o altă piesă a lui Sorbul „Prăpastia”, se joacă numai de patru ori. Curînd, la „Excelsior”, disensiuni; Iancovescu, MI-

hailescu și Storin ies din asociație, rămîn angajați. Nu după mult timp, Mihailescu pleacă definitiv. Toamna lui 1920 arde Teatrul Modern. Iancovescu afirmă că a luat foc din cauza scînteilor lui... Victor Efimiu, la primul său directorat la Național, numit de Goga, pune la dispoziție sala, trupele sinistrate. Iancovescu îl urmează pe Mihailescu, intră în Compania Bulandra și aruncă pe piața teatrală un teribil succes, „Cafeneaua mică” de Tristan Bernard. Interpretăză un chelner, Albert, a țării tinută, promptitudine, stil de a servi și multămi clienții, o determină pe M-me Capșa să-și trimită garsonii la teatru, să învețe de la Iancovescu — angajatul lui Papa Philibert — comportamentul în branșe...

Spre sfîrșitul stagiunii, un alt mare succes, „Kiki” de André Picard, cu Tantzî Cutava și Iancovescu. Într-una din serile acestui amuzant spectacol, în vreme ce Iancovescu, la cabină, se demachiază după ultima cortină, bate cineva la ușă. Își face apariția zăristul Alfred Hefter. E însoțit de un necunoscut, o pocitanie de om, un străin. Nu vorbește nici franțuzește, nici nemțeste, americaneste. Hefter se grăbește:

— Puiule, ți-am adus un miliardar american, care a văzut în seara asta spectacolul și ține să te cunoască. Este director al trustului teatral de la Philadelphia, Maurice Ghetst.

Grima actorului dispărută, urmează o masă la Hotel Bulevard. La care, nababul american își mărturisește punctul de vedere:

— Spectacolul „Kiki” e admirabil. Dumneata, unul din cei mai mari actori pe care l-am văzut.

Căzut cu amoroasa pe Iancovescu, arta și firea tinărului comedian îl zăpăcesc într-afară, că americanul nu se mai desparte de el cît rămîne la București. Șueta mîde Căcără-Smeurăț — locul de baștină

oltenesc-Iancovescian — atîtă copios do-larii miliardarului care, fără ostentație, din deosebită simpatie, îl ține pe român într-o permanentă tratărisire... Invitații peste invitații. Icre de Mancuria, Chablis (vin alb), curcan în aspic, șampanie, trufe, benedictină și aromitoare gingirlii, de nesperată traică prietenie. În unda bolborosită a cafelelor, Maurice Ghetst îl toarnă nu numai o dată lui Iancovescu:

— Dumneata nu ești numai pentru aici... Un artist prea mare pentru o țară mică. Te-ai născut cu un drept universal, E păcat să nu devii al tuturor, cunoscut pretutîndeni. Țin să te aduc în America.

Cu aceste vorbe, mănoase-n speranțe, americanul se desparte greu de român. Și-n vreme ce pachebotul tulbură liniștea apelor Atlanticului, lăsînd în urmă spuma gîndurilor lui Maurice Ghetst către simpatia bucureșteană, Iancovescu se gîndește cum să dezerteze, la libertate. Nu mai rămîne mult la Bulandri; de altfel nestătornicia, trecerea lui de la un teatru la altul, îi va marca întreaga carieră. Hoinar genial, în goană după iluziile sale — să n-aibă stăpîn și să fie îndrumător al altora — transformă o sală de cinematograful din Piața Palatului, în primul lui teatru, „Teatrul Mic”. Avînd nevoie de parteneră, o ia pe Elvira Popescu, asociată. Rasat, cultivat, generos, dă de la el Elvirei, cît aceasta să se îmbogățească... Trebuie să sublinieze că unde este Iancovescu nu se suflă, așa de bine e pus cu totul la punct. Excesiv de meticulos. Artisticul noului teatru e în friele lui. Scormonește pentru cuplul lor — care neîndoiș strălucește în serile de la Mic — repertoriul autorilor parisieni de vogă, Robert de Flers, Cailavet, Tristan Bernard, Sacha Guityr, Alfred Savoir, Felix Gandra. Pune în scenă, dovedind, o dată în plus, că realizările marelui regizor nu sînt altceva decît rodul sămînței marelui actor. Traduce, simplifică și completează poante, schimbă titluri, ghicindu-le la

precizie pe cele de lovitură. Își confecționează afișul altfel decît celelalte teatre. Se remarcă originalitatea, bun-gust și acuratețea, în toate. O îmbracă excentric pe Elvira, după fantezia lui. Pușini știu că sub aparența personajelor ușurate pe care le interpretează, Puiu ascunde un fond profund, axat pe solidă cultură, cu întrebări și răspunsuri de anvergură; că știe carte multă și fusese, la latină și greacă, favoritul lui Litzica, renumitul profesor de la Sava. Zice pasaje din Virgiliu și Horațiu, pe nerăsuflăte. Sigur, Elvira cască gura la argumentele lui și deprime ce poate... În astă vreme, butadele lui, la cafeana, sînt tot atîtea zaruri aruncate destinului.

După prima stagiune, Iancovescu, să-și întărească trupa, îl aduce pe Alexandru Mihailescu, asociat. Acesta, actor deștept, urît pomină, regizor iscusit, intrînd în direcție completează — piatră prețioasă — titulatura companiei: „Elvira-Iancovescu-Mihailescu”.

Se reprezintă o serie de piese franțuzești, una mai amuzantă ca alta, triumviratul directorial stăpînînd succesele cu aplomb. Reluîndu-se „Patima roșie” și geniul lui Brezeanu continuînd să îndestuleze prestigiul primei noastre scene, în rolul lui Sbilț intră Mihailescu. Piesa, cal de rasă, nu dă semne de oboseală, gonește vijelios, cîștigînd detașat la potou. Elvira împarte frumusețea cu altă interpretă, ceva mai tinără, în Crina, Nuți Stănescu. Panglicuțele de la mandolina lui Iancovescu, întocmai ca la Național, fac toți banii, arginți strălucitori curgînd din cornul abundenței năstrusnicului fără asemănare, într-ale scenei... La cafeana, Sorbul tace molcom, infricosât de propria-i replică, trecut filosofiei lui Sbilț, neam de hingheri: „Fetișo! Pămîntul e o pepinieră de nerozi!”

GABY MIHAILESCU ■

Pentru a respira aerul secolului viitor

UNIVERS

● Plebiscit in arhipelagul cu 365 de locuitori ● Cel mai puternic complex automatizat din lume ● Cuibul suavelor cuvinte ●

Mondo umano?

Intermezzo cu fotografii

Au parvenit și fotografiile de la unele ceremonii organizate în memoria lui David, unul dintre băieții lui Bob Kennedy (la care vom reveni), care, reamintim, a încetat din viață la sfârșitul lunii trecute. Imaginile respective ne rețin atenția din cel puțin două motive. Mai întâi este vorba de felul în care a fost surprinsă și redată durerea de pe chipul doamnei Ethel, mama lui David și soția lui Bob: cu capul plecat, cu miinile ce nu-și găsesc locul în aerul apăsător din jur, cu ochii stinși de lacrimile durerii șocurilor, ea pare mai curind o statuie din cunoscutul muzeu londonez al figurilor de ceară Tussaud. Fotografiate fiind merge sau se reculege, figura este a unei femei impietrite și de acum încolo comentariile nu-și mai au rostul. Vine la rând Jackie Bouvier, fostă Kennedy, azi Onassis, prezență și ea la ceremoniile amintite, surprinsă de obiectivele aparatelor de fotografiat. Într-o imagine, iată-o alături de Ethel. Dar câtă deosebire în expresii! Jackie, coboară și ea niște scări, este îmbrăcată adecvat momentului, iar fața îi radiază, fiind gata să zîmbească gales. În alta, de data asta alături de senatorul Edward Kennedy, Jackie e mai zîmbitoare ca oricând în ultima vreme. De altfel, când în iulie 1979, a împlinit 50 de ani, o revistă pariziană (ca și altele, desigur) n-a scăpat ocazia să consacre câteva pagini însoțite de fotografii mari, bine selectate și expresive, și să se întrebe: „un simbol, o legendă, un mit?” Într-un loc, o imagine din septembrie 1953, la nunta lui John cu Jackie. Comentarii: „ea îi aducea relațiile sale sofisticate din lumea bună. El o introducea în lumea fantastică a puterii”. În altul, tinărul cuplu e împreună cu Cardoni și pozează fericiți pe plaja de la Hyannis Port. Comentarii: „este un antrac de vară”. În continuare, față în față două fotografii pe două pagini: pe prima este cea care a făcut America să plîngă. La cimitirul Arlington, Jackie își ia adio de la soț și depune în sicriu o scrisoare pasionată adresată lui, în care relatează toată dragostea pentru el. S-a mai aflat că în ultimele rânduri semnaseră și copiii. Caroline a putut compune doar atât: „Dragă Papa, ne vei lipsi mult”. John-John era prea mic ca să scrie ceva și n-a reușit decât să deseneze o cruce pe hirtia scrisorii.

Prin indiscreții, toate acestea s-au aflat și, în acele clipe, lumea a uitat să se întrebe cine a putut să le deconspire, așa încît admirația ei pentru Jackie a devenit fără margini, atingând superlativul de a fi în mod incontestabil cea mai venerată femeie din Statele Unite ale Americii. Pe cealaltă pagină este reversul absolut al celeilalte, bucuria necenzurată de a se țâși în brațele unui fel de „rege al mărilor”, cum i se mai spunea lui Onassis. Sînt la bordul superluxosului iaht al miliardarului care navighează prin Marea Egee. Este imaginea care a șocat America și dovedește că e vorba de o femeie surpriză pe care, iată, aceeași țară ce-i conserserve solemn imaginea feței în lacrimi, vâlul negru de văduvă și silueta fragilă într-un talar roșu, la Dallas, în clipele funeste ale atentatului — acum, o respinge, decisiv. De altfel, când știrea mării-tisului ei cu Onassis s-a răspândit în Statele Unite, un celebru cronicar de la „Daily News” a scris aceste cuvinte elocvente: „Niciodată o curtezană nu s-a vîndut la un asemenea preț”. Văduvă a doua oară, Jackie a devenit imaginea solitudinii. Dar, vorba cuiva, și a acestei puteri care este bogăția! Oricum, câtă diferență între ea și Ethel.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Technopolis

Ce putem să mai știm în acest moment despre Technopolis? Autoritățile locale, organizațiile economice, întreprinderile particulare au arătat și arată un interes cu totul deosebit în conceptul elaborat de Ministerul Industriei și Comerțului Internațional. Inițial s-a considerat suficient ca proiectul să se mărginească la 7 sau 8 locuri candidate pentru orașele Technopolis, dar numărul acesta a crescut la 19, întinzându-se, practic, pe întreaga suprafață a țării, de la Hakodate în Hokkaido la Kokubu-Hayato în Kyushu. Lăsînd deoparte aspectele tehnice propriu-zise deosebit de importante, proiectanții s-au dedicat cu egală pasiune aspectelor economice, lăsîndu-se surprinși de entuziasmul arătat în localitățile respective. Pentru că, s-o recunoaștem, este aici o forță nebănuită de dezvoltare a diferitelor regiuni.

Japonia are anumite experiențe de acest fel. În 1962 se lansa așa-numita lege pentru promovarea noilor orașe industriale. Ea avea în program construcția de bază pentru industriile chele care implica o serie de amenajări, de infrastructură, precum porturi, amenajarea pămîntului, sisteme hidrografice. În ce privește Technopolis, el are în vedere construirea de baze tehnologice, centrate în jurul industriilor foarte avansate. Dacă primul proiect evocă acordarea atenției deosebite părții mecanice, conceptul

Technopolis oferă o deschidere cu totul deosebită părții de inteligență, constînd în trei elemente esențiale: mină de lucru, tehnologie și informație. Este, prin urmare, ușor de explicat entuziasmul prefecturilor și primăriilor știindu-se în acest fel vizate pentru a fi atrase într-un circuit pe care nu și-l visau, acela al industriilor, tehnologiilor de mare finețe. Concomitent cu schimbările în industriile de cunoștințe intensive, cu accesibilitatea la tehnologii, se profilează posibilitatea unei așa-numite revoluții tehnologice de bază, care poate avea loc în Japonia. Ea are în vedere faptul că nu numai marile întreprinderi, ci și cele mici, de mărime medie vor încerca în mod foarte susținut să crească productivitatea, să reducă costul producției printr-o atragere mult mai puternică a echipamentului electronic, a computerelor și roboților. Și aceasta trebuie avută în vedere atunci cînd privim la atașamentul a foarte mulți oameni la aceste proiecte.

Technopolis este îmbrăcat, desigur, în declarații numeroase, mulți sint cei care caută să-l vadă, să-l traducă, să-l explice. Între altele, se afirmă, de pildă, că prin aceasta se poate asigura realizarea unui mai vechi vis al economiei naționale de a face din Japonia o națiune bazată pe tehnologie și a-i asigura prin aceasta supraviețuirea. În momentul de față, cei 19 candidați la construcția de orașe Technopolis își amenajează scenariile pentru a pune în valoare ideea, pentru a o apropia de transpunerea în practică. Hamamtsu, din prefectura Shizuoka, și-a înscris drept deviză: „Sunet,

lumină și culoare”. Cuvintele alese drept blazon au de fapt o explicație foarte exactă, sunetul indicînd preferința pentru o industrie de instrumente muzicale, lumina, pentru tehnologiile optice, iar culoarea, pentru industria de îmbrăcăminte textilă. Deci, localnicii au optat pentru promovarea cercetărilor în tehnologii de vîrf prin stabilirea unui institut general de cercetări în domeniul tehnologiei, informației optice, avînd în obiectiv crearea unui mediu pentru schimburi internaționale culturale, de informații și modă.

Nu lipsesc durerile facerii în jurul conceptului Technopolis. Pentru moment se constată creșterea spectaculoasă a prețurilor în regiunile antamate pentru localitățile respective. Nu puțin dintre specialiștii care urmează să se instaleze în noile centre cu gîndul la copiii lor declară fătîș că ar prefera ca institutele la care lucrează să se afle în zonele urbane, acolo unde se află școlile și facultățile ce și le doresc. Nu mai puțin de 80 la sută din întreprinderile din antreprizele particulare merg, de altfel, pe această părere. Sint, de asemenea, probleme legate de obținerea consensului între diferite instituții guvernamentale. Dar lucrurile merg înainte și gînditorii acestui proiect numit Technopolis speră să fie pe drumul cel bun în a grăbi momentul cînd pe harta țării vor apărea nucleele gîndite pentru a respira aerul secolului următor.

NEAGU UDROIU ■

Din 70 în 70 de ani

O curioasă coincidență a făcut ca insulele Cocos să revină în actualitate din 70 în 70 de ani. După descoperirea lor, la începutul secolului al 17-lea, aceste insule, situate în Oceanul Indian, cam la jumătatea distanței dintre Ceylon (azi Sri Lanka) și Australia, au intrat în componența imperiului colonial britanic. Pentru prima dată ele au stat în atenția opiniei publice în 1844, în timpul „războiului opiuului”, cînd administrația engleză a hotărît să creeze aici o bază de aprovizionare pentru vasele militare britanice care se îndreptau spre țărmurile Chinei. A doua oară s-a vorbit pretutindeni de insulele Cocos în 1914, cînd în apele lor a fost distrus crucișătorul german „Emden”. Și a trebuit să treacă alți 70 de ani pentru ca lumea să-și aducă din nou aminte de insulele cu pricina. Aceasta s-a întimplat de curînd, în legătură cu referendumul în cursul căruia locuitorii cu drept de vot (majori) ai arhipelagului trebuiau să aleagă între independență și unirea definitivă cu Australia (insulele fuseseră puse în 1955 sub administrație australiană). Și plebiscitul a avut loc nu demult, sub supravegherea O.N.U. Comisiei de numărare a voturilor i-au fost de ajuns 30 de minute pentru a stabili rezultatul: 88,4 la sută din votanți se pronunțaseră pentru unirea cu Australia. E drept că numărul persoanelor apte de a vota, și deci și numărul voturilor, n-a fost prea mare, avînd în vedere că cele 27 de insule ale arhipelagului Cocos, cu o suprafață de 14 kilometri pătrați, au o populație de numai 365 de locuitori.

Un diamant de... două kilograme!

La Leningrad, cu ajutorul unei instalații tehnologice experimentale, a fost obținut un diamant artificial în greutate de două kilograme. O dată cu apariția unor cristale de dimensiuni atât de mari, se extind posibilitățile tehnicii de foraj, tehnicii laser și a celei optice.

Talentul la matematică —

de natură biologică?

Cercetătorii de la Universitatea Jones Hopkins din Statele Unite au ajuns la concluzia că talentul matematic la copii are o bază biologică. Studiind în decursul a mai multor ani un număr de copii excepțional dotați la matematică, ei au descoperit că printre aceștia sint de două ori mai mulți stîngați, față de norma obișnuită, că la ei alergia se întîlnește de șase ori iar miopia de cinci ori mai frecvent decît la copiii cu înzestrare obișnuită. Aceste rezultate concordă foarte bine cu ipoteza că stîngăcia și predispoziția la alergie sint rezultatul sur-

DE PE TOATE MERIDIANELE

plusului de testosteron (hormonul masculin) în perioada dezvoltării intrauterine. Printr-o astfel de neconcordanță hormonală se poate explica și dezvoltarea talentelor la matematică. Dacă o astfel de legătură va fi confirmată, ea va putea să contribuie și la lămurirea faptului că băieții sint mai bine înzestrați la matematică decît fetele. În legătură cu aceasta, au loc de multă vreme discuții aprinse. Majoritatea savanților pun diferența menționată pe seama factorilor sociali. În prezent, s-a dovedit însă că surplusul de testosteron se întîlnește la un număr foarte mic de fetuși de sex feminin.

Computerul împotriva

hoșilor de cărți

Furturile de cărți prețioase și de manuscrise rare din biblioteci și arhive au devenit o adevărată calamitate în numeroase țări. Toate mijloacele tradiționale

de luptă împotriva acestor furturi — intensificarea controlului, mărirea cuantumului amenziilor și chiar închisoarea — nu mai dau rezultate satisfăcătoare. Nu demult, la Washington a fost instalat un computer special, în memoria căruia sint introduse date cu privire la edițiile valoroase, la manuscrisele și documentele rare furate din bibliotecile și arhivele a numeroase țări. În citeva secunde, computerul oferă date amănunțite pentru poliție. Totuși, după cum consideră specialiștii în probleme de biblioteconomie, este încă prea devreme să se vorbească despre o victorie asupra hoșilor. Cu toate că, utilizînd computerul de la Washington, s-a dat de urma a peste 250 de cărți și manuscrise furate de-a lungul anilor, deocamdată paguba suferită de biblioteci și arhive nu s-a micșorat. În R.F.G., de pildă — după cum scrie Süddeutsche Zeitung — se fură în momentul de față 1,5 la sută din fondul de cărți. Cu 20 de ani în urmă, această cifră era de numai 0,2—0,6 la sută. Un procent și jumătate, la scara întregii țări, arată ziarul, înseamnă că anual sint sustrate din bibliotecile vest-germane 2,85 milioane de volume. Pierderile sint foarte mari, chiar dacă se ia în considerație că fondul de cărți al R.F.G. depășește 190 milioane de volume.

Cite telefoane sint în lume?

Rețeaua mondială de telefoane cuprinde în prezent 510 milioane de aparate, ceea ce înseamnă în medie cam 12 aparate la sută de locuitori. Totuși, covîrșitoarea majoritate a telefoanelor se află în țările dezvoltate. Potrivit datelor furnizate de compania „Siemens”, în Statele Unite sint instalate 176 de milioane de aparate, iar în Europa occidentală — 180 de milioane. La 100 de locuitori, în S.U.A. și Suedia revin 80 de telefoane, în Elveția — 72, în R.F.G. — 46. În unele orașe mari, de pildă în Stockholm și în Zürich, numărul de aparate telefonice este mai mare decît numărul de locuitori. Rețeaua telefonică, cu nenumăratele ei centrale și ramificații, constituie cel mai modern și cel mai puternic complex automatizat din lume.

ION D. GOIA ■

Roza vinturilor

Léopold Sédar Senghor (Senegal)

Ți-am împletit un cîntec

(Pentru două flaute)

Ți-am împletit un cîntec dulce ca uguițul porumbelului în amiază. Și gingaș mă acompania khalamul meu cu patru corzi. Ți-am țesut un cîntec, și nu m-ai auzit. Ți-am oferit flori sălbatice, pline cu parfum misterios ca ochii vrăjitorului Și strălucitoare precum amurgul la Sangomar. Ți-am oferit florile mele sălbatice. Oare

vei lăsa să se vestejească O, tu, care te desfeji cu jocul efemeridelor?

Tu ai privit îndelung...

(Pentru khalam)

Tu ai privit îndelung, îndelung între miinile tale fața neagră-a oșteanului De parcă o lumina un amurg funest. De pe coșină am văzut soarele eulcîndu-se în golful ochilor tăi. Cînd voi revedea țara mea, zariștea pură a chipului tău?

Cînd voi sta din nou la masa ploptului tău

intunecat? Cuibul suavelor cuvinte zace acum în penumbră. Voi vedea alte ceruri și alți ochi. Voi bea din izvorul buze, mai proaspete decît lămiile. Voi dormi sub acoperișul altui și altui pâr, ocrotit de furtuni. Dar în fiecare an cînd romul primăverilor învîpăiază larăși amintirea Voi țingui după patria mea și după ploaia ochilor tăi peste setea savanei.

În românește de PETRE STOICA ■

Lumea se amuză

După „PARIS MATCH” — Franța

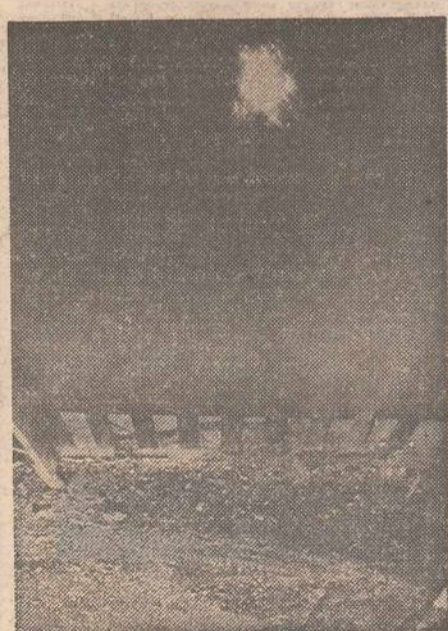
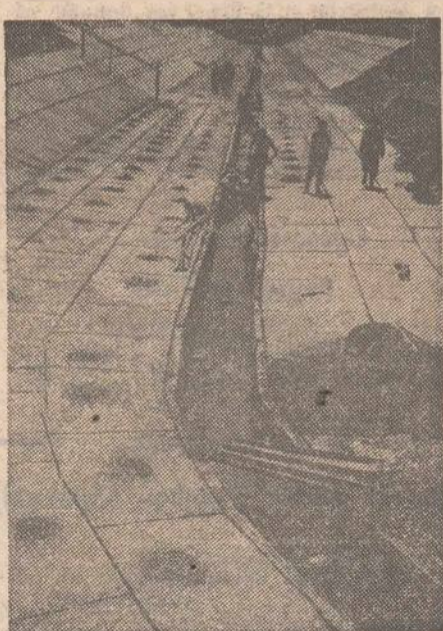
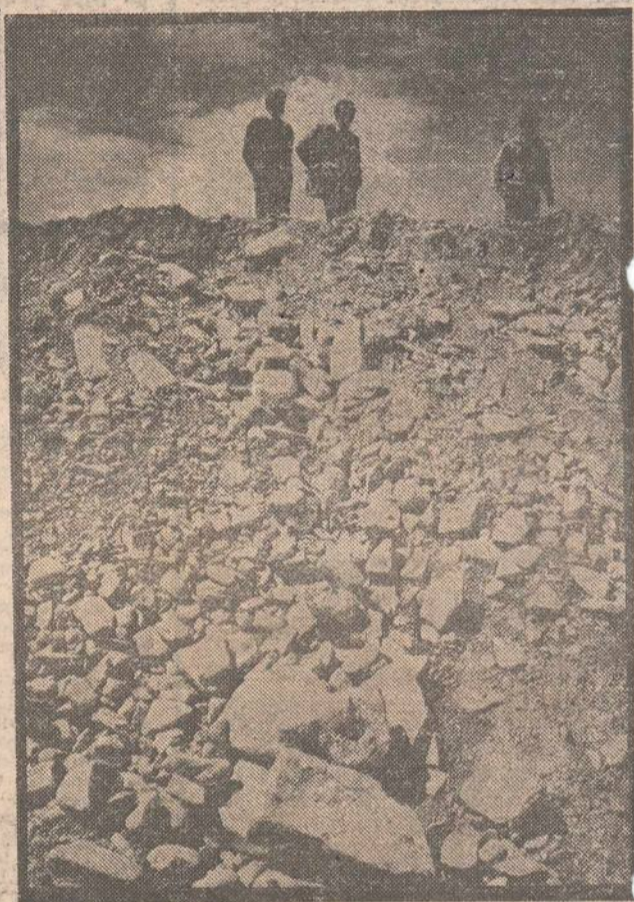

Valea Doftanei

Reportaj despre lucrurile care se văd mai clar după o ploaie cu spume

Paul Agarici a fotografiat pe Valea Doftanei ceea ce n-au descris reporterii revistei Flacăra cînd au scris (în pagina a 6-a) despre o zi de muncă grăitoare pentru viața constructorilor. Rămîne să alegeți între două modalități de a spune ceva despre oameni care trăiesc frumos

Flacăra. Redacția : București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audiențe—anchete) — Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30, 25 58 ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — Cornel Nistorescu, Ion D. Goia, Liviu Timbus — 25 66 ; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—invățămînt) — George Arion, Victor Niță — 1457 ; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj—urgente—sport) — Ovidiu Ioanîșoia, Ilie Purcaru, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu, Oprea Georgescu, Lionel Nițescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan — 21 28 ; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53 ; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43 ; redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24 ; redactor șef 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cîțitorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10376, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-șef: **ADRIAN PĂUNESCU**

